Kalpsiz Amanda

JUREK BECKER



Almancadan çeviren:
Füsun Ümar

AYRINTI

Kalpsiz Amanda Duvar yıkılmadan önce Doğu Almanya'nın muhalif yazarlarından olan Jurek Becker'in Türkçedeki ilk kitabı. *Kalpsiz Amanda* farklı bir aşk romanı. Farkı, üç ayrı kişilikteki erkeğin, aynı kadını sevme tarzlarının; kuyrukların, sansürün, jurnalcilerin ve polisin aktif roller oynadıkları reel-sosyalist bir atmosferde anlatılması. Ayrıca, bütün hikâye erkeklerin dünyasından anlatılır; erkeklerin sevdiği kadın, erkeklerin gözüyle vardır kitapta.

Amanda, zeki, güzel, roman yazmak isteyen, düzen karşıtı, kendine güvenen, hırslı ve arayışını hâlâ sürdüren bir kadındır. Hiçbir şeyi beğenmediği, her şeye kusur bulduğu için eylemsizliğe itilmiş ve bundan dolayı "ebedi seyirci" olarak kalmıştır. Amanda'yı seven her üç erkek de yazı yazarak geçinirler. İlki, parti rozeti taşıyan, düzen yanlısı bir gazetecidir. Evliliğe inanır. Amanda'yı "O benim için bütün kapitalist ülkelerden daha değerli" diyerek sever. İkincisi, kitapları batılı ülkelerde de yayımlanan düzen karşıtı bir yazardır. Polisin yakın takibe aldığı bir muhaliftir. Amanda'dan epeyce büyüktür ve onu "yaşlı" bir üslupla sevmektedir. Üçüncüsü, batılı genç bir gazetecidir. Amanda'yı, onu arabanın bagajında Batı Almanya'ya kaçırmak isteyecek kadar sevmektedir.

Bu üç erkeğin Amanda'ya yakın olma ve sahip olma halleri, iç çatışmaları, terk etme ve terk edilme gerilimleri, erkekler dünyasının o bildik tereddütleri ile anlatılır...

Erkeklerin kadını algılayışlarından ve samimi itiraflarından söz eden bir roman... Bir "erkek aşkı" çeşitlemesi...



AYRINTI • ROMAN
ISBN 975-539-142-8
9 789755 391427

JUREK BECKER

30.9.1937'de Polonya'da, Lodz kentinde doğdu; çocukluğu gettolarda ve toplama kamplarında geçti; ancak 1945'te babasıyla birlikte Berlin'e gittikten sonra Almanca öğrendi. Liseden sonra felsefe eğitimi gördü, 1960'dan 1977'ye kadar Doğu Berlin'de serbest yazar olarak yaşadı. 1957'den 1976'daki ihracına kadar SED üyesiydi. 1977'de partinin tutumunu protesto amacıyla yazarlar birliğinden ayrıldı. 1977'den beri batıda, çoğu zaman Berlin'de yaşıyor. 1978'den beri fahri profesör olarak uzun süreler için ABD'de kaldı. 1978'de Essen Üniversitesi, 1981'de Augsburg Üniversitesi'nde fahri profesör oldu; 1989'da Frankfurt Goethe Üniversitesi'nde şiir dalında doçentlik aldı. Ödülleri: Heinrich Mann Ödülü (1971), Charles-Veillon Ödülü (1971), Bremen Kenti Edebiyat Ödülü (1974), DDR Ulusal Ödülü (1975), Manfred Krug ve Heinz Schirk ile birlikte Adolf-Grimme Ödülü (1986), Hans Fallada Ödülü (1990), Alman Sinema Ödülü, Altın Şerit (1991). Yazarın *Yalancı Yakup* adlı bir diğer romanı yayınevimizin programına alınmıştır.

Ayrıntı: 172
Edebiyat dizisi: 60

Kalpsiz Amanda
Jurek Becker

Almancadan çeviren
Füsun Umar

Yayıma hazırlayan
İlknur İgan

Kitabın özgün adı
Amanda Herzlos

Suhrkamp Verlag/1992
basımından çevrilmiştir.

© Suhrkamp Verlag

Bu kitabın tüm yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Sait Kızılırmak

Basıma hazırlık
Renk Yapımevi Tel: (0 212) 516 94 15

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. Tel: (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım
Aralık 1996

ISBN 975-539-142-8

AYRINTI YAYINLARI
Piyer Loti Cad. 17/2 34400 Çemberlitaş-İstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Fax: (0 212) 516 45 77

Jurek Becker

KALPSİZ AMANDA



E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

GÜLÜNESİ AŞKLAR
Milan Kunderal10. basım

KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ
Peter Handke

YÜZBAŞI ve KADINLAR TABURU
Mario Vargas Llosa/3. basım

BİZ
Yevgeni Zamyatin/2. Basım

KESİK BİR BAŞ
Iris Murdoch/2. basım

YENİ TANRILAR
Alberto Vasquez-Figueroa

İNFAZA ÇAĞRI
Vladimir Nabokov

EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BUNU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?
Woody Allen/4. basım

ÇALI HOROZU
Michel Tournier/2. basım

BANYO
Jean-Philippe Toussaint

BALKON
Jean Genet / Tükendi

GÜNEŞ İMPARATORLUĞU
J.G. Ballard

BEYAZ ZENCİLER
Ingvar Ambjörnsen/3. Basım

SİYAH MADONNA
Doris Lessing

KAPANDA ÜÇ KAPLAN
G. Cabrera Infante

ZAMANIN KIYISINDAKİ KADIN
Marge Piercy

ANARŞİNİN KISA YAZI
Buenaventura Durruti'nin Yaşamı ve Ölümü
Hans Magnus Enzensberger

FOTOĞRAF MAKİNESİ
Jean-Philippe Toussaint

GÜL ÜN GÜNLÜĞÜ
Ursula K. LeGuin/2. basım

HOTEL DU LAC
Anita Brookner

AZİZLER ve ÂLİMLER
Terry Eagleton

VEDA YEMEĞİ
Michel Tournier / 2. basım

ORLANDO
Virginia Woolf / 2. basım

UTANÇ BİTTİ
Anja Meulenbelt / 2. basım

YAKIN GELECEĞİN MİTOSLARI
J.G. Ballard

KARANLIĞIN SOL ELİ
Ursula K. LeGuin / 2. basım

AĞ
Iris Murdoch

WATT
Samuel Beckett

EKOTOPYA
Ernest Callenbach

GECEYİ ANLAT BANA
Djuna Barnes

İNSAN POSTUNA BÜRÜNMÜŞ KÖPEK
Ingvar Ambjörnsen / 2. basım

CUMA
ya da Pasifik Arafı
Michel Tournier

AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI
Tunc/Nunquam
Lawrence Durrell

GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA
Anja Meulenbelt

MURPHY
Samuel Beckett

MASAL MASAL İÇİNDE
Khimaira
John Barth

ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI
Değerlerin Sorgulanması
Robert M. Pirsig

PARFÜMÜN DANSI
Tom Robbins

SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI
J. G. Ballard

FRANSIZ TEĞMENİN KADINI
John Fowles

BEYAZ OTEL
D.M. Thomas

MYRA
Gore Vidal

DALGALAR
Virginia Woolf

ATLANTİK ÖTESİ
Witold Gombrowicz

HAYRANLIK
Anja Meulenbelt

FERDYDURKE
Witold Gombrowicz

MELEKLER ZAMANI
Iris Murdoch

PAULINA 1880
Pierre Jean Jouve

EŞEKARISI FABRİKASI
Iain Banks

ROCK LANETİ
Iain Banks

KAYIP ZAMAN
Anja Meulenbelt

SENİ İÇİME GÖMDÜM
Andrew Jolly/2. basım

BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ
Sören Kierkegaard

KONFİDENZ
Ariel Dorfman

ALTIN DAMLA
Michel Tournier

BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P.
Brian O'Doherty

NIETZSCHE AĞLADIĞINDA
Irvin D. Yalom

KIZILAĞAÇLAR KRALI
Michel Tournier

AİLEDE BİR ÖLÜM
James Agee

KUTSAL BÖLGE
Carlos Fuentes

KALPSİZ AMANDA
Jurek Becker

HAZIRLANAN KİTAPLAR

MÖSYÖ
Jean-Philippe Toussaint

MOLLOY
Samuel Beckett

MALONE ÖLÜYOR
Samuel Beckett

ADLANDIRILAMAYAN
Samuel Beckett

62
Julio Cortazar

DUYGUSAL BİR YOLCULUK
Laurence Sterne

HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ
Jean Genet

KÜÇÜK DEĞİŞİMLER
Marge Piercy

PORNOGRAFİ
Witold Gombrowicz

BAKAKAİ
Witold Gombrowicz

GÖKTAŞLARI
Michel Tournier

İçindekiler

Boşanma
7

Kayıp Hikâye
83

Öneri
191

BOŞANMA

Olmayacak bir şey istediğimi sanmıyorum. Boşanmak zaten oldukça tatsız bir iştir, hiç boşanmamış biri bile bunu rahatlıkla söyleyebilir. Bu tatsızlığı allayıp pullamak niyetinde değilim. Amanda'nın benden ayrılmaya karar vermesinin benim için sert bir darbe olduğunu açıkça itiraf edeyim, hem sert, hem de beklenmedik bir anda gelen bir darbeydi. Onun fikrini değiştirmek için neler yaptığımı daha sonra anlatacağım, fazla bir şey yapmadım doğrusu. Bu tür girişimlerin ne kadar yersiz olduğunu kısa sürede anladım. Tabii, konunun iyilikle halledilmesini istiyorum, ama bu sözlerimden, dava konusu isteklerimden vazgeçmeye hazır olduğum anlamını çıkarmayın sakın. Aslında taleplerimin hiçbirinden vazgeçmek istemiyorum, bunların hepsinde haklıyım. Ne diyeceğinizi biliyo-

rum: Haklı olmakla kendini haklı görmek arasında fark olduğunu söyleyeceksiniz. Ben *haklıyım.* Göreceksiniz, kozlar bizim elimizde.

Başlayalım o halde: Otomobilin bende kalmasını istiyorum. Gazetenin, *benim* gazetemin yazı işlerinin yardımıyla almıştık zaten; şimdi durup dururken bir daha gidip yeni araba istediğimi söylersem garip kaçar. Benim mesleğimde otomobil insanın eli ayağı sayılır, oysa Amanda'ya gerekli değil. Üstelik doğru dürüst kullanmasını da bilmiyor. Düşmanı olsam, 'Al arabayı, git,' derdim.

Buna karşılık yazlıktaki arsayı ona bırakıyorum. Arsaya ödenen parayla Fiat'ın değeri neredeyse kuruşu kuruşuna aynı, biri ötekini karşılar. Aslında arsaya da önem veriyorum, ama Amanda'nın aksine ben, insanın her istediğini elde edemeyeceğinin bilincindeyim. Keşke her şeyi ona bırakıp istediğini yapmasını söyleyebilecek durumda olsaydım. Onun hiç sıkıntı çekmeden yaşamasını dilerim, ancak bu dileğimin bedeli olarak ömür boyu dilenmek niyetinde değilim!

Biraz önce, taleplerimi haklı gördüğüm için hepsinde direteceğimi iddia ettiysem, burada bir düzeltme yapmalıyım. Bana *gerekmeyen* herhangi bir şey istemiyorum. Örneğin, büyükannemden kalan, pırlantalı bir broş var, bugüne kadar miras yoluyla elime geçen yegâne değerli parça. Broşun bana ait olduğu su götürmez bir gerçek olduğu halde, onu Amanda'dan geri istemek aklımın köşesinden bile geçmez.

Evden çıkmayı kesinlikle düşünmüyorum. Terk edilen, mağdur durumda kalan benim, bu yetmezmiş gibi bir de evi bırakamam doğrusu. Amanda, daireyi annesinin torpiliyle elde ettiğimizi ileri sürecektir herhalde - lâf aramızda, annesi gerçekten olağanüstü bir kadındır - buna karşı çıkacak değilim, ama terk edenin gitmesini, terk edilenin de kalmasını talep etmek gerekmez mi? Herkes, evliliğini yıkıp eşine kapıyı gösterebilse, bu dünyada kimbilir neler olurdu.

Çocuk konusu hassas bir nokta. Açık söyleyeyim: Oğlanı yanıma almak istemiyorum. *Alamam.* Benim gibi yalnız yaşayan bir erkek, hele bu meslekten biriyse, çocuğu ne yapsın? Bütün yasal görevlerimi yerine getirmeye hazır olduğumu söylemeye gerek yok sanıyorum. Uzaktan uzağa iyi bir baba olmak için ne gerekirse

yapacağım; uzaklığın sorumlusu da ben değilim, bunu ne kadar tekrarlasam azdır. İşin kötüsü, Amanda'ya, çocuğu almak için gerekirse yeri göğü birbirine katacağımı söyledim, söylemek de değil, bağırıp çağırdım, hem de kaç kere. Son zamanlarda birbirimizle yüksek sesle, kışkırtıcı bir tonla konuşuyorduk. Tehdit etmek için söylemiştim, beni *gerçekten* terk ederse, hareketinin sonuçlarına katlanması gerekeceğini açıklayıp gözünü korkutmak istemiştim. Buna rağmen gidiyor, ben de tükürdüğümü yalamak istemiyorum. Yine küçük düşmeye hiç niyetim yok. Kısacası - mahkemede, Sebastian'ı ne pahasına olursa olsun yanıma almak ister gibi davranacağım, ama talebimizi kabul ettiremeyeceğimizden emin olmamız gerekiyor. Bu da sizin göreviniz. Uzman olarak bana, 'Bırak bu saçmaları, başımızı derde sokarız' derseniz, rol yapmaktan vazgeçerim, ama yazık olur. Gerçi Amanda'nın günü gününe uymaz, ama çocuğu asla vermeyeceğinden eminim.

En iyisi, size olanları sırasıyla anlatayım diyorum, ama söylemesi kolay. Amanda'yı tanıdım tanıyalı hayatıma bir düzensizlik girdi, bir an bile huzur bulamadım. Belirtmek istediğim en önemli nokta şu: alışkanlıklarımız yoktu. Bunu size, hayatta en çok alışkanlıkların özlemini çeken biri olarak söylüyorum. Önemsiz olayların günün belirli saatlerinde tekrarlanması dışarıdan bakıldığında yorucu gibi görünür, ama aslında insanın arkasına yaslanıp soluk almasına fırsat verir, biz bunu hiç tadamadık. Alışkanlıklar, güç durumlarda tutunulacak bir korkuluk gibidir, oldum olası böyle bir dayanağın eksikliğini çektim. Sabahları hangi saatte kahvaltı edileceği bilinmezdi. Akşam yemeğini kimin hazırlayacağı her gün yeniden tartışılırdı. Benim sabahları gazeteye gidip akşamları yorgun argın dönmem dışında aramızda hiçbir işbölümü yoktu. Bazen arka arkaya her gece arkadaşlarımızla buluşur, bazen aylarca kapı dışarı çıkmazdık. Bazen arka arkaya her gece sevişir, bazen haftalarca birbirimize dokunmazdık. Sebastian hastalandığında, Amanda dünyanın en sevecen annesi kesiliverir, sonra birden benim izin alıp çocuğun başında beklememi isterdi. Aslında yakınmaya niyetim yoktu, ama madem ki beni birlikte yaşamaya katlanılmayacak biri olarak göstermek istiyor, ben de artık bunları gizlemek zorunda değilim.

İlk olarak üç yıl önce, halen çalışmakta olduğum gazetenin kantininde karşılaştık. Polonya'daki bilmem hangi anıt koruma uzmanlarıyla röportaj yapabileceğini söylemişler. Amanda, yüksek öğrenimini yarıda bıraktıktan sonra devamlı bir işe girmemiş, ufak tefek röportajlar kovalıyormuş. Serbest çalışan gazetecilere yazı işlerinde ne gözle bakılır, bilir misiniz? Ayak takımı. Amanda, önceden randevu aldığı halde sekreterlerden biri tarafından atlatıldığına sinirlenmişti. Kantine gelişinin tek nedeni, burada dışarıya oranla daha ucuz yemek yiyebilmekti. Yazı işlerinin en hızlı çapkını onun masasına oturmasa, herhalde dikkatimi çekmeyecekti. Adamı kızdırmak için mi, Amanda'nın yeşil bluzundan mı, yoksa gerçekten başka yer bulamadığımdan mı, bilmiyorum, ben de aynı masaya oturdum.

Pückler'e yüz vermemesi hoşuma gitmişti, Pückler'di çapkının adı, ama Amanda bana daha da ters davranıyordu. Bir iki kere yakalayabildiğim bakışları, açıkça 'Sakın ha!' der gibiydi. Bunu her hatırlayışımda, acaba başından beri tahammül edemediği biriyle mi evlendi, diye düşünürüm. O günkü aksiliği beni büsbütün kışkırtmıştı, kuyruğu çekildiği için yoluna devam eden eşeğe benziyordum. Beni önemsemediği, hatta sevimsiz bulduğu kuşkusu daha o zamanlar kafamı kurcalamaya başlamıştı. Mutlaka kendine göre bir nedeni olduğu için benimle evlendi, ama sevgi değildi bu. Arka arkaya yüz elli şnav çekebildiğimi göstermemden ya da peşimi bırakmayan birkaç güzel kadından etkilenmişti belki. Belki de yazı işlerinden yazı işlerine koşup her yerde dilenci muamelesi görmekten bıkmıştı. Hayatındaki ilk düzenli gelirin benim aylığım olduğunu biliyor muydunuz?

Birkaç hafta önce, avukatıyla görüşmesinden kısa bir süre sonra, benimle neden evlendiğini sordum. Pek iyi hatırlamıyormuş, hiçbir zaman bulacağını sanmadığı bir hayat umduğu için evlenmiş olabilirmiş. Kesinlikle bilebildiği tek şeyin, benim masal prensliğine çıkan sarp yokuşun daha ilk dönemecinde tökezlemem olduğunu söyledi. Bazen böyle ağdalı konuşur. Hakareti sineye çekip, ona göre bir masal prensinde hangi özellikler bulunması gerektiğini sordum. Benim yerimde başkası olsa alay ederdi, ben etmedim, anlayış göstermek niyetindeydim. Sonuçta ne olduğunu bilmek ister misiniz? Önce müstehcen bir şey duymuş gibi kahkahayla güldü,

ardından, benden ayrılır ayrılmaz, hiç değilse gelecekteki karımın işine yaraması için, masal prenslerinin en önemli özelliklerini liste halinde yazıp vereceğini söyledi. Ancak, her önüne gelen beyinsiz, duygusuz sefilin masal prensi olamayacağını da hatırlatmadan geçemedi. Dedim ya, bazen böyle ağdalı konuşurdu.

Kantindeki karşılaşmamızdan altı ay sonra evlendik. Hayatımda ilk ve son kez nikâhlandığımı sandığım o günü, yığınla çiçek ve tebrik telgrafları arasında, şerefimize konuşmalar yapıp kadeh kaldırarak sızıncaya kadar içen konuklarımızla kutlayacağımı hayal etmiştim. Bunun yerine ne oldu, biliyor musunuz? Nikâh dairesinde bir belge imzaladık, Unter den Linden'deki otele öğlen yemeğine gittik, ama yer bulamayınca benim eve dönüp buzdolabında ne varsa onunla karnımızı doyurduk. Bu iş böylece bitmiş oldu. Amanda'nın şölenlere tahammülü yoktu. Daha sonra sözünü edeceğim Lucie adında bir arkadaşı dışında kimseyle eğlenmek istemediğini söyledi; benim dostlarımla iş arkadaşlarımı çağırmam da Amanda'nın, nikâh gününü hiç tanımadığı ve özellikle sıkıcı bulduğu insanlarla geçirmesi demek olacaktı.

Galiba fazlasıyla cimriydi. Parayı, ancak zorda kalınca harcanacak bir madde olarak görmesine pek şaşardım. Her masrafı, her alışverişi savurganlık sayan bir kadınla yaşamanın ne demek olduğunu düşünebiliyor musunuz? Bu sakatlığın nedenini gelirinin düzensizliğinde aramak akla yakın gibi görünüyor, ama annesi, onun çocukluğundan beri cimri olduğunu söylemişti, sekiz yaşındayken de böyleymiş. Arkadaşları tıka basa çikolata yerken, o harçlığını kumbarasına atarmış. Tatlı yemeyi de çok sevdiği için aklına parlak bir fikir gelmiş: Arkadaşlarına faizle para vermeye, faizleri çikolata olarak tahsil etmeye başlamış.

Cimriliğinin bir sonucu olarak evimizde, tıpkı hapisanelerdeki gibi ucuz, az ve kötü yemek yenirdi. Kilerde, taş gibi sert de olsa, bir parça ekmek olduğu sürece taze ekmek alınmazdı. Canım güzel bir elma yemek istese, önce, çürümeye yüz tutmuş, hemen yenmesi gereken bir elma olup olmadığına bakmak zorundaydım. Beslenme konusunda ikimiz de adamakıllı farklı standartlar uyguluyorduk, çünkü ben gazetenin kantininde, sosisçilerde ya da gizlice gittiğim restoranlarda karnımı doyuruyordum. Aslında bu durum hiç hoşuma gitmiyordu, onun hakkını yemek niyetinde değildim, ama bir

deri bir kemik kalmak istemiyorsam başka çarem yoktu. İşin garibi, evde bulamadığımı başka yerlerde arayabileceğim Amanda'nın aklına bile gelmedi. Onun insanı ancak açlık sınırında tutan porsiyonlarına göre olmam gerekenden daha şişman olmamdan kuşkulanmadı. Kimbilir, belki de bu onu ilgilendirmemiştir.

Amanda'nın annesiyle babasını işe karıştırmanın faydası var mı, bilmiyorum, buna siz karar verin. Babasından bir şey bekleyemeyiz, o karşı taraftan sayılır. Bana kişisel olarak düşmanlık beslemediğinden eminim, ama evlenerek *kızını elinden alan* bir erkekle anlaşması mümkün değil. Babası ona, asılmış birinin ipe bağlı olduğu kadar bağlı; Amanda'nın onu eskisi gibi her konuda uzman olarak görmemesi adamı hasta ediyor. Oysa iyi anlaşmamızı gerektirecek birçok ortak yönümüz var: O vaktiyle sutopu oynarmış - ben de sutopundan anlarım, o dişçi - ben, meslek hayatı boyunca gördüğü en kusursuz dişlere sahibim. O Amanda'yı seviyor - ben de yıllarca sevdim. Bir seferinde, beni polikliniğe davet etmişti, sağlıklı bir diş yapısı görebilmek için dişlerimin alçı kalıbını almak istiyordu. Adı Thilo Zobel. Sanırım, Amanda'nın benden ayrılmasına sevinecektir, böylece kızı yine elinin altında olacak. Ona bu ölçüde sahip çıkmasının aşırılık sayılabileceği aklına bile gelmiyor.

Annesiyle durum başka, onunla aramız iyidir. Amanda'ya karşı olduğunu söyleyecek değilim, ama kızının benimle iyi bir evlilik yaptığına, kocasına dünyayı dar etmek yerine onunla geçinmesi gerektiğine inanır. Gerçi bunun için bana senet vermedi, ama iç çekişlerinin, bakışlarının çoğunu ancak bu şekilde yorumlayabiliyorum. İçten pazarlıklı olmayan, çok sevimli bir insandır, bunları sadece iyi anlaştığımız için söylemiyorum. Ayrıca son derece çekici bir kadın olduğunu da belirtmek gerek, bu noktayı daha fazla açmak istemiyorum. Yalnız şu kadarını söyleyeyim, öyle anlar oldu ki, çekiciliğine tepki gösteremediğim için epey acı çektim. Sanırım üzülen yalnız ben değildim. Onu tanımadan önce, ellisine merdiven dayamış bir kadının insana böyle bakabileceğini, genç bir erkeğin hayal dünyasını böylesine meşgul edebileceğini aklı-

mın köşesinden bile geçirmezdim. Bin dokuz yüz ellilerin başında, kızlık adıyla tanınan ünlü bir yüzücüydü, serbest ve sırt üstü yüzerdi. İlk görüşmemizde, gazetenin spor servisinde, şimdiki işimde çalışmaktaydım. Ziyaretine gitmeden önce arşivde gereken bilgileri toplamış, rekorlarını ezbere sıralayarak hayranlığını kazanmıştım. Sutopu oyuncusunu da havuz kenarında tanımıştı. Aile içindeki yeri hiç de gıpta edilecek gibi değil, ne zaman tatsızlık çıksa, hep iki kişiye karşı tek başına kalır. Thilo Zobel karısından bıkıp usanmış. Kadın ne derse desin, adam ya kaşlarını kaldırır, ya da hoşnutsuzluğunu belli eden bir şeyler mırıldanır. Amanda ise annesini görünce çileden çıkar. Bugüne kadar hiçbir kızın, annesine bu kadar saldırgan davrandığını görmedim. Benden önce aralarında ne geçtiğini bilmiyorum. Amanda oldukça ağzı sıkı bir insandır. Anladığım kadarıyla, annesini iki nedenle suçlamakta: Birincisi, duygusuz olduğunu iddia ediyor - benim bu konudaki izlenimlerim çok farklı; ikincisi politik tutumunun dalkavukça olduğunu ileri sürüyor.

Şimdi söyleyeceklerimi isteyerek anlatmıyorum, sonucun nereye varabileceğinin de farkındayım: Amanda, başına dert açacak ölçüde devlet düşmanlığına meyillidir. Hükûmete veryansın eden bütün gruplar onu çeker, görüşleri hükûmetin görüşüne uyanlara ise tahammülü yoktur. Çevresindekileri durmadan kışkırttığı için, nereye varacağı baştan belli olan bu çocuksu tutumuna katlanmak hiç de kolay değil. İş hayatınızdan da bilirsiniz ya, hakaret niteliğinde politik konuşma yapan birinin sözünü kesmekten başka çare kalmıyor bazen. Amanda'nın annesi gibi, mesleği parti sekreterliği olan biri, görevi gereği bu tür saldırılara karşı koymak zorundadır. Amanda, üniversitede varoluşçuluk felsefesiyle ilgilenmiş, felaketin asıl nedeni bu galiba. Ben felsefeden pek bir şey anlamam, ama Amanda'nın o zamandan beri çevresini çarpık bir açıdan gördüğü belli oluyor. Ona bakılırsa inanç kişisel bir sorunmuş. Zorunlukları anlayışla karşılamayı şakşakçılık sayıyor, hangi ölçeklere göre diye sorulduğunda, yüzü bile kızarmadan: Ölçek benim, diyor.

Biz yine konumuza dönelim: Ne zaman Amanda'yla boşanma şartlarını konuşmak istesem, odadan çıkıp gidiyor. Nasıl sinirlendiğini, nasıl gerginleştiğini bir görseniz, boşanmaya onun değil, benim

karar verdiğimi sanırsınız. Sonunda bir gün arkasından bağırarak isteklerimi saydım, zaten pek bir şey talep ettiğim yok, onun da kendi isteklerini söylemesini istedim. Anlaşılmaz bir karşılık verdi: *Gününü göreceksin,* dedi. Ne demek istediği hakkında en ufak bir fikrim yok, ama Amanda'nın boş tehditler savurmadığını bilirim.

Herhangi bir kusurum olmadığını bildiğim halde o günden beri huzurum kaçtı. Durmadan, elinde bana karşı kullanabileceği ne gibi kozlar olduğunu düşünüyorum. Evliliğimiz süresince belki ben de politik görüşlerimi düşüncesizce söylemiş olabilirim, ama pek sık olmasa gerek. İnsan dört yıl boyunca kendini kontrol altında tutamaz ki, acaba bunu mu demek istedi? Bana mahkeme önünde kara mı sürmeye çalışacak? Doğrusunu isterseniz, hiç tahmin etmiyorum, bunun çeşitli nedenleri var: Birincisi, Amanda jurnalci değildir. İkincisi, böyle şeyler söylemiş olabileceğim anlarda Amanda'yla birbirimize her zamankinden daha yakındık, dolayısıyla kendi kendini ihbar etmiş olur. Üçüncüsü, Amanda özellikle bu durumda sırça köşkte oturuyor sayılır, gerekirse bir sürü tanık gösterebilirim.

Kadınlar konusunda başıma dert açabileceğini tahmin ediyorum. Evet, zaman zaman onu aldattığım doğru, övünerek söylemiyorum bunu, ama pişman da değilim. Gazetede, yolculuklarda, restoranlarda çevrem beni baştan çıkaracak insanlarla dolu, enerjimi sürekli olarak güzel kadınların gülüşlerine karşı koymaya değil, başka şeylere harcamak istiyorum. Ancak, kimi önemsiz, kimi önemli bu maceralara alın yazısı gibi ister istemez katlandığım izlenimini de yaratmak niyetinde değilim. Hayır, hepsinden zevk aldım, onları yaşamasam eksikliklerini hissedecek, sonunda belki de aramaya başlayacaktım, doğrusu bu. Bence her kadın, keşfedilmesi gereken yörelerle, büyüleyici manzaralarla, sönmüş görünüp her an yeniden patlayabilecek yanardağlarla dolu bir kıtadır. Bu serüvenleri başka türlü yaşamama imkân yok.

Amanda'nın kadın konusunda beni köşeye sıkıştırabileceğini söylemiştim, bu ancak teoride doğru, pratikte ise kesinlikle mümkün değil. Yaptıklarımdan haberi bile yok. Evliliğimizin ilk gününden beri haberi olmamasına özellikle dikkat ettim. Bunun sadece

korkudan olduğunu tahmin ediyorsanız yanılıyorsunuz, aynı zamanda ona saygı duyduğum için yaptım bunu. Amanda kuşkulanmış olsa bile kesinlikle belli etmedi; bir kadının yıllar boyunca kocasının gönül maceralarını görmezlikten geleceğine inanmadığım için, Amanda'nın da bunlardan haberi olduğunu sanmıyorum. Bu mantığa göre, tehdit nedeni benim başka kadınlarla ilişkim de olamaz, ama aklıma başka bir şey de gelmiyor, şaşırıp kaldım.

Amanda, bir gün röportaj yapmak üzere iş gezisine gitmişti, pek ender rastlanan bir olaydı bu, çünkü evlendiğimizden beri iş peşinde koşmuyordu. Odasında oturup daha önemli konularla ilgileniyor, sonradan öğrendiğime göre hikâye yazıyor ya da (*DDR'in Sesi* radyosundan gelen red cevabını yanlışlıkla açtığım zaman anladığım gibi) radyoya piyes hazırlıyordu. Neyse, dediğim gibi, Amanda seyahatteydi, ben de bu fırsatı değerlendirmemenin yazık olacağını düşünmüştüm. O günlerde, *Berliner Zeitung* gazetesinden bir meslektaşımla işi pişirmek üzereydim. Bütün evliliğim boyunca hiçbir ilişki bana bunun kadar çekici gelmemişti, kimbilir, belki de engellerin fazlalığı yüzünden öyle sanıyordum. Kadını eve davet ettim, o da benim gibi evliydi ve otele gitmek istemiyordu.

Aklımı kaçırdığımı falan sanmayın sakın, aksine, son derece dikkatliydim: Elisa genellikle ağır bir parfüm kullanırdı, Amanda'nın burnu çok hassas olduğu için, Elisa'ya bu seferlik parfüm sürmemesini rica etmiştim. Anlayış gösterdi, koku sürmeden geldi, daha kapıda karşılaştığımızda her zamankinden iyi koktuğunu fark ettim. O akşamın ayrıntılarıyla canınızı sıkmak istemiyorum, yalnız birini anlatmak zorundayım, çünkü son derece önemli: Oturma odasında sohbet ederken sokak kapısının açılıp kapandığını duydum. Amanda, iki gün erken dönmüştü! Neyse ki, önce mutfağa girdi. Onu oyalayıp Elisa'nın kaçmasına fırsat tanımak için hemen yerimden fırladım, Elisa'yla birkaç saniyede ne yapacağımızı kararlaştırdık. Mutfağımızda kapı yoktur, kapı yerine boncuk bir perde asmıştık, bu yüzden içeriye görünmeden gizlice mutfağın önünden geçmek imkânsız sayılır. Elisa bunu bilemezdi tabii. Mutfakta, bir yandan sevinçten dili tutulmuş koca rolünü oynayarak Amanda'yı kollarımda mengene gibi sıkıştırırken, bir yandan da az sonra yaşanacak felaketi düşünüp tir tir titriyordum. Dışarıda hiçbir hareket olmadı. Elisa sonradan bana, kanapenin altına girdiğini,

benden bir işaret gelene kadar orada beklemeye karar verdiğini anlattı. Sözü uzatmayayım - böyle bir işaret vermedim tabii. Gözümü Amanda'dan ayırmaya cesaret edemiyordum. Mutfakta beraberdik, birlikte banyoya gittik, birlikte yatağa girdik. Uyumasını bekledim. Gecenin geç saatlerinde, Amanda uykusunda konuşmaya başladığında, ayaklarımın ucuna basarak oturma odasına girdim. Elisa gitmişti, avcı gibi kulağım kirişte beklediğim halde gittiğini duymamıştım. Toplanabilecekleri toplamaya başladım, şarap şişesini, bardakları, sigara tablasını, Elisa'nın- belki de bilerek - bıraktığı çakmağı kaldırdım. Size garip gelebilir, ama bu işkenceden sonra kendimi Amanda'ya her zamankinden daha yakın hissettim. Kaygısızlığı pek hoşuma gitmişti. Elisa, Amanda'nın erken dönüşünden ben sorumluymuşum, sözümü tutmamışım gibi, günlerce benimle konuşmadı, ama sonunda aklını başına topladı.

Bu olaydan birkaç gün sonra, bana pek de uygun düşmeyen bir şey yaptım. Amanda'nın doğum günüydü, ona Elisa'nın kullandığı parfümü hediye etmek gibi şeytanca bir fikir geldi aklıma. Amanda parfümü pek beğendi, dolayısıyla Elisa'dan parfüm sürmemesini rica etmeme gerek kalmadı. Başlangıçta, durumumu kolaylaştıracak gibi görünen bu fikir, kısa sürede tersine döndü. İster inanın, ister inanmayın, vicdan azabı çekmeye başladım. Amanda, yeni kokusunu her sürüşünde, seni it, seni, diyordum kendi kendime. O kokuyu pek beğenmediğimi az önce söylemiş miydim? Elisa hikâyesi bir süre sonra bitti, ama Amanda parfümden vazgeçmedi. Hâlâ aynı parfümü kullanıyor.

Bu bilgiye de ihtiyacınız olacağını tahmin ediyorum: Amanda başka erkeklerle düşüp kalkmadı. Bunu söylerken, bilmediğim birkaç macera yaşamış olabilir demek istemiyorum, benden başka hiç kimseyle ilişkisi olmadığından eminim. Onu görünce şaşıracaksınız, zira pek güzeldir. Görünüşüne bakarsanız, peşinden sürüyle erkek koştuğunu sanırsınız. Bazıları koşar da, ama Amanda bunlara ilgi göstermez, sıkılıverir. Başlangıçta, kimseye yüz vermemesinin nedenini kendimde bulup böbürleniyordum. Ona her konuda yettiğim için, başkalarından uzak durmasının doğal olduğunu düşünürdüm. Ta ki, aynı ilgisizliği bana da gösterdiğini anlayana kadar.

Anlattıklarım sizde farklı bir izlenim yaratmış olabilir, ama ben aslında aşırı derecede kendine güvenen biri değilim. Zaman zaman, hareketlerimin doğru olup olmadığını sorarım kendi kendime, bu şekilde davranmam yakışık alır mı, diye düşünürüm, sonuçlarının ne olacağını tahmine çalışırım, enerjimi dikkatli kullanmaya, zamanımı boşa harcamamaya özen gösteririm. Amanda'yla tanışmadan önce böyle değildim. Amanda ne yaptıysa yaptı, beni kuşkucu, hatta kendinden şüphe duyan bir insan haline getirdi. Eskisi gibi kaygısız yaşamaya çalışıyorum, ama bunu ancak görünüşte becerebiliyorum. Ortada değişen bir şey yokmuş gibi görünüyorsa da, kafamın içi kuşkularla dolu, vicdan azabım beni kendime düşman ediyor. Bütün zevkler böylece yarıya iniyor. Korkarım, Amanda'dan ayrılmakla da bundan kurtulamayacağım; o gidecek, ama benim kaygısız ruh halim geri gelmeyecek. Buna karşılık Amanda, evlendiğimiz günkü insan olarak çıkıp gidiyor. Bunu söylemekle belki zayıf tarafımı ortaya koymuş olacağım, ama Amanda'yı hiçbir şekilde etkileyemedim. Benim ne düşündüğüme aldırmadan istediğini yaptı, istemediğini yapmadı. İlişkimizin en zayıf noktası da galiba onu etkileyemememdi. İlk zamanlar etkilemeye gayret ediyordum, ama bu tatsızlıktan başka bir sonuç getirmedi.

Bir seferinde, bir tekstil fabrikasının müdürüyle röportaj yapmaya gitmişti. Adama öyle kışkırtıcı sorular sormuş ki, müdür görüşmeyi yarıda kesmekle kalmamış, yazı işlerine telefon edip Amanda'yı şikâyet etmişti. O gazeteden bir daha iş alamadı, bu tür olaylar hemen ağızdan ağıza yayıldığından, bütün işlerin ardı arkası kesildi. Amanda'ya, adamı nasıl bu kadar sinirlendirdiğini sorduğumda, bana sorularını yazdığı kâğıdı gösterdi: Müdür, halkın isteklerini mi, yoksa ekonomik planı mı daha önemli buluyormuş? İnsanların iyi dikilmiş pantolon giymesi sosyalizme zarar mı verirmiş? Biz gazetecilerin belli sınırları aşmamamız gerektiğini hiç duymamıştı sanki. Müdürün bu saldırıları ses çıkarmadan kabulleneceğini mi beklediğini sorduğumda, beni onun yardakçısı olmakla suçladı. O dakikadan sonra, kaç kere denediğim halde, benimle basının etkinliği konusunda tek kelime bile konuşmadı. Okuma yazma bilmeyen birinin kendisine imla dersi vermesine göz yumamazmış; espri anlayışı da böyleydi işte.

İyi bir evlilikte kavganın oyuna benzeyebileceğini, ille de dirlik

düzenliğin sonu demek olmadığını tahmin ediyorum. Eşler sadece fikirlerini söylemekle kalmaz, aynı zamanda birbirleriyle sürtüşürler, *sürtünme ısısı da* bir enerjidir, onun da bir *değeri* vardır, bundan eminim. Kule atlayıcısı, yukarıda manzara güzel olduğu için değil, atlayışına gereken yüksekliği kazanmak için kuleye çıkar. Benim hayal ettiğim evlilikte kavganın en önemli amacı, barışma yolları yaratmaktır. Ne yazık ki bizim evliliğimiz hiçbir zaman böyle olamadı, kavga etmek bize göre ağır işçilikti. Birincisi, Amanda, kabul etmekle kaybetmek arasındaki farkı bilmeyen, mücadeleci bir insandır. İkincisi, evlenir evlenmez, bitmez tükenmez bir fikir ayrılığı sermayemiz olduğunu gördük. Fikir ayrılıkları yoktan var oluyor, hiç umulmadık yerlerde parlayıveriyordu. Üçüncüsü, Amanda olağanüstü derecede zekidir. Bu özelliği oldum olası kafamı kurcalamıştır. Zekâsı, aynı odaya kapatıldığım azgın bir köpek gibiydi. Bir an bile gözlerimi kapayıp arkama yaslanamadım. Bu canavar gözünü benden hiç ayırmıyor, en ufak bir kabahati bile cezasız bırakmıyordu. Oysa sorarım size, insan, evliliğinde değilse nerede kendini bırakıp rahat edebilir? Amanda, tartışmalardan kazasız belasız, örneğin birkaç boş söz söyleyerek, çıkmama hiçbir zaman izin vermedi. Bütün kaçış yollarını keser, insani düşüncelerin çoğunda bulunan eksik yönleri acımasızca açığa çıkarırdı. Ya onu ezip geçecek kadar sıkı bir kanıt bulmak, ya da yenilmek dışında başka seçenek yoktu. Genellikle çareyi kabalığa kaçmakta bulurdum.

Gençken, günün birinde evleneceğim kadında iki önemli özellik olması gerektiğine inanırdım: Güzellik ve zekâ. Ne boş kuruntuymuş meğer, ne çocukça bir inançmış! Zekânın çözebileceğinden fazla sorun yarattığını biliyorum artık. En azından evliliklerde bu böyle, herhalde başka alanlarda da geçerlidir. Belki Amanda'nın hayat tecrübesi eksikti diyorum, zekâsını sadece gereken durumlarda, zorlukları aşmakta, çıkış yolları bulmakta kullanmayı becerebilse belki bu kadar kötü olmazdı. Oysa Amanda'nın zekâsı durmadan yeni sorunlar yarattı.

Bana ettiği sitemleri saymaya kalksam, günlerce bitmez. Hepsi-

nin haksız olduğunu söyleyecek değilim, ama Amanda sitem tiryakisiydi. Evlendikten kısa bir süre sonra, aramızda sitem etmekten daha ilginç bir iletişim yolu bulunmadığına karar vermiş olmalı. Onunla başa çıkamadığımdan, ya da sırf huzur bulmak uğruna, arada bir küçük hediyelerle gönlünü almaya çalışırdım, ama o bunları vicdan azabı belirtisi olarak yorumlardı. Bir gün bana, ancak başka çare kalmadığı zaman kafamı çalıştırdığımı, genellikle uyurgezer gibi yaşadığımı söyledi. Benim düşünmem, ineklerin otlamasına benziyormuş: Arada bir, benim katkım olmaksızın bir yerlerde bir fikir bitiveriyormuş, beğenirsem, yolumun da çok ötesinde değilse, uzanıp koparıyormuşum. Bu lafa sinirlenmeyecek bir insan olabileceğini sanmıyorum.

Kabak tadı verecek kadar düzenli aralıklarla, beni fırsatçı olmakla suçluyordu. Kimi zaman ödlek fırsatçı, arada bir şerefsiz fırsatçı, tipik bir Alman fırsatçısı, ya da dalkavuk fırsatçı olduğumu söylerdi. Yalnız bazılarını sayıyorum size. Böyle münasebetsiz bir herifin vaktiyle nesini beğendiğini sorduğumda, verilecek iki cevabı olduğunu söylerdi: Birincisi, uyum sağlama yeteneğim gün geçtikçe artmış; ikincisi, tabii ki *sadece* fırsatçı değilmişim, bunu bugün bile rahatlıkla iddia edebilirmiş.

Sitem ederken, yakınlarda sözlerini duyabilecek birinin olup olmadığına da aldırmaz, bu yüzden çevreyle ilişkimizi durmadan zora sokardı. Hatta bazen, yanımızda tanıdıklarının bulunmasının onu büsbütün tahrik ettiğini düşünürdüm. Tanık aradığından değil, eleştirileri beni utandırdığı için. Öfkeden kendini kaybetmiş gibi göründüğü halde, soğukkanlılıkla hareket ettiğinden eminim, numara yapıyordu. Yüzümün kızardığını görmek, yalvaran bakışlarımı yakalamak, seyircilerin şaşkınlığını fark etmek hoşuna gidiyordu. Günün birinde, yabancıların önünde beni en çok fırsatçılıkla suçlaması dikkatimi çekti, böyle şeylerin kamuoyuna duyurulması gerektiğini vurguluyordu sanki. Oysa katıyürekliliğimi, duygusuzluğumu, ya da çocuğumuzla yeterince ilgilenmeyişimi başıma kaktığında, yani daha mahrem konulara girdiğinde, hep baş başa oluyorduk. Bu kadarı rastlantı *olamaz*.

Geçirdiğimiz akşamlardan birini hatırlıyorum, gerçi boşanma yargıcına bir şey ifade etmeyecektir, ama size içinde yaşadığım gerginlik hakkında bir fikir verir belki. Çalıştığım gazetenin yazı işleri müdür yardımcısı Heinrich Koslowski, altmışıncı doğum gününü kutlamak için, biz de dahil olmak üzere, yazı işleri kadrosunun yarısını davet etmişti. Amanda, adamı sadece benim anlattıklarımdan tanıdığı halde, dalkavuğun biri olduğunu iddia ederdi. Gerçi kesinlikle böyle bir şey söylememiştim, ama Amanda buna kendisinin karar verebileceğini söylerdi; gazeteye bir göz gezdirmek, onu hazırlayanların en önemli karakter özelliklerini anlamaya yeter de artarmış bile. Ne yapmalıydım? Davete gitmek, Amanda'nın gösterisine zemin hazırlamak olacaktı, ama öte yandan Koslowski'yi de kırmak istemiyordum. Kendi kendime, Amanda'dan korktuğum için, bir avuç dostumdan da mı olacağım, daha neler! diye düşündüm.

Amanda'yı uyardım, daha doğrusu, akşamın tadını çıkarmasını, orada kimsenin dinlemek istemediği eleştirilerini pazar malı gibi ortaya dökmemesini *rica ettim.* Bana, Koslowski'ye, ya da konuklara hakaret etmesinin kimseye bir yararı olmayacağını söyledim, ne bana ne kendisine; benim bu insanlarla iyi geçinmek zorunda olduğumu, onun da arada bir röportajlarını yayınlatmak istediğini elimden geldiğince yumuşak sözlerle hatırlattım, başka bir şey yapamazdım.

Sözü uzatmayayım, Amanda o akşam kusursuzdu. Şakalaştı, şampanya içti, herkesle sohbet etti, dansa bile kalktı. İş arkadaşlarımdan biri, yazı işlerinde Amanda'nın geçimsizliğiyle ilgili dedikoduların, o güne kadar duyduğu en gülünç şey olduğunu kulağıma fısıldadı. Herkes ona hayran kalmıştı. Ben hariç. Nedenini tahmin edebiliyorsunuz herhalde: Amanda'nın sevimliliğini, her an çıkarabileceği tatsızlığın başlangıcı olarak görüyordum. Gözümü bir an bile ondan ayırmıyor, içtiği her kadehte korkudan titriyor, ağzını her açışında, tamam, şimdi başlıyor, diye düşünüyordum. Hatta bir ara, sırf bu belirsizliğin sona ermesi için, bir an önce rezalet çıkarmasını dilemeye başladım. Onu bir de olay *yaratmamakla* suçlayacak değilim, ama bakışlarından, çektiğim azabın hoşuna gittiğini anlıyordum. Doğum günü partisi sona erdiğinde benim dışımda bütün konuklar çok iyi vakit geçirmişti. Taksiyle eve döner-

ken Amanda, ondan memnun kalıp kalmadığımı sorunca, öteden beri böyle olmasını istediğimi itiraf etmek zorunda kaldım. Bana şirinliğini bile zehir etmeyi başarmıştı.

Sözlerimden, Amanda'nın aslında asık suratlı biri olduğu sonucunu çıkarmayın sakın, öyle demek istemedim. Sık sık kahkaha atar, gözlerinin içi güler; birlikte yaşamak zorunda olmayan biri onun neşesinin hiç tükenmediğini sanabilir. Başlangıçta ben de öyle sanıyordum. Amanda sorunları ciddiye almaz, bir insandan beklenebilecek en hoş özelliktir bu. Sonuçlarına katlanmak zorunda olmadığım sürece ben de bayılıyordum. İlişkimizin başlarında, Amanda'nın, dertlerin çoğunu görmezlikten geldiği için görmediğini sanmıştım. İnsan, onun adeta bir safdillik bulutu içinde yaşadığını görünce, çocuksu halini kaybetmemesi için ister istemez korumaya kalkıyor. Dünyadan bu derece habersiz olması artık iyice sinirime dokunmaya başladı. Hayatın zorlukları kendisine ulaşamayacakmış gibi davranıyor Amanda. Beynindeki laboratuvarda, gerçek hayatla aralarındaki ilişki akla kara kadar farklı olan bir alay prensip üretiyor, sonra da bunlara uymadığım için bana kızıyor.

Size soruyorum: Huzur içinde, iyi bir hayat sürmenin bedeli, bazı düşünceleri açığa vurmayıp belirli şeyleri yapmamaksa, insan da bu bedeli ödüyorsa, buna *boyun eğmek* mi denir? Amanda kesinlikle bu fikirde, oysa kanımca, biri bu bedeli ödemeye yanaşmıyorsa, ya kendini göstermek istiyordur, ya da kavga çıkarmak. Hepsi bir yana, bu bedel bana hiçbir zaman fazla görünmedi. Kim oluyoruz da, inatla savunduğumuz kişisel inatla savunduğumuz kaygılarımızı başkalarının aşması gereken engeller sanıyoruz?

Amanda'ya, hemen hemen hiç para kazanmadığı için asla serzenişte bulunmadım, oysa bu durum hoşuma gitmiyordu tabii. Gazetelere satabildiği yazıların azlığıyla, devletimize yönelttiği eleştirilerin çokluğu arasındaki ilişkiyi size açıklamama gerek yok sanıyorum. Başkalarının karılarının çalışarak aile bütçelerine neredeyse kocaları kadar gelir getirmelerini kıskanıyordum. Eksiklerimizden bazılarını karşılayabilsek hiç de fena olmazdı, ama yine de Amanda'nın iş konusundaki çekingenliğini tartışmadan kabullendim. Hazırladığı birkaç yazı herhalde haklı olarak geri çevrilmişti. O zamanlar, insanın ne kadar zeki olursa olsun, yapması gereken işe yeteneği olmayabileceğine inanıyordum.

Uzun süre bekledikten sonra tepem attı. Amanda, iş kapmak için en ufak bir çaba göstermiyordu, telefon defterinden yazı işlerinin telefon numaralarını bile silmişti, oysa ben para babası değilim. Yirmi altı yaşında iş hayatından elini eteğini çekmiş görünüyordu. Çalışmak yerine odasına kapanıp ne olduğunu söylemediği yazılar yazıyordu. Bir seferinde, bundan böyle yazarlık mı yapacağını sorduğumda, henüz karar vermediğini, ama olabileceğini söyledi.

Bu sözlerin ardındaki küstahlığı fark ettiniz mi? Sanki yedi kat gökyüzündeymiş de, ona bir şey sormak hakkım değilmiş, cevap verse de anlamazmışım gibi davranıyordu. Ne zaman bu konuyu açsam, beni başından savıyordu. Gerçi hiç 'Sana ne?' falan demedi, ama bir seferinde henüz bunu konuşacak durumda olmadığını söyledi; bir başka seferinde, işlediği konunun çok nazik olduğunu, açıklarsa berbat etmekten korktuğunu ileri sürdü. Bir keresinde, en iyi savunmanın saldırı olduğunu düşünmüş olsa gerek, o güne kadar yazdığı röportajlar ve yazılarla hiç ilgilenmediğim halde bu ani merakın nereden çıktığını sordu. Kibirli tavırlarıyla bana meydan okuduğu için ilk ve son kez para kazanmak konusunda fikrimi söyledim. Sanatçı olarak sınırlarını tanımaya çalışmasının hoşuma gittiğini, ancak, bu sınırların çok ötesinde de olsa, geçimimize katkıda bulunmasının daha da hoşuma gideceğini belirttim. Alay etmeme hiç alışık değildi.

Çalımlanmak kimsenin hoşuna gitmez, ben de Amanda'nın azametinden bıkıp usanmış, zamanla, günlük hayattaki normal tavırlarını bile yapmacık bulmaya başlamıştım. Bana karşı dostluk gösterse, bunun ardında bir çıkar yattığını, sevimli görünerek asıl amacını gizlediğini sanıyordum. Hayal görüyordum belki, ama bu da Amanda'nın suçuydu. Oldum olası kendimi başkalarından üstün görmemiş, sıradan biri olmaktan gocunmamıştım, ta ki Amanda çıkagelip beni kıskaca alana kadar; başkaları gibi, yani normal olmaktan daha korkunç bir duruma düşülemeyeceğini beynime işlemeye başlayana kadar. Bunu, banda alınacak ya da not tutulacak sözlerle söylemiyor, jestler, bakışlar, hava atmak, öpmek ya da öpücüğünü esirgemek gibi değişik yöntemler kullanıyordu. Normallikten neden bu kadar nefret ettiğini sorsam, şaşkın bir tavırla: 'Ludwig, neden söz ettiğini anlamıyorum' derdi mutlaka.

Ne düşünüyorum, biliyor musunuz? Amanda, kendisiyle çocu-

ğa bakabilmem için gereken özelliklerim hangileriyse, onları hiçe saydı: Çalışkanlık, dakiklik ve güvenilirlik. Bir de, çevreye ayak uydurmak, bunu yalanlayacak değilim. Evlenmeyi hayal ettiği anarşist ben olsaydım, neyle geçinecektik acaba? Anarşist olarak nasıl davranmam gerektiğini bilmemem de cabası. Kişiliğime uymayan bir prensip uğruna, saygıdeğer olarak gördüğüm otoritelere nasıl karşı gelirim?

Bir şey daha söyleyeyim: Üç yıldan uzun bir süre üstümdeki en ağır yük Amanda'nın baskısıydı. Ona karşı koymam, sandığı gibi kölelik ölçüsünde fırsatçı olmadığımı da kanıtlıyor sanırım. Amanda'ya boyun eğseydim, partinin, yazı işlerinin, ya da kim olursa olsun üçüncü şahısların çıkaracağı zorluklara katlanmak, şu anda etkisinde bulunduğum baskıya dayanmak kadar zor olmazdı.

Sonunda roman yazdığı anlaşıldı, hâlâ bitirmeye uğraşıyor. Belki günün birinde meşhur olacak, ama olursa doğrusu çok şaşarım. Çabaları sonuçsuz kalacakmış gibi geliyor bana. Amanda'nın gazetelerden, dergilerden gittikçe daha az iş almasının nedenlerini az önce size anlatmaya çalıştım, görüşlerinin yayın organlarının sorumlu kişilerine gitgide ters düştüğünü söyledim. Ancak ortada, hasır altı edilmemesi gereken bir neden daha var, o da Amanda'nın tembelliği. Benimle tanışmadan önce yazılarıyla geçinmek zorunda olduğundan görüşleri çok daha ılımlıymış. Oysa şimdi kesesine güvendiğinden- ya da güvenebileceğini *sandığı* için - öyle aşırı bir dil kullanıyor ki, hiçbir gazete yazılarının tek satırını bile almıyor. Bence bu tutumunun ardında sadece prensiplere körü körüne bağlılık değil, aynı zamanda tembellik gizli. Bilerek ve isteyerek işsiz kalmaya çalışıyor. Savaşta bazı erkeklerin askere alınmamak için kendi kendilerini sakatladıklarını okumuştum - Amanda'nın aşırılığını da böyle görmek gerekir. Nafaka talebinde bulunacak olursa, bu konuya değinmekte yarar görüyorum, tabii eğer siz uygun bulursanız.

Düzenli yemek pişirmemesinin, çok ender olarak temizlik yapıp çamaşır yıkamasının, alışverişe ayda yılda bir çıkmasının nedeni de yine bu tembellikti. Odasına kapanıp, kendi deyimiyle çalışmaya başladı mı, ille de anlayış gösterilmesini bekler, göstermeyeni canavarlıkla suçlardı. Ne iyi tezgâh, değil mi? Ona ulaşmak mümkün değildi. Bana kalırsa, çalışmakla arası iyi olmadığı için

romanını da bitiremeyecek. Edebiyattan pek anlamam, ama şu kadarını söyleyebilirim, bir kitabı bitirmek için her sayfasını birer birer yazmak gerekir. O, bu işle başa çıkamayacak. Bizim yazı işleri, roman yazmaya başlamış tiplerle dolu; roman yazmaya başlamak, çoğu kişinin genç yaşlarda yakalandığı, kabakulak gibi bir hastalık galiba. Bizimkilerden kaçının romanını bitirdiğini bilmek ister misiniz? Hiçbiri. Üstelik hepsi azimli, çalışkan, boş oturmaktan nefret eden insanlar.

Amanda'nın başarısından kuşkulanmamı gerektiren ikinci bir neden de hayat tecrübesinin azlığı. Kapı dışarı çıkmak istemez, ahbaplıktan hoşlanmaz, toplumsal ilişkilerini alt sınırında tutar, ne hakkında yazacak ki? İş arkadaşlarımdan ya da tanıdıklarımdan birini eve getirdiğimde, daha iki üç kelime konuşur konuşmaz izin isteyip odasına kapanır, sokak kapısı misafirin ardından kapanmadan ortaya çıkmaz. Yazarların kitaplarını hazırlamalarına en uygun ortamın, çevreyi görmezlikten gelmek olduğunu mu sanıyor dersiniz? Başından pek bir şey geçmemiş, kimseyi tanımaz, hiçbir şey görmez, duymaz. Tamam, çok kitap okur, ama bu yeterli mi?

Amanda'nın hem en yakın, hem de tek dostu, onunla aynı günde doğmuş olan Lucie Capurso adında, güzel ve çok pasaklı bir kadındır. Birlikte büyümüşler, birbirlerine kene gibi yapışıktırlar; her gün mutlaka buluşup bir şeyler konuşmaları gerektiğine inanırlar. Lucie, soyadını on dokuz yaşında evlendiği bir İtalyan rejisör yardımcısından almış. Yirmisine gelince, bu evlilikle umduğu seyahat iznini alamadığını görüp boşanmış. Bir de kızı var, kimden olduğunu sormayın, tahminimce söz konusu baba adaylarının sayısı yirmiyi bulur. Lucie, haftada ortalama üç kere bizi ziyarete gelirken, henüz beş yaşında olduğu halde kusursuz bir terörist denebilecek kızını da genellikle birlikte getirir. Çocuklar oynasın diyeymiş, ama sonuçta Sebastian ürküp köşesine büzülür, Lucie'nin kızı Soja da bizimkinin oyuncaklarını paralar.

Bugüne kadar Lucie'yle üç dakikadan fazla konuşmayı başaramadım: Kapıdan içeri girer girmez Amanda ona el koyar. İkisi baş başa oturup konuşmaya başladılar mı, gözleri kimseyi görmez, rahatça çıkıp gidebilirim. Zaten evde kalmamı istemezler de. Genel-

likle Lucie'nin başındaki dertlerden, para sorunundan, gönül sorunundan, çocuk yuvası sorunundan söz ederler. Yardıma muhtaç olan Lucie'dir, Amanda ona akıl hocalığı yapar. Bana sorarsanız, rolleri değişerek garip bir oyun oynuyorlar: Lucie, Amanda'nın hatırı için yardıma muhtaç görünüyor. Amanda'nın akıl öğretmesi, Lucie'nin fikir almasından daha önemli sanki. Buna rağmen Lucie'nin durumu gerçekten zor: Terbiye edilmesi mümkün olmayan bir çocukla tek başına, rutubetli, dağınık, bir türlü ısınmayan bir evde, inanılmaz bir kargaşa içinde yaşadığı yetmiyormuş gibi, çocuğun babasından tek kuruş nafaka almıyor. Yine de adamı mahkemeye vermeye yanaşmıyor; Amanda'nın dediğine bakılırsa, Lucie'yle *bu konuyu* konuşmak mümkün değilmiş.

İlk bakışta, beni ilgilendirmezmiş gibi görünüyor, ama ne yazık ki durum farklı, Lucie düzenli olarak Amanda'dan borç para almakta. Lucie, sürekli para sıkıntısı çektiği için, borçlar bir süre sonra bağışa dönüşüyor. İlk seferinde Amanda onayımı istemiş, ben de kabul etmiştim; ikincisinde de sesimi çıkarmadım, ama pek hoşuma gitmedi. Üçüncüsünde hayır dediğimde beni cimrilikle suçladı, düşünün, *o beni* cimrilikle suçladı, benden gizli Lucie'ye para vermeye devam etti. Anlamayacağımı sandı, banka dekontlarını okuyamayacağımı düşündü galiba. Lucie, çocuğunun babasına bağımsız kadın numarası yapmak istiyorsa, bu onun sorunu; Amanda, arkadaşına yardım etmek istiyorsa, bu da onun sorunu; ama hepsi birden benim kesemden hovardalık etmeye kalkışırlarsa, benim de söyleyeceğim bir çift söz olacaktır elbette.

Lucie'ye aylık ödemekten vazgeçmediği takdirde, bankadaki ortak hesabımızı kapatıp, kendi adıma tek imzalı bir hesap açacağımı Amanda'ya söyledim. Bunun üzerine cimrilikten şantajcılığa yükseliverdim, ama Amanda pes etti. Daha doğrusu ben öyle sandım. Oysa aslında sadece ödeme biçimi değişmişti: Bir gün kavga ederken, kendisinin de bana paramı ne yaptığımı sormadığını söyleyip bunu dolaylı olarak ağzından kaçırdı. Parayı nereden mi buluyordu? Kimbilir, belki biriktirmişti, yazılarını satabildiği sıralarda parasını kendine saklardı. Mutfak masrafından kesmiş olması daha akla yakın, ama bunun hesabını yapmayı gözüm yemedi.

Bir yıl kadar önce, bir akşam gazeteden yorgun argın eve döndüğümde Amanda'yla Lucie'yi kanapede oturmuş, şarap içerek te-

levizyon izlerken buldum. Beni de birlikte bir kadeh içmeye çağırdılar; kulaklarıma inanamadım, beni görmezlikten gelmiyor, yakınlık gösteriyorlardı. Bu işte bir bit yeniği olduğunu hemen anladım. İskemlelerden birinde Lucie'nin kızının paltosu duruyordu. Çocuğu da getirmişti demek, oysa evde bağırış çağırış duyulmuyordu, bu da bana garip geldi. Kızı yatağımızda, Sebastian'ın en güzel oyuncaklarının ortasında, melek gibi uyurken buldum. Amanda peşimden gelmişti, elimi tuttu, Soja'yı uyutmak üzere buraya yatırdığını, sonra kendi odasına alacağını söyledi. *Sonra* sözünü duyar duymaz tüylerim diken diken oldu. Amanda, çocukların ikisini birden yatak odasında yalnız bırakmayı sakıncalı gördüğünü, böylesinin daha iyi olacağını anlatıyordu. *Sakınca* da ne demek, diye bastım çığlığı, o kız, oğlanı öldürürdü! Sebastian o sıralarda henüz bir yaşındaydı.

Uzatmayayım, dostluk maskesi altında bana, Lucie'yle kızının bir süre bizde kalacağı, başka çare olmadığı anlatıldı. Kesinlikle söz konusu olamaz, diye bağırdım, ama para etmediğini anladınız herhalde. Sanki hiç sesimi çıkarmamışım gibi, Amanda, Lucie'nin evinin duvarlarındaki çatlaklardan içeri rüzgârla kar girdiğini, yatak odasının ısısının on derecenin altında olduğunu, böyle bir durumda *benden bile* dayanışma beklenebileceğini söyledi.

Lucie'yle Soja altı hafta bizde kaldılar. Yalnız evin darlığından, ortalığın karışıklığından değil, en önemlisi, dışlandığım için son derece zor bir dönem geçirdim. Çok geçmeden, Amanda'nın beni bir gün bile Lucie kadar kendine yakın görmediğini fark ettim. Ne kadar iyi anlaştıklarını görmeye dayanamadığım için bazen evden çıkıp gidiyordum. Bu süre içinde evliliğimiz, Lucie'den değil, içinde bulunduğumuz durumdan tamiri mümkün olmayan yaralar almış olabilir. Bir gün dayanamayıp, gazete binasının önündeki çimlerde baharın ilk çiğdemlerinin açtığını söylemek cesaretini gösterdiğimde Amanda küplere bindi. Denemek için birkaç gün Lucie'nin evinde oturmamı, bir hafta boyunca grip olmamayı başarırsam Lucie'yle Soja'nın evlerine dönebileceklerini söyledi. Bunu kabul etmezsem anlayışla karşılayacağını, ancak böyle saygısızca imaları bir daha duymak istemediğini hatırlattı. Hem de Lucie'nin yanında.

Ne mi yaptım? En kalın giyeceklerimi alıp Lucie'nin evine ta-

şındım. Valizimi toplarken ikisi de başımda duruyorlardı. Lucie bu durumdan utanmıştı, hiç değilse utanmış görünüyordu. İkimizin de aşırı tepki gösterdiğini, hemen evine döneceğini söyledi; misafirliğinin gereğinden uzun sürdüğünün farkında olduğunu, ayrıca Soja'ya on beş dakikadan fazla dayanabilmek için onu gerçekten çok sevmek gerektiğini de bildiğini sözlerine ekledi. Ne var ki, Amanda böyle mantıklı açıklamaları kabul etmeye yanaşmadı. Tartışmaya girmek zahmetine bile katlanmadan, sadece: 'Daha neler!' dedikten sonra inadına toplanmama yardım etti.

Amanda abartmamıştı, Lucie'nin evi gerçekten de berbat bir haldeydi. Ortalık hırsız girmiş gibi altüst olmuştu, içerisi etten kemikten bir insanın dayanamayacağı kadar soğuktu. İlk gece bulabildiğim bütün odun ve kömürü yakarak tahminen bir haftalık yakacağın hepsini tükettim, uzun don ve üst üste iki kazak giyip yattığım halde sabah soğuktan mosmor olmuş bir halde uyandım. Düzenli aralıklarla kulağıma çalınan sesi önce fare sanmıştım, çok geçmeden odada rüzgârdan kâğıtların hışırdadığını anladım. Lucie'nin burada oturmak istememesi çok doğaldı, ama bunun benimle ne ilgisi olabilirdi?

Amanda'dan öç almak için arka arkaya üç geceyi Corinna Halske'de geçirdim. Corinna, bizim gazetede sekreter olarak çalışan, üçüncü kocasından henüz boşanmış, çirkince bir kadındı, yalnız bana değil, bütün erkeklere ilgi gösteriyordu. Pek eğlenceli bir serüven sayılmazdı, ama çaresiz kaldığım için bu yola başvurmuştum. Corinna, çevremde pervane olup başımı döndürdüğünden, sıcacık evinin tadını çıkaracak vakit bulamadım. Halimden şikâyet ettiğimi sanmayın, ne yaptımsa isteyerek yaptım, bu arada zevkli anlar da yaşadım. Corinna'nın sabırlı bir insan olduğu söylenemez, ne beklemekten hoşlanıyor, ne de sır saklayabiliyor. Kaşla göz arasında üç kocasından neden ayrıldığını anlattı: erkeklerin bazı konularda yorgunluk belirtileri göstermeleri yüzündenmiş. Benim de aynı hataya düşmememi hatırlatıyordu besbelli. Lucie'nin buzdan kulübesinden iyidir, diye düşünüp imkânsızı bile denemeye hazırdım. Gazetenin kantininde bana uzaktan göz etmeye, herkesin dikkatini çekecek işaretler yapmaya başlamasaydı, bütün haftayı onda geçirecektim. Bir gün kantinde karşıma oturdu, görünüşte birbirimizle ilgilenmeden yemeklerimizi yedik, ama masadan kalkmak

istediğimde yazı işleri kadrosunun yarısı, Corinna'nın ayağını bir türlü pantolonumun paçasından çıkaramadığını gördü. Hayır, hiç de komik *değildi*.

Buzhaneye döndüğümde yatak çarşaflarının değiştirilmiş olduğunu fark ettim, ortalık iyi kötü toplanmıştı. İlk gece hayatımı kurtaran uzun donum katlanıp iskemlenin arkasına asılmış, kömür kovası ağzına kadar doldurulmuştu. Yastığın üstünde bir not gördüm: *Bu kadar inat etmeyin ve eve dönün, lütfen, Lucie.*

Akşam Amanda değil, Lucie telefon edip ertesi gün evine döneceğini bildirdi. Kabul etmedim, aklımı kaçırmış olmalıydım. Bir haftalık sürenin henüz dolmadığını söyleyip yedi tam gün geçirmekte direttim. *Her* akşam telefon etmiş, geceyi başka yerde geçirdiğimi anlamışlardı belki - ama umurumda bile değildi. Amanda içeriden seslenerek, istersem daha uzun kalabileceğimi, yokluğumun hiç de sandığım gibi felâketlere yol açmadığını söyledi. Lucie bu sözleri bana iletmedi, onun yerine, inadımdan vazgeçmesem de, hiç değilse akşam yemeğine gelmemi önerdi. Bu da söz konusu olamazdı tabii.

Ertesi akşam, Lucie'nin beni önceden uyarmış olmasını gerektiren bir münasebetsizlik oldu, kapı çalındı. Kapıyı açmadan önce, Lucie'nin ya da Amanda'nın gelmiş olabileceğini düşünerek paltomu çıkardım, ama gelen yabancı bir adamdı. Yüzüme kötü kötü bakıp orada ne aradığını sordu. Bunun uzun ve tatsız bir hikâye olduğunu, dinlerse sinirlerinin daha da bozulacağını söyledim. Cevap vermeye lüzum görmeden yanımdan geçip içeri girdi. Bütün kapıları açtı, her odayı kontrol etti. Üstüme saldırmasından korkmuyordum, benden bir karış daha kısa, ağır sıklet boksör gibi caka sattığı halde en azından on beş kilo da hafifti. Evin banyosu olmadığı için traş takımım mutfakta duruyordu; fırçayla jileti dikkatle eline aldı, inanılmaz bir ipucu bulmuşcasına inceledikten sonra musluğa attı. Elimden geldiğince sert bir tavırla bunu bir daha yapmamasını söyledim, ama aslında haline acıyordum. Onun yerinde kim olursa olsun, sevincinden bayram etmezdi herhalde. Adam aklını oynatıp üstüme saldırmadan durumu kısaca açıklamaya çalıştım. Sözlerim onu sakinleştirdi mi, bilmiyorum; çekmecelerden birinden bir kutu çıkardı, içinden bir tomar para alıp cebine koydu. Birkaç yüz mark kadar vardı herhalde. Benim paramı alı-

yor, diye düşündüğümü hatırlıyorum. Aynı anda, adamın hırsız olabileceği aklıma geldi, belki hırsız değildi de, Lucie'nin parasını nerede sakladığını bilen ve yokluğundan yararlanan bir tanıdığıydı. Lucie'den ne yapmam gerektiğini öğrenmek için hemen eve telefon ettim, Lucie evde yoktu, telefona Amanda çıktı, ne olduğunu anlatmama fırsat kalmadan sokak kapısının kapandığını duydum. Sonradan, adamın adının Ferdinand olduğunu, Lucie'yle, istediği zaman parasını kullanabilecek düzeyde bir ilişkisi bulunduğunu öğrendim. Tıpkı Amanda'nın benim paramı kullandığı gibi.

Evime dönmemden sonraki birkaç gün oldukça umut verici geçti, Amanda bana olağanüstü yakınlık gösteriyordu. Anlaşılan, Lucie'yi misafir etmekle fazla ileri gittiğinin farkına varmıştı. Benim için daha da önemlisi, ileri gitmek *istememesiydi*. Beni öpüyor, ne yemek istediğimi soruyor, baştan çıkarılmaya isteksizce katlanmak şöyle dursun, gereken girişimlerde kendisi bulunuyordu. Böyle ödüllendirileceksem, Lucie her yıl birkaç günlüğüne bizde kalabilir, diye düşünüyordum. Amanda çamaşırlarımı bile yıkıyordu, oysa o güne kadar herkes kendi çamaşırından sorumluydu. Bir an, Amanda'nın sadece vicdan azabı yüzünden böyle davranmadığını, eve dönmeme *gerçekten* sevinmiş olabileceğini bile hayal ettim.

Çok geçmeden her şeyi berbat eden bir felaket oldu. Amanda mutfakta iş yaparken, kanapede uyuyan çocuğa göz kulak olmamı istemişti, televizyonda bir spor yayınına dalmışım - Sebastian uyanıp yanlış tarafa dönerek kanapeden düşmez mi? Tabii suç bendeydi, bunu tartışacak değilim. Oğlan deli gibi haykırıyordu, Amanda da mutfaktan çıkıp deli gibi haykırmaya başladı, kafatasının kırılmış olmasından korkmuştuk. Hemen hastaneye götürdük, alnındaki şişten başka bir şeyi yoktu. Ne var ki, Amanda'nın şirinliği o dakikada sona ermişti.

Düşünebiliyor musunuz, günlerce oğluma elimi bile süremedim. Amanda, çocuğu benden korumak gerekliymiş gibi davranıyordu. Olayın kaza değil, benim vurdumduymazlığımın doğal sonucu olduğunu, zaten her konuda aynı vurdumduymazlık içinde

yaşadığımı iddia edecek kadar ileri gitti. Oğlana hiç dikkat etmiyormuşum; ne yemek yerken, ne oyun oynarken, ne de uyurken bakıyormuşum, herhalde gözlerinin rengini bile bilmezmişim. Bu tür ön yargılar insanın içine işliyor. 'Haydi, gözünün rengini söylesene!' diye bağırdı birden; ben ilkokul çocuğu gibi sınanmak istemediğimi söyledim, 'Haydi, söyle, söyle!' diye bağırmaya başladı, ben yine kendimi sokağa attım. Eve döndüğümde yine hakaretlerle karşılandım: Çocuk yetiştirmek, onun erginlik çağına kadar bir şekilde hayatta kalmasını sağlamaktan fazla çaba gerektirirmiş. Benim Sebastian'la daha çok ilgilenmemi istemesinin doğru olup olmadığını bilmiyormuş, zira ilgilenirsem, oğlumuz da benim gibi duygusuz, ruhsal açıdan ikinci sınıf biri olacakmış, bunu hiçbir anne isteyemezmiş.

Size yemin ederim, hayatımda hiçbir olaya Sebastian'ın doğumu kadar sevinmedim. Aslında kız çocuk istediğim doğru, ama hayal kırıklığım iki gün bile sürmedi. Kime isterseniz sorun, oğlumu delice seviyordum. Ona saatlerce ninni söyledim, bütün gömleklerimin ıspanak lekesi olmasına aldırmadan mama yedirdim, yaz geceleri cam açık yatabilsin diye odasının penceresine tel taktım. Gazetedeki yazı masama resmini koydum, bazı günler iş çıkışında bir kilo muz alabilmek için bitmez tükenmez kuyruklara girdim.

Bütün bunlar Amanda'ya yetmedi. Açıkça söylemiyordu, ama onun fikrine göre asıl sorumluluğu benim üstlenmem gerekiyordu, *bunu* yapmadım. Çocukla babadan çok annenin ilgilenmesini istemek bence hiç de geri kafalılık sayılmaz. Hele baba aileyi tek başına geçindiriyorsa. Amanda da bunu bildiği için açıkça bir şey istemiyor, sadece üstü kapalı taleplerde bulunuyordu. Örneğin, kavga ettiğimizde, Amanda'nın gönlünü almanın en basit yolu, Sebastian'la ilgilenmekti. Genellikle vakit bulamadığımdan bunu yapamıyordum. Ayrıca, tıpkı Amanda gibi, başkalarının da kolayca hafife alabileceği bir sorun daha vardı ortada: Sebastian'la ne yapacağımı bilemiyordum.

Unutmayın ki, bugün iki yaşında olan bir çocuktan söz ediyoruz. Onunla *ilgilenmek* için ne yapmalıydım? Kucağımda dolaştırıyor, havaya atıp tutuyor, yere attıklarını kaldırıyor, bir kerecik olsun gülümsetmek için tıslayıp pufluyor, öğrensin diye yüzlerce

defa aynı hareketi gösterip bir türlü öğretemiyordum. Sakın yanlış anlamayın, bunları şikâyet etmek için söylemiyorum, Sebastian'la birlikte pek de iyi vakit geçirmediğimizi açıklamaya çalışıyorum, o kadar. Amanda'nın yaptığı gibi ben de, hiçbir karşılık beklemeden, aklımı devre dışı bırakarak kendimi Sebastian'a adayacak soğukkanlılığı gösterebilseydim, durum farklı olurdu. Ne var ki, bu *benim* yapabileceğim iş değil. Odada oturmuş, gazetemi okurken Sebastian parkında mızıldanmaya başlasa, Amanda mutlaka içeri gelip neden çocukla ilgilenmediğimi sorardı; bunun üzerine ben, ilgilenmiyor gibi görünüyorsam da, aslında oğlana kendi kendine meşgul olmasını öğrettiğimi söyleyince, Amanda hırpalanmış çocuğu kucağına alıp öperek avutmaya başlar, durup dururken yine bozuşurduk. Bu güne kadar, Amanda gibi insanı bakışlarıyla küçümseyen bir kadına daha rastlamadım.

Oğlanı korkunç derecede özleyeceğimi şimdiden biliyorum. Evlilik hayatımızın baştan sona uyuşmazlıklarla geçtiğini düşünüyorsanız yanılıyorsunuz, anlatacaklarımı seçiyorum da ondan. Toz pembe anılar işimize yaramayacak. Size, ya da yargıca, evliliğimin tatlı yanlarını anlatmamın ne gereği olabilir? Ayrıca, hoş anılardan söz etmememin, başkalarının anlamakta güçlük çekeceği bir nedeni daha var: *Ben* hatırlamak istemiyorum. Boşanma konusunu olabildiğince az zararla halletmek niyetindeyim, hüzün verecek anıların burada yeri yok. Özlemimi körükleyeceğime, ondan bir an önce kurtulmaya çalışmam gerekiyor.

Hareket özgürlüğümün kısıtlanmasına böylesine karşı koymakla belki hata ettim. Amanda, Sebastian'ın hayatıma getirdiği sıcaklığın kıymetini bilmediğimi başıma kakıp dururdu. Ortalığa dağılmış oyuncak tahta küplerin, pelüş hayvanların, kâğıt parçalarının, evimize o güne kadar tatmadığımız bir huzur verdiğine inanıyor, bunu benden de duymak istiyordu. Amanda böyledir işte, kavga ederken kimi zaman kabalaşır, kimi zaman da öyle dokunaklı sözler söyler ki, insan kendini tiyatroda sanır.

Evliliğimizin başında, işlerin yolunda gider gibi göründüğü sıralarda bir gün, aklımdan kuşku duymama neden olan bir olay yaşadım. Gazetede bütün aksilikler bir araya gelmiş, akşam yorgun ve keyifsiz bir halde eve dönmüştüm, uyuyan bebeğe bakınca sinirimin geçeceğini düşünüyordum. Sebastian'ın odasına girip yatağı-

na yaklaştım, alaca karanlıkta ömrümde ilk defa hayal görmeye başladım: Bebeğin minicik kolları uzuyordu. Önce parmakları, sonra avuçları, arkasından da kolları, her soluğuyla şişen balonlar gibi gittikçe büyüdü. Sonunda bebeğin ufak gövdesinde dev gibi iki pençe oluşarak boynuma dolanıp beni boğmaya başladı. Ta ki Amanda gelip, bu kadar yüksek sesle solumamamı, çocuğu uyandıracağımı fısıldayana kadar. Belki abarttığımı sanıyorsunuz, ama o günden beri, Sebastian uyurken arada bir odasına girer, yatağının yanından geçerken kendimden bile gizli tutmaya çalıştığım kaçamak bir bakışla kollarını kontrol ederim.

Bir daha evlenecek olursam, ilk denememde aklımın köşesinden bile geçmemiş olan güvenlik önlemlerini almaya dikkat edeceğim. Daha nikâh masasına oturmadan çalmaya başlayan alarm zilleri, benden daha akıllı birini zamanında uyarırdı herhalde, ama ben âşık olduğum için fark etmedim. Fark etsem bile: Önemli değil, Amanda'nın *tümü* içinde ufak tefek şeyler bunlar, diye düşündüm. Oysa her zaman da önemsiz şeyler değildi.

Başkaları, örneğin gelecekteki yengesini görmek için Dresden'den kalkıp Berlin'e gelen kız kardeşim, benim kadar enayi değildi. Kardeşim, Amanda'yla sadece bir akşam beraber olduktan sonra şaşılacak kadar sert bir hüküm verdi: Amanda'nın kendini başkalarından üstün gördüğünü, hiçbir şeyden mutlu olmamasının evliliğini de etkileyeceğini, kişiliğini henüz bulamadığı için ille de rol yapmaya çalışan, sahte tavırlı biri olduğunu söyledi. Kardeşim psikologdur. Ne var ki, ona kulak vereceğime, uyarılarını kıskançlık belirtisi sanıp üstünde durmadım.

Size ilginç bir olaydan söz etmek istiyorum: Geçen sonbaharda, gazetenin spor bölümündeki boks muhabiri arkadaşım izinde olduğu için, Moskova'dan gelen bir boks takımıyla ilgili haberi ben yazmak zorunda kaldım. Haberde yalnız karşılaşmalardan değil, aynı zamanda belediye başkanının Sovyet konuklar onuruna verdiği davetten de söz etmem istenmişti. Ziyafet gece yarısına kadar sürdü, oysa haberin saat dörde kadar yazı işlerine teslim edilmesi gerekiyordu, yetiştirmek çok zor olacaktı. Eve geldiğimde Amanda

uyuyordu, uyandırıp yardım istedim, oldum olası benden daha hızlı daktilo yazardı. Hemen kabul etti, ben haberi elle yazdım, Amanda daktiloda temize çekti. Vakit kazanmak için haberin son şeklini kontrol etmeden götürüp teslim ettim. Ertesi gün gazetede çıkan haberi okuduğumda, Amanda'nın metni keyfine göre değiştirmiş olduğunu fark ettim.

Durumu gözünüzün önüne getirin - yazara danışmadan beğenmediği kelimeleri değiştirmiş, uygun bulmadığı bölümleri baştan yazmış, bir paragrafı olduğu gibi çıkarmıştı. Değişikliklerin sayısını bugün bile hatırlıyorum: on dokuz. On dokuz kere güvenimi kötüye kullanmıştı. Yaptığı her değişikliğin kötü olduğunu ileri sürecek değilim, ama yine de Amanda'nın bu davranışına akıl erdirememiştim. Yazı işlerindeki arkadaşlarımın haberi övmeleri bile durumu değiştirmedi. Amanda'nın yaptıklarını yüzüne vurdum; anlayışsız bir gülümsemeyle, tartışmaya vakit bulamadığını söyleyerek işin içinden sıyrılmaya çalıştı. O halde en ufak bir değişiklik bile yapmaması gerektiğini hatırlattım, karşılık olarak bu kadar diklenmeme gerek olmadığını söyledi. İyimser bir görüşle, birkaç ufak tefek değişikliğin nedenini vakit darlığı olarak kabul edebileceğimi, ama bütün bir paragrafı neden çıkardığını anlayamadığımı söylediğimde, ne dese beğenirsiniz? Bu bölümde fazla yağ çektiğimi benim bile fark etmiş olmam gerekirmiş. Sıradan birkaç boks maçı yüzünden Alman-Sovyet dostluğuna övgüler düzmenin anlamı yokmuş. Yoksa yazı işlerinden herhangi biri, haberde sevinç nidalarımın eksikliğinin farkına varıp dikkatimi mi çekmişmiş?

Amanda'yla evliliğimin gazetedeki saygınlığıma zarar verdiğinden hiç kuşkum yok. Yazı işlerinde onun aşırı görüşlerini bilmeyen kalmamıştı, taşkınlıkları dilden dile dolaşıyordu. Böyle birinin kocasının, sarsılmaz politik inançlardan çok dış görünüşe önem verdiğinden kuşkulanırlar. Bana sorarsanız, haksız da sayılmazlar. Yazı işleri müdürlüğü beni eskisi kadar güvenilir bulmuyor, bazı görevleri üstlenmem artık söz konusu değil; gerçi kimse bunu bana resmen bildirmedi, ama böyle olduğundan eminim. Evlenmeden önce düzenli aralıklarla batı ülkelerine iş gezilerine gönderildiğim

halde, evlendikten sonra sadece bir kere gitmiş olmam rastlantı *sayılamaz*. Sakın beni yanlış anlamayın, Amanda benim için bütün kapitalist ülkelerden daha değerliydi. Durumumun kötüye gittiğini ve bundan üzüntü duyduğumu anlatmaya çalışıyorum sadece.

Amanda sezgilerinde yanılmamıştı: *tabii ki* haberimle bazı sinyaller vermek istiyordum. Bir haber, yalnız kamuoyuna iletilmesi gereken bir olay hakkında değil, aynı zamanda yazarı konusunda da bilgi verir. Meslek hayatımın kötüye gidişinden şikâyet etmediğimi söylüyorsam, direnç göstermeden her şeyi kabullendiğim anlamını çıkarmayın sakın. Gönül okşayıcı birkaç cümleyle, hâlâ eskisi gibi olduğumu dolaylı olarak anlatmaya çalışmıştım, Amanda işte bunu berbat etti. Neden? İnancı yüzünden mi? Utançtan mı? Yoksa hır çıkarmak için mi? Gerçek nedenini söyleyeyim size: Küstahlık. Küstahlık ve kayıtsızlık, biraz da dayanışma duygusundan yoksunluk.

Bir erkeğin mesleği, belli başlı görüşlere sahip olmasını gerektiriyorsa, kadın da kocasının fikirlerini hoş görmelidir. Amanda bunu yapamadı. Sabrı o kadar beklenmedik bir anda, öylesine kolayca taşıveriyordu ki, her an tetikte olmak zorundaydım. Söylenecek her sözün tartılması gereken, düşman topraklarındaymış gibi ancak el yordamıyla, adım adım ilerlenen bir evlilikte kim mutlu olabilir ki? Amanda, sadece çocukla Lucie'ye karşı sınırsız bir hoşgörü gösteriyordu. Sebastian'ı dert ortağım olarak görebilsem, eminim ki ona daha şefkatli davranabilirdim. Aslında onu kıskanıyordum.

Amanda'nın sadece benim için bir kerecik olsun bildiğinden şaşması gibi bir şansa bir türlü erişemedim. Önceleri bunu, son derece doğal bir davranış bekler gibi bekliyordum, zamanla mucize ummaya başladım. Sonunda Amanda'dan istedim bunu. Her seferinde ufak tefek olaylardan söz ettiğimi sanmayın sakın; boğulmakta olan biri can yeleğine nasıl muhtaçsa, ben de zaman zaman onun yardımına böyle muhtaç oldum, ama o benim boğulmama göz yumdu. Günün birinde bir otomobil kazası geçirdik: Gece bir davetten dönüyorduk, ben hafif içkiliydim, dikkat etmedim, düz yolda ağaca bindirdim. Kimsenin burnu kanamadı, ama araba acınacak hale geldi. Olayı gören olmamıştı; yol kenarında durmuş, ne yapacağımıza karar vermeye çalışırken, köpeğini gezdiren yaşlı bir

adam çıkageldi: Artık polise haber vermekten başka çaremiz kalmamıştı. Amanda'dan, ifadesinde arabayı kendisinin kullandığını söylemesini rica ettim, *yalvardım* adeta. Birincisi, içki içmemişti, ikincisi, ehliyete Amanda'dan çok benim ihtiyacım vardı, üçüncüsü, o benim gibi devlet işletmesinde çalışmıyordu, ama yine de kabul etmedi. Sonuç tam tahmin ettiğim gibi oldu: Bir yıl süreyle ehliyetimden oldum, beş yüz mark ceza ödedim, üstelik gazetedekilere uzun uzadıya dert anlatmak zorunda kaldım. Saatlerce süren bir yazı işleri toplantısında sadece benim içkili araba kullanmam konuşuldu; adeta sanık sandalyesinde oturmuş, başıma nasıl olup da böyle bir kepazeliğin geldiğini anlatmaya çalışırken, o güne kadar ilk defa Amanda'ya karşı nefrete benzer bir duygu beslediğimi fark ettim.

Bu hikâyeyi mahkemede anlatamayacağımızı biliyorum, ama karşımızda nasıl biri olduğunu görüyorsunuz işte. Amanda beni duygusuzlukla suçlar, oysa kendisi işte böyle acımasızdır. Kazayı neden üstlenmek istemediğini de bilmek ister misiniz? Onu dinleseymişim, bir şey olmayacakmış - arabayı bırakıp eve taksiyle dönmemizi önermişti. Sanki haklı olmak buna değermiş gibi! Arabanın tamirine tam dört bin beş yüz mark ödedim, içkili olduğum için sigorta beş para vermedi, hepsi benim cebimden çıktı. Benim olduğu kadar Amanda'nın da parası, ama gelin de anlatın, nedense inadı birdenbire cimriliğini de geçmişti.

Evet, Amanda, akılcı biri olduğu izlenimini bırakmakla birlikte, çoğu kez duygularına kapılır. Aslında buna sevinmem gerekirdi, çünkü içinden geldiği gibi hareket eden kadınları ötedenberi çekici bulurum, ama inat, nefret, öfke ve hırs gibi sadece *olumsuz* duygulara kapılanları değil. Bir kerecik olsun sevinçten, hayranlıktan ya da keyiften kendinden geçtiğini görmedim. Ona göre her zevkin aşılmaması gereken bir sınırı var, bunun ötesindeki dünyadan korkuyor adeta. Sadece kavgada sınır tanımıyor.

Amanda'nın bu tavrının, ilişkimizin geceleri kapsayan bölümünü de etkilediğini bilmelisiniz. Kadınlar konusunda epeyce deneyimli olduğuma az önce değinmiştim, dolayısıyla bu konuda fikir yürütebileceğimi sanıyorum: Amanda'nın cinsel ihtiyaçları ortalamanın altındadır. Gerçi bilerek hata etmedim, ama yine de bunda benim de payım olabilir. İlk zamanlarımızda büyük umutlara kapıl-

mıştım: Arada bir küçük taşkınlıklar yaşıyorduk, Amanda hiç çekinmeden yaptığı açık saçık uyarılarla aklımı başımdan alıyordu. Örneğin, giriş açımın çok uygun olduğunu söylediğinde, ya da kıkır kıkır gülerek, cinsel eğitim kitaplarında hazırlık dönemi başlığı altında anlatılanları bugünlük bir kenara bırakmamı istediğinde, ilişkimizin *bu yönden* tehlikede olmadığına istediğiniz bahse girerdim.

Bir gün, erkeğin cinsel güçsüzlüğü konusunda dikkat çekici bir tanımlama yaptı: Kadını orgazma ulaştırma yeteneği bulunmayan her erkek cinsel güçten yoksunmuş. Bu açıklama önce pek hoşuma gitmişti, ama çok geçmeden ardında bana yönelik bir eleştiri olabileceği aklıma geldi. Boşanma yargıcına ne tür ayrıntılar anlatılır bilmem, ama Amanda, evliliği süresince bir kere bile orgazm olmadığını söyleyecektir herhalde. Bir aralık, beni can evimden vurduğunu bildiği için olsa gerek, bunu diline doladı. Hem de- iddia etmek kolay - bütün suçun bende olduğunu ileri sürüyordu.

Bu hainliği, o güne kadar yaptıklarını solda sıfır bırakacak derecedeydi, gerçekten çileden çıkarmıştı beni. Hassas noktamı aramış, bulmuş, tam isabet kaydetmişti. Kimse kendi hassas noktasını bilerek seçemez, neyse odur. Size yemin ederim, yalan söylüyor. Zekâsını kullanıp, aksi ispat edilemeyecek tek yalanı buldu. Onun bir kere bile orgazma ulaştığını kanıtlayacak durumda değilim tabii, oysa kabaca bir tahminle sayının dört yüz kadar olduğunu sanıyorum. Olsa olsa, başka kadınların benden memnun kaldığını, dolayısıyla onun tarifine göre güçsüz *olamayacağımı* kanıtlayabilirim. Size bir şey daha söyleyeyim: Binde bir olasılıkla Amanda'nın sözlerinin doğru olduğunu kabul etsem, ondan iğrenirdim. O zaman, yüzündeki ifadeyle, çıkardığı seslerle, gözlerini yumarak, tırnaklarını sırtıma geçirerek beni dört yüz kere alçakça aldatmış olurdu.

Buna gerek var mıydı? Soğukkanlılıkla, dikkatli bir bekleyiş içinde altımda yatışı bana her zaman heyecan vermiştir. Yoksa, orgazmdan kilometrelerce uzaktayken, zevkin doruğuna çıkmış gibi numara yapmak bir kadının hoşuna gidebilir mi? Amanda'ya anlayış gösteriyor, bunları boşanma öfkesine kapılarak, beni yaralamak için söylediğini kabul ediyorum. Aynı şeyi ben de denedim, ama bunun binde biri kadar başarılı olamadım.

Amanda'nın seksle fazla ilgilenmediğini iddia etmemle, onu düzenli aralıklarla doyuma ulaştırdığımı söylemem arasında sadece görünüşte bir çelişki var. İşin aslı başka, Amanda fazla zevk *istemiyordu.* Evlilikte eşlerin birbirlerine bağımlılıkları hakkında ne okuduğunu, ne duyduğunu bilmiyorum, ama kafasında fantezi denecek bir özgürlük fikri yaratmıştı. Hem dış dünyaya karşı evli olmanın bütün rahatlıklarından yararlanmak, hem de hiçbir evliliğin uzun süre dayanamayacağı kadar bağımsız olmak istiyordu. Az önce de değindiğim gibi, ben kendimi tümüyle evliliğime adamıştım, oysa o adamamıştı. İtiraf edeyim, boşanma konusu uzun süre aklımın köşesinden bile geçmediği halde, Amanda'nın her saniye buna hazır olduğunu biliyordum. Şimdi geriye baktığımda, olayı böyle görüyorum. Aramızdaki ilişki Amanda'yı hiçbir zaman kayıtsız şartsız bağlamamıştı, o hep istediği gibi, serbest hareket ediyordu. Koruyucu bir kılıf giymişti sanki. Üstünde bir dalgıç giysisi vardı ve evlilik onu ıslatmayan bir suydu. Kimbilir, belki de aramızdaki mesafeyi aşmaya çalışmaktan zevk aldığım için ona bu kadar bağlıydım. Ara açıldıkça, boşa kürek çektiğime de aldırış etmemeye başlamıştım. Arabanın okundan burnunun ucuna sarkan havucun peşisıra koşarken, aslında arabayı çektiğini fark etmeyen eşeğe benziyordum.

Amanda'nın bir keresinde orgazmından *söz ettiğini* de hatırlıyorum, galiba tatildeydik. Bir şey mi var, diye sormuştum, her zamanki gibi inlememiş, çığlık atmamıştı, üstelik ilgisiz bir hali vardı. Sözlerimi kelimesi kelimesine hatırlıyorum: Karavana mı attık, diye sormuştum. Amanda bunun üzerine başını iki yana sallayıp, aradan yüz sene geçse bile kadınları bir türlü anlayamayacağımı söyledi. Yoksa nasıl olur da, böylesine olağanüstü zevkli bir anda başarısızlıktan söz edebilirmişim. Arkasından alaycı bir yüz ifadesiyle, bundan böyle orgazmlarını ille de inleyerek onaylaması mı gerektiğini sordu, onu coşkuyla öpüp: Sakın ha, dedim.

Erotik akustik diye bir bilim dalı olsaydı, ben herhalde uzman sayılırdım. Falsolu sesleri hemen duyarım. Yapmacık bir çığlığı gerçeğinden ayırt edebilirim. İniltinin ruhun derinliklerinden mi geldiğini, yoksa sahte mi olduğunu hemen anlarım. Eski sevgililerimden biri, zevk çığlıklarında fazla ileri gittiği için ilişkimize son vermiştim. Kıza elimi sürer sürmez, sanki bütün gizli istekleri bir

anda gerçekleşmiş gibi avaz avaz bağırmaya başlıyordu. Sinirleniyordum doğrusu. Kızın bu hali, Amanda'nın beni yazılarımda partiye karşı takındığım tavır nedeniyle suçlamasına benziyordu. Amanda bu tür yapmacık davranışlardan uzaktı, yani aşk hayatında demek istiyorum. Gözlerini kapadığında kuşkusuz duyguları bunu gerektirdiği için kapıyor, hızla soluk verdiğinde rahatlamak istiyor, bağırdığında içinden gelen sesin dışa yansımasına engel olmadığı için bağırıyordu. Bunlar inandırıcı işaretlerdi. Amanda, şimdi aksini iddia etmeye kalksa da, hiçbir zaman yatakta olduğu kadar dürüst olmadı. Bazen neden kuşkulanıyorum, biliyor musunuz? Bu iddiaları, mahkemede istediğini elde etmek çabasıyla değil, anılarımda gözü olduğu için ortaya attığından.

Bazı kadınlar kocalarını, hiç değilse zaman zaman, el üstünde tutarlar, bunu yapmak zorundadırlar, çünkü yapmazlarsa kocalarından istedikleri randımanı alamayacaklarını bilirler, her zaman duyarız bunu. Ben hiç böyle bir erkek olamadım, keşke olsaydım diyeceğim geliyor neredeyse. Amanda da bu tip bir kadın değildi. Bedenimin her organının görevini gecikmeden yapmasını normal sayardı. Gerçekten de, düğmesine basılmış bir makine gibi, hemen çalışmaya başlardım. Bunları kendimi övmek için söylemiyorum, çünkü başka kadınlarla bu iş hiç de bu kadar kolay olmuyordu. Amanda'yla durum farklıydı, bunun nedeni de büyük ölçüde kendisiydi, onun varlığı bile yetiyordu; birbirimize dokunduğumuz anda sevişmeye hazır duruma geçiyordum. Bana kalırsa, bunun nedeni, Amanda'nın, başkalarının dikkatini bile çekmeyen, baş döndürücü kokusuydu. Belki de başka bir şeydi, bilemiyorum; neyse ki sevgi, kimsenin akıl erdiremeyeceği bir sürü sırla dolu. Amanda, yatakta yanındayken harekete geçecek halim olmadığını görseydi çok şaşardı herhalde. Aslında küçük, yorgun ve yardıma muhtaç olsaydım, daha çok ilgisini çeker miydim sorusu da ilginç geliyor bana, ama artık cevap aramak için çok geç.

Amanda, yatak zevkimizin göklere çıkmasına iki şekilde engel oldu: Birincisi, aşk gecelerimizin sayısını kısıtlı tuttu; ikincisi, bunları berbat etmek için elinden geleni yaptı. Şehvet sarhoşluğu için-

de hakaret dinleyebilmek için insanın ne kadar iyi niyetli olması gerektiğini kesinlikle tahmin edemezsiniz. Hakaret etmese bile, o an hiç gereği olmayan saçma sapan şeylerden söz ederdi. Kimbilir kaç kere: Çeneni tut da, kendini yaptığımız işe ver, demek geldi içimden, ama küçük bir talihsizliği daha da büyütmemek için sustum. Benim yerimde başkası olsa, o anda Amanda'nın gırtlağına sarılabilirdi, ama benim de aynı şeyi düşündüğümü sanmayın sakın.

Bir gece, ortada gülünecek hiçbir şey yokken, kollarımda gülümsemeye başladı. Neşesinin nedenini sorduğumda, zararsız bir sesle, benim tıpkı ağır işçi gibi seviştiğimi yeni fark ettiğini söyledi. *Kendini paralayarak aşk yapmak* diyordu buna. Yolunda giden her şeyi bozmak gibi hiç de hoş olmayan bir eğilimi vardı.

"Terörist velet ne zaman geliyor?"

"Ona böyle deme."

"Aklıma gelen en sevimli isim bu. Onu ne zaman alman gerekiyor?"

"Yarın herhangi bir saatte. Bu gece yuva arkadaşlarından birinde kalacak."

"Kadının sinirleri çelik gibi olmalı. Sana ilk defa mı böyle bir iyilik yapıyor?"

"Evet. Nereden anladın?"

"Bizim basımevinin paketleme servisinde çalışan bir adam var. Berlin'deki bütün meyhaneleri bilir. Bunlardan herhangi birinde gedikli müşteri olmaya can atıyor, ama bir türlü beceremiyor. Ka-

fayı bulur bulmaz rezalet çıkarıp kapı dışarı ediliyor, bir daha aynı meyhaneye almıyorlar. Ertesi sefer bir sonrakinde şansını denemek zorunda kalıyor. Bu sana neyi hatırlattı?"

"Hiçbir şey."

"*Buna* ana sevgisi denir."

"Kızıma laf edeceğine, onu bir geceliğine kendi arkadaşlarından birine kakalamaya çalış. Sen istediğin için gitmesi gerekiyor, benim yüzümden değil."

"Unutma ki, benim tanıdıklarım aynı zamanda Amanda'nın da tanıdıklarıdır. Hemen haberi olur. Böyle yapacağımıza burada alıkoyalım, daha iyi."

"Neden öyle yapmıyoruz acaba?"

"En iyi arkadaşınla aranın bozulmasına ne de çabuk razı oluyorsun, hayret doğrusu. *Benim* neden burada olduğumu açıklamak kolay: Yalnız senden hoşlandığımdan değil, aynı zamanda evliliğimden hayır gelmediği için. Yıllardır sana nasıl göz diktiğimi kimse senden iyi bilemez, ama olabilecekleri düşündükçe, küçük parmağımı bile uzatmaya cesaret edemiyordum. Oysa sen bu tür kaygılardan uzaksın. Amanda'yla aranızda son derece iyi bir dostluk olduğunu bildiğin halde hiç oralı olmuyorsun. Suçlamak için söylemiyorum bunları, sadece garibime gidiyor. Olayı Amanda'dan gizli tutmaya bile gayret etmiyorsun."

"Çok fazla konuşuyoruz."

"Yoksa Amanda'nın bu arada benden iyice koptuğu için hiç etkilenmeyeceğini mi sanıyorsun? Aramızdaki olay, onun gözünde en yakın arkadaşının herhangi bir erkekle ilişkisinden farklı değil mi? *Yoksa olanları biliyor mu?*"

"Aklını mı kaçırdın?"

"Amanda'nın haberi var mı?"

"Ben söylemedim. Bir şeyler duymuş olsa, dünyada benden saklayamazdı. Çok kötü bir oyuncudur."

"*Son derece* iyi bir oyuncudur."

"Ben onu senden daha uzun zamandır tanıyorum. Öğretmene söyleyeceği yalanı önceden benimle prova ederdi. Yine de, çoğu kez yalan söylemekten vazgeçmiştir."

"Bana söyleyeceği yalanları da birlikte mi çalışıyordunuz?"

"Aman Tanrım, adamın başka derdi kalmamış! Bak, sana bir

noktayı açıklamam gerekecek galiba: Amanda'yla can dostuz ve dost kalacağız; seninle denediğimiz sevişme pozisyonlarının hiçbiri bu gerçeği değiştiremez. Lütfen Amanda'ya ihanet etmemi bekleme, ağzımdan laf almaya da kalkışma. Benden boşanma davasında işine yarayabilecek tek kelime bile duymayacağına emin olabilirsin."

"Yoksa bu yüzden mi burada yattığını sanıyorsun?"

"Şimdilik sanmıyorum. Derhal seninle yatmazsam depresyon geçireceğini söyleyerek tehdit ettin beni, şimdi de ağzımı arıyorsun. Amanda senin erkeklik gücünden üstü kapalı olarak söz etmişti, ama şu dakikaya kadar ne demek istediğini anlamış değilim."

"Amanda *ne* dedi?"

"Uzun süre önce, sana hiç değilse bir konuda güvenilebileceğini söylemişti. O kadar."

"Bunlardan sık sık söz eder miydiniz?"

"Bana sorarsan pek seyrek konuşurduk. Karının seks ve erkekler konusunda fazlasıyla çekingen olduğunu bilirsin herhalde. Böyle şeylerden konuştuğumuzda konuyu hep ben açardım, o kapardı."

"Senden hoşlandığımı fark etti mi acaba? Sana her bakışımda, Amanda'nın gözlerinin nereye yöneldiğine dikkat etmeye çalışıyordum, ama iyi bir gözlemcidir."

"Senin benden nefret ettiğinden kesinlikle emin. Buna şaştığını söyledi, çünkü sen her güzel kadınla yatmaya çalışırmışsın."

"Nereden biliyormuş?"

"Söylemedi."

"Buna üzülüyor muymuş?"

"Halinden hiç şikâyet etmedi."

"Ağzından dirhemle laf çıkması çok üzücü doğrusu. Bilgi toplamaya çalışmıyorum, sadece merak ediyorum, o kadar."

"Buluşmayı kararlaştırdığımızda, Amanda'yı merak ettiğini değil, beni arzuladığını sanmıştım."

"Biri ötekini engellemek zorunda mı?"

"Şimdilik öyle görünüyor. Uzun uzadıya Amanda'dan söz ederek *bizim* bir yere varabileceğimizi sanmıyorum."

"Birkaç dakika içinde kuşkuların dağılacak."

"Neden birkaç dakika sonra?"

"İnsan bir makine değil de ondan."

"Aslında bunu anlayışla karşılardım, ama Amanda'nın dediğine bakılacak olursa ..."

"Gel, senin önerine uyup Amanda'yı unutalım. Seni ilk gördüğüm günü hatırlıyorum, üç yıl kadar önceydi galiba. Henüz evlenmemiştik, Amanda bendeydi, az sonra biricik arkadaşının benimle tanışmaya geleceğini söyledi. Sözünü bitirdiği anda kapı çalındı. Kalkıp açtım, karşımda inanılmaz güzellikte, gri elbiseli bir kadın duruyordu, kucağında henüz teröristleşmemiş bir çocuk vardı. İlk sözlerini bile hatırlıyorum."

"Hayatımda hiç gri elbisem olmadı. Blucinimin üstüne beyaz bir bluz giymiştim."

"*O kadar* önemli mi?"

"Hiç önemli değil, ama bu yüzden gri elbisem olduğunu mu iddia edeyim? Herhalde şimdi de, ilk bakışta bacaklarıma hayran kaldığını anlatacaksın."

"Tam da bunu söylemek üzereydim."

"Beni hiç üstümde pantolondan başka bir şeyle gördün mü? Yanılmıyorsam bacaklarımı hiç görmedin, yani karşında soyunduğum dakikaya kadar demek istiyorum."

"Seni yıllar önce *çıplak* görmüştüm. Anadan doğma, çırılçıplak ve cömert. Üstelik iki kere."

"Nasıl?"

"Birincisi, kışın evin ısınmadığı için bize taşındığın sıralardaydı. Bir gece su içmek üzere yataktan kalkıp mutfağa gitmiştim. O sırada konuğumuz odasından çıktı, banyoya gitti, ne beni fark etmişti, ne de faltaşı gibi açılmış gözlerimi."

"Anadan doğma, çırılçıplak ve cömert, öyle mi?"

"Aynen. Ayaklarımın ucuna basarak banyonun kapısına yaklaştım, eğilip anahtar deliğinden içeri baktım, ama kör açıda kalıyordun, göremedim. Gerisin geri mutfağa dönüp kapının arkasına gizlendim. Senin de susayıp mutfağa geleceğini umuyordum. Rastlantı sonucu bir araya gelişimizi kutlayabilirdik. Hiç değilse mutfakta *karşılaşmadığımızı* hatırlıyorsun ama, değil mi?"

"Ölürdüm herhalde."

"Ne yazık ki, o sırada *bacaklarına* pek dikkat edemedim, hayran olunacak çok şey vardı, bacaklarına sıra gelmedi."

"Peki, ne zaman gördün?"

"Kısa bir süre sonra. Bir haftalığına senin evine taşındığımda. Burada, bu odada."

"Burada bacaklarımı mı gördün?"

"Bir akşam öfkeli dostun geldi, çekmeceden paranı alıp kayıplara karıştı."

"Bacaklarımı mı gösterdi?"

"Aklıma bir şey getirdi. Terörist veledin babası o mu?"

"Hayır. Konuyu değiştirme."

"Dostun gittikten sonra kendi kendime sinirlendim. Gerçi parayı aramamıştım, ama bulup da Amanda'ya gösterebilmeyi isterdim. Amanda'nın sana durmadan borç para vermesine, sonra da borçlarını bağışlamasına çok kızıyordum. Bunu hatırlıyorsun, değil mi?"

"*Durmadan* değil, topu topu iki kere borç aldım, bu bir. İkincisi, senin haberin olduğunu söylemişti. *Bağışlamakla* ne demek istiyorsun?"

"Sana karşılıksız para vermedi mi?"

"Asla."

"Garip doğrusu."

"Bence de öyle."

"Her neyse, ufak tefek, kötü adam gittikten sonra evde sağı solu karıştırmaya başladım ..."

"Bir daha geldiğinde tek kelime bile konuşmayalım. Sözü uzattıkça, görüşmemizin asıl nedeninden uzaklaşıyoruz."

"Korktuğun kadar uzakta sayılmayız."

"Kör değilim."

"Görünüşe aldırma. Durum her an değişebilir."

"İyi ya, mucize bekleyelim o halde. Demek Ferdinand parayı alıp tüydükten sonra sen evi aramaya başladın, öyle mi?"

"Belli bir şey aramıyordum, bakındım sadece."

"Bakınırken bacaklarımı mı buldun?"

"Şuradaki siyah komodinde."

"Resimler! Resimleri mi gördün?"

"Kabul et ki, insan bunlara bakınca epeyce fikir sahibi oluyor doğrusu. Bacakların nerede başlayıp nasıl bittiğini görüyor. Oldukça etkileyici buldum."

"Çok iyi hatırlıyorum, komodini karıştırıp da resimleri bulmasa bari, diye düşünmüştüm."

"Resimleri görmeden önce seni de başka kadınları beğendiğim gibi beğeniyordum. Sonra durum değişti: Senin hakkında planlar yapmaya başladım."

"Çamaşırlarımı da karıştırdın mı?"

"Çamaşırlarını mı?"

"Resimler çamaşırların arasındaydı."

"Gözümden kaçmış olmalı."

"Üzülme. Çoğu okul yıllarımdan, kıçımın şimdikinin iki katı kadar olduğu zamandan kalma. Amanda da dev anası gibiydi. Sana hiç okul resimlerimizi gösterdi mi?"

"Okul resmi olmadığını söyledi."

"Anlayış göstermek gerekir. Kendimizi oğlanlara beğendirecek yaşa gelmeden, sabahtan akşama kadar yemekten başka bir şey düşünmezdik. Ne yazık ki, kiloları aldığımız hızla veremedik. Ancak on altı yaşına gelince istediğimiz kiloya inebildik. Amanda bunu benden birkaç ay önce başarmıştı."

"Özel hayatı *çok* mu hareketliydi?"

"Yorum yok."

"Fizik öğretmeniyle arasında bir şeyler geçtiğini anlatmıştı. Adam bu olaydan sonra okuldan ayrılmak zorunda kalmış."

"En önemlisini biliyorsun demek. Ancak fizik değil, Rusça öğretmeniydi. Okuldan ayrılmadı, sadece başka bir sınıfa verildi. Amanda'yı öylesine kıskanmıştım ki, neredeyse arkadaşlığımız bozulacaktı."

"Bana fizik öğretmeni demişti."

"Amanda'ya saplanıp kalma yine."

"Martin adında bir sevgilisi var mıydı?"

"Martin diye birini tanımıyorum."

"Kızıl saçlı, çenesinde fiyakalı bir gamzesi var. Bir gün, Baltık denizi kıyısında güneşleniyorduk, sırıtarak şezlonglarımızın başına dikilip gölge etmişti. Amanda onu bana okul arkadaşı olarak tanıştırdı, ama pek inanmadım. Geçmişte olanları yansıtan belli bir sırıtma biçimi vardır. Yabancı bir erkek ona böyle baksa, Amanda öfkeden kudururdu."

"Amanda'nın topu topu birkaç arkadaşı vardır, hepsini kendi

arkadaşlarım kadar tanırım, aralarında Martin diye biri yoktu."

"Garip, değil mi? Okuldan biri olsaydı *hatırlardın*. Bunun bir tek açıklaması olabilir, son zamanlarda, belki de çok yakınlarda ilişkisi oldu onunla. Onu hiç kıskanmamakla acaba iyi mi ettim, diye düşünen biri olarak söylüyorum bunları."

"Düğmene basılır basılmaz çalışmamanı anlayışlı bir kadın olarak kabul ediyorum, ama hiç değilse çaba gösterdiğini hissettirebilirdin. Programımızı ertelesek mi, ne dersin?"

"Buraya geldiğimde yalnız seni düşünüyordum, aklımda başka bir şey yoktu. Senin aynı zamanda eşsiz bir tanık olduğunu sonradan hatırladım."

"Işığı söndürürsem rahatsız olur musun?"

"Bir kadeh daha içmek istiyorum."

"Sabah çok erken kalktım. Soja'nın yedi buçuktan önce yuvada olması gerekiyordu. Geceyi burada mı geçireceksin?"

"Havayı bozan ben değilim, sensin."

"Konuşmaya devam edeceksek, resimlerden başka ne bulduğunu anlat bari."

"Böyle bir keşiften sonra aramaya devam edilmez artık. Avını yuvana götürüp keyfine bakarsın."

"Yatağa yatıp, uykuya dalana kadar resimlere mi baktın?"

"Önce gelirken aldığım yarım tavuğu yedim, sonra sigara tablasını yere düşürdüğüm için külleri süpürdüm, *ancak* bundan sonra uykuya daldım. Bulunacak daha başka ilginç şeyler var mıydı?"

"Mektuplar belki."

"Bu fotoğraflara benzeyen mektuplar mı? Bulsam da okumazdım. Tahmin ettiğinden daha saygılı bir insanım. Resimlere bakmış olmam aksini kanıtlar gibi görünüyorsa da, bu aslında o kadar önemli değil, sokağa sarkan daldan meyva koparmak gibi bir şey."

"Amanda'yla yıllar boyu birbirimize yazdığımız mektuplar."

"Beni ilgilendirmiyor."

"Senden söz eden mektuplar da olabilir."

"Bu konuyu kapayalım artık."

"Başka ne yapacağız ki?"

"Yapmak *istediğimiz* şey zorla olmuyor, başka ne yapabileceğimizi bilmiyorum. En iyisi uyumak galiba."

"Hayal kırıklığına uğradığımı sanma sakın. Hiç önemli değil."

"Öyle istekliydim ki, rahatlıkla her konudan söz edebileceğimizi sanmıştım. Ama bir de baktım, Amanda yanımızda yatıyor. Amanda, Amanda, Amanda! Yargıç, onunla en son ne zaman yattığını sorarsa: Bugün, diyeceğim. Aşağı cephede neler olduğunu ben de bilmiyorum. İnan, bu duruma en az senin kadar üzülüyorum, son derece onur kırıcı doğrusu. Küçük dostumuz zaten geçen sefer de üstün başarı gösterememişti. Gerçi bizi büsbütün ortada bıraktığını iddia edemeyiz, ama sadece görevini yapmıştı, o kadar. Sen kibarlık edip memnun kaldığını söylemiştin, ben aynı fikirde değildim. Bugün daha büyük kahramanlıklar bekliyordum ondan, oysa ölü numarası yapıyor namussuz. Cezalandırılmayacağını bildiği için gittikçe şımarıyor. Yalnız kalmak istersen anlayışla karşılarım. Eve gitmek istemiyordum, çünkü kapıdan girip ayaklarımın ucuna basarak, yerimde Sebastian'ın yattığını bildiğim yatak odasının önünden geçip, kanapeden bozma rahatsız misafir yatağına girmek işime gelmiyordu. Ama artık pes ettim, gidiyorum."

"Yok canım. Gel, seni kollarıma alayım, benim zavallı sevgilim. Sıkıca sarılmak istiyorum. Sen de bana sarılmalısın, şimdi ışığı söndürelim, çenemizi kapayalım. On beş dakika boyunca tek kelime bile konuşmayalım, tamam mı? İşte saat orada ..."

"*Yarım saat* olmuş."

"Geçen zamana mı üzülüyorsun?"

"Kuyruğumu kısıp eve dönmek zorunda kalmadım çok şükür. Tatmin olmaktan çok rahatladım dersem kızma sakın."

"Sabahları bu saatlerde Soja odaya girip yanıma yatmak için izin ister. İzin vermezsem yatağına döner, bir süre homurdandıktan sonra tekrar uykuya dalar ve altına işer."

"Yanında bir erkek gördüğünde nasıl davranır?"

"Son derece saygılı: Dikkat çekmemeye özen gösterir. Merak ediyorsan söyleyeyim, bu güne kadar hiç rezalet çıkarmadı. Ancak, bu tür denemelerden pek sık geçmediğini de belirtmek zorundayım."

"Erkekler o kadar seyrek mi geliyor buraya?"

"Şimdi de sıra *bende* mi?"

"Amanda'nın arada bir söylediklerinden anladığım kadarıyla oldukça hareketli bir aşk hayatın varmış."

"Böyle demiş *olamaz*. Aksine, gecelerimin yalnız ve sıkıntılı geçmesinden yakınmamdan bıktı artık. Dünyanın en yakışıklı erkeklerinin kapımın önünde kuyruk olduklarını mı sanıyorsun yoksa?"

"Yakışıklı olup olmadıklarını bilemem - birini gördüm, o da yakışıklı değildi. Yine de, erkek kıtlığı çekmediğine bahse girebilirim. Amanda söylediği için değil, ben de böyle düşünüyorum."

"Uzman görüşü mü bu?"

"İnsan sarraflığı. Unutma ki, yıllardır gözüm üstündeydi. Zamanla, pek de yanlış olamayacak bir sonuca vardım: Erkekleri nasıl etkilediğini biliyor, dedim kendi kendime, herkesin dikkatini çekiyor, kadın-erkek cephesinde olanları dikkatle izliyor, değerinin farkında."

"İyi ki hayatını insan sarraflığıyla kazanmak zorunda değilsin. Erkek düşkünü kadınların peşinde koşuyorsun, böyle birini bulduğuna inanmak istiyorsan inan. Beklentilerini yerine getirmek için ne yapmam gerektiğini bilmiyorum, ama bu inancının bir süre tadını çıkar."

"Şimdiye kadar hata yapmadın."

"Gurur duydum doğrusu. Yine de bana bir konuda akıl öğretebilirsin sanıyorum: Sürekli olarak av olacak erkek arayan bir kadın, hele *tümüyle* alçakgönüllü de değilse, bu kadar erkeği nereden bulabilir?"

"Garip bir soru. Ortalıkta yeterince seçenek yokmuş gibi konuşuyorsun. Sanki bütün caddeler, sokaklar, evler, bir tek şeyin, yani senin peşinde koşan erkeklerle dolu değilmiş gibi."

"Sen cinsiyeti erkek olan kişilerden söz ediyorsun. Ben *erkekler* demek istedim."

"Aradaki farkı bilemiyorum. Cinsiyeti erkek olup da gerçekten erkek olmayanlar da mı var? Bir uzuvları mı eksik?"

"Anatomik açıdan bir eksiklikleri yok, onları çekilmez hale getiren akıl ve ruh yapıları. Tanıştıkları kadına beğeniyle değil, yiyecek gibi bakarlar. Çapkın değil, sadece kabadırlar. Yemek yiyeceklerine tıkınır, gülümseyeceklerine sırıtırlar. En zayıfları bile fazla şişmandır. Her an, zora gelmiş gibi ter içindedirler. Erkeklerin en

önemli özelliğinin saygısızlık olduğuna inanırlar, sana dokunur dokunmaz canını acıtırlar, üstelik bundan gurur duyarlar. Asıl felaket ağızlarını açtıkları anda başlar. Hep yanlış sözcükler kullanırlar, ne çıkardıkları ter kokusunun farkındadırlar, ne de kırdıkları potların. Seni yakası açılmadık hikâyelerle eğlendirmek zorunda olduklarını sanırlar, bunlardan hoşlanmadığını belli etmeye kalkarsan, numara yaptığını sanıp büsbütün gayrete gelirler. Kadınların gösterdiği her türlü direncin yapmacık olduğuna yürekten inanırlar. Kendi anlattıkları fıkralara, buldukları tek onay buymuş gibi katılarak gülerler. Akıllarına anlatacak başka bir münasebetsizlik gelmezse, maceralarını, kahramanlıklarını sıralamaya başlarlar. Şeflerinin baskısına nasıl karşı koyduklarını, ya da zekâlarını kullanıp zor bir durumdan nasıl kurtulduklarını övünerek anlatırlar. Enerjileri gözlerini yaşartır adeta. Aslında kimseye karşı koyamamışlardır, en ufak bir baskıda pes ederler, çünkü tarla faresi gibi ürkektirler. Yalnız kendi yakalarını kurtarmaya çalışırlar. Gerçekte fırsatçı, ödlek ve pısırık tiplerdir, sadece kadınlarla ilişkilerinde güçlü oldukları akıllarına gelir. Çocukça yalanlar söylemekle kalmaz, bu yalanlarıyla insanı sıkıntıdan uyuturlar. Karşılarındaki kişi uyumuyorsa, çok yüksek sesle konuştukları için uyuyamıyordur. Fazla ileri gitmelerini önlemek için iğneleyici birkaç söz ya da kuşkulu bir bakışla araya girecek olsan, farkına bile varmazlar. Çünkü taş gibi duyarsızdırlar. Hiç oralı olmadan zırvalamaya devam ederler, şansın yoksa karı kız maceralarını da anlatmaya başlarlar. Bir süre sonra, bütün marifetlerini gösterip yeterince flört ettiklerinden emin olunca, tepe ışığını söndürürler. Artık sıra, sevgi gösterisi sandıkları hareketlere gelmiştir, yani oranı buranı sıkıştırmaya, kemerini çekelemeye, dillerini kulağına sokmaya kalkışırlar. Kaçmaktan başka çaren kalmamıştır artık. Rezalet çıkmasından korktukları için, genellikle peşinden kovalamazlar. Giderken, arkandan pısırık karı diye bağırdıklarını duyarsın, yine bu bir şey sayılmaz, çünkü başarısızlığa uğradıklarında ağızlarından çıkanı kulakları duymamaya başlar."

"Aman Tanrım, hiç de hoş değil doğrusu! Erkekler gerçekten *böyle* mi?"

"Aşağı yukarı."

"Hepsi mi?"

"Çoğu. Bu tarife uymayan biriyle tanışırsam, sevincimden kendimi içkiye vuruyorum."

"*Bugün* çok ölçülü içtin."

"Canım istemiyordu."

"Amanda'ya senin gibi gösterişli bir kadının neden evlenmediğini sorduğumda: O hiçbir erkeğe birkaç haftadan fazla dayanamaz, demişti. Şimdi nedenini anlıyorum."

"Abarttığımı mı sanıyorsun?"

"Bana hangi gözle baktığını anlamaya çalışıyorum. Senin ölçülerinle kaç puan alabilirim dersin? Hemen her konuda vasat bir insan sayılırım, neden nefretini uyandırmıyorum?"

"Öfke sana pek yakışıyor. Gözlerini kısıp çeneni öne doğru çıkardığında yanına yaklaşmamak gerek."

"Amanda da böyle yapar: Tartışmadan bıktığında beni susturamazsa, gülünç duruma düşürmeye çalışır. Bazen, tartışma entellektüel düzeyimi zorladığında, ayak uçlarımı bitiştirdiğimi söyler. Rastlantı sonucu tam o sırada da ayaklarım uç uca duruyordur. Bazen de, bilmeden ortaya attığım iddiaların ağzımı kokuttuğunu ileri sürer. Tabii, o sabah dişlerimi fırçalamayı unutmuşumdur. Şimdi de öfke bana pek yakışıyormuş - Amanda'yı duyar gibi oluyorum. İkiniz de erkekleri aynı ölçülere göre mi değerlendiriyorsunuz?"

"Öyle sayılır."

"O halde benimle neden evlendi?"

"Sandığın kadar korkunç değilsin, ama o yine de seni gözünde büyüttü galiba. Daha iki yıl önce, hamileliği sırasında senden yakınmaya başladığını söylersem, güvenini kötüye kullanmış olmam sanırım. Sonraları, sızlanmaları gittikçe arttığında, evliliğinizin avukatlığını yapmak bana düştü. Evlenmemiş biri olarak kendimi caydırıcı örnek olarak gösterip boşanmamasını tavsiye ettim. Benim gibi mutsuz, güvensiz mi yaşamak istiyorsun, diye sordum. Şimdi düşünüyorum da, gereğinden fazla üstüne varmışım. Tutucu bir insan olduğum için herhalde. Evlilik hakkında söylenebilecek pek az olumlu şey vardır, sadece hastalık, bitkinlik, parasızlık, unutkanlık ve benzeri kötü koşulları hafiflettiği iddia edilebilir. Bütün bunlar, evliliğin başlı başına sıkıntılı bir durum olduğu gerçeğini değiştirmez. Oysa ben, Amanda'ya, senin gibi bir kocadan

ayrılmak için aklını kaçırmış olması gerektiğini aşıladım."

"Demek bunca zamandır benden yakınıyormuş. Neymiş bende eleştirdiği?"

"Bugünkünden farklı değil. Bu arada senin son derece yeteneksiz bir baba olduğuna karar verdi - bunun dışında anlattıklarında bir değişiklik olmadı."

"Kusurlarım onu her zaman, erdemlerimin sevindirdiğinden çok daha fazla üzmüştür. Hangi erdemlerimden söz ettiğimi sorma sakın, çok kötü bir espri olur. Herkesin kendine göre iyi tarafları vardır, benim bile. Ama o bunlarla hiç ilgilenmedi. İlgisizliğine yıllar boyunca üzüldüm, şimdi sadece sinirleniyorum. Bu sözlerimi Amanda'ya uygun bir biçimde iletebilirsen ilet lütfen. Gerçi hâlâ Amanda'dan boşanmaktansa onunla evli olmayı yeğlediğimi söylüyorum, ama boş laflar bunlar. Alışkanlıktan söylüyorum. Evet: Amanda sinirime dokunuyor. Bir zamanlar, ne kadar sinirlenirsem sinirleneyim, Amanda kalçalarını sallayarak içeri girdiğinde her şeyi unuturdum. İlişkimize bakarken aklım uçkurumdaymış, ama geçti artık o günler."

"Neden ona hâlâ bu kadar bağlısın?"

"Ona değil, evliliğe bağlıyım. Bundan sonraki eşimde daha az kusur bulacağımı hiç sanmıyorum."

"Bunları Amanda'ya söyle, sevinir."

"Dürüst davrandığına inanıyor musun?"

"Bana karşı kesinlikle dürüst."

"Ben pek yakında bir sürprizle karşılaşmak korkusundan kurtulamıyorum. Yargıcın karşısında otururken, yıllardan beri tanıdığımı sandığım Amanda birdenbire yüzündeki maskeyi çıkarıverecek sanki. O dakikaya kadar görmediğim bir yüzle karşılaşacağım."

"Çirkin bir yüz mü?"

"Tabii çirkin, yoksa korkmazdım. Amanda kin güder. Elimde kesin kanıt yok, ama kinci olduğunu biliyorum."

"Neyin öcünü almak istesin ki?"

"*Bunu* bilmiyorum işte. On altı yaşındayken, Bettina Eckstein adında bir kız arkadaşım vardı. Benden bir yaş küçüktü; yalnız kızlar değil, okuldaki bütün öğrenciler onun sinsi ve iki yüzlü olduğunu söylüyordu. Bettina çok güzel bir kız olduğu için buna da katlanmaya hazırdım, ama bana karşı son derece açık yürekli davranıyordu, şikâyet edecek bir şey yoktu ortada. Günün birinde,

annesinin benimle tanışmak istediğini söyledi. Bettina'nın ilişkimizi ciddiye aldığını gösteren bir işaret olarak kabul ettim bunu. En yeni ceketimi giyip tırnaklarımı kestim. Pankow'da çok büyük bir evde oturuyorlardı, Bettina'nın babası sanatçıydı. Bettina beni, içinde bir piyanoyla iki büyük palmiye saksısı bulunan, duvarları tavana kadar kitap dolu bir odaya götürdü. Kendimi filmlerde sanmaya başlamıştım; ben annem, babam, iki erkek kardeşim ve büyükannemle iki buçuk odalı bir katta oturuyordum. Bettina beni bir koltuğa oturttu, elime okuyacak bir şey tutuşturdu ve beklememi istedi; vaktinden erken geldiğimizi, annesinin her gün öğleden sonra bir saat kadar uyuduğunu, Marlene'nin- annesine öyle diyordu -birazdan hazırlanıp geleceğini söyleyip dışarı çıktı. Dışarıda neler olduğunu anlatayım sana, bunları sonradan öğrendim: Bettina annesinin elbiselerinden birini giymiş, o güne kadar onu hiç elbiseyle görmemiştim. Uzun, sarı saçlarının üstüne kızıl kahverengi, kısa, kıvırcık bir peruk geçirmiş, aşırı makyaj yapmış, annesinin gözlüklerinden birini burnuna oturtmuş, onun topuklu ayakkabılarını giymiş olarak, çıktığı kapıdan değil, başka bir kapıdan içeri girdi. Öyle güzel kılık değiştirmişti ki, dikkatle baksam bile, kim olduğunu ancak saatler sonra anlayabilirdim. Dikkatle bakamadım, utancımdan gözlerimi nereye çevireceğimi bilemiyordum. Yerimden fırlayıp anneye terli elimi uzattım, bir yandan da Bettina'nın her an içeri girip beni kurtaracağı kapıyı gözlüyordum. Anne, gülünç denecek kadar tiz bir sesle, kızının erkek arkadaşıyla nihayet tanışma fırsatını bulduğuna sevindiğini, kızından onun hakkında çok güzel şeyler duymuş olduğunu söyledi. Büsbütün utandım, ben de sevindim, gibi bir şeyler kekeledim. Sonra ne oldu, biliyor musun? Anne eğildi, elbisesinin eteğini yakaladı, bir çekişte başına geçirdi, bir yandan da, ancak on beş yaşında bir kızın bağırabileceği kadar tiz bir sesle avaz avaz bağırmaya başladı. İstediği gibi davranabilirdi, çünkü evde yalnız olduğumuzu biliyordu. Korkudan tir tir titremeye başlamıştım. O haliyle koşa koşa dışarı çıktı. Ancak ertesi gün kendime gelebildim. Bettina Eckstein'ın bana böyle bir oyun oynamasına hainliğinden başka neden bulamadım. Onu hiçe sayarak cezalandırmak istedim, ama oralı bile olmadı."

"Bazı insanlarda, özellikle kadınlarda, açığa çıkmak için belirli bir neden gerektirmeyen bir kötü yan olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

"Onun gibi bir şey, ama kadınları nereden çıkardığını anlayamadım: Genel olarak insanlardan söz ediyorum. *Bu konuda* kadınların erkeklerden farkı yok."

"Amanda onu sık sık aldattığını biliyor, ama merak etme: Bunu büyütmek isteyeceğini sanmıyorum."

"*Ne* biliyor Amanda?"

"Yalanlarını yıllar boyunca göstermeden, duyurmadan, kokusunu aldırmadan gizleyebileceğini mi sanmıştın? Yakandaki yabancı saçlar, tenindeki koku, sık sık evden çıkıp geç gelmek için uydurduğun sudan bahaneler? Yoksa budalanın biriyle mi evli olmak isterdin?"

"Sen ne kadarını biliyorsun?"

"Yalnız Amanda'nın anlattığı kadarını."

"Bunları neden seninle konuştu da, bana bir şey söylemedi? Beni de en az senin kadar ilgilendirmiyor muydu?"

"Belki ben yalan söylemediğim için. Kocasının münasebetsizliklerini bilip de yüzüne vurmamak suçmuş gibi davranma."

"Benimle neden konuşmadığını söyleyeyim sana: *Hiçbir şey bilmiyor* da ondan. Çünkü ortada *bilinecek bir şey yok.*"

"Kendini maskara etme. Yazı işlerindeki sivri burunlu sekreter hayal ürünü mü? Ya telefon numarasını her nedense haftalarca buzdolabının üstünde bıraktığın Hildegard? Kullandığı parfümü Amanda'ya hediye edip, onunla birlikte olduğunun kokusunu almamasına çalıştığın sevgilin? Bunlar hep uydurma mı?"

"Bugüne kadar duyduğum en akıl almaz sıralama bu. Madem böyle saplantıları vardı, parfümü kafama atacağı yerde neden kullanmaya başladı?"

"Herhalde hoşuna gittiği için."

"Sana hak verseydim, bir buzdolabıyla evli olduğumu kabul etmek zorunda kalırdım, ama Amanda için bunu söyleyemem. Amanda'nın kafası, doğruluğunu kanıtlayamadığı bir sürü kuşkuyla dolu. Bunları yargıca anlatacak olsa, adam gülmekten katılır. Bu yüzden, ağzımdan laf alabilmek için seni devreye soktu. *Buna* ne diyorsun?"

"Gururumu kırmaya başlıyorsun."

"Seni benimle yatmakla görevlendirdiğini iddia etmiyorum, bu senin fikrin de olabilir. Hem ziyaret, hem ticaret diye düşünmüş

olabilirsin. Amanda işi bana bıraktığına göre, kocasıyla yatmamda bir sakınca yok, ne de olsa onun için yapıyorum, demiş olabilirsin. Vicdan azabı duyduğundan, bunu yenmek için bahaneler bulduğundan eminim. Şansa bak ki, öneri benden geldi, sen sadece evet demekle yetindin: Kendi kuyumu kendim kazdım. Oldum olası en zayıf tarafım hangisidir, biliyor musun? Saflığım. Zayıf taraflarını sempatik bulduğum için açık sözlülükle itiraf eden biri olarak söylemiyorum bunu. Benim gözümde saflık bir tür aptallıktır. Öteden beri tehlikeleri küçümserim. Hayalgücü eksikliğinden. Birinin sinsilik edeceğinden korksam, mutlaka yanıldığımı düşünerek bu korkuyu geçiştiririm."

"Kimseye kötülük edemeyeceğin için insanların iyi yönlerini görüyorsun."

"Sen daha alay et. Dikkatli davranmadığımı itiraf etmek zorundasın. Amanda'nın casusu olarak yanımda yattığın bir an bile aklıma gelmedi. Neden gelmedi? Temiz yüreklilikten. Sanki şimdiye kadar Amanda'nın adını bile duymamışsın gibi her şeyi anlatıyorum sana. Casusluk göreviyle gelmemiş olsan bile - Amanda'nın işine yarayacak bütün ayrıntıları ona aktarmak zorunda değil misin? Ağzımdan çıkanlara senin gösterdiğin dikkatin yarısını bile göstermiyorum herhalde. Boşanmamız için önemli olabilecek kaç ayrıntıyı ağzımdan kaçırdığımın farkında değilim - en geç mahkemede, Amanda bunları başıma kaktığında anlayacağım. Ancak bildiğim bir şey var: Bundan böyle konuşmayacağım. Bu dakikaya kadar öğrenemediklerini hiçbir zaman öğrenemeyeceksin. Artık haber kaynağı olarak hiçbir değerim kalmadı. Biraz önce, buraya konuşmaya gelmediğimizi söyleyen sen değil miydin?"

Amanda'nın gönül maceralarımdan haberi olmadığını söylemiştim size; uzun uzadıya düşünüp taşındıktan sonra bundan eskisi kadar emin olmadığıma karar verdim. Gerçi kıskançlık yüzünden hiç kavga etmedik, ama onun bazı sözlerini şimdi farklı biçimde yorumluyorum. Bir gün, neden çıktığını bilmediğim bir kavga sırasında ona, her sorumluluk gibi evliliğin de bazı özgürlükleri kısıtladığını söylediğimde: Evlilikte ne yapılıp ne yapılmayacağını bana *sen* mi anlatıyorsun, dedi. Bir başka seferinde, bir haftadır sevişmediğimizden yakındığımda: Sen de o kadar ince eleyip sık dokuma, gibi garip bir karşılık verdi. Buna benzer birçok şey daha anlatabilirim, ama başınızı şişirmek istemiyorum; demek istediğim şu: Amanda'nın ilk duruşmada bu konuyu açabileceği düşüncesi

bana artık birkaç gün önceki kadar uzak gelmiyor. Kesin bir şey bilmemesi ise ayrı bir konu - bundan hâlâ eskisi kadar eminim.

Size bir açıklama daha yapmaya karar verdim, ama bu bilgiyi ancak başka çaremiz kalmazsa kullanmanızı özellikle rica ediyorum: Amanda'nın batıda bir yayıneviyle ilişkisi var. Bu ilişkinin nasıl kurulduğunu ve ne zamandan beri süregeldiğini bilmiyorum, ama var.

Amanda'nın roman olduğunu iddia ettiği bir şeyler yazdığını hatırlıyorsunuz, değil mi? Anlaşılan bu kitabı batıda yayınlatmayı planlıyor, yoksa yayınevinin elemanlarından biriyle sık sık buluşmasını nasıl açıklayabiliriz? Söz konusu hanımla ben de evimizde üç kere karşılaştım, sonuncusu geçtiğimiz ay içindeydi. Amanda'nın bu karşılaşmadan hoşlanmadığı açıkça belli oluyordu, ama onunla başka nereye gidebilirdi ki? Onu bana: Bayan Mangold, bir dostum, diye tanıştırdı. Bayan Mangold'un kim olduğunu nereden öğrendiğimi az sonra anlatacağım, başlangıçta kuşkulanmamıştım. Amanda onunla konuşurken oda kapısını aralık bırakıyor, beni adeta kulak kabartmaya davet ediyordu. Ben de dinledim tabii, ama uzun süre değil, çünkü çok geçmeden canım sıkılmaya başladı. İki kadın baş başa vermiş, Amanda'nın roman taslağını okuyorlar, bazı deyimleri, eş anlamlı ve sık sık tekrarlanan sözcükleri, anlam kaymasına yol açabilecek bir virgülün yerini en ince ayrıntılarına kadar tartışıyorlardı. Benden daha işkilli biri bile bu konuşmada kuşku çekecek bir özellik bulamazdı: Bayan Mangold'un nereden geldiğini belirtecek en ufak bir açıklama bile yapılmadı, tek bir söz söylenmedi. Bayan Mangold'u orta yaşlı, egzantrik, Amanda gibi edebiyatla boşuna uğraşan bir kadın olarak görmüştüm.

Amanda'yla Bayan Mangold'un benim haberim olmadan da buluştuklarını tahmin ediyor, ama bu konuyla hiç ilgilenmiyordum. Bayan Mangold, kahve fincanlarının kenarından son derece zor çıkan bir ruj kullanıyordu - benim yokluğumda da üç dört kere bize geldiğini ruj lekelerinden anladım. Kadın ayrıca, Amanda'nın yazı taslağında sivri uçlu bir kurşun kalemle düzeltmeler yaparak, çizgiler çekip kelimeler ekleyerek iz bırakmıştı; Amanda ona çok değer veriyor olmalıydı, yoksa kimsenin roman taslağına yazıp çizmesine izin vermezdi. Bazen aşağıdaki posta kutusundan mektuplarımızı aldığımda, aralarında Bayan Mangold'dan Amanda'ya

gelmiş bir zarf buluyordum. Bayan Mangold'un zarfları pulsuzdu, demek posta idaresince değil, birisi aracılığıyla gönderiliyorlardı. O zamanlar bu tür yazışmaları garipsememiştim, işin içinde bir komplo olduğunu ancak daha sonra anladım.

Hanımların konuşmalarıyla ilgilenmesem bile, Amanda'nın roman adını verdiği yazılarını günden güne merak etmeye başlamıştım. Amanda yazdıklarından söz etmediğinden, ben de bu yüzden sitem edip yeniden hır çıkarmak istemediğimden, merakımı tatmin etmek için başka bir yol buldum: Evde yalnızken iki sefer odasına girip yazdıklarını okudum. Amanda'nın nereye gittiğini, eve en erken kaçta döneceğini biliyordum, bu yüzden yakalanmak gibi bir korkum yoktu. Hoş, zaten yakalansam da ne olabilirdi? Size açık söyleyeyim - hayal kırıklığına uğradım. Olağanüstü bir şey beklemiyordum zaten, ünlü bir yazarın sihirli dünyasına girdiğimi falan sanmıyordum; ancak aynı zamanda Amanda'nın coşkulu ve esprili bir insan olduğunu da biliyordum. Kendi kendime bile itiraf etmekten kaçınsam da - olağanüstü bir eserle karşılaşmış olmayı gerçekten isterdim.

Amanda, romanında çocukluk konusunu ele almıştı, herhalde kendi çocukluğundan söz ediyordu. Taslağın bazı bölümlerine göz atabildim, bunların birinde üç yaşında, bir başkasında dokuz yaşında bir kız çocuğundan söz ediliyordu, kızın adı yoktu. Çocuk gözlük takıyordu, şaşılığı tedavi edildiği için gözünün biri bantla kapatılmıştı. Saldırgan ve sinsi olduğundan herkes ondan korkuyordu. Akıllı karımın bunca önemsiz ayrıntıyı yazmaya değer bulmasına inanamamıştım. Ona böyle sudan şeyler anlatacak olsam, dinlemezdi bile. En sık kullandığı cümlelerden birini söylerdi herhalde: Kusura bakma, ama *bununla* kaybedecek vaktim yok, derdi - bu durumda benim bile anlayış göstermem gerekirdi. Neden söz ettiğimi daha iyi anlamanız için size bir örnek vereyim:

Üç yaşındaki kız çocuğu, Baltık Denizi kıyısındaki bir plajda annesiyle birlikte yürüyüşe çıkıyor. Suratını asmış, çünkü yürüyüş yapacağına, şezlongun yanında açmaya başladığı ve bitirmek üzere olduğu çukuru kazmaya devam etmek istiyor. Anne buna izin vermiyor, çünkü baba şezlongta uyumakta; kızın bir adım bile uzaklaşmayacağına söz vermesi de para etmiyor. Anne ona yolda dondurma alacağını söyleyerek aklını çeliyor, ama kız birkaç adım

ilerleyince, annenin gittiği yönde dondurmacı olmadığını fark ediyor. Hiç değilse annesinin yanında ya da birkaç adım ötesinde serbestçe koşabilmek istiyor, ama buna da izin verilmiyor: Anne, onun tek gözüyle dengesiz bir adım atıp düşmesinden, bir istiridye kabuğuna basıp ayağını kesmesinden korkuyor. Kıyıda, ıslak kumlarda yürümek çok daha kolay olduğu halde, annesinin elini bırakmadan kuru kumlarda ayak bileğine kadar bata çıka ilerlemek zorunda kalıyor. Burası ne güzel değil mi, diye soruyor anne, çocuk bezginlikle başını iki yana sallıyor; attığı her adımda aynı yolu bir de geri dönmesi gerektiğini düşünüyor. Bir süre sonra anne, tanıdığı bir hanıma rastlıyor, durup konuşmaya başlıyor. Bu arada kızının elini bırakıyor. Çocuk oradan uzaklaşmıyor, kadınların konuşmasını dinlermiş gibi duruyor, ama aslında amacı başka. Annesinin ayaklarının çok çirkin olduğunu düşünüp utanç duyuyor; kadının ayak parmakları kartal pençesi gibi içe doğru kıvrılmış. Çocuk, annesinin hareketsiz durmasının daha da kötü olduğunu düşünüyor, çirkin ayaklarının büsbütün dikkat çektiğini sanıyor. Bu yüzden, kendi ayaklarıyla kumu iteleyerek annesinin ayaklarına yığmaya başlıyor. Oyun oynarmış gibi, kumdan iki tepecik oluşturuyor. Bu arada annesine değil, yabancı kadına bakıyor, kadının dikkatini kendi üstüne çekerek gözlerini yere çevirmesini engellemek istiyor. Büyüklerin konuşmalarına kulak kabartmayı çok sevdiği halde söylenenlerin tek kelimesini bile duymuyor. Annesi birdenbire ayaklarındaki kum tepeciklerini silkeleyip öfkeyle: Ne yapıyorsun orada, diye seslendiğinde korkuyla silkiniyor.

Canınızı sıktığım için özür dilerim, ama bu ayrıntıları ben uydurmadım. Romanın başka bir bölümünü de hatırlıyorum, en az şimdi anlattığım kadar önemsiz, ama inanılması daha da güç bir bölüm. Küçük kız dokuz on yaşlarında, artık gözü her gün değil, sadece iki günde bir bantlanıyor, buna karşılık dişlerine tel takılmış. Yazar bu bölümde bütün ciddiyetiyle, çocuğun babasına şantaj yaptığını anlatmaya kalkıyor. Çocuk, ilkyardım hastanesinde cerrah olarak çalışan babasını işinden alıyor. Evden ayrıldığında hava günlük güneşlikken, hastaneye gelirken yağmur yağmaya başlıyor, baba kapıdan çıkana kadar çocuk sırılsıklam oluyor. Baba, kızını pardesüsünün altına alıyor, kız hayatından o kadar memnun ki, neredeyse gelişinin asıl nedenini unutmuş. Ancak eve

yaklaştıklarında hatırlıyor: Babasına, deriden yeni bir okul çantası istediğini, eski çantasının plastik olduğunu, ayrıca Centrum alışveriş merkezinin kadın giyecekleri bölümünden turuncu bir bornoz istediğini, o güne kadar hiç bornozu olmadığını söylüyor. Baba, isteklerin hiçbirini kabul etmiyor: Eski okul çantasının daha uzun süre iş göreceğini, vitrinde daha güzelini gördüğü için henüz eskimemiş çantasını kaldırıp atmasının söz konusu olamayacağını söylüyor. Ayrıca dokuz yaşındaki bir çocuğa ne zamandan beri bornoz gerektiğini soruyor. Bu kadar minik bornozların satılmadığını, satılsa bile gereksiz olduğunu ekliyor sözlerine. Kız, babasına önemli bir açıklama yapmak üzere, olduğu yerde duruyor: Baba ona istediklerini alırsa, onun Bayan Baldauf'la buluşup öpüştüğünü annesine söylemeyecek. Bu arada heyecandan tir tir titriyor. Yazar, küçük kızın yaptığından üzüntü duyduğunu, aslında babasını annesinden çok sevdiğini, ama okul çantasıyla bornoza sahip olmaya can attığını ve bunları ele geçirmek için başka yol bulamadığını ileri sürüyor. Yazara bakılırsa, baba kendinden emin, önemsemez bir tavırla, öpüşmenin, hele Bayan Baldauf gibi güzel bir kadınla öpüşmenin ne zararı olduğunu soruyor. Kız bunun üzerine, bu soruya annesinin karşılık vermesinin daha uygun olacağını söylüyor. Bundan sonra küçük kızın şaşkına dönmüş babasını olduğu yerde bırakıp pardesünün altından sıyrıldığı, yağmurda karşıdan karşıya geçmek için koşarken kendisine bir arabanın çarptığı anlatılıyor.

Yazı işlerinde bir iş arkadaşım var, adı önemli değil, ama burada ondan söz etmek zorunda olduğum için bir ad gerektiğinden Norbert diyelim. Neden bu kadar çekingen davrandığımı birazdan anlayacaksınız: Norbert, gazetecilik mesleğinin yanısıra ikinci bir iş yapmakta, bunu gazetedeki herkes biliyor. Yine de çalışanların çoğu Norbert'le iyi ilişkiler içinde, onu işini titizlikle yapan biri olarak görüyor, arasıra sorduğu sorulara iyi niyetle cevap veriyorlar. Zaman zaman, Norbert odaya girince sesler kesiliyor ya da konu değiştiriliyor, ama bunun suçunu Norbert'e yüklemek haksızlık olur; Norbert'in hiç de jurnalciye benzer bir yanı yok. Özellikle kadınlar onun peşini bırakmıyorlar, yakışıklı sayılacak bir tip olduğu halde kendini beğenmiş havalara girmiyor.

Norbert geçenlerde bir gün kolumdan tutup, karım hakkında benimle görüşmek istediğini söyledi. O zamanlar Amanda birkaç kere boşanmaktan söz ettiği halde henüz mahkemeye başvurmamıştı. O dakikada aklıma ne kadar alçakça bir fikir geldiğini söyleyeyim mi size? Umarım başı derde girmiştir, dedim kendi kendime, ilişkimizin ağır bir sarsıntı geçirirse düzelebileceğini umuyordum. Bir yandan da, Norbert'in görevli olduğu devlet dairesi bu konuyla uğraştığına göre, zorlukların aşılamayacak kadar büyük olabileceğinden korkuyordum.

Norbert, lafı uzatmadan, Amanda'nın batıdaki bir yayıneviyle ilişki kurduğunu bilip bilmediğimi sordu, ama beni sorguya çeker gibi değil, dostça bir sesle konuşuyordu. Ürktüğümü görünce düşünceli bir tavırla başını salladı. Bu ilişkiye Katharina Mangold adında birinin aracılık ettiğini, Mangold'un yazarlarımızı batı dünyasına çekme çabalarının ne yazık ki her zaman başarısız olmadığını ve uzun zamandan beri bilindiğini söyledi. Eşim üzerinde, ahlaki yönü tartışmalı olmakla kalmayıp, aynı zamanda suç sayılan bu hatalı davranışına engel olacak kadar etkim olup olmadığını sordu. Ülkemizde yeterince edebi yayınevi varmış, bildiği kadarıyla Amanda bunların hiçbiriyle işbirliği yapmayı denememiş. Norbert, birisi Amanda'nın aklını başına getirmediği taktirde kendisini ve hatta belki de bütün ailesini tehlikeye düşürecek bir maceraya atılmak üzere olduğunu, böyle bir serüvene atılmak yerine yerli yayınevlerimizden birini denemesinin daha doğru olup olmayacağını sordu.

Norbert'in bu sorusu üzerine kendisine iki konuyu açıklamak zorunda kaldım: Birincisi, Bayan Mangold'la evimizde karşılaştığımı, kim olduğunu bilmediğimi, onu Amanda'nın edebiyatla ilgilenen arkadaşlarından biri sandığımı, konuşmalarından kulağıma çalınan birkaç cümlede kuşkulanacak bir neden bulamadığımı söyledim. İkincisi, Norbert'in Amanda üzerindeki etkimi gözünde büyüttüğünü belirttim. Amanda'nın bana *asla* akıl danışmadığını, *her* öneriyi kendi işlerine müdahale olarak kabul ettiğini söyledim. Düşünün bir, dedim: Karınız roman yazıyorda, siz bunu rastlantı sonucu öğreniyorsunuz. Amanda'nın tehlikeli girişimini önlemeye elbette hazırdım, ama şunu bilmeliydi ki, benden gelecek her türlü hareket Amanda'nın tuttuğu yolda kalma isteğini daha da güçlendirecekti.

Norbert eve gelip, resmi sıfatını bir kenara bırakarak Amanda'yla kendisinin konuşmasını önerdim. Bütün tahminlerimin aksine, karımın aklını başına almasını sağlayacak bir çift söz söyleyebilirdi belki. Norbert, teklifimle ilgilendiğini, ancak kabul etmeden önce birine danışması gerektiğini belirtti. Aslında bunu söylemesine bile gerek yoktu. Beklediği onay iki gün sonra geldi. Amanda'ya sormadan Norbert'le ertesi akşam için sözleştim. Bu cesaretim yüzünden neredeyse başım derde girecekti. Amanda'ya, o akşam için yiyecek doğru dürüst bir şeyler almasını, yazı işlerinden henüz tanımadığı, sevimli bir arkadaşımı yemeğe çağırdığımı açıkladığımda, arkadaşlarımın ne mal olduklarını iyi bildiğini, Sebastian'ı alıp Lucie'ye gideceğini, orada daha iyi vakit geçireceğini söyledi. Ancak gerçeği söylersem fikrini değiştirebileceğimi hemen anladım, arkadaşımın onunla konuşmak için geleceğini açıkladım. Elimden geldiği kadar üstü kapalı bir şekilde Norbert'in gazetedeki özel durumunu anlattım; Amanda sözümü kesti: Anlıyorum, yazı işlerinin jurnalcisini çağırmışsın, dedi. *Onunla* tanışmaya can attığını, akşam evde olacağını söyledi.

Bu sözlerde apaçık bir tehdit hissetmiştim, Amanda, jurnalcilere nasıl davranılacağını bana öğretmek istiyordu sanki. Onu tuzağa düşürdüğüm halde o akşam olacaklardan korkmaya başlamıştım - Amanda rezalet çıkarabilirdi. Çaresizliğimden olsa gerek, işe yaramayacağını bildiğim halde ona talimat vermeye kalktım. Biraz olsun anlayış göstermesini, Norbert'e değil, *bana* saygılı davranmasını istedim, sonuç tahmin ettiğiniz gibi oldu. Zavallım, dedi Amanda, ne durumda olduğunu tahmin edebiliyorum, ama insan bütün istediklerini birden elde edemez.

Sözü uzatmayayım, o akşam gerçekten öyle bir rezalet yaşadık ki, hâlâ etkisinden kurtulamıyorum. Gerçi Norbert'in raporunda ne yazdığını bilemem, ama *benim* evimde, *benim* karımdan duyduğu bir alay rejim düşmanı sözden başka ne yazmış olabilir? Size Amanda'nın bile bilmediği bir sır vereyim: Uzun zamandan beri gazetenin spor bölümünün şefi olmak istiyorum. Boşuna umutlanmadığımı gösteren birtakım ipuçları vardı ortada. Örneğin, görevlerinde yükselmeye hak kazanmış genç arkadaşların listesinde benim adım ön sıralarda yer alıyordu. Norbert'in ziyaretinden kısa bir süre sonra adım listeden silindi. Norbert'in bana karşı iyi niyet-

li olduğunu ve raporunda gerçeğe uymayan bir şey yazmadığını sanıyorum, ayrıca benim Amanda'yı nasıl frenlemeye çalıştığımı ve sözlerine ne kadar üzüldüğümü de belirtmiş olmalı. Ama bilirsiniz işte, böyle olaylar iz bırakır: Sanki günlük hayatımdaki temizlik alışkanlıklarımı kontrol etmişlerdi, ilk bakışta temiz sayılsam da, yatağımın altında bir parmak toz bulunmuştu.

Norbert gelir gelmez tatsızlık başladı; Amanda, Norbert'in getirdiği çiçekleri kâğıdından çıkarırken, konuğunu tahmin ettiğinden çok daha farklı bulduğunu söyleyiverdi. Nasıl yani, diye sordu Norbert iyiniyetle, ayrıca Amanda'nın neden tahmin yürüttüğünü de merak etmişti. Amanda, bildiği kadarıyla ziyaretine gelen ilk gizli servis ajanının Norbert olduğunu, böyle bir konunun hayalgücünü nasıl çalıştırdığını onun da anlaması gerektiğini söyledi; tahmin sorusuna gelince, burada fazla televizyon izlemenin kurbanı olduğunu açıkladı: Gördüğü filmlerden, gizli servis ajanlarının hep ucuz deri ceketler giyen, görgü kurallarını bilmeyen, çirkin insanlar oldukları sonucunu çıkarmıştı. Gerçi bu sözlerin nereye yöneldiği belliydi, ama insan biraz iyi niyet gösterip bunları kompliman olarak da görebilirdi. Norbert Amanda'ya karşı gelmedi, saygılı bir tavırla, hemen bütün mesleklerdeki gibi burada da çoğunluğun vasat olduğunu söyledi. Ev kadınlarının ya da yazarların çoğunun da özellikle yakışıklı insanlar olmadıkları ve dikkati çekecek kadar iyi giyinmedikleri gibi bir görüş ileri sürdü. Görgüleri konusunda genelleme yapmaktan kaçındı, görgünün mesleğe değil, kişiye bağlı olduğunu, tanıdıkları arasında son derece görgülü bir kapıcı bulunduğu gibi, gayet saygısız bir yazı işleri müdürünün de olduğunu söyledi. Amanda bundan etkilenmişti.

Amanda akşam yemeğinde- sonunda lütfedip gerçekten yemek yapmıştı -konuğumuza yapmacık bir tavırla, asıl mesleğinin gazetecilik mi, yoksa jurnalcilik mi olduğunu sordu. Norbert yine istifini bozmadan, bu sorunun sadece teorik olduğunu, günlük hayatında herhangi bir zorluk çekmediğini, o sırada hangi işi yapıyorsa onu daha önemli gördüğünü söyledi, masada gazeteci olarak *bulunmadığını* da sözlerine ekledi. Amanda gülümseyerek bana baktı; kaçamak, övgü dolu, arkadaşın hiç de fena değilmiş, der gibi bir bakıştı bu. Böyle devam etseydik, belki de iyi bir akşam geçirmiş olacaktık.

Norbert samimi davranıyordu, bana kalırsa, aradan kısa bir süre geçtikten sonra buraya neden geldiğini unutmuştu. Görünüşe bakılırsa, güzel bir kadına kur yapmakla yetiniyor, kadın da bundan hoşlanıyordu. Kendimi fazlalık olarak görmeye başlamıştım. Önceleri buna pek aldırmadım, ama işin garibi, zamanla kıskanmaya başladım. Bir ara, ayaklarıyla ne yapıyorlar acaba, diye masanın altına baktığımı hatırlıyorum. Parmaklarımla trampet çalıyor, ikide birde saatime göz atıyordum. Amanda, mutfaktan tatlıyı getirmemi rica ettiğinde, odadan uzaklaştırılan küçük bir çocuk gibi hissettim kendimi. Norbert, Amanda'yla tanışmak için acaba bu bahaneyi mi uydurdu, gibisinden saçma sapan sorular aklıma geliyordu. Çalıştığı dairenin Amanda'yla yalnız görüşmesini istediğini de ileri sürebilirdi; Amanda'yı konuşturmak için belli bir taktik uyguluyor herhalde, diyerek sinirlerimi yatıştırdım.

Aradan birkaç dakika geçer geçmez bu düşüncelerimin ne kadar gereksiz olduğunu anladım. Sıra kahveye geldiğinde düşmanlık belirtileri başgösterdi. Amanda, *gerçekten de* son derece münasebetsiz bir soru sordu: Anlatın bakalım, bu mesleğe nasıl girilir - nasıl jurnalci olunur? Başvuruyla mı, yoksa zorla mı, yani nasıl yapılır bu, dedi. Norbert, kahve fincanını masaya bıraktı, kimseden izin almadan ilk purosunu yaktı. Arka arkaya birkaç nefes çekerek öfkesini bastırmaya çalıştı, sonra bu işle ilgili devlet dairesinden birilerinin onunla ilişki kurduklarını söyledi. Davranışlarından işe hazır olduğu sonucunu çıkarmışlar, bu sonuç da doğruymuş. Ardından, Amanda'dan önce davranıp, kazancı konusunda bilgi vermek istediğini söyledi: Önemsenecek bir ücret almadığını, ancak bu işi para için değil, inançları yüzünden yaptığını belirtti: Devlet, ülke içinde olup bitenler konusunda bilgi edinmek zorundaymış, onun gibi yardımcıları olmasa nasıl bilgi toplayabilirmiş? Sadece bu yüzden işi kabullenmiş, yoksa böyle bir yükün altına niçin girsinmiş. Böyle görevleri kabul edenlerin toplum içindeki saygınlıklarının genellikle artacağına azaldığını Amanda da bilirmiş. Amanda bunu onayladı.

Norbert, Amanda'dan durmadan iğneleyici sözler duymanın durumunu kolaylaştırdığını, böylece buraya geliş nedenini sık sık hatırladığını söyledi: Yasaların kimseye ayrıcalık tanımadığını Amanda'ya hatırlatmaya gelmişti. Kimse de, Amanda'nın denediği

yolla, yasalardan sıyrılmaya kalkışmamalıydı. Bütün ihraç malları gibi fikir ürünlerinin de yurt dışına satışı en ince ayrıntılarına kadar düzenlenmiş, kişilerin görüşüne bırakılmamıştı. Oysa Amanda bu yasaları çiğniyor, ya da daha yumuşak bir deyimle, göz önüne almamış görünüyordu. Yolsuzluğunun fark edilmeyeceğini sanıyorsa yanıldığını bilmeliydi. Bu davranışıyla, devletin hiç de hoş olmayan tepkilerine yol açacaktı. Amanda'nın başına böyle bir şey gelmesini istemezdi.

Neden söz ediyorsunuz, diye sordu Amanda, oysa neden söz edildiği besbelliydi.

Norbert, memurlara özgü kuru ve sıkıcı bir ses tonuyla bildiklerini saymaya başladı: Amanda, falanca yayınevinin temsilcisi hanımla bilmem kaç kere buluşmuş; eserini ona göstermekle kalmayıp teslim etmiş, böylece roman taslağı yurtdışına kaçırılmış; Amanda ön anlaşma imzalayıp avans almış; Bayan Mangold yürürlükteki döviz yasasını hiçe sayarak bu paranın bir kısmını Amanda'ya döviz olarak getirmiş. Sizi temin ederim, bundan kesinlikle haberim yoktu! Paranın geri kalanı, resmi makamlara bilgi verilmeden Hamburg'da bir banka hesabına yatırılmış. Neden söz ettiğimi *şimdi* anladınız mı, diye sordu Norbert.

Amanda, Norbert'in bütün bu bilgileri nereden aldığını öğrenmek istedi, Norbert gururlu bir gülümsemeyle: Dairede tek başıma çalışmıyorum, diye karşılık verdi. Amanda'nın bu suçlamaları kesinlikle reddedeceğini, ne kadar asılsız olduklarını Norbert'e o dakikada kanıtlayacağını umuyordum. Aynı zamanda, Norbert'in gerçeklerden söz ettiğinin de farkındaydım. Unutmayın ki, bu felaketi ilk kez duyuyordum; söze karışmasam bile, son derece büyük bir huzursuzluk içindeydim, kendimi suç ortağı gibi hissetmeye başlamıştım. Her şeyin birden kötüye gitmeye başladığı ender anlardan birini yaşamaktaydım.

Tam o sırada içeriden çocuğun ağlaması duyuldu. Amanda dışarı çıktı, konuşmadan kaçtığı izlenimini yaratmamak için olsa gerek, Sebastian'ı alıp hemen döndü. Oğlanı kucağında sallayıp uyuturken Norbert'e döndü; alçak sesle, neredeyse fısıldayarak, bu bilgilerin nasıl oluştuğunu şöyle tahmin ettiğini söyledi: Önce, postanın gizliliği hiçe sayılarak mektuplar kontrol edilmiş, haberleşme yasası çiğnenip telefon görüşmeleri dinlenmiş; ortada kuşku çeke-

cek somut bir olay yokken yapılmış bunlar, dinamitle balık avlamak gibi. Böylece, anayasaya aykırı yasalar yoluyla kimlerin anayasal haklarından vazgeçmedikleri belirlendikten sonra harekete geçilmiş: Örneğin, Hamburg bankalarındaki, ya da batı yayınevlerindeki ajanlar devreye sokularak, söz konusu kişilerin özel ilişkileri konusunda bilgi toplanmış. Bu bilgileri yasal yollardan elde etmek söz konusu değilmiş. Son olarak, göz korkutucu ajanlar denebilecek ikinci bir ajan grubu, anlatıldığı biçimde toplanan bilgilerle donatılıp servise çıkarılmış. Bunların görevi, adlarından da anlaşılacağı gibi göz korkutmakmış. Devlet dairesi, sorunu iyilikle çözümlemek istiyormuş ne de olsa, yani kişinin yasal haklarını kullanmaktan kendiliğinden vazgeçmesini sağlamaya çalışıyormuş; aksi halde konu büyür, yabancı gazetelerin kulağına gider, bütün dünyanın suçlamalarına yol açarmış, dolayısıyla en iyi çözüm karşılıklı anlaşmakmış. Amanda, bu sözlerden sonra konuğumuzdan izin istedi; konuşacak başka şey kalmadığını, bir an önce yatıp uykusunu alması gerektiğini, ertesi sabah Norbert'in ana hatlarıyla bildiği işine devam edeceğini söyledi. Kucağındaki çocukla dışarı çıktığında ter içinde kaldığımı fark ettim.

Norbert, küçük purolarından birini daha yaktı, birkaç dakika boyunca konuşmadan oturduk, sonunda Norbert, çaresizlik içinde: Ne yaparsın, dedi. Bir ara, ihtiyar bir adam gibi inildeyerek ayağa kalktı, büfenin üstünde duran likör şişesine doğru ilerledi. İçkinin ikimize de iyi geleceğini düşündüm. Norbert de en az benim kadar üzülmüş görünüyordu. Gerçekten pek şeker bir oğlun var, dedi, aklına beni teselli edecek daha uygun bir söz gelmemiş gibi. Norbert'in raporunda beni korumaya çalıştığından eminim, ama böyle bir dostluk gösterisini neden faydasız bulduğumu size az önce anlatmıştım.

Norbert'le bir daha bu akşamın sözünü etmedik. İlişkimiz yine eski haline döndü, birbirimize dostça davranıyor, ama fazla yakınlık göstermiyorduk. Ne var ki, bu arada ortaya bir de rapor çıkmıştı. Akşamın sonuçları evde hemen kendini gösterdi: Amanda, Norbert'in yardakçısı olduğumu günlerce başıma kakıp durdu. Olanlardan o sorumlu değilmiş de, homongolos adını taktığı Norbert'i eve

çağırmaya kalkışmakla bütün felaketlere ben neden olmuşum. Sanki devlet istese, Amanda'yla başka yolla ilişki kuramazmış, örneğin ifade vermeye çağıramazmış gibi! Amanda, yazı işleri ajanlığına Norbert'in yerine benim seçilmediğime şükretmek gerektiğini söyledi. Birdenbire, aklına kötü bir şey gelmiş gibi yüzüme baktı, ardından inanılmaz bir soru sordu: Yazı işlerinde bu türden *iki* yaratık olmadığını nereden bileyim?

Buna karşılık olarak, benden özür dileyene kadar bir daha kendisiyle konuşmayacağımı söyleyince ne dedi, biliyor musunuz? Bu devlet dairesinin adamı olmakla suçlanmayı hakaret saydığımı tanıklar önünde söylersem, hemen özür dilermiş. Gerçekten de, üç gün boyunca birbirimizle konuşmadık. O zamana kadar boşanmayı bir felaket olarak gördüğüm halde, bu üç gün içinde boşanmanın, Amanda'yla evli olmak belasıyla kıyaslanması gereken başka bir bela olduğunu düşünmeye başladım. Üç gün sonra, akşam yemeği sırasında Amanda, artık olumlu bir şey söylemek gereğini duyduğunu bildirdi. Hangi devlet dairesi hesabına çalışırsam çalışayım, *onu izlemekle* görevlendirilmediğimden artık kesinlikle eminmiş. Bu sözlere ikimiz de güldük, benimki acı bir gülüştü. O gece son defa seviştik, ama, dediğim gibi, ancak başka çaremiz kalmazsa duruşmada bu konuyu açalım.

Amanda'nın geçimimize hiçbir katkıda bulunmadığını, bunu doğru bulmadığım halde kendisini bir gün olsun uyarmadığımı daha önce de söylemiştim. Bu olaydan sonra durum değişti. Amanda'nın batıdaki yayınevlerinden biriyle yalnız platonik ilişki kurmayıp para da aldığını duyunca bonkörlüğüme son verdim. Benim aylığım ikimize de yetmek zorundayken onun kazandığı parayı neden kendine sakladığını anlayamamıştım. Bu batı yayınevi hikâyesi olmasa çok sevineceğimi, ancak olduğu sürece oradan gelen paranın evin kasasına girmesi gerektiğini, dolayısıyla yarısının benim olduğunu söyledim. Bunun neresi komik, bilmiyorum - Amanda, sanki çok iyi bir fıkra anlatmışım gibi kahkahayla güldü. Sevimli dostumun sayıp döktüğü suçlamalara inanıp inanmadığımı sordu, her kelimesine inandığımı söyledim. Tartışmaya son vermek için her zamanki

numarasını yapıp odadan dışarı çıktı. Ertesi gün işten döndüğümde -bu arada konuyu tekrar açmak fırsatını bulamamıştım- adıma düzenlenmiş bir zarf içinde altı yüz batı Alman markı buldum.

Amanda'nın benden daha akıllı davranıp boşanabileceğimizi düşünerek para biriktirdiğini sanıyorum. Sadece tahmin bu, kanıtlamam mümkün değil. Amanda gibi eli sıkı biri hiç homurdanmadan altı yüz mark verirse, gerisi de var demektir. Ben bir kuruş bile biriktirmedim, bütün kazancımın hesabını verdim. Boşanma davasında mal taksiminden kaçırabileceğim Amanda'nın bilmediği bir malım mülküm de yok. Sırf bu yüzden fazla hoşgörülü davranmayacağım. Altı yüz batı markı çekmecemde duruyor, elimi bile sürmedim, tekin değilmiş gibi geliyor bana. Parayı ne yapabileceğim konusunda bana ilk fırsatta fikir vermelisiniz. Gerçi yasa dışı yollardan yurda girmiş, ama bunda benim en ufak bir suçum yok. Acaba Amanda'ya geri mi vermeliyim? Norbert'in sözünü ettiği Hamburg'daki banka hesabında benim de yarı yarıya hakkım var mı? Batı yayınevlerinin yazarlarına kaç para verdiklerini bilmiyorum, ama yarısının altı yüz marktan fazla etmesi gerekmez mi, ne dersiniz?

Romandan haberim olmadan önce, Amanda'nın çaresizlikten odasına kapanıp yazı yazdığını sanıyordum. Kimse ona iş vermiyor, kimse yazılarını yayınlamıyordu; suç kendisinde de olsa bu duruma üzüldüğünden emindim. Gururu yüzünden bana bir şey söylemiyordu, ama belli ki acı *çekmekteydi,* aklı başında her insan bunu anlar. İnsan, uzunca bir süre başkalarından destek görmeden, kendine güvenini sadece kendi düşünceleriyle besleyemiyor sanırım. Tahminimce Amanda, yararsız olmaktan korktuğu için kendini yazıya vermişti. Bunu anlayışla karşıladığım için, yararsız olma korkusunun yararsız bir iş yaparak savuşturulabileceğine pek inanmasam da, Amanda'ya engel olmadım. Herhalde, düzenli bir işte çalışması daha uygun olurdu.

Nikâhımızdan kısa süre sonra annesiyle babası ziyaretimize gelmişlerdi; o zamanlar onlarla her hafta buluşarak ilişkimizi ayakta tuttuğumuzu sanıyorduk, sonradan bu da tavsadı. Amanda'nın annesiyle babasının her gelişinde iki grup oluşturuyorduk: Masa-

lardan birinin başında ya da odalardan birinde Bayan Zobel'le ben, bizden uygun bir uzaklıkta da babasıyla Amanda. Bu gruplaşma kendiliğinden oluyordu: Ben Amanda'nın babasıyla doğru dürüst konuşamıyordum, Amanda annesiyle durmadan kavga ediyordu. Oysa ikili gruplar halinde iyi vakit geçiriyorduk. O gün, Violetta Zobel evliliğimizin nasıl gittiğini sordu, ben de, o zamanki inançlarıma uygun olarak: Çok iyi, dedim. Hüzünlü bir tavırla, kendi evliliğinin ilk haftalarında da dünyanın pespembe göründüğünü söyledi, ama ben kızıyla aramızda kalıcı bir mutluluk olduğunu iddia ettim. Anlaşmazlığa yol açacağı sanılan karakter ayrılıklarımızın birbirimize bağlılığımız karşısında etkisiz kaldığını ileri sürdüm. Bayan Zobel, hayatı böyle iyimser tahminlere inanmayacak kadar iyi tanıdığı halde, şom ağızlılık etmemek için dilini tutuyormuş gibi gülümseyerek elimi okşadı.

Beni kaygılandıran sadece bir şey var, dedim, o da Amanda'nın çalışmıyor olması. Aslında parayı dert etmiyorum, dedim; gerçi elimize biraz daha fazlası geçse fena olmazdı, ama ben Amanda'nın ruhsal dengesinin bozulmasından korkuyordum. Son zamanlarda geçici işler kovalamaktan vazgeçmişti, bunun sonuçları hiç de iyi olmayacaktı. Kabuğuna çekilmişti - dış dünyayla sadece ben ve Lucie kanalıyla ilişki kuruyor, böylece görüşleri büsbütün kalıplaşıyordu. Ayrıca, yanlış dünya görüşünü kimseye karşı savunmak zorunda da değildi. Sonuçta bizim yaşamımızdan gittikçe uzaklaşıyor, gerçekte olmayan bir toplumu hayal ederek ülkemiz hakkındaki çarpık görüşleri ileri sürüyordu. En iyisi, onu bir devlet işletmesinde çalıştırmak, dedim, orada bazı görevler üstlenmek zorunda kalıp bunları yerine getirirse dünya görüşü kendiliğinden düzelirdi. Ama bunu nasıl yapacağımı bilmiyordum.

Amanda'nın annesi, kızının evlendikten sonra daha ılımlı bir insan olacağını umduğu halde, duyduklarına hiç şaşırmadığını söyledi. Evleneli henüz çok kısa bir süre geçtiğini, Amanda'yı değiştirmek için zaman gerektiğini söylemek istedim, ama daha o günlerde bile *bunun üstesinden* gelemeyeceğimi fark etmiştim. Pratik zekâlı ve azimli bir kadın olan Violetta Zobel, bizim gazetenin yazı işlerinde boş kadro olup olmadığını sordu. Amanda başvurmak isterse, o da perde arkasından işi yoluna koymaya çalışacaktı. Ayrıca bizim gazetenin olması şart değildi, başka olanaklar da ara-

yacaktı. Girişiminin başarıya ulaşması için dikkat edilecek bir tek nokta vardı: Amanda, annesinin yardım etmeye çalıştığını kesinlikle bilmemeliydi, yoksa dünyanın en iyi işini bile geri çevirirdi. Sesimi çıkarmamaya ve gazetenin yazı işlerindeki durumu araştırmaya söz verdim.

Araştırmalarım sonucunda iki konuyu aydınlığa kavuşturabildim: Amanda, ilgisini çekecek bir işte çalışmayı prensip olarak kabul ediyordu ve bizim gazetede boş kadro yoktu. Geri kalanı Amanda'nın annesi halletti. Bir hafta kadar sonra beni evden değil, bürodan telefonla aradı: Başka bir gazeteden olumlu sonuç almak üzere olduğunu, durumun birkaç güne kadar kesinlik kazanacağını söyledi.

Violetta Zobel'le telefon görüşmelerimizin bugün bile değişmemiş olan garip bir özelliği vardı: Aramamızı gerektiren bilgiyi verdikten sonra ikimiz de telefonu kapamak istemezdik. Aramızda kelimelerle anlatılamayacak bir şey daha vardı sanki; uygun sözleri bulamadığımıza göre havadan sudan konuşarak ya da birlikte susarak bunu hissetmeye çalışırdık. Ancak telefonlaşırken birbirimize biraz destek olabiliyorduk. Konuşmalarımızı dışarıdan biri dinleseydi, gittikçe heyecanlandığımızın pek farkına varamazdı. Sözünü ettiğim telefon görüşmelerinin üzerinden iki yıl geçtiğini, üstelik Bayan Zobel'in geçen her yılın bir değil iki yıl sayıldığı yaşta olduğunu bildiğim halde, boşandıktan sonra Violetta Zobel'le aramızda neler gelişecek, çok merak ediyorum.

Birkaç gün sonra bir pastanede buluştuk. Gerçekten de, Amanda'ya *Neue Zeit*[1] gazetesinin yazı işlerinde iş bulmuştu. Bölge yönetim kurulu üyesi olan bir tanıdığı, Amanda'nın kabul edileceğini, dilekçesini beklediklerini söylemişti, Amanda'nın işe başvurmasını sağlamak görevi bana düşüyordu. Violetta Zobel, bu işi pek uygun buluyordu: Gazetenin kiliseye yakın yayın organlarından biri olarak bilinmesi, Amanda'nın bu öneriyi kabul etmesini kolaylaştıracaktı. Aslında Amanda hiç de dindar sayılmaz, ama bu düşünceye benim de aklım yatmıştı; gazete, devletin görüşüne pek uygun düşmeyen bu tutumuyla Amanda'nın ilgisini çekecekti. Violetta Zobel'in her işi yoluna koyacak kadar çok kişi tanımasına şaşırmıştım. Unutmadan söyleyeyim, o gün, bana biraz ağır gelen bir

1. Yeni Zaman (ç.n.)

parfüm kullanmış, tanıştığımız günden beri ilk kez ayak tırnaklarına oje sürmüştü. Başarımızı kahve ve konyak içerek kutladığımızı, içtenlikle uzun uzun bakıştığımızı hatırlıyorum. Violetta, Amanda'nın ay sonundan önce dilekçesini göndermesi gerektiğini, adamın verdiği sözü sonsuza kadar tutamayacağını söyledi. Sonra, bu gazetedeki boş kadroyu nereden duymuş olabileceğimi Amanda'ya anlatmak için akla yakın bir hikâye uydurduk.

Eve gelip sevinçli haberi verdiğimde Amanda, sanki genelevde çalışmasını istemişim gibi suratını astı. Sözlerim öylesine garibine gitmişti ki, ilk seferinde ne demek istediğimi anlatamamış olabileceğimi düşünerek önerimi tekrarladım. Kesinlikle kabul etmediğini tek kelimeyle bildirdi: Hayır, dedi. Birkaç gün önce verdiği sözü hatırlattım: İş bulabilirse bir gazetede çalışmak istediğini söylemişti. O günden bu yana ne değiştiğini sordum. Karşılık olarak, hafızama pek güvenmemem gerektiğini iddia etti; birkaç gün önce, *ilginç* bir iş bulabilirse çalışmak istediğini söylemişmiş, arada dağlar kadar fark varmış. Önerilen işin ilginç olmadığını nereden biliyorsun, diye sordum tabii. Patron ne kadar çekilmez olursa olsun, uşakların yanında çalışmak, patronun emrinde çalışmak kadar ilginç değildir, dedi.

Violetta Zobel'le ortak çabalarımızın sonuç vermemesine bir tek neden göstermem gerekirse, Amanda'nın tembelliği derdim. Siz, neden çalışmadığı sorusuna karşılık olarak dobra dobra: Tembelliğimden, diyen birini tanıyor musunuz? Tembel kişi ne kadar akıllıysa, tembelliğine o ölçüde geniş hayal ürünü ve çeşitli nedenler gösterir. Birincisi işi tekdüze bulur, ikinci yeterince üretici olmadığını ileri sürer, üçüncü çevreye zararlı olduğunu söyler, dördüncü istediği randımanı veremediği kanısındadır, beşinciyse işin ahlaki yönünü beğenmez. Amanda'nın bahanesini söyledim size. Bu olayın arkası da geldi.

Amanda'ya, *Neue Zeit* gazetesinde boş kadro olduğunu, daha önce orada çalışmış, şimdi de bizim gazetenin yerel haberler bölümünde görev yapan bir hanım arkadaşımdan öğrendiğimi söylemiştim. Amanda ertesi gün bu iş arkadaşımın adını öğrenmek istedi; bütün ikiyüzlülüğüyle, teklifi reddetmekte acele etmiş olabileceğini, işin belki de sandığı kadar kötü olmadığını, o hanıma telefon edip bazı konularda bilgi almakta yarar gördüğünü söy-

ledi. Neler döndüğünü hemen anladım - Amanda kuşkulanmıştı. Diğer yandan kendimi sakinleştirdim, ağzımı sıkı tutarsam hiçbir şey *öğrenemezdi*. İstersem, yazı işlerinde çalışan hanımlardan birine konuyu anlatıp bana yardım etmesini sağlayabilirdim, ama bu zahmete girmeden önce sonucun çabalarıma değeceğinden emin olmam gerekirdi. Amanda'nın kuşkusunu uyandıran ne olmuştu acaba?

Oldum olası iyi yalan söyleyemem, Amanda şaşkınlığımı hissetti. Belki zorda kaldığım zaman farkında olmadan her zamankinden farklı kelimeler kullanıyordum, belki de bakışlarım ya da sesim değişiyordu. Amanda, benim lafı dolaştırıp durmamın sonuç vermeyeceğinden kesinlikle emin bir tavırla, keyifle yüzüme bakıyordu. Kadını pek de iyi tanımadığımı, önümüzdeki günlerde Amanda'ya telefon etmesini rica edeceğimi söyledim. Neden adını vermiyorsun, diye sordu Amanda. İnanmayacaksın ama, şu anda aklıma gelmiyor, dedim. Olabilir, ama ben bulurum, dedi. Yazı işlerinin hangi bölümünde çalışıyor? Yaşlı mı, genç mi, sarışın mı, esmer mi? Bu sorgu da ne demek oluyor, dedim, insan sana iş bulmakla suç işlemiş mi sayılıyor? Bu sözlerim üzerine, sanki bana acıyormuş gibi boynuma sarıldı. O zamanlar bana daha yumuşak davranıyordu, insafsızca kavga etmeye henüz başlamamıştık. Gerçi ikimiz de haklı çıkmak istiyorduk, ama birbirimizi perişan etmiyorduk.

Amanda, kollarını boynumdan ayırmadan, gazetenin dış haberler servisinden bana yardım edeceğini sandığım bir hanım arkadaşıma durumu anlatmaya karar verdim. Amanda'ya telefon ederek anlattıklarımın tümünü onaylayacak, o zamana kadar uydurabilmeyi umduğum bazı ayrıntıları da ekleyecekti. Belki şeytan da bizden yanaydı ve Amanda'yı o kahrolası boş kadroya yerleştirmeyi başaracaktık sonunda.

Amanda, kurduğum hayalleri kaşla göz arasında yerle bir etti. Boynuma sarılarak bu tartışmaya son verdiğini düşündüğüm sırada, iş arkadaşımın adını bildiğini söyledi. Şimdi gülümseme sırası bana gelmişti, zira Amanda'nın gazetedeki arkadaşlarımdan hemen hiçbirini tanımaması bir yana, kimi düşündüğümü o saniyeye kadar benden başka kimse bilmiyordu. Çılgınca bir rastlantı sonucu aklımdan geçen adı tahmin etse bile, hemen değiştirir, başka birini seçerdim. Yoksa adı Violetta Zobel mi, diye sordu Amanda.

Benim yerimde olsanız, *siz* durumu idare edecek kadar soğukkanlı davranabilir miydiniz? Ben yapamadım, kulağından az önce yeşil bir eşarp çıkarılmış bir çocuğun sihirbaza baktığı şaşkınlıkla Amanda'ya bakakaldım. *Artık* numara yapacak halim kalmamıştı, biliyorsa biliyor, ne yapayım, diye düşünüyordum. Amanda hiç sinirlenmedi; ne de olsa oyunu o kazanmıştı, galipler hoşgörülü olur. Annesine kızmaması gerektiğini, kadının aracılık yapmakla ona kötülük etmek istemediğini söyledim. Zaten çocukluğumdan beri öyledir, dedi Amanda.

Fritz Hetmann adı size bir şey ifade ediyor mu? Bir gün öğleden sonra işten döndüğümde oturma odamızda kimi gördüm dersiniz? Fritz Hetmann. Bence bu adam, devletimize düşmanlığını meslek, hem de iyi kazançlı bir meslek haline getirmiş yazarlardan biridir. Konuyu fazla derinleştirmek istemiyorum, ama böyle birini evimizde görünce ne kadar sevindiğimi tahmin edebilirsiniz. Bu yetmiyormuş gibi, Amanda bizi tanıştırırken, böylesine önemli birini ağırlamaktan mutluluk duymam gerekirmiş gibi bir ifade takındı. Sebastian, Hetmann'ın kucağında oturmuş, ipek kravatıyla oynuyordu; çok rica ederim söyleyin, oğlumun bu herifin kucağında ne işi vardı? Masada şatafatlı bir çikolata kutusu duruyordu, batı malıydı tabii. Hetmann gibi birinin -kısaca tanımlamak için ünlü bir yazarın diyelim- genç bir kadının yazılarını gözden geçirmeyi kabul etmesine, üstelik gelirken çikolata getirmesine hâlâ aklım ermiyor. Hem de öyle böyle değil, koskoca bir kutu çikolata! Ziyaretinden hiç hoşlanmadığımı iyice belli ettim: Yüzüne karşı söylemedim, ama bir fincan kahve doldurup oğlumu alarak odadan çıktım, o gidinceye kadar da geri dönmedim.

Amanda romancılığıyla herkesi harekete geçirmişti besbelli. Romanını Hetmann'a zorla okutmuş, anlaşılan adam da bunu Amanda'yla buluşacak kadar ilginç bulmuştu. Amanda'nın hangi çevrelere girmeye çalıştığını, kimlere uzman gözüyle baktığını anlıyorsunuz, değil mi?

Odama girer girmez, Hetmann'ın ziyaretinin sadece canımı sıkmakla kalmayıp, aynı zamanda devlete bağlılık konusunda beni çıkmaza soktuğunu fark ettim. Resmi makamlar, daha birkaç hafta

önce bana Amanda'nın yasa dışı ilişkileri konusunda bilgi verdiklerine, açıkça talep etmedikleri halde yardımımı istediklerine göre şimdi kararımı vermem gerekiyordu: Norbert'e- hatırlıyor musunuz? -Hetmann'ın ziyaretinden söz etmeli miydim, yoksa sesimi çıkarmamalı mıydım? İşin kötüsü, Norbert'in bu olaydan haberi olduğunu tahmin ediyordum; o bilmese bile, çalıştığı daire mutlaka biliyordu, yardım etmeyi mi, yoksa susmayı mı yeğlediğimi anlamak için artık beni de izleyeceklerdi.

Uzatmayalım, kimseye bir şey söylemedim. Oysa bundan sonraki birkaç gün içinde, yazı işleri toplantılarında ya da kantinde Norbert'in bana kaç kere: Ne o, sevgili dostum, bize anlatacak bir şeyin yok mu? der gibi cesaret verircesine baktığını anlamıştım. Yine de sesimi çıkarmadım. Davranışımı uygun bulmadığım halde ağzımı açmaya cesaret edemiyordum; resmi makamlara kendi karım hakkında bilgi vermenin yakışık almayacağı gibi küçük burjuva duygularından sıyrılamadım. Neyse ki Hetmann bir daha gelmedi. Ya da, daha dikkatli söylemek gerekirse, bildiğim kadarıyla bir daha gelmedi.

İki hafta kadar önce geçirdiğim bir akşamı yaşamamış olmak için bilseniz neler verirdim. Gerçi Amanda'nın, onu kalbinden bıçaklamışım gibi davranması doğru değil, ama lafı gevelemeye hiç gerek yok, kusurlu olduğumu biliyorum. İş arkadaşlarımdan birkaçıyla toplantıdan çıktıktan sonra barları dolaşmaya başladık. Böyle gezileri bilirsiniz, her dakika biri kolunu boynunuza atar, elinize yeni bir kadeh tutuşturulur. Gece eve döndüğümde, Amanda'nın o güne kadar görmediği ölçüde sarhoştum. Sessizce yatağa gireceğime, ortalıkta gürültü etmeye başladım, bütün ışıkları yaktım, sağa sola tosladım, kapıları çarptım, ille de tavada yumurta pişirmeye kalktım. Tabii tava elimden kaydı, çatal tabağa düştü, sarhoşlukla elimi attığım her şey mutfağın çini döşemesine düşüyor, bir şangırtıdır gidiyordu. Çok geçmeden Amanda kapıda belirdi, birkaç saniye süreyle iğrenmiş gibi bir ifadeyle yüzüme baktı, ardından gürültü etmemem, gidip yatmam gibi hiç de orijinal sayılmayan bir istekte bulundu. Yok, doğrusunu söyleyeyim, gidip yatmamı değil, ahırıma girmemi istedi. Alınacak halde olmadığım için aldırmadım.

Amanda gelmeseydi, herhalde bir köşeye yığılıp sızacak, ertesi gün öğlene kadar gözümü açmayacaktım. Amanda, sarhoşların dikkatli davranamadıklarını ve mantıklı düşünemediklerini göz önüne almamıştı.

Cevap vermek istedim, ama konuşmakta öylesine güçlük çekiyordum ki, iki üç kelime söyleyene kadar Amanda'nın sabrı taştı, çıkıp gitti. Hemen peşine düştüm. Hem vıdı vıdı etsin, hem de savunmamı dinlemeye zaman ayırmadan çekip gitsin, olacak iş mi bu, gibisinden bir şeyler düşünüyordum. Ne yazık ki, odasının kapısını kilitlememişti, sarhoşlara nasıl davranılacağını bilmiyordu. Yatağının yanında durduğumda asıl niyetimi değiştirmiş falan değildim, sadece unutmuştum. Orada yatıyor ve beni bekliyor, şimdi her şey yoluna girecek, diye düşünüyordum. Hayatınızda bir kerecik olsun zil zurna sarhoş olduysanız, hiçbir katkıda bulunmadığınız halde, düşüncelerinizin hızla birbirlerini izlediklerini bilirsiniz, bunların tek ortak yönü vardır - hiçbiri beş para etmez.

Amanda'nın yanına uzandım; yemin ederim, direndiğini fark etmediğim gibi aklımın ucundan bile geçirmiyordum. Gerçi bağırdı, ama ne dediğini anlamamıştım. Kavga etmek için arasa da bulamayacağı bir rakiptim herhalde; benim gibi ağır aksak, sakar, aklını başına toplayamayan birini küçük parmağıyla halletti. Ertesi gün öğlene doğru telefonun sesiyle kendime geldim. Yatakla kapının arasında, yerde yatıyordum, yanımda ortası henüz ıslak bir kan birikintisi vardı.

Bundan sonrasını Amanda'dan dinlediğim kadarıyla anlatacağım size, sözlerinin doğru olduğundan kuşkum yok; hem olayın nasıl geliştiğini mantıklı bir biçimde anlatıyor, hem de ertesi gün ortaya çıkan sonuçlara uyuyor. Amanda'nın üstüne çıkmaya kalkıştığımda karım beni yataktan atmış, haklı tabii. Ben bu hareketi direnç olarak değil, sevgi gösterimi güçleştiren bir engel olarak görmüş olsam gerek, toparlanıp, göz diktiğim, elle tutulacak kadar yakın hedefime doğru yeniden atağa kalkmışım. Sarhoşların ne kadar inatçı olduklarını bilirsiniz. Ben yatağa çıktıkça Amanda beni yere atıyormuş. Bu oyundan sıkıldığını söylese aklım yatacak, ama kendisini tehlikede hissettiğini iddia ediyor. Kontroldan çıkmış, iğrenç parmaklarımla onu yakalayabilseymişim ne olurdu acaba, diye soruyor.

Korkudan, eline geçirebildiği ilk ağır cisimle kafama vurmuş, pirinç bir gece lambasıymış bu. Sonra baygın bedenimin üstünden atlayıp yataktan kalkmış,- düşünün bir kere, ölmüş de olabilirdim, -Sebastian'ı yatağından çıkarıp annesinin evine gitmiş. Onlara neler anlattığını tahmin edebilirsiniz herhalde: Canavarlık, alkoliklik, ırz düşmanlığı, ölüm tehlikesi. İki gün sonra, baş ağrım hâlâ geçmediği için doktora gitmek zorunda kaldım, adam orta derecede beyin sarsıntısı teşhisi koydu, nasıl yaralandığımı sordu, kendi kabahatim, düştüm, dedim, bunu külahıma anlatın, dedi. Kusur bende olduğu için, Amanda'nın kaba kuvvete başvurmadan kendini savunup savunamayacağı konusunda bir şey söylemek istemiyorum. Gösterdiği tepkiyi kendisinin bile aşırı bulduğunu belirten bazı ipuçları var.

Ertesi gün öğleden önce gazeteye telefon etmiş, beni bulamayınca evden aramış, yine cevap alamamış. İlk kez o anda, gereğinden hızlı vurmuş olabileceğini düşünmüştür herhalde. Koşa koşa eve gelmiş. Kapıyı açıp da hâlâ hayatta olduğumu görünce duyduğu rahatlığı gizleyemedi. Yerdeki kan birikintisini görmesini istediğim için olduğu gibi bırakmıştım. Mutfakta kahve içiyordum, yanıma gelip başımdaki yaraya baktı, ıslak bir bezle pıhtılaşmış kanı sildi, yarayı daha iyi temizleyebilmek için tırnak makasıyla çevresindeki saçları kökünden kesti, bugün bile yeri belli oluyor. İşini bitirdikten sonra oturup bir gece önce olanları anlattı. Aklını nerede bırakmıştın, diye sordu; bilmem, kaybetmiş olacağım herhalde, diye karşılık verdim. Başka bir şey konuşmadık, bu son görüşmemiz oldu. Sözlerimi onaylarmış gibi başını salladıktan sonra, Sebastian'ı almak için annesinin evine gitti; bu baş sallayışıyla bir bakıma bütün günahlarımı affetmişti.

Ayıbımı örtmeye çalıştığımı sanmayın sakın, ama Amanda'nın yüreğinde birazcık olsun korku kalmış olsaydı, bu kadar çabuk döner miydi? Verdiği yanlış kararı eve dönerek, kendine özgü bir biçimde, yani fazla konuşmadan düzeltmek istediğine inanıyorum. Fazla konuşmadan değil, tek kelime bile etmeden demek daha doğru olacak. Aramızdaki anlaşmazlığı eski düzeyinde bıraktı; kim bilir, belki bu kadarının da yeterli olduğunu düşündüğünden, belki de gündüz gözüyle baktığında cinayet teşebbüsünü gülünç bulduğundan böyle yaptı. O kahrolasıca gece yaptıklarım yüzünden ken-

dime bildiğim bütün belaları okudum; bunun nedeni, hâlâ geçmemiş olan, başımı eğdikçe yeniden başlayan ağrı değil. İçimde gizlenen hayvanın isteğim dışında bir iş yapmaya kalkıştığını, becerseydi bu işin *bana* mal edileceğini düşündükçe dehşete kapılıyorum.

Amanda'ya açık vermiş olmak da canımı sıkıyor. Sarhoş olup kendi üzerimdeki hâkimiyetimi kaybettikten sonra en gizli isteklerimi açığa vurduğumu düşünecek. Onu hâlâ fazlasıyla arzuladığımı, bu yüzden bana hâkim olduğunu sanacak. Ben de senden kurtulduğuma seviniyorum, desem, gülüp geçecek. Ona boşanmayı kolaylaştırdığım için kendi kendime kızıyorum. Böyle, şehvetten gözü dönmüş, salyaları akarak onu sıkıştıran bir hayvandan boşanması kolay tabii. O geceden sonra, benimle olan hoş bir anısını hatırlasa bile, böyle anıları da *var,* bunları en taze anılarıyla karşılaştırdı mıydı, istediği dengeyi sağlayabilir. Bundan sonra boşanma konusunu kendine güvenerek, adeta oyunun galibi edasıyla yürütecek, ben de budalalığımdan ona yardım etmiş olacağım.

Birkaç gün sonra gazetede ziyaretime kimin geldiğine inanmazsınız: Thilo Zobel. Hangi konuda konuşmak istediğini hemen anladım, daha selamlaştığımızda, gözlerinde yüzünü allak bullak eden bir ciddiyet okunuyordu. Ondan kurtulmak uğruna, o korkunç geceyi ben de dahil olmak üzere herkesin zihninden silebilmek için aylığımın yarısını feda ederdim. Kurbanın babası beni artık iş yerime kadar izliyordu, arkadaşlarımın önünde rezalet çıkaracağından korkmaya başlamıştım.

Evde değil, gazetede görüşmemizi daha uygun bulduğunu, Amanda'nın bu ziyaretten haberi olmaması gerektiğini söyledi. Dilimin ucuna geldi, ama buluşmamızı Amanda'dan gizlemeye gerek olmadığını, onunla baş başa konuşmak yerine Amanda'nın da bulunmasının daha iyi olacağını söyleyemedim; adamın beni değil, kızını düşünerek hareket ettiği apaçık ortadaydı, onu büsbütün kızdırmak istemedim. Oturduğum yerde, kadınlara neden tecavüz edilmemesi gerektiği konusunda nutuk çekmesini beklemeye başladım.

Thilo Zobel belki de gerçekten konuşmaya gelmişti, oysa bana sadece bir tür hikâye anlattı. Sözü nereye getireceğini anlayamadım, ama sanırım bunu kendisi de bilmiyordu; sonunda, kızını bir daha güç duruma düşürmememi ihtar etmek istedi, tehditleri laf ka-

labalığında kaybolup gitti. Evet, beni tehdit etmeye çalışıyordu. Sinirli değildi, aksine, olup bitenlerin hakkımdaki olumlu düşüncelerini değiştirmediğini söylemek istiyordu sanki. Bu olayın bizden başka kimseyi ilgilendirmediğini düşünse gerek, alçak sesle, yumuşak bir tonda konuşuyordu. Gerçi bağırıp çağırmamasına sevinmiştim ama asıl tehdidin bu yumuşak seste gizli olduğunu düşünüyordum.

Thilo Zobel, ayrılmaya karar veren insanların çoğunun son anda bir olay çıkararak, sadece hayal kırıklığıyla değil, nefretle birbirlerinden uzaklaşmalarına esef ettiğini söyleyerek konuya girdi. Bu sözlerin itiraz edilecek bir yanı yoktu. Bir hafta öncesine kadar, böyle bir tehlikeden kaçınmak için elimden geleni yapacağımı rahatlıkla iddia edebilirdim. Zobel, bundan sonra, Amanda'nın bana Leopold dayıdan hiç söz edip etmediğini sordu. Etmediğini söyledim, bu karşılığı bekliyormuş gibi başıyla onayladı. Leopold, Violetta Zobel'in erkek kardeşiymiş, devlet demiryollarında dış hizmette çalışıyormuş; oldukça kalın kafalı ve hantal, ama güvenilir biriymiş. Amanda küçükken, Leopold dayı, çalıştığı vardiyaya göre ya öğlen ya da akşam yemeğine onlara gelirmiş, adam bekârmış. Thilo Zobel, kayınbiraderinin bu kadar sık gelmesine sinirlenir, ama Violetta'nın biricik kardeşi diye sesini çıkarmazmış. Aile tatile çıktığında Leopold dayı çiçekleri sular, posta kutusunu boşaltırmış. Amanda da dayısını pek severmiş, onunla ancak bir çocuğun yapabileceği gibi yorulmadan, usanmadan oyun oynarmış Leopold dayı.

Günün birinde Thilo, o sıralarda sekiz yaşında olan kızının odasına girdiğinde, dayının elini hızla Amanda'nın eteğinin altından çektiğini görmüş. Bunun, hayatında gördüğü en çirkin manzara olduğunu söylüyor Thilo. Amanda'ya, oturma odasına gidip kapıyı kapamasını söylemiş. Amanda'nın babasının istediğini yapması için gereken saniyeler, Leopold'un hayatını kurtarmış. Küçük kız, ayaklarını sürüyerek koridordan geçip oturma odasına giderken, Thilo'nun, dayının gırtlağını sıkmaya uzanan parmakları yumruğa dönüşmüş, Leopold'un üstüne atlayıp yüzünü gözünü dağıtmış. Thilo, Leopold'un kendini savunmadığını söylüyor, ellerini bile yüzüne siper etmemiş, cezasına katlanan biri gibi dayağa boyun eğmiş. Thilo o zamanlar sutopu oynadığı için epeyce güçlü kuvvet-

liymiş. Leopold'u yere yıkınış, ona bir daha elini sürersen öldürürüm seni, demiş. Ardından tekme tokat evden kovmuş.

Demek Thilo Zobel, bana bu hikâyeyi anlatmak için gazeteye gelmişti. Sözlerini bitirdikten sonra, eklemek istediği bir şey olup olmadığını düşünür gibi biraz bekledi, ardından saatine baktı, hayretle çok geç olduğunu söyleyip gitti.

İkide birde karar değiştirdiğimi sanmayın, ama mahkemede Sebastian'ı yanıma almak istermiş gibi davranmaktan vazgeçtim. Böyle bir talep, boşanmanın ciddiyetine ters düşecek. Niyetim sadece Amanda'ya zorluk çıkarmaktı. Bu davranışımla Amanda'yı, çocuğu bana kaptırmamak için aleyhimde kullanabileceği her türlü bilgiyi toplamaya zorlamış olacağım, bu da delilik olur. Delilik değil, zırdelilik: Ne de olsa beni iyi tanır, Sebastian'dan ayrılmak istemediğime inanmayacak. Sebastian'ı yanıma almak istediğimi duyunca, gözlerini iri iri açarak şaşkınlıkla yüzüme bakacağını, sırıtmaya başlayacağını, avukatının itiraz etmesini önlemek için kolundan tutup: Tamam, alsın öyleyse, diyeceğini düşündükçe fena oluyorum.

Bu görüşüme katıldığınızı umarım. Birbirinin tam tersi iki seçeneğimiz var: Ya aşırı taleplerde bulunup, işin sonunda ağımıza bir şeyler takılmasını bekleyeceğiz, ya da sadece kesinlikle vazgeçemeyeceğimiz noktalarda diretecek, ne olursa olsun bunları sonuna kadar savunacağız. İkinci yol bana daha akla yakın gibi görünüyor. Ev benim, çocuk Amanda'nın. Otomobil benim, arsa Amanda'nın. Bankadaki paralar bölüşülmeli, bütün hesaplar demek istiyorum. Tabii çocuğa nafaka ödemeye hazırım, ama Amanda'ya para vermem. Genç, akıllı, eli ayağı tutan bir kadın. Onun erken emekliliğini cebimden ödeyecek kadar çok para kazanmıyorum.

Size başka neler anlatabilirim diye düşünüyorum. Biliyor musunuz, içimde öyle bir his var ki, siz bu arada evliliğimin bütün ayrıntılarını öğrendiğiniz halde, aslında pek bir şey biliyor sayılmazsınız. Gerek duyacağınız bütün bilgileri önünüze sermek istedim, ama *neye* gerek duyacağınızı bilmiyorum. Duruşma sırasında, bunu bana neden daha önce söylemediniz, diye çıkıştığınızı duyar

gibi oluyorum.

Amanda, hamileliği sırasında haftalarca doğum öncesi cimnastiğe taşındı, doğru soluk almayı öğrendi, doğumun her safhasıyla ilgili ne kadar kitap varsa okudu, adeta ezberledi. Bütün çabaları boşunaymış, Sebastian sezaryenle dünyaya geldi. Ben de böyle boşa kürek sallıyorum galiba, ama ne yapsaydım? Karşınıza gelip susacak değildim ya. Olayların bazılarını anlatıp geri kalanlara değinmemek zorundaydım.

KAYIP HİKÂYE

Bu işi Sebastian bücürünün becerdiğinden kesinlikle eminim. Kendi oğlum gibi sevdiğim Sebastian, bugüne kadar yaptığım en başarılı çalışmayı yok etti, dört aylık çabalarım boşa gitmiş oldu. On yaşındaki bir çocuğun ona yakıştırdığım kadar kurnazca davranması her ne kadar akla yakın gelmiyorsa da, bu işin başka mantıklı açıklaması yok.

Sebastian, bitmek üzere olan hikâyemi kaydettiğim disketi alıp bilgisayara sürmüş olmalı. Hayır, önce disketi aramış demektir, çünkü iki yüzden fazla disketimin arasından rastlantıyla bunu çekmiş olamaz. Disketi aramış, bulmuş, almış ve bilgisayara sürmüş. Bundan sonra hikâyenin adını doğru olarak yazmış ve sil emrini vermiş. Bilgisayardaki sil emri, belli bir sırayla uygulanması gere-

ken üç adımdan oluşur. İşini bitirdikten sonra boş disketi yerine koymuş, canavarlıktan çıkıp, tekrar masum çocuk havasına bürünmüş olmalı. Böyle bir şey yapıp yapmadığını sorduğumda -çocuğu asılsız suçlamalarla ürkütmemek için son derece dikkatli davranıyorum tabii- yalnız beni değil, herkesi kendine hayran bırakacak gözlerini bana çeviriyor, ne dediğimi anlayabilmeyi çok istermiş, ama anlayacak durumda değilmiş gibi yüzüme bakıyor.

Konuyu bilen iki kişi, kuşkularımın gülünç olduğunu söylüyor, zaman zaman ben bile bu görüşe katılıyorum. Annem, olanları dinlerken hafifçe gülümsedi. Bilgisayarlarda bazen akıl sır erdirilemeyecek şeylerin olduğunu, bu aletlerin insanları savaşın eşiğine getirdiğini, bazı ekonomi dallarını neredeyse kökünden mahvedecek kadar sarstığını bilip bilmediğimi sordu. Kaybım ne kadar üzücü olursa olsun, sorumluluğun sadece bana ait olduğunu söyledi: Yazarların ötedenberi yaptığı gibi kalem kâğıt kullanarak oldukça başarılı eserler üreteceğime, fikirlerimi bilgisayar gibi sağı solu belli olmayan, keyfine göre hareket eden bir alete emanet ettiğim için ben suçluymuşum. Annem zaten yazarlığımı pek beğenmez. Şimdiye kadar okuduğu eserlerime hayranlık duyduğunu söyleyemem; yalnız bir seferinde, dokuz dile çevrilmiş bir kitabımı okuduktan sonra, fena değil, demişti.

Dostum ve akıl hocam Baruch benimle dalga geçti: Bundan sonra herhalde bir adım daha ileri giderek, çocuğun tehlikeli bir sanat eserinin ortaya çıkmasını ne pahasına olursa olsun engellemek isteyen yabancı güçlerin emrinde çalıştığını söyleyecekmişim. Aslında aklımdan geçenlere son derece yaklaşmıştı, ama bunları birine söyleseydim, ömrümün sonuna kadar alemin maskarası olmaktan kurtulamazdım. İşin gerçeği şu: Sebastian, dört hafta önce cuma akşamından cumartesi akşamına kadar bende kaldı; cumartesi günü benimle alışverişe gelmeyip televizyonda film izlemek için yalvardığından onu bir saatten fazla bir süreyle evde yalnız bıraktım; pazartesi sabahı hikâyeme devam etmek isteyip de bilgisayarımı çalıştırdığımda boş ekrana bakakaldım. Olay bu kadar utanç verici olmasa, polise haber verip ya da özel bir detektif tutup bilgisayarda, disket sürücüde ve diskette Sebastian'ın parmak izlerini aratacaktım. Eldiven giymiş olamazdı herhalde.

Hikâyemin adı: Feminist. Aslında, Feminist'ti demem gereki-

yor galiba. Sebastian'ın bu sözcüğün anlamını bilmediğinden kesinlikle eminim. Bazı veriler, işin perde arkasında Sebastian'ın annesinin bulunduğunu göstermekte, sadece bazıları değil, bütün ipuçları bu sonuca götürüyor. Sebastian'ın annesi, bilgisayarıma el sürmek şöyle dursun, artık evime bile gelmiyor, bu yüzden oğlunu kullanmış olmalı. Yıllardır kendi işinde kullanması bir yana, bilgisayar konusunda zaten kimse eline su dökemez. Bunun nedeni ortada: Ayrılık hediyesi olarak ona ne almıştım, biliyor musunuz? Benim bilgisayarımın aynını! Ayrılığımızın onu uçuruma sürüklediğini söyleyerek sitem edişini duymak istemiyordum: Ev kadınlığının yanısıra yazılarına bıraktığı yerden devam edebilmeliydi. Oysa şimdi bütün silah tüccarlarının korkulu rüyası gerçek oldu, silah satıcıya çevrildi.

Sebastian'ı düşman hatlarının ardına gönderecek cesareti toplayana kadar, sabotaj planının bütün ayrıntılarını ona adım adım öğretmiş olmalı. Çocuğun açık vermeyeceğine nasıl güvendi, şaşıyorum doğrusu, ama olaylar onu haklı çıkarıyor. Ben olsam bunu göze alamazdım - oğlanın düşüncesizlikle ağzından kaçıracağı bir sözle insanın başı belaya girer. Oysa bücür açık vermiyor, anne-oğul arasında ne kadar kusursuz bir komplo kurulabileceğini tüyler ürpertici bir biçimde gözlerimin önüne seriyor.

Sebastian birkaç gün önce, o korkunç cumartesiden sonra ilk kez evime geldiğinde, uyguladığım sınavı büyük bir başarıyla geçti: Eline bir disket tutuşturdum, hiç oralı değilmiş gibi bir tavır takınmaya çalışarak bunu bilgisayara sürmesini istedim. Sebastian, yüreğimi sevinçten hoplatacak bir rahatlıkla hemen olay yerine yöneldi. Kendi kendime: Sür şu disketi, orospu çocuğu, sür de bak, ne eğleneceğiz, diye düşünüyordum. Sebastian son anda duraladı, bana döndü ve bütün içtenliğiyle disket sürücünün nerede olduğunu sordu. Oysa beni sevdiğinden, en azından birlikte iyi vakit geçirdiğimizden adım gibi eminim.

Amanda'dan ayrılır ayrılmaz, ikimizi konu alan bir hikâye yazmaya karar verdim; hem ilişkimizin en güzel günlerini, hem de yıpranma ve bitiş dönemini anlatacaktım. Akademik bir karar değildi

bu, içimden öyle geliyordu. Bu hikâyenin, zahmetle kurgulamak zorunda kaldığım duygu, kötülük, yanılgı, güven gibi ögelerin çoğunu kapsayan, son derece iyi bir malzeme olduğunu seziyordum; bunu ben yazmazsam başka kim yazabilirdi? Amanda'yla geçirdiğim zamanı büsbütün boşuna harcamış olmamak için doğru dürüst bir hikâye haline getirecektim, buna yazarlık hırsı da diyebilirsiniz. Yedi yıl içinde yeterince olay yaşamıştık, şimdiye kadar böylesine ilgimi çeken başka bir konu olmamıştı. Neden bu kadar çekici bulduğumu açıklamak oldukça zor; gerçekte başarısızlığa uğradığım bir ilişkiyi yazı yoluyla çözümlemeye kalktığımı sanmayın sakın. Yazarların, kendilerine ve okurlarına hizmet etmek gayesiyle, ruhsal sorunlarını ortaya dökerek tedavi ettikleri türden edebiyatla başım hoş değildir, bence böyleleri sosyal hizmetlerde çalışmalı. Gün boyunca ille de yararlı bir iş yapmadıkları sürece geceleri gözüne uyku girmeyen insanlar sınıfına oldum olası girmedim. Sadece, Amanda'yla Fritz'in hikâyesi için gereken sözcüklere sahiptim.

Bu projemi Amanda'dan gizleyemezdim, (oysa bugün düşünüyorum da, neden gizleyemedim ki, diye soruyorum kendi kendime!), Amanda fikrimi kesinlikle kabul etmedi. Gerçi itiraf etmemişti, ama belli ki rezil olmaktan korkuyordu. Onu rezil etmek için altı ay süreyle gecemi gündüzüme katarak çalışacağımı mı sanıyordu acaba? Bence itirazlarının bir tek geçerli nedeni olabilirdi, o da, benimle geçirdiği yılları konu alan bir hikâyeyi kendisinin yazmak istemesiydi. Öyle olsa bile kararımdan vazgeçmez, inadına yazardım, ama hiç değilse neden karşı çıktığını anlamış olurdum. O zamanlar, devletin sansür yasasını hiçe saydığıma göre, Amanda'nınki vız gelir, diye düşünüyordum. Amanda sonraları, projemden vazgeçip geçmediğimi sormadı, ben de bir şey söylemedim. Yıllardır bütün isteklerini, verdiği direktiflere uyar gibi yerine getirmeme alışmıştı. Rezil olmak korkusuna belki biraz da öfke, emirlerine uyulmadığını gören bir askerin hiddeti karışıyordu.

Evli olmadığımız için, boşanmaların kaçınılmaz bir bölümü olan can sıkıcı ayrıntılarla uğraşmak zorunda da kalmadık. Karşılıklı taleplerle birbirimizi sıkıştırmadık, dolayısıyla birbirimizin isteklerine cephe almamız da gerekmedi, vardığımız anlaşmaların en büyük özelliği isteklerimizden kaynaklanmalarıydı. Sadece bir tek talepte bulundum, Sebastian'ı arada bir görmek istediğimi söyle-

dim. Sebastian, hayatımdaki ilk, büyük bir olasılıkla da son çocuk, ona karşı beslediğim duyguları sevgi gibi dokunaklı bir sözcükle adlandırmak yerinde olur sanıyorum. Bunu nasıl, hangi sözcüklerle söylemem gerektiğini günlerce düşündüm, çünkü ayrılma dönemimizde artık birbirimizin isteklerini gözünden okumak gibi bir çabamız yoktu. Sonunda, Amanda'nın da Sebastian'ı en az benim kadar sevdiğine, aramızdaki ilişkinin devam etmesinin çocuk açısından ne kadar yararlı olacağını bildiğine güvenerek bütün ince düşünceleri bir yana bıraktım.

Amanda, Sebastian'ın ayda bir iki kez ziyaretime gelmesini hemen kabul etti. Kritik soruma, tabii gelecek, diye karşılık verirken, uygar insanların değinmelerine bile gerek olmayan bir konuyu açmışım gibi yüzüme baktı. Ben de bunun üzerine bir şeyler söylemiş olmak için, rahatladığımı, Amanda'nın asil bir davranışta bulunduğunu belirttim.

İşin doğrusunu Sebastian'dan eninde sonunda öğrenebileceğime kesinlikle inanıyorum. Ben ondan daha kurnaz, daha güçlü, daha sabırlı, umarım daha da akıllıyım, ayrıca rüşvet verme olanağından da yararlanabilirim - Sebastian oyuncakçı dükkânlarının vitrinlerine bakarken yüzünün nasıl aydınlandığını biliyorum. Yine de, Amanda'ya Sebastian'ı düzenli aralıklarla görmek istediğimi söylerken belirttiğim nedenlerden ötürü, rüşvete, hileye başvurmak niyetinde değilim. Oğlan, elinde o kahrolası disketle kahrolası bilgisayara yaklaşırken sevinçten yüreğimin hopladığını iddia ettiğimde yalan söylüyordum - sadece gönlüm kırılmıştı. Böyle körpe bir çocuğa bu ölçüde kaba yöntemler uygulamaktan utanıyordum, numaramı yutmadığı için onunla gurur duydum. Belki günün birinde, beş, on yıl sonra, beni sevdiğini anladığında olanları anlatmaya kendiliğinden karar verir. Bu süre içinde benden bir tehlike gelmeyecek, onu bir daha sıkıştırmayacağım. Daha şimdiden kendini güvenilmez biri olarak görmesini istemiyorum, zamanı gelince anlayacak zaten.

Aklımı kurcalayan ikinci kuşku ise birincisi gibi hayali olduğu kadar akla da yakın: Amanda'nın, sırf benim bilgisayarıma ulaşabilmek için, Sebastian'ın düzenli aralıklarla bana gelmesine izin verdiğini sanıyorum. Çocuğu görmek istediğimi duyunca içinden nasıl sevinmiştir kimbilir; Sebastian'ı, ya da başka birini casus ola-

rak bana göndermesine gerek kalmadığını anlayıp elinin tersiyle alnının terini silerek oh demiştir. Belki de durum başka türlü, tahminimden biraz farklı gelişmiştir: Sebastian'ı görmek istediğimi söyleyince çocuğu robot olarak kullanmayı düşünmüş olabilir. Bu olasılık bana daha akla yakın gibi görünüyor, çünkü Amanda benim ne isteyeceğimi önceden bilemezdi. Bundan böyle, işini hallettikten sonra, Sebastian'ın ziyaretlerini kısıtlamaya ya da tümüyle engellemeye kalkışırsa, doğru tahminde bulunduğumu anlayacağım.

Hikâyem kimsenin suçu olmaksızın ya da kendi dikkatsizliğimle, akıl almaz bir rastlantı sonucu disketten silinmiş olsa, Sebastian bana masum bir çocuk gibi görünmek için rol yapmak zorunda kalmasa (bu durumda kurduğum tuzaklara da düşmeyecekti); Amanda ard niyeti olmaksızın, yalnız çocuğun iyiliğini düşündüğü için bana gelmesine izin verse, kısacası bütün kuşkularımın yersiz olduğu ortaya çıksa, buna herkesten çok ben sevinirdim herhalde. O zaman sadece kayıp hikâyemin üzüntüsünü yaşardım, Amanda'yı düzenbazlıkla suçlamazdım. Peki, ya suçlu olduğunu kesinlikle kanıtlayabilsem ne yapardım, işte bunu hiç bilmiyorum. Ondan hesap sormak ne demek? Gırtlağını sıkacak değilim ya! Sonuç olarak, durumun açıklığa kavuşmamasına üzüleceğime sevinmem gerekiyor galiba; Amanda'ya sürekli olarak öfkelenmekle bir bakıma aramızdaki ilişkiyi sürdürüyor olacaktım, bence ayrılıklara en büyük engel öfkedir.

Hayır, aramızda geçenleri anlatmaya niyetim yok, sadece kaybettikleri hikâyemi yeniden bulmak istiyorum. Hikâyede Amanda'nın adı Louise'ydi, Sebastian, Henriette adında bir kız çocuğuydu, kendime de Rudolf adını vermiştim. Rudolf pek kesin değildi, kardeşlerim içinde en çok değer verdiğimin adı da Rudolf, dolayısıyla bu adı değiştirmeyi düşünüyordum. Çocukluğumda, Gross-Kreuz'daki dayımın yanında kaldığım günlerde Louise diye birini tanımıştım. Louise komşu çiftçinin kızıydı, cehennem sıcağı bir öğleden sonra yarı çıplak bir halde ayçiçeklerinin arasında yatmıştı; hayatımda ilk kez o gün, anneminkiler dışında çıplak kadın göğsü gördüm. Her neyse, Amanda'nın adı Louise'ydi. Hikâyemi yeniden toparlayamayacağımı biliyorum. Belli başlı sahneleri, bazı

olayları, konunun akışını hatırlayabilirim, ama sözcükler aklıma gelmeyecek. Kaybolup gidenler sözcükler. Öyleyse, başarısızlıkla sonuçlanacağı kesin olan bir denemeye neden giriyorum?

Evet, asıl önemli olan nokta bu - ortada kesin bir şey yok. Gerçi ikinci seferinde de iyi bir hikâye yazabileceğimi sanmıyorum - ama belli olmaz. Ayrıca pes etmek niyetinde de değilim. Her konu, ancak işlediğim sürece var demektir. Ancak ileride daha çok ilgimi çeken bir proje ortaya çıkarsa bunu bırakırım. Sonuçta, hatırladıklarımı not etmekten öteye gidemesem bile, bu da hiç yoktan iyidir; günün birinde kalemimden doğru sözcüklerin döküldüğü duygusuna kapılacak olursam, bu notları değerlendirebilirim. Hem Amanda'yla yaşadığım yıllar, hem de kayıp hikâye hakkındaki anılarım henüz çok taze. Hikâyemin kaybolduğunu anladığım anda tek düşüncem, göreceğiz bakalım, olmuştu. Bu düşünce, sırasında insanın hayatını kurtarabilir, herkesin benden uzaklaştığı günlerde ben çoğu kez bununla ayakta kalabildim.

Rudolf'la Louise ilk kez bir edebiyat matinesinde tanışmışlardı. Aslında bu olaya edebiyat matinesi demek biraz abartılı kaçıyor: Bir grup genç, bir evde toplanmış, edebi olmaktan çok hiciv niteliği taşıyan metinler okuyorlardı. Oturduğum iskemlenin yapışkan olduğunu fark etmiştim, ilk yarım saati buna alışmaya çalışarak geçirdim. On beş gün önce, organizatörlerden biri olan son derece uzun sakallı, genç bir adam beni bu toplantıya davet ettiğinde önce kabul etmemiş, okuyacak yeni bir yazım olmadığını, eskileri de okumak istemediğimi söyleyerek atlatmaya çalışmıştım. Adam bunun üzerine, yazılarımı okumaktan çok orada boy göstermemin önemli olduğunu ileri sürerek hem gönlümü okşamış hem de hakaret etmişti. Davetlilerden bazıları gelmeye korkuyorlarmış, kapının önünde deri pardesülülerle dolu bir arabanın bekleyeceği tahmin ediliyormuş; benim gibi ünlü bir yazarın toplantıya katılmasıyla benim dışımdaki adı sanı duyulmamış yazarlar kendilerini güvenlikte hissedeceklermiş. Ne kadar sıkılacağını bildiğim halde, ikinci kez hayır diyememiştim.

İlk iki yazar sıralarını savdıktan sonra Rudolf, toplantının sonuna kadar yenilik beklenemeyeceğini anladı. Gerçi dile getirilen is-

teklerin her birini gözü kapalı imzalardı, ama saatlerce bunları dinlemek istemiyordu. Okuma sırası gelen her yazarın ona bakarak konuşması da can sıkıntısını büsbütün artırıyordu; herkes arada bir okuduğu metinden başını kaldırıp, onayladığını belirten bir işaret görmek istercesine Rudolf'un gözlerinin içine bakıyordu. Rudolf başlangıçta bu eziyete katlanıp Papa gibi önüne gelene nur yağdırdıysa da, bir süre sonra, toplantıya katılmakla zaten yeterince dayanışma gösterdiğini düşünerek bundan vazgeçti.

Rudolf çevresini gözden geçirmeye başladı, tanıdık kimse yoktu. *Yaptığı sayım, salonda yetmiş bir kişi bulunduğunu, bunlardan kırkının sigara içtiğini gösteriyordu.* Toplantının ne kadar süreceğini tahmin etmek mümkün değildi; yazarın biri iskemleden kalkıp, kısa süreli, hafif, adeta zoraki alkış kesilir kesilmez, bir başkası yerinden doğruluyor, cebinden birkaç sayfa kâğıt çıkarıp heyecanla ön tarafa ilerliyordu. Rudolf, salondakiler arasında kimlerin devlet güvenlik ajanı olduğunu kestirmeye çalıştı, ama kesin kararını veremedi, bu konuda olmadık sürprizlerle karşılaşmıştı. Bir aralık, bu toplantının devlet güvenlik dairesi tarafından düzenlenmiş olabileceğini bile düşündü. Son günlerde işlemekte olduğu konuyla ilgili bazı notlar almak üzere cebinden not defterini çıkardı. Bütün gözlerin üzerine çevrildiğini, hatta yanında oturan kadının hiç çekinmeden, omuzunun üzerinden ne yazdığına baktığını fark edince defteri tekrar cebine koydu; herkes, o sırada okunmakta olan metinle ilgili not aldığını, birazdan söz isteyeceğini sanmıştı. Oysa Rudolf, toplantının başından beri fikrinin sorulmasından korkuyordu.

Tehlikeyi atlattı, ama az sonra herkes yerinden kalkıp kahve fincanlarından Bulgar şarabı içerek sohbet etmeye çalıştığı sırada, genç bir kadın yanına yaklaşarak şiirlerini nasıl bulduğunu sordu. Rudolf o ana kadar şiir de okunmuş olduğunu fark etmemişti. Gerçeği söyleyerek mi, yoksa her anlama çekilebilecek genel bir açıklama yaparak mı daha az rezil olacağını düşünürken sakallı organizatör imdada yetişti. Kadına dönüp, isteseydim şimdiye kadar fikrimi belirtmiş olacağımı, beni böyle köşeye sıkıştırmasını doğru bulmadığını söyledi. Rudolf, ziyanı yok, bırakın deyip genç kadına

dostça bakarak organizatörün çabalarını neredeyse boşa çıkaracaktı, ama neyse ki kadın alıngan bir tavırla uzaklaşmıştı. *Rudolf, bundan sonraki saldırılara karşı koyabilmek için sakallının yanından ayrılmadı.*

Bugün düşünüyorum da, buraya kadar Amanda'dan söz etmediğime şaşıyorum, zira karşımda belirip kaybolan yüzler arasında daha önce görmediğim kimse kalmamıştı. Biri, Rudolf'un toplantı hakkındaki genel kanısını sordu, sakallı bu soruya izin vermişti. Rudolf, okunan metinler birbirlerinden çok farklı oldukları halde, sık sık aynı izlenime kapıldığını söyledi: Yazarların felsefe yapmak ya da hayat konusundaki görüşlerini açıklamak yerine daha çok somut olayları konu almalarının yerinde olacağını anlattı. Soruyu soranın hayal kırıklığına uğradığı gözünden kaçmamıştı, ama yine de başka bir şey söylemek istemedi.

Konuklar birer ikişer ayrılmaya başladıklarında Rudolf da daha fazla kalmamasının saygısızlık sayılmayacağını düşünerek gitmeye davrandı; şeref konuğunun son davetliyi uğurlayana kadar kalması beklenemezdi herhalde. Salondakilerin kafalarının üzerinden sakallıya kol saatini gösterdi, parmağıyla kadrana vurup çaresizlikle omuz silkti. Sakallı yerinden kıpırdamadı, anlaşılan izin vermişti; kollarını kaldırdı, teşekkür anlamında sağ eliyle sol elini yakalayıp sıktı. Rudolf bu jesti aşırı alçakgönüllülük olarak değerlendirmiş, ama salıverildiğine sevinmişti.

Aslında toplantıdan ayrılmak için konukların gitmeye başlamalarını beklememiş, yazarlar okumaya devam ederken kirişi kırmıştım. Kimsenin olmadığını umduğum uzun koridorda Amanda'yı görünce, şimdiye kadar nereye bakıyordun, diye sordum kendi kendime. Anlaşılan, az önce kazayla duvardan söktüğü vestiyerin önünde, ne yapacağını bilemeyen bir halde duruyordu, ayaklarının dibine dağ gibi palto yığılmıştı. Kendi paltosunu ucundan yakalamış çekiştiriyor, ama yığının arasından bir türlü çıkaramıyordu. Hiç kuşkusuz, vestiyer daha duvardayken de paltosunu böyle çekiştirdiği için başına bu kaza gelmişti. Sallanmakla hata ediyordum, salondan her an biri çıkabilir, kaçtığımın farkına varabilirdi.

Amanda toparlanıp çevresine bakındı, benden başka tanık olmadığını görünce rahatlamıştı sanki. Vestiyerin birdenbire yere indiğini söyledi, gözümün önüne getirebiliyorum, dedim. Şimdi ne olacak, diye sordu. En iyisi, bir an önce buradan kaybolmak, dedim, aklı yattı. Paltosunu almaktan vazgeçip hemen kapıya yöneldi, ancak kalan son paltonun suçluyu ortaya çıkaracağını söyleyerek gitmesini engelledim. Giyecek yığınını ortadan ikiye ayırdım, Amanda son gayretle lavanta rengi, oldukça eskimiş paltosunu çekip çıkardı. Merdivenlerden inerken, içeridekilerin beni hainin biri sanacaklarını düşünüyordum, Amanda'dan çok benim yokluğum dikkati çekecekti. Oysa benim paltom da yok, sadece bir pardesüm var, beni kapıda karşılayan sakallının paltosuz geldiğimi hatırlayacağını umuyordum. Amanda kapının önünde paltosunu giydi, arabamla kaçmayı önerdim, kabul etti. Bütün bunları Rudolf'a mal edemeyecek kadar gülünç bulmuştum.

Edebiyat matinesi öğleden sonra başlamıştı; Rudolf, hiç değilse toplantıdan sonra eğlenceli bir gruba takılarak iyi bir akşam geçirmeyi umuyordu. Merdivenlerden inerken, bu kentte telefon edip, ne haber, bu akşam vaktin var mı, diye sormak istediği hiç kimse olmadığını düşündü. Gidebileceği bir kulüp vardı, orada da hemen her akşam eski karılarından ya biri ya da ötekiyle karşılaşmaktan bezmişti. Corinna adlı, Komische Oper'in makyaj bölümünde çalışan bir kız arkadaşıyla buluşabilirdi (ama buna da bir türlü karar veremiyor, birlikte geçirecekleri saatlerin nasıl sonuçlanacağını tahmin etmeye çalışıyordu).

Louise apartmanın girişinde beklemekteydi, yağmurdan kaçıp içeri sığınmıştı. Yağmur damlaları yol kenarındaki grileşmiş kar kümelerini yavaş yavaş eritiyordu. Rudolf yaklaşıp yanında durduğunda Louise, siz de mi gidiyorsunuz, diye sordu. Rudolf, Louise'yi tanımadığı halde onun da sakallının evinden çıkmış olduğunu bu sözlerden anladı. Şimdiye kadar nereye bakıyordun, diye sordu kendi kendine. Toplantının beklediğinden uzun sürdüğünü, halletmesi gereken bir işi olduğunu söyledi, Louise başını salladı. Bu kız matinede eserlerinden parçalar okuyan yazarlardan biri olamaz, diye düşündü Rudolf, yoksa onu mutlaka hatırlardı. Aslında yapacak başka işi olmadığını, canı sıkıldığı için toplantıdan çıktığını söyledi, Louise gülümseyip yine başını salladı. *Lavanta rengi pal-*

tosunun düğmelerini yanlış iliklemiş, üstte bir ilik, altta da bir düğme açıkta kalmıştı.

Rudolf, arabasını kapıya yakın bir yere bırakmıştı, fazla ıslanmadan birkaç adımda ulaşabilirdi, ama bu durumda saygısızlık etmekten korktu, kızı hiç değilse en yakın metro istasyonuna kadar götürmeyi önermeliydi. Aklına başka bir şey gelmeyince kıza edebiyatla ilgisinin nedenini sordu; Louise, bu konuda uzun uzadıya düşünmüş bir tavırla, merak diye karşılık verdi. Tıpkı benim gibi, dedi Rudolf.

Bir süre sessiz kaldılar, *Rudolf yağmurun şiddetini ölçmek istercesine elini dışarıya uzattı.* Aslında yolun karşısındaki restoranda bir şeyler yemeyi ya da bir içki içmeyi önermenin doğru olup olmayacağını düşünüyordu. Daha doğrusu, çoktan karar vermişti de, bu önerinin sıradanlığını gizleyecek esprili bir soru düşünüyordu. Sonunda, bu havada ulaşılabilecek tek yerin karşıki restoran olduğunu söyleyip, ne dersiniz, diye sordu. Louise, bu daveti kabul etmesine ancak zamanının kıtlığı engel olabilirmiş gibi bir tavırla saatine baktı. Cevap vermesine kadar geçen iki üç saniye içinde Rudolf, o akşam vakti yoksa başka bir akşam buluşmalarını önermeye karar verdi. Ama Louise, tamam, dedi, insan biraz gayret etse, kızın bu davete sevindiğine bile inanabilirdi.

Restorana ulaşana kadar iyice ıslandılar, üstelik içeride yer bulamadılar. Rudolf, ne zaman olsa masa ayarlayabileceği başka bir restoran biliyordu. Kıza kapıda beklemesini söyledi, koşarak karşıya geçip arabasına binerek geri geldi. Birlikte bir yere girme isteği birdenbire serüven haline gelivermişti. Arabanın buğulu camları, arka koltuğa serilmiş, göstermelik batı Alman dergileri, Louise'nin kokusu mesafeyi unutturuyordu. Louise onun kim olduğunu biliyordu, ama henüz herhangi bir kitabını okumamıştı. Ne yazık ki, çoğu kişi aynı şeyleri söylüyor, dedi Rudolf.

Daha ilk bakışta Louise'nin genç olduğunu anlamıştı, ama yemek listesini okuyuşunu izlerken aralarındaki yaş farkının en az yirmi yıl olduğunu fark etti. Romanlarında bile böylesini yazamazdı: Aşık olunası bir kadındı. Louise bir şey yemek istemediğini söyledi, belki ufak bir porsiyon, diye ekledi, yemeğe gideceğini tahmin etmemişti. Rudolf, bunun üzerine, edebiyat matinesinden sonra ne yapmayı planladığını sordu, bir yandan da, benimle bura-

da oturmaktan daha iyi bir programı olamayacağını nasıl olsa anlayacaktır, diye düşünüyordu. Louise, kocam evde çocuğa bakıyor, geç bile kaldım, diye karşılık verdi.

Rudolf, yıllar önce, bir kadının kendinden oldukça yaşlı bir erkekle ilişkisini konu alan bir hikâye yazmış, sonradan, bu konunun gizli bir özlemden kaynaklandığının farkına varmıştı. İlk karısı kendinden büyük, ikincisiyse sadece bir yaş küçüktü. Kendisi gibi yaşını göstermeyen birine çok daha genç bir kadının yakışacağına zamanla iyice inanmıştı. Ne var ki, ilişki kurması söz konusu olabilecek, en azından yadırganmayacak yüksekokul öğrencilerinin ya da okutman meslektaşlarının hepsine mutlaka bir kusur buluyordu. Kız kardeşlerimden biri, Selma, kendinden çok yaşlı bir adamla birlikte oturuyor, onları her gördüğümde, adamın işi yolunda, diye düşünüyorum!

Restoranda ne kadar oturduklarını unuttum. O akşamın ayrıntılarından ancak birkaçı aklımda kalmış, ama bunlar taslağın bir bölümüydü de sonradan atıldı mı, yoksa gerçekten hikâyede kullanıldı mı, burasını hatırlayamıyorum. Louise'nin ayakları ıslandığından ayakkabılarını çıkarması. Birkaç masa ötede bir kadının yerinden fırlayıp ağlayarak dışarı çıkması, erkek arkadaşının özür diler gibi çevresine bakınması, hesabı ödemek zorunda olduğu için kadının peşinden gidememesi. Amanda'ya adını soruşum, onun, Amanda Weniger, demesi. Kızlık soyadının Zobel olduğunu söylemesi, işte, doğru dürüst bir ad, diye düşünüşüm. Evli olduğuna ikinci kez dikkatimi çekiyordu, üçüncüsünde, galiba artık anladım, demeye karar verdim.

Menüdeki tek hazır yemek olan Sırp usulü pilavlı tas kebaplarımızı beklerken, personel şefi gibi durmadan soru soracağıma onu şaşırtacak bir şeyler bulup söylemeye gayret ediyordum. O, ya sıkılganlığından (sıkılgan tiplerden hoşlanırdım), ya da pek konuşkan bir insan olmadığından sohbetimize hiçbir katkıda bulunmuyor, sadece sorduklarıma karşılık veriyordu.

Şu sıralarda ne yazdığını sormakla galiba istediğim tepkiyi uyandırmıştım, Amanda'nın gözleri hayretle açıldı. O dakikaya kadar nelerden söz ettiğimizi kaşla göz arasında toparladı (kendisi hemen hemen hiç konuşmadığı için toparlaması hiç de zor olmadı), sonunda yazar olduğunu nereden çıkardığımı sordu. Kehanette bu-

lunmuş gibi bir yüz ifadesi takınarak mantığımı kullandığımı söyledim. Sonuç istediğim kadar parlak olmadı, Amanda ne yaptığının bu kadar kolay anlaşılmasına sinirlenmişti, küçümsendiğini mi sanıyordu acaba? Utangaç bir tavırla, henüz acemilikten öteye gidemediğini, konuşmamıza da kesinlikle meslektaşlar arası bir sohbet gözüyle bakmadığını söyledi. Büsbütün suskunlaşmıştı, yazıları konusunda sorduğum bütün sorular karşısında başını iki yana sallamakla yetiniyordu. Edebiyatın sadece acemilerin eserlerinden oluştuğunu, bütün yazarların acemi olduğunu, bunların arasından bazılarının zamanla belli başlı hünerler geliştirdiklerini söylemem de para etmedi, onu konuşturmayı başaramadım. Onu bir daha görebilmek için, bir gün buluşup ne olduğunu bilmediğim yazısı konusunda tartışmayı önerdim, buna da yanaşmadı. İltifat ettiğimi, bana gösterecek bir şeyi olmadığını söyleyip tekrar saatine baktı.

Louise gittiğinde Rudolf, genç kadının mutsuz bir evlilik sürdürdüğüne yemin edebilirdi. Nedenini bilmiyordu, ama bundan kesinlikle emindi: İnsan sarraflığı, diye düşündü. Elinde en ufak bir kanıt olmadığı halde, Louise'nin gönül maceralarından kaçmayan, tutkulu bir kadın olduğunu gözünde canlandırdı. Kollarına aldığı Louise (tabii bambaşka sözcükler kullanmıştı), otel resepsiyonunda giriş kartı doldururken yanında duran Louise, gözlerini kapamış, aralık dudaklarını uzatarak öpücük bekleyen Louise. Rudolf kadın düşkünü değildi, hoşuna giden her kadının peşinden koşmazdı; *kırk yedi yaşında olduğu halde, zamanını boşa geçirdiği duygusuyla hayatını zehir etmiyordu.* Kimi zaman, kadınların üstünlüklerini yeterli görmediğinden kur yapmaya üşeniyor, kimi zaman da yüz bulamamaktan korktuğu için çekingen davranıyordu. Gireceği ilişki, reddedilmek gibi büyük bir rizikoya değmeliydi, Louise'nin bu koşulu yerine getirdiğine inanıyordu.

O gece, Amanda'nın bir sözüyle, bir hareketiyle olsun bana cesaret verip vermediğini çıkarmaya çalıştım. İki davetimi de kabul etmesi dışında (hem ilk restorana, hem de zahmet edip ikinci restorana gelmişti) herhangi bir belirti bulamadım. Reddedilmekten çekinmeyen insanlar vardır, ben onlardan değilim. Yüreklendirici belir-

tiler bulamamakla reddedilmenin ille de aynı anlama gelmeyeceğine kendimi inandırmaya çalışıyordum, ama bu düşüncenin beni gerçekle pek de ilişkisi olmayan bir teoriye götürdüğünün de farkındaydım. Gençliğimde, beni beğenmeyen her kadına öfkelenir, kusuru onda bulurdum; bugün bile kendimi bundan soyutladığımı ileri sürecek değilim, ama gülünç duruma düştüğümü anladım: Artık başkalarına beni beğenmeme hakkını tanıyorum.

Rudolf da böyle düşünüyordu. O akşam, Louise'den çok etkilenmiş, ama onu aynı ölçüde etkileyemediğini fark etmişti. Kuşkusuz, hoşa gidecek bir durum değildi bu, ama felaket de sayılmazdı. Evli kadınlarla gönül maceraları tehlikeli olabilirdi, arkadaşı Baruch'un (yani onun değil, benim arkadaşım Baruch'un) bu yüzden başı belaya girmişti: İş arkadaşlarından birinin karısıyla ilişkiye girmiş, adam durumu anlayıp karısından boşanmış, Baruch ortada kalmıştı. İş arkadaşının, karısından kurtulmak için bu ilişkiyi tezgâhladığı gibi korkunç bir kuşkuya bile kapıldı, ama bunu kanıtlayamadı tabii. Hoş, zaten kanıtlasa, alçak herifin oyununu ortaya çıkarsa bile eline ne geçecekti? Hiç niyeti yokken, o kadınla beş yıl birlikte yaşamak zorunda kaldı.

Louise'nin durumunda ortada yalnız bir koca bulunmakla kalmıyor, bu koca aynı zamanda çocuk bakıyordu. Üstelik pek içine kapanık bir kadın, dedi Rudolf kendi kendine, ne en ufak bir espri, ne bir pırıltı. Bütün bunlar, Rudolf'tan ne kadar etkilendiğinin belirtisi miydi? Rudolf, evli bir kadının peşinden koşmak için kesin kararlılık gerektiğini, bunu da artık kendisinde bulamadığını günlüğüne not etti.

Louise'yle temas kurmak da sorun olmuştu. Ayrılırken adresini vermemişti, telefon rehberinde de kayıtlı değildi. Rudolf, on gün boyunca yazı masasının başında kendini işine verememenin azabını çektikten sonra, Louise'nin aramamasının tek nedeninin ona telefon numarasını vermeyişi olduğu düşüncesiyle teselli buldu. Bütün cesaretini toplayıp sakallıya telefon etti. Louise'ye imzalı bir kitabını göndermeye söz verdiğini, aceleyle adresini sormayı unuttuğunu anlattı. Ne garip bir rastlantı, dedi sakallı, birkaç gün önce Louise'nin aradığını, Rudolf'un telefon numarasını istediğini anlattı. Tabii ki vermemişti, Rudolf ona güvenebilirdi. Rudolf, verdiği bilgiler için neredeyse adamın boynuna sarılacaktı, uzun za-

mandan beri yaşadığı en mutlu andı bu, uygun bir karşılıkta bulunmak için edebiyat matinesine geldiğine bir an bile pişman olmadığını söyledi.

Louise'yi aramak için uygun bir bahane düşündü. Artık onun da yeniden görüşmek istediğini bildiğinden kendini fazla zorlaması gerekmiyordu. Bir daha buluşmaya ne dersiniz? Tekrar görüşsek nasıl olur? Yazınızın bir sayfasını olsun göstermek istemez misiniz? Telefon numaramı aradığınızı duydum - işte karşınızdayım? Sizi tekrar görmek isterdim? Ne yazık ki, kendi numarasını Louise'ye iletmenin bir yolunu bulamadı; sakallıdan bunu isteyemezdi, başka ortak tanıdıkları da yoktu.

En iyisi, kırk sekizinci doğum gününü beklemek olacaktı. Bir parti düzenleyebilir (yıllardır yapmamıştı), başkalarının yanısıra Louise'yi de davet edebilirdi, ama üç hafta beklemek istemiyordu. Çok geçmeden, bu tür bahanelerin kendisine yakışmadığına karar verdi. Bir kadeh konyak doldurup zoraki bir soğukkanlılıkla telefona doğru ilerledi. Numarayı çevirmeden önceki son düşüncesi, *kabul etmemesi değerimi düşürecek değil ya,* oldu.

Telefona koca değil, çocuk değil, Louise'nin ta kendisi cevap verdi. (İlk taslakta telefonu Louise'nin kocası açıyordu, ama bundan ilginç bir şey çıkmamış, hikâyenin akışını yavaşlatmaktan başka bir işe yaramamıştı.) Rudolf, arka planda radyonun değil, televizyonun sesini duydu. Telefon etmeden önce televizyonunun sesini kısmıştı, şimdi filmi kendi ekranından izliyor, sesini telefondan duyuyordu. Louise, arandığına sevindiğini gizlemek gereğini duymadı. Birkaç gün önce Rudolf'un telefon numarasını bulmaya çalıştığını, ama başaramadığını anlattı. Ben de bu yüzden arıyorum, dedi Rudolf. Bunu söylerken fırsattan faydalanan bir hırsıza benzetti kendini; birkaç dakika öncesine kadar, Louise'nin sakallıyı aradığından haberi olduğunu söylerse haksızlık edeceğini düşünen o değildi sanki. Yazınızı birlikte gözden geçirmemizi istiyor musunuz, diye sordu.

Uzunca bir sessizlik oldu, sonunda Louise, evet, öyle, dedi. Neden duraksamıştı? İkisi de uzun uzun düşünerek konuşuyorlardı, *vakti bol olan insanlar gibi konuşmaktaydılar:* İkide birde uzun aralar oluşuyor, konuşmalarının asıl amacının bilgi alışverişi değil, ilişki kurmak olduğu anlaşılıyordu. Rudolf, böyle sessizliklerden

birinin orta yerinde: Kadın şimdi aşk mektuplarının çalındığını anlayacak, dedi. Louise önce bu sözlere anlam veremedi, ardından Rudolf'un yardımına gerek duymadan bilmeceyi çözdü. Hafifçe kikirdeyerek televizyonu kapadı, gerçek yazarların da böyle sudan filmler izlemesine şaşırdığını söyledi.

Rudolf, yeni bir sessizlik sırasında içini rahatlatacak bir karar verdi. Louise'nin kendisini arayıp bulamadığını öğrendiği için telefon ettiğini söylemesinin aslında pek doğru olmadığını, hatta buz gibi yalan bile sayılabileceğini söyledi. Kendiliğinden sakallıya telefon edip Louise'nin numarasını sorduğunu anlattı. Numara neden mi gerekliydi? Kısaca söylemek gerekirse, yazdıklarını gösterse de göstermese de, Louise'yi tekrar görmek istiyordu da ondan. Bir daha görüşmek isteyeceği insanlarla çok ender karşılaşıyordu da ondan.

Louise de, Rudolf'u buna benzer bir nedenden aradığını söylemekten çekinmedi. Eve döndükten sonra, restoranda takındığı olumsuz tavrı kayıtsızlıkla geçiştiremeyeceğini anlamış, davranışlarından üzüntü duymuştu. Aslında o akşamkinden çok daha konuşkan olduğunu sanıyordu, ama belki zaman kıtlığından, belki de yakalanmakta olduğu soğuk algınlığından dolayı bu izlenimi uyandıramadığı kanısındaydı. Adeta katır inadıyla köşesinde oturmuştu; Rudolf, onun akşamı berbat etmek için daveti kabul ettiğini düşünmüş olmalıydı.

Rudolf, kendinden geçmiş bir halde Louise'nin anlattıklarını dinliyordu, ama gerçekten ilgisini çeken bir tek konu vardı: Louise, bir daha buluşmayı kabul etmişti. Dahası, onunla görüşmeye önem verdiği belli oluyordu, Rudolf, Louise'nin ona tutulmuş olabileceğini gözünün önüne getirip büsbütün şaşaladı. Ertesi gün öğleden sonra bir pastanede buluşmaya karar verdiler.

Amanda, beklenen günün sabahında telefon edip randevuya gelemeyeceğini bildirdi. Çocuğu bırakmak istediği kız arkadaşının işinin çıktığını, başka çözüm bulamadığını söyledi. Kocasının gazeteden ne zaman döneceğini bilmiyordu, gerçi öğrenebilirdi, ama çocuğu kocasına bırakıp benimle buluşmaktan çekiniyordu. Önce

bana kaba davrandığını sanmıştım, ama hemen ardından bunun ne kadar ince bir düşünce olduğunu fark ettim. Annem kadar çocuklara düşkün biri olamayacağını ileri sürerek çocuğu ona bırakmayı önerdim, ama Amanda, hayır, kesinlikle olmaz, dedi. (Yine de, annemi işin içine sokmakla uyanıklık etmiştim, o dakikada aklıma gelen bir fikir değildi bu, bilinçli olarak annemi önermiştim. Annesi çocuklarla dönme dolaba binip yüzme havuzuna atlayan bir erkek yaşlı olamaz.)

Amanda'nın kendiliğinden yeni bir buluşma günü söylemesini bekledim, ancak çok darda kalırsam bu konuyu ben açacaktım. Beklediğimi öylesine alçakgönüllülükle söyledi ki, kendimi fazlasıyla ağır satan davranışlarımı kontrol altına almaya karar verdim. Gelecek hafta içinde herhangi bir gün seçebileceğimi söyledi, ben de biraz önce verdiğim karara hemen uyup, pazartesi, dedim. Konuşmamız devam ederken önümdeki takvimin sayfalarını çevirdim, pazartesi hiç de uygun bir gün sayılmazdı, bir röportajı ertelemek, bir ziyaretten vazgeçmek zorunda kalacaktım, ama yine de sesimi çıkarmadım. Amanda'nın beni evine çağırmasına çok şaşırmıştım. Sizin için sakıncası yoksa, demişti, nasıl geri çevirebilirdim? Bugüne kadar, evine davet edildiğim kadınların niyetlerinden hiç bu kadar habersiz olmamıştım. Acaba neyle karşılaşacaktım? Kocası nerelerdeydi, haftaya yolculuğa mı çıkacaktı? Amanda çocuğu arkadaşına mı bırakacaktı, yoksa evde alıkoymayı mı düşünüyordu? Övünmek için beni birilerine mi tanıştıracaktı? Dahası, çekingenliğimi fark etmişti de, bir dahaki sefere onu kendi evime çağırmamı kolaylaştırmaya mı çalışıyordu?

Davetin ayrıntılarını uzun uzadıya planladım. Örneğin çiçek, çiçek götürmek uygun düşer miydi? Ne tür çiçek almalıydım? Bir kucak gül mü, birkaç gül mü, kırmızı gül mü, yoksa gül yakışıksız mı kaçardı? Sonunda, belki biraz aşırıya kaçan büyük bir kutu çikolata aldım. Kravat mı takmalı, açık yakalı gömlek mi, yoksa kazak mı giymeliydim? Deri ceketle kumaş ceket, blucinle kumaş pantolon arasında seçim yapmak, traş losyonu sürüp sürmemek gibi hayati önemi olan bir sürü karar vermek zorundaydım. Donla aynanın karşısında durmuş, gömlek prova ederken kardeşlerimden biri, Benno telefon etti. Konuşacak vaktim olmadığını, hayatımın kadınıyla buluşmaya hazırlandığımı söyledim. Benno, meraktan

kekeleyerek beylik sorular sormaya başladı; ne zamandır tanıştığımızı öğrenip, söz konusu kişinin evli bir kadın olduğunu da duyunca, sıradan mantığıyla ulaşabileceği tek sonuca vardı: Kadınlar konusunda her zamanki gibi ne yaptığımı bilmediğimi ileri sürdü. Onun Dorothea'da bulduğu mutluluğun her erkeğe kısmet olmadığını söylediğimde, alaycı bir ses tonuyla, bu kez nikâh davetiyemi en geç dört hafta öncesinden göndermemi, geçen seferki gibi son dakikaya bırakmamamı hatırlattı. Benno, Ruhr bölgesinde maliye memuru olarak çalışır ve düşman başına bile denemeyecek bir evlilik yürütür. Açık renk kazağımı giymeye karar vermiştim, ama göğsünün orta yerinde bir güve yeniği bulunca son anda yine gömleğe döndüm, gözüme kestirdiğim ilk kravatı seçtim. Havaların hâlâ soğuk gittiğini hatırlayıp paltomun olmamasını da göz önüne alarak, gömleğin altına annemin hediyesi olan yün fanilayı giydim, bu fanila insanı gerçi Temmuz güneşi gibi ısıtıyordu, ama göbek ve kalçalarını olduğundan daha kalın gösteriyordu. Belki ileride Rudolf'a da giyecek seçiminde aynı zorlukları yaşatırım, zira yıllar boyunca bu kararsızlığa çocukluk gözüyle baktığım halde, bugün hatırladığımda oldukça dokunaklı buluyorum.

Ne olduğunu bilmediğim yazı taslağı aklımı kurcalıyordu. Aptallık edip telefonda önce ben sözünü etmiştim, Amanda'nın yazdıklarını göstermekten başka çaresi kalmayacaktı. İşe yarar bir şey çıkacağını tahmin etmiyordum. (Bu tahminimden Amanda'yı küçümsediğim sonucunu çıkarmak yanlış olur, taslaklar genellikle beş para etmez, değerlileri altın damarı gibi pek ender bulunur. Sonraları ne kadar haklı olduğumu gördüm: Amanda'nın yazdıkları gerçekten kayda değer sayılamazdı. Beceriksizce yazıldığı kanısında değilim, Amanda'nın uygun sözcükleri bir araya getirmekte belli bir yeteneği olduğu görülüyor, ayrıca yabana atılmayacak bir zekâsı olduğu anlaşılıyordu; ne var ki, bu satırlarda en ufak bir ataklık, dikkate değer bir yenilik bulmak mümkün değildi. Kitapçı dükkânlarının raflarında bekleyen, kimsenin almadığı binlerce kitaptan biri olmak yolundaydı. Neyse ki, Amanda'nın taslağı bana göstermesi, ama fikrimi öğrenmek istememesi gerginliği biraz hafifletmişti.)

Hikâyemde Rudolf, Louise'yi evde yalnız bulmuştu. Amanda bana kapıyı açtığında parmaklarını dudaklarına götürüp oğlunun

uyuduğunu fısıldadı. Rudolf, Louise'ye biri yasaklanmış, öteki serbestçe satılan iki kitabını götürmüştü, ben, az önce belirttiğim gibi çikolata aldım. Louise, yeni aldığı siyah bluzu giymişti, Rudolf, bluzun yakasında henüz çıkarılmış fiyat etiketinin ipliğini görmüştü, Louise'nin bu bluzu ilk kez giydiğine yemin edebilirdi. Ben Amanda'nın ne giydiğini hatırlamıyorum. Rudolf'la Louise yazı taslağını tartışacak vakit bulamamışlardı. Ben içeri girer girmez taslağın masanın üzerine yayılmış olduğunu görmüştüm. Merak ediyormuş numarası yapmamak için hiç oralı olmamaya karar verdim. Bu yüzden her zamankinden daha çok gevezelik ediyordum.

Amanda beni kasvetli bir odaya aldı, onun gibi hayat dolu bir insanın nasıl olup da bu ortamda yaşadığına şaşırmıştım. Amanda'nın evlenip kocasının dayalı döşeli evine taşınınca kendini bu koltuk takımı, meşe orta masası, perdeler, büfe, kristal vazolar ve oymalı resim çerçevelerinin arasında buluverdiğini, bunları değiştirmek zahmetine katlanmadığını sonradan öğrendim. Kendi odasını bu stilin dışında tutmakla yetinmişti (gerçi bence kendi odası da dört dörtlük değildi, ama bunu fazla büyütmek istemiyorum, belki parasızlıktan istediğini yapamıyordu). Mutfakta kahve hazırlamıştı, ben kitaplığın önünde durmuş, kalın camın çarpıttığı kitap adlarını okumaya çalışırken o mutfağa gidip tepsiyi getirdi.

Dantel örtülü masanın başında, elimizde kahve fincanlarıyla karşılıklı oturmuş, birbirimizi tanıma sorununu çözmeye çalışıyorduk. Amanda ağzına bir çikolata attı, bir şeyler söylememi istedi, benim anlatacaklarımın daha ilginç olduğundan emindi sanki. Böyle durumlara karşı hazırlıklı sayılırım, büyük ağabeyim Rudolf'un macerasını anlatmaya başlarsam kimsenin canı sıkılmaz.

Rudolf, ailemizdeki en önemli kişidir. Bin dokuz yüz ellili yılların ortalarında, yirmi yaşındayken, bir sabah anneme telefon etti. Annem Rudolf'un konuşmasına fırsat bırakmadı, hemen eve gelmesini, ertesi sabah badana boya başlamadan eşyaları toplamak gerektiğini, yardım edecek başka kimse olmadığını söyledi. Annemle Rudolf'un içtikleri su ayrı gitmez, Rudolf onun bir dediğini iki etmezdi, ama o sabah biraz kem küm ettikten sonra gelemeyeceğini, çünkü Amsterdam'dan telefon ettiğini, orada birkaç yıl kalmaya niyetli olduğunu söylemiş. Daha iki gün önce Rudolf'la birlikte sinemaya gitmiş olan annem öyle keskin bir çığlık attı ki, komşular-

dan biri merakından kapıya dayandı. Rudolf'un bundan sonraki yaşam belirtisi üç ay kadar sonra Stockholm'dan geldi, bir restoranda aşçı yardımcısı olarak çalıştığını bildiriyordu. Kendimizi kandırmayalım, düpedüz bulaşıkçılık yapıyor, dedi annem.

Yanılmıyorsam Rudolf beş kez hapse girdi, her seferinde en çok on, on beş gün yatıp çıktı. Şimdi zengin oldu, üç avukat çalıştırıyor, yanında korumaları olmadan kapıdan dışarı adımını bile atmıyor. Son yıllarda her telefon edişinde nerede olduğunu soruyorum, önemli değil, diyor. Bu kadar parayı nasıl kazandığını bilmiyorum (çok zengin olmalı, zira göz kamaştırıcı hediyeler gönderiyor), bildiğim bir şey varsa, o da bu servetin yankesicilikle elde edilemeyeceği. Yurt dışına çıktığımda, nerede olursa olsun, benimle görüşmek için elinden geleni yapıyor. Avukatlarına akıl danışmadan yola çıkmıyor, ülkeler arası suçlu iadesi yasalarına göre bazı yerler buluşmaya uygun, bazıları ise kesinlikle söz konusu değilmiş. Şimdiye kadar en çok Budapeşte'de birbirimizin boynuna sarıldık, ama Belgrad'a, Sofya'ya, Kahire'ye de geldi. Ben Budapeşte'de genellikle yazarlar birliğinin konukevinde kalıyordum, ağabeyim, kendisi ve (son derece saygılı, benimle göz göze gelmemeye çalışan) iki koruması için Gellert otelinde koca bir daire kiralıyordu. Nereden gelip nereye gittiğini bir türlü öğrenemedim, bunu da kendine dert etmene gerek yok, diyordu. Bir seferinde, o Budapeşte'den ayrıldıktan sonra, otelin resepsiyonuna gidip Hetmann adlı müşterilerine bir şey göndermem gerektiğini söyleyerek adresini sordum. Resepsiyonist derhal ilgi gösterdi, kayıt defterinin sayfalarını karıştırmaya başladı, tekrar adını sordu, Rudolf Hetmann, dedim, o sabah otelden ayrıldığını ekledim. Adam kayıtlara bir daha göz attıktan sonra, Macarlara özgü mahzun bir gülümsemeyle, ne yazık ki yardımcı olamayacağını, Gellert'te Bay Hetmann adlı birinin kalmadığını söyledi.

Hikâyenin burasına geldiğimde, gözlerini ovuşturarak ağlamaklı bir suratla içeri giren çocuk konuşmamızı yarıda kesti, Sebastian'dı bu. Rudolf'tan söz ederken Amanda'ya iyice tutulmaya başlamıştım, insan konuşurken hayatın akışı kesilmiyor ne de olsa; büyük bir merakla, Amanda'nın zorunlu bir parçası olan çocuğa baktım. Tüy gibi hafif, altı kardeşimin hepsinden daha güzeldi. Hiç de hayra alamet olmayan bakışlarını fark ettiğim halde, onunla ge-

çinmek zor olmasa gerek, diye düşündüm.

Davetsiz misafirlerin en büyük arzusu hoş karşılanmaktır, ama pek azı bu mutluluğa erebilir. Rudolf da Henriette'yi pek sevmişti. Çocuklara alışık değildi (bana benzemiyor, benim tam on bir yeğenim var), bu yüzden Henriette'yi hemen kucağına aldı. Çocuk çığlık çığlığa bağırmaya başladı, annesinin yatıştırma çabaları da fayda etmedi, sonunda Rudolf evden çıkıyormuş numarası yapınca Henriette sakinleşti. Rudolf koridorda, aralık kapının ardında durmuş, Louise'nin kızına sevgi dolu, yumuşacık bir sesle anlattıklarını dinliyordu. Çok geçmeden ikisi birlikte, onu tümüyle unutmuş gibi oyun oynamaya başladılar. Rudolf'un aklından, gerçekten eve dönüp Louise'nin telefonunu ve özür dilemesini beklemek geçiyor, ne yapacağına karar veremiyordu. Beş dakika daha bekleyeyim, diye düşündü, ama daha üç dakika geçmeden mutfaktaki alışveriş sepetini gördü, vestiyerde bulduğu renkli eşarbı başına bağlayıp, kılık değiştirmiş kurt pozunda kırmızı başlıklı kızın odasına girdi.

Henriette'yi sadece belli belirsiz gülümsetmeyi başarmış, ama annesinin gönlünü kazanmıştı. Louise, bir anlık şaşkınlıktan sonra Rudolf'un aklının başında olduğuna karar verip yüksek sesle, içtenlikle gülmeye başladı. Öyle ki, Rudolf bile sonunda fikrinin o kadar da komik olmadığını düşündü. *Buzlar çözülmüş müydü?* Louise, gülme krizini atlatıp soluk alabilecek hale geldiğinde, aslında Rudolf'un kılığına değil, durumdan habersiz kocasının o anda içeri girebileceğini düşünüp güldüğünü söyleyip, avcı geliyor, diye bağırdı. Bu düşünce Rudolf'un hiç de hoşuna gitmemişti, hemen başındaki eşarbı çıkardı, sepeti odanın en uzak köşesine bıraktı. Daha ne kadar zamanları kaldığını sormaya yanaşmadı, ama evin erkeğinin her an kapıdan içeri girebileceğinin farkındaydı. Gitmeden biraz olsun konuşmak, ileride sürdürülebilecek herhangi bir konudan söz etmek istiyordu.

Getirdiği iki kitaptan birini, yasaklısını, Henriette'nin açıp annesine çaktırmadan sayfalara resim yapmaya başladığını gördü. Çocuğu uyarmak son derece yersiz kaçacaktı, üstelik evde bir dolap dolusu yedek kitabı vardı. Louise'nin durumu fark edince, Hay Allah, ne yaptın bakayım, çok affedersiniz, diyeceğini hayal etmeyi yeğliyordu. Sözü sakallının edebiyat matinesine getirmek gibi bir beceriksizlik de yapmadı, Louise'nin sözde onunla yazı

taslağını tartışmak için aradığını hatırlatmanın anlamı yoktu. Kadının çıplak bacaklarına, kolsuz siyah bluzunun karanlık deliklerinde kaybolan kollarına bakmamak için çaba göstermesi gerekti.

Sebastian, belki de çikolata kutusuna daha yakın olabilmek için kendiliğinden kucağıma geldiğinde sokak kapısı kapandı. Amanda fark etmemiş görünüyordu (bana kalırsa numara yapıyordu), ama ben sözümü yarıda kesip kulak kabarttım. O andan itibaren ikimizden başka kimsenin duymaması gereken sözler söylenmemeliydi. Konuyla hiç ilgisi olmadığı halde, Amanda günün birinde ziyaretime karşılık olarak bana gelecek olursa, oğlunu arkadaşına bırakmak zorunda olmadığını, onu da getirebileceğini söyledim hemen. Bunları söylerken eskisinden daha alçak sesle konuşmamaya dikkat ediyordum. Amanda, hiç değilse Rudolf hikâyesinin sonunu dinlemek için geleceğini söyledi; artık odaya kim dalarsa dalsın umurumda bile değildi, en önemli işimi hallettiğimi düşünüyordum.

Az sonra içeri giren adamı daha ilk bakışta sevimsiz bulmuştum. Bir anda kalbimi kazanmasını beklemek yersiz olurdu tabii, Amanda'nın kocası olan biri bunu nasıl yapabilirdi? Kapıyı açtığında, içeride misafir olacağını ummadığından ceketinin bir kolunu çıkarmak üzereydi. İki adım attıktan sonra beni fark etti, durdu, ceketini tekrar giyip soran gözlerle Amanda'ya baktı. Ben hiç şaşırmadığım için bütün ayrıntıları izleyebiliyordum: Amanda'nın hiç de sevinmediğini, Sebastian'ın babasına şöyle bir göz attıktan sonra başını çevirip kravatımla oynamayı sürdürdüğünü, Amanda bizi tanıştırırken Ludwig Weniger'in bana değil, masada açık duran çikolata kutusuna baktığını fark etmiştim. Bu evlilik mutlu olabilir miydi?

Adım ilk anda adama bir şey ifade etmemişti (neredeyse hayal kırıklığına uğrayacaktım), ama çok geçmeden dikkat kesildi. Yüzünde düşmanca bir ifadeyle benim o yazar olup olmadığımı sordu. Rahatlayarak başımı salladım. Zoraki bir tavırla elini uzattı, el sıkışırken Sebastian'ın oturduğu yerde kalabilmesi için yerimden hafifçe doğruldum. Gerçi erkekler rakiplerinin dış görünüşleri-

ni değerlendirirken dikkatli olmalıdır, ama Ludwig Weniger'in aşırı güçlü ve fazla erkeksi görünüşüne rağmen yakışıklı bir erkek olduğunu hiç düşünmeden söyleyebilirim. Uykulu bakışlı, koyu yeşil gözleri, inci gibi dişleri, etli dudakları vardı, bedeninde yağlanmanın izi bile görülmüyordu. Herhalde zamanının çoğunu benim oldum olası uzak durduğum spor kulüplerinde, cimnastik aletlerinin başında geçiriyor olmalıydı. Hafifçe nane ve ter kokuyordu, uzun bir iş gününün sonunda ter kokmasını kınayacak değildim tabii. Ceketinin yakasına parti rozetini takmıştı (bu da nefretimi uyandırmış olamaz, çünkü pek alışılmış bir görüntüydü); daha da kötüsü, hemen her parmağına atıcılık şampiyonalarında ödül olarak kazandığını düşündüren birer yüzük takmıştı. Amanda'nın kocası.

Tanıştığımıza sevindiğimi söyledim, sanki başka türlüsünü beklemiyormuş gibi başını salladı. Bir şeye canı sıkılmışa benziyordu, belki Amanda'yla önemli bir konuyu görüşmek istiyordu da, benim varlığım buna engel oluyordu. Beylik sözlerime karşılık vermeden dışarı çıktı, Amanda ve oğluyla tek kelime bile konuşmamıştı. Yıkılmakta olan bir evliliğin son dönemine tanık olduğum izlenimine kapılmıştım, işin garibi bu düşünce hiç de hoşuma gitmemişti. Bundan iyisi can sağlığı diye düşünüp sevineceğime, kendi evliliklerimin enkazı gözümün önüne geldi, insanın böyle bir durumda ne kadar örselenmiş, nasıl mutsuz olduğunu hatırladım.

Şimdi düşünüyorum da, hikâyemde Rudolf'u Louise'nin (kişilerden biri olmayan, belli bir adı da olmayan) kocasıyla karşılaştırmamakla hata ettiğime inanıyorum. Bu tipi tanımlayacağıma, Rudolf'un hayalgücüne bırakmanın daha verimli olduğunu düşünmüştüm. Rudolf, adam hakkında şaşırtıcı sözler söyleyip hükümler vererek Louise'nin gözünde iyiden iyiye kâhin gibi görünecekti. *O, işin başında senin güzelliğinden başka bir şey görmemiş, göz kamaştırıcı bir takı gibi bakmış sana; güzelliğinin yanısıra başka ne yeteneklerin olduğunu bilse, senden bucak bucak kaçardı herhalde. Ya da: Ona beş para etmez bir erkek olduğunu söyleyip durduğuna göre, nasıl olur da, gelişmesini beklersin? Nereden bileceksin? Kendisine söyledin mi bunu?* Rudolf, her seferinde Louise'yi şaşırtarak uzun süre bıkıp usanmadan bu oyunu sürdürdü. *Yatakta da seni tatmin etmediğini ilk kez söylediğinde nasıl tepki gösterdi?*

Rudolf'la Louise'nin kocasını karşılaştırmak işte bu olağanüstü durumu, püf noktasını yok edecekti; karşılaşmalarını birkaç sahneyle işleyebilirdim, ama ekleyeceğim bölümler, çıkaracaklarım kadar etkileyici olmayacaktı, hikâyeyi yazdığım sırada böyle düşünüyordum. Şimdi gerçek karşılaşmayı hatırlıyorum da, o zamanlar doğru karar verdiğimden kuşku duyuyorum, zaten yazı yazmak demek, bir cümleye karar vermek uğruna güçlükle aşılması gereken, bitmez tükenmez bir kuşku dizisi üretmek demektir.

Ludwig Weniger odadan çıktıktan sonra, görünüşüne bakılırsa adamı dertleriyle baş başa bırakmamak gerektiğini belirtmek gibi eleştirici ya da alaylı bir söz söyleyeceğime dilimi ısırmayı yeğlerdim. Amanda isterse, kocasının hareketlerini yorumlayabilirdi, ama ben yabancı bir evliliğin keşmekeşinde kahramanlık taslamak için gelmemiştim buraya. Amanda, olayın üstünde durmadı, zaman birkaç dakikalığına durmuş gibi davrandı; biraz keyifli, biraz şaşkın bir bakışla bana dönüp, gerçekten, nerede kalmıştık, diye sordu. (Sebastian, likörlü çikolatalardan birini yedikten sonra, ipek kravatını peçete olarak kullanıp canına okuyordu. Annesi durumun farkında değildi, ben de çekingenliğimden sesimi çıkaramıyordum.) Ziyaretime karşılık vermesinden söz ettiğimizi, oğlunu da birlikte getirmesini kararlaştırdığımızı söyledim (çocuğu neden işin içine karıştırdığımı bilmiyorum), Amanda başıyla onayladı. Artık birbirini daha iyi tanımak isteyen bir kadınla bir erkek olduğumuzu kabullenmişti, hâlâ nazlanmakta olan bendim.

Masanın üstündeki yazı taslağı gözüme artık eskisi kadar tehlikeli görünmüyordu, şimdi bunu nasıl tartışabilirdik ki. İki yüz sayfa kadar olduğunu tahmin ettiğim kâğıt tomarının bazı yerlerine el yazısı notlar iliştirildiğine göre, Amanda taslağı evde okumak üzere bana vermeyi de düşünmüyordu. Bu eser ne kadar iyi ya da kötü olursa olsun, bizi bir araya getirerek görevini yapmıştı, dolayısıyla daha şimdiden birçok denemeden daha değerliydi. Amanda'nın yazdıklarını bana göstermek istememesi gittikçe belirgin bir hal alıyordu, bu çekingenliği yüzünden ona bir kompliman yapabilmek isterdim. Bunun yerine sadece, kocasının gazeteci olduğunu bildiğimi söyledim, hangi gazetede çalıştığını sordum. Amanda, soruma karşılık vermek yerine gözlerini benden kaçırarak gülümsedi, iti an, çomağı hazırla, dedi.

Weniger, elinde boş bir fincanla içeri girdi, hâlâ ceketini çıkarmamıştı. Bir fincan kahve kalıp kalmadığını sordu, aslında gereksiz bir soruydu bu, çünkü kahve cam çaydanlıkta duruyordu. Amanda, kocasının fincanını doldurup bize katılmasını istedi, ama Weniger oturmadan, masadaki kutunun o güne kadar gördüğü en büyük çikolata kutusu olduğunu söyledi. Amanda, beni korumak istercesine, üstelik son derece nefis, diye atıldı. Adamın bana duyduğu nefreti gizlememesinden etkilenmiştim, dikkatimi çeken ilk olumlu yönüydü bu. Weniger ayakta bir yudum kahve içtikten sonra, bir süre önce radyoda, yanılmıyorsa RIAS radyosunda, benimle yapılan bir röportajı dinlediğini, gerçekten de mesleğimde uzman olduğum kanısına vardığını belirtti. Bir an, acaba ayrıntıları tartışmak isteyecek mi, diye bekledim, ama cephanesi tükenmiş görünüyordu. Kahvesine şeker atıp sesini çıkarmadan (Amanda'nın kaşığıyla) karıştırmaya başladığında, o röportajın benim de hoşuma gittiğini söyledim. Amanda keyiflenmişti, gayret vermek istermiş gibi bana baktı.

Weniger'in kahvesini karıştırması uzun sürdü. Baş rolü kendisinin oynadığının, herkesin onun dudaklarından dökülecek sözleri beklediğinin farkındaydı. Kaşığı fincanından çıkardıktan sonra yazı taslağını göstererek, bunu iyice gözden geçirmemi, eserin mutlaka bir parça daha devlet düşmanlığı kaldırabileceğini söyledi. Ardından eyleme geçti: Bir eliyle fincanını tuttu, öbür eliyle kucağımdan oğlunu kaldırıp dışarı çıkarken kahvesi tabağına dökülmüştü. Sebastian, yerinden kaldırıldığı anda bir çikolata daha yakaladığı için sesini çıkarmadı. Oda kapısı kapanır kapanmaz çocuğun ağlamaya başladığını duyduk. Amanda hemen durumu açıkladı: Babası, oğlanın elinden çikolatasını almıştı.

Rudolf'la Louise'nin üçüncü görüşmelerini yaz aylarına denk getirdim. İki ay boyunca her hafta telefonlaşıp randevulaşmışlar, ancak her seferinde araya bir engel girmişti; buluşmalarını ertelemek isteği genellikle Louise'den geliyordu, ama Rudolf onun bahane bulduğunu hiç sanmıyordu. Aksine, Louise'nin ses tonuna, tekrar tekrar söylediği inandırıcı sözlere bakılırsa, randevuları

ikide birde ertelemek onu Rudolf'tan daha çok üzmekteydi. Rudolf hayatından şikâyetçi değildi: İlişkiyi elinden kaçırabileceği korkusu zamanla geçmişti; bu bekleme döneminde, aylar hatta yıllar boyu süreceğini umduğu beraberliklerindeki en mutlu günleri geçirmekte olduğunu seziyordu.

Günün birinde Louise, ertesi akşamki randevularına gelemeyeceğini, boşanma davası için avukatıyla görüşmesinin gerektiğini, avukatın da sadece ertesi akşam vakti olduğunu söyledi. Rudolf şaşırmamıştı, dolayısıyla ferahladığı da söylenemezdi. Gerçekleşeceğinden en ufak bir kuşku duymadığı bir sonucun ortaya çıkmasıyla olsa olsa rahatlamış sayılırdı. Telefonu kapadıktan sonra evin içinde dolaşmaya başladı, kendisinin dışında bir kadınla bir çocuğa yetecek yer olup olmadığını, yoksa başka bir eve mi taşınmak gerekeceğini hesaplamaya çalıştı. (Tıpkı benim gibi o da: Evet, bu eve sığabiliriz, sonucuna vardı. Hikâyede Rudolf'un bu kararını haklı çıkardım, ama benimki doğrusu fazlaca iyimser bir tahmindi.)

Rudolf'un evinde buluşmayı kararlaştırmışlardı, Louise randevu saatinden birkaç dakika önce geldi. Rudolf, sabırsızlıktan adeta kriz geçirdiği bir anda, kapıyı açar açmaz Louise'yi öpmeye karar vermişti, ama zil sesini duyup koridora çıktığında kararını değiştirdi. Aklına gafil avlamak sözcüğü gelmiş, gözü korkmuştu. Zaten sürpriz sayılabilecek bir planı vardı: Arabanın bagajına battaniyeler ve havlularla birlikte bir piknik sepeti yerleştirmişti, bu ılık yaz gecesinden yararlanarak Louise'yi kent dışındaki göl kıyısına götürecekti.

Bu fikri son derece parlak bulmasının çeşitli nedenleri vardı. Louise onun ne istediğini tahmin etse de (düşüncelerini son zamanlardaki telefon görüşmelerinde birbirlerine yeterince ima etmişlerdi), bir kadını evine çağırıp durumdan yararlanmak için en ufak bir çaba göstermeden birlikte sokağa çıkmayı son derece asil bir davranış olarak görüyordu. Ya da, *suyun derinliklerini ve romatizma tehlikesini hiçe sayarak karanlıkta göl kenarına gitmenin hayat dolu, atak bir davranış olduğu kanısındaydı.* Ay ışığında suya dalarken Louise'nin kıyıda oturuşunu gözünün önüne getiriyor (tabii Louise mayosunu yanına almamış olacaktı), aklından neler geçeceğini tahmine çalışıyordu, belki sonunda o da peşinden gelecekti. Çimlerin üzerinde Louise'yi ilk kez öptüğünü, daha da ileri gide-

rek baştan çıkardığını (kimbilir, belki de Louise'nin onu baştan çıkardığını!) hayal ediyordu, ama böyle bir girişimde bulunmaya kesin karar vermemişti, belli bir programı değil, çeşitli olasılıkları düşünmekteydi.

Öneri Louise'nin hoşuna gitmişti. Bakışlarıyla Rudolf'a, iyi numara doğrusu, der gibiydi. Rudolf saatlerdir evin içinde pencere açmamıştı, Louise'nin kendiliğinden bu boğucu atmosferden açık havaya çıkmak istemesini bekliyordu. Onu kandırması gerekmedi (zaten kandırmayı da düşünmüyordu); önce biraz oturup dinlenmek isteyip istemediğini sorduğunda Louise, yorulmadım ki, dedi. *Her şey pek kolay oluyordu.* Rudolf, son görüşmelerinden beri Louise'nin değiştiğini fark etti. Nedenini tam olarak bilemiyordu, ama belki de boşanmayla ilgili sıkıntılarından ötürü zayıflamış, elmacık kemikleri çıkmıştı. Gözlerinde, bir iki gecelik uykusuzluğun ötesinde bir yorgunluk görülüyordu.

Louise, yola çıkmadan önce Rudolf'un çalışma odasını görmek istedi. İçeri girmeden, kapıda durup birkaç saniye süreyle ortalıktaki keşmekeşi izledi. Rudolf bunu hesaba katmamıştı, aklıma gelseydi odayı toplar mıydım, yoksa sağa sola atılmış kitapları, kâğıtları başka türlü mü düzenlerdim, diye sordu kendi kendine.

Yolculuğa (Rudolf gideceği yeri önceden biliyordu, ikinci karısı tanıştıkları akşam onu buraya getirmişti) hikâyede fazla yer vermemeli - daha doğrusu vermemiştim. Asıl önemlisi, Louise belki de niyetli olduğu halde, Rudolf'la Louise'nin göl kenarında neden ilk kez sevişmedikleri. Yemek iyi geçmişti; Rudolf, piknik sepetinden yalnız yiyecek içecek değil, adeta bir sihirbaz gibi arka arkaya masa örtüsü, şampanya kadehleri, biber değirmeni, buz kovası, keten peçeteler de çıkararak Louise'nin hayranlığını kazanmıştı. Yemekten sonra yan yana, dizleri birbirlerine değecek kadar yakın oturdular, Rudolf'un Louise'yi öpmesi artık bir yüreklilik sorunu olmaktan çıkmış, sadece bir anlık atağa kalmıştı. Ne var ki, Rudolf işi elinden geldiğince uzatmayı aklına koymuştu.

Önceden planladığı gibi, bir ara ayağa kalkıp, biraz yüzmeye ne dersin, diye sordu. Eh, diye karşılık verdi Louise, kararsızlığına bakılırsa biraz üstelemeyle bu fikri kabul edeceğe benziyordu. Rudolf, tek başına suya girmesinde bir sakınca olup olmadığını sordu, Louise gülümseyerek hiçbir sakınca olmadığını söyledi. Rudolf, ay

ışığının gölgesine çekilip soyundu. Louise'nin birazdan peşisıra gelebileceğini düşünerek, otomobilin torpido gözündeki mayosunu giymemeye karar verdi, çırılçıplak koşarak göle girdi. Su birkaç metre ileride derinleşiyordu, gölün dibi önceki gelişlerinden hatırladığından daha yosunluydu. Birkaç kulaç attı, coşku numarası yaparak Louise'ye seslendi, suyun sıcacık olduğunu, çevrede bundan daha temiz bir göl bulunmadığını, gelmezse pişman olacağını söyledi. Ani bir kararla suya girdiğine Louise'yi inandırabilmek için, gölden çıktıktan sonra bagajdaki havluları kullanmayacaktı. Her zaman yanında havlu bulundurduğunu iddia ederse gülünç olurdu.

Su, sadece Rudolf'un davetkâr sözlerinde değil, gerçekten de pek güzeldi, Rudolf çoktan beri böylesine keyiflenmemişti. Kıyıdan biraz uzaklaştığında, Louise'nin elbisesini çıkarmadan ayağının başparmağını göle sokup suyun sıcaklığını ölçtüğünü gördü; artık seslenmeyecekti, onun nasıl olsa doğru karar vereceğinden emindi. Rudolf'un kendini Louise'den üstün görmediğini, başkalarının gözünde önemli sayılabilecek, ancak özlemini çektiği ilişkide ikinci derecede kalan birkaç beceri dışında onu tümüyle eşdeğer biri olarak kabul ettiğini burada ya da başka bir yerde mutlaka belirtmek gerek, burada da belirtsem olur. Louise, kıyıdan fazla uzaklaşma, diye seslendi; neden, diye sordu Rudolf, karanlık da ondan, diye karşılık verdi Louise. Belki kötü bir yüzücüdür, belki de hiç yüzme bilmiyordur, peşimden gelirse hayatını teklikeye atmış olur, diye düşündü Rudolf. Ne atılganlıkla ne de kararsızlıkla durumu berbat etmeli, ne gençlik deliliklerine kapılmalı, ne de orta yaşlı bir erkek gibi aşırı çekingen davranmalıydı. Galiba en iyisi içgüdülerime kulak vermek, diye düşünürken, onların dilinden anlamadığının farkına vardı. İçgüdülerini dürtüleriyle karıştırmak gibi bir hata da yapmamalıydı: dürtülerinin verdiği emirler açıkça belli oluyordu. Acaba sağlıklı bir içgüdü, insanı dürtülerin sesine uymaktan alıkoyabilir miydi?

Gölün ortasına kadar geldiğini anlayınca karşı kıyıya yüzmeye karar verdi. Louise'le ilişkisi nasıl gelişirse gelişsin, ileride onu bedensel gücünden çok akıllıca sözlerle etkilemeye fırsat bulabilecekti. Henüz yorulmamıştı, Louise'nin biraz olsun meraklanması, hiç değilse onun eksikliğini hissetmesi hiç de fena olmayacaktı. Bu gösteriyi gereğinden çok uzatmamak için elinden geldiğince hızlı

yüzmeye başladığı halde, hemen hiç zorlanmadığına şaşıyordu.

Karaya ulaştığında, Louise'nin bulunduğu yeri seçemedi, sadece az önce geçtiği sazlıkların arasındaki boşluk görünüyordu. Çok geçmeden Louise'nin, hey, neredesiniz diyen sesini duydu. Bir süre karşıdan karşıya birbirlerine seslendiler: Buradayım. Nerede, göremiyorum. Burada - tam karşıda. Hemen geri dönün, derken araya öfkeli bir erkek sesi girip, kesin artık, diye bağırdı. Ses, Louise'nin tarafından değil yakından gelmişti, Rudolf çıplak olduğunu hatırladı, susup hemen suya daldı. Gölün iki yakası arasındaki açıklığın dört yüz metre kadar olduğunu tahmin ediyordu, biraz dinlenebilse hiç fena olmayacaktı, ama, geliyorum, diye seslenmekle yetinip yüzmeye koyuldu.

Yarı yola kadar fazla zorlanmadan geldi, gölün ortasında böğrüne kramp girdiğini, gücünün gittikçe azalmakta olduğunu fark etti. Biraz soluklandı. Hayır, merak edilecek bir durum yok, şunun şurasında bir şey kalmadı, nasıl olsa başarırım, diye düşündü, ama içindeki öfke dalgası gittikçe kabarıyordu. Sırt üstü yatıp hafif el hareketleriyle dengesini sağladı, okulda bu alıştırmaya ölmüş adam denirdi. Hırıltılarının kıyıdan duyulmayacağını umuyordu. Bu şekilde dinlenerek gereken gücü toplayamayacağını anlamıştı; soluk soluğa, soğuktan tir tir titreyerek, acınacak bir çıplaklıkta kıyıya çıkarsa, Louise'nin gözüne az önce suya giren güçlü erkek olarak görünemeyeceğini düşündü. Kendine güveninden, gözüpekliğinden eser kalmamıştı, içinden düşüncesizliğine küfrediyordu.

Kıyıda kendisini bekleyen kaçınılmaz sonucu düşünmemek için kulaçlarını sayıyordu. Sonunda karaya çıktığında bitkinliğini gizlemeye bile gerek görmedi. Louise, bagajda bulduğu havlulardan biriyle beklemekteydi. Rudolf biraz olsun rahatlamıştı. Bu durumda bir de yarım saat oturup üşüyerek kurumayı beklemesi gerekmeyecekti. Louise'nin de keyfi kaçmış gibi görünüyordu, sesini çıkarmıyor, böyle güzel bir gezintiden sonra söylenebilecek neşeli sözlerden hiçbirini söylemiyordu. *Louise kıpırdamadan durduğu halde, Rudolf onun başını iki yana salladığını görür gibi oldu.* Louise, ikinci havluyla Rudolf'un sırtını kurularken, yirmi yaşında birinin bile böylesine çocukça davranmayacağını söyledi. *Davransa bile bu kadar dikkatinizi çekmezdi,* diye karşılık verdi Rudolf.

Amanda da beni kıyıda aynı sözlerle karşılamış, ancak Rudolf'un aksine ben cevap vermemiştim. Utandığım zaman ağzımı bıçak açmaz. Havalar, uzun zamandır hikâyedeki kadar sıcak değildi, öylesine üşümüştüm ki, çenelerim birbirine vuruyordu, cinsel organım da akıl almayacak kadar ufalmıştı. (Amanda bu arada ona tek perdelik piyes adını takmıştı, bu buluşunu her ne kadar duyarlılığın zirvesi olarak görmesem de, ister istemez kabullenmek zorunda kalmıştım.) Amanda çoktan boşanmıştı, bir aydır bende kalıyordu, ilk kavgamızı bile etmiştik. O gece yüzmek için göl kenarına gitmeye karar vermiştik (gerçekten de, daha önce bir kız arkadaşımla birlikte yaptığım gezintiden bu gölü biliyordum, Amanda'yı aynı yere götürmek fikri pek hoşuma gitmemişti; öte yandan çevredeki göllerin sayısının, ender bulunan, güzel bir kıyıyı yabana atacak kadar da çok olmadığını düşünüyordum), ancak göle geldiğimizde Amanda suyu soğuk bulmuş, ben tek başıma yüzmeye karar vermiştim.

Amanda'nın (bana dayanabileceğini varsayarsak) benim için son durak olduğundan en ufak bir kuşku duymadığım için, boşanma davası sırasında kendimi onun geleceğine teminat olarak gösterdim. Amanda'nın durumunu daha zayıf gördüğüm için değil, sinirlerini bozmaması için mahkemede olabildiğince az talepte bulunmasını, kocasının isteklerinin hemen hepsini kabul etmesini önerdim. Bu önerim bize epey tencere, sandalye ve masa örtüsüne mal oldu, Amanda evliliğinden sadece Sebastian'la canını kurtardı, ama bu bence çok değerli olan bir durgunluğa kavuşmasını sağladı.

Bu arada Ludwig Weniger'in bir tek atağını savuşturmamız gerekmişti. Amanda bir gün bana (sonradan gerçekleştiremediği) kitap projesine ön ödeme olarak Hamburg'daki gayri resmi bir banka hesabına yatırılan komik denecek bir paradan kocasının pay istediğini anlattı. Ya kendiliğinden onun payını ödemesini, ya da bu konuyu mahkemede açacağını söylemiş adam. Amanda bunları anlatırken sinirden tir tir titriyordu, konuyu bana bırakmasını söylediğimde fikrimi hemen kabul etti. Aslında üç beş kuruşu herifin suratına atsak da olurdu, ama öylesine terbiyesizlik ediyordu ki, Amanda da ben de alttan almak istemiyorduk. Weniger'i gazetesinden aradım, tahmin edebileceği bir konuyu görüşmek üzere buluşmayı önerdim. Buz gibi bir sesle, ne hakkında görüşeceğimizi

bilmediğini söyledi, bir ödemeden söz ettiğimi, hemen her telefon görüşmesinin dinlendiği bir ülkede bunu telefonda konuşmanın yerinde olmayacağını açıkladım. Kabul etti. Benim neden işe karıştığımı merak etmiştir herhalde, Amanda'yla aramızdaki ilişkiden haberi bile yokken (en azından Amanda haberi olmadığını iddia ediyordu) birdenbire karşısına karısının vekili olarak ben çıkıyordum.

Bir saat sonra gazetenin yakınlarında, Weniger'in önerdiği birahanede buluştuk. Weniger'e boşanma davasının ertesi hafta görüleceğini hatırlattım, duruşmada Amanda'yı küçük bir pürüzden, oysa onu büyük bir beladan kurtarmak istediğim için geldiğimi söyledim. Weniger, büyük incelik gösterdiğimi, ancak söz konusu bela ne olursa olsun, bundan benim sayemde kurtulmak yerine katlanmayı yeğleyeceğini belirtti. Bekleyin hele, dedim.

Weniger'e bir bira ısmarladım, nasılsa kabul etti, ardından hayatımın en fesat rolünü oynamaya başladım: Amanda'ya yöneltilen talebin son derece terbiyesiz bir insandan geldiğinin anlaşıldığını, dolayısıyla haklılığını tartışmanın gereği olmadığını söyledim. Gözdağını mahkeme huzurunda tekrarlamaya kalkarsa, karısına şantaj yaptığını da mahkemeye bildireceğimi açıkladım. Amanda'nın batıdaki banka hesabını resmi makamlara duyurmamak karşılığında beş bin batı Alman markı istediğini, neyse ki bunu duyan tanıkların bulunduğunu hatırlattım. Gözümü bile kırpmadan onu ihbar edeceğimi, üstelik bundan büyük bir zevk duyacağımı ekledim.

Weniger, bu sözleri dinledikten sonra canımı sıkacak kadar uzun bir süre başını iki yana sallayıp parmaklarındaki yüzükleri çevirmeye koyuldu, düşünce mekanizmasını bir türlü harekete geçiremiyordu. Sonunda, Amanda'nın kendisine gerçekten şantaj yapıldığını mı anlattığını sordu. Anlatmasına gerek kalmadığını, yan odada oturduğum için söylenenlerin her kelimesini duyduğumu, tanıklardan birinin de ben olduğumu, ötekilerin kimliklerini zamanı gelince öğreneceğini söyledim. Dostluk gösterisi bu yüke dayanamadı, gereği kalmamış bir maske gibi yüzünden düşüverdi. Bu sefer, üstüme atlamaktan kendini zor tutuyormuş numarası yapmaya başladı, her dakika numara yapıyordu. İskemlenin arkalığını sıkan parmaklarıyla sözde beni korkutmaya çalışıyor, çene kemik-

lerini oynatarak onun gibi birinin öfkeli adam rolünü nasıl oynadığını gösteriyordu. Onun yerine ben masadan kalktım.

Bara gidip hesabı ödedim. Weniger peşimden geldi, bu defa sinirli bir gülümseme takınmıştı, yüzündeki ifadenin durmadan değişmesi canımı sıkıyordu. Alçak sesle, benim yan odadan (hangi yan oda, diye sordu) dinlediğim konuşmada üç bin ya da yüz bin mark değil de beş bin mark istediğinden emin olup olmadığımı sordu. Cevap verecek gücü nasıl bulduğumu bilmiyorum, kelimesi kelimesine duydum, dedim. Weniger'in ödleğin biri olduğunu tahmin ettiğim halde gözümü elindeki bira bardağından ayırmıyordum. Belki de elinin titremesi numara değildi. Az önceki gösterimin o güne kadar hakkımda edindiği bilgilere tıpa tıp uyduğunu söyleyip birasını içti. Aradan neredeyse sekiz yıl geçti, bir daha karşı karşıya gelmedik.

Rudolf'un evi benimkinden büyük olduğu için Louise'yle kızını yanına alması önemli bir sorun yaratmamıştı. Henriette içine kapanık bir çocuktu, onunla birlikte yaşamak Rudolf'un korktuğu kadar problem olmamıştı. Henriette, Rudolf'u rahatsız etmemek, gürültü çıkarmamak için öylesine dikkatli davranıyordu ki, Rudolf, tek bir söz bile duymadığı halde, bunun arkasında Louise'nin uyarılarının yattığını tahmin ediyordu. Bazen, Henriette'nin öğleden sonra yuvadan döndüğünde mutfağın döşemesinde oturup sütünü içmesini, resim yapmasını, tahtadan hayvanlarıyla oynamasını izlerken, eve biraz daha çocuk sesi gerektiğini bile düşünüyordu.

Rudolf, ancak üç ay kadar sonra bir akşam Henriette'ye uykudan önce ilk kez masal anlattı. Louise, kapının arkasında durmuş, Rudolf'u kontrol etmek için değil, başarısını izlemek için kulak kabartmıştı. Rudolf, çocuk odasından çıktığında Louise, masalı gereğinden çok çaba harcayarak anlattığını, işin püf noktasının masalın kusursuzluğunda değil, anlatım biçiminde olduğunu söyledi. Her akşam aynı masalı anlatmasının Henriette'nin çok hoşuna gideceğini, bunu tecrübelerine dayanarak söylediğini ekledi. Rudolf'un isterse aynı şekilde masal anlatmaya devam edebileceğini, ancak çok geçmeden ne kadar yorulduğunu, Henriette'nin küçük beklentilerinden nasıl uzaklaştığını kendisinin de fark edeceğini söyledi.

Rudolf buna karşılık, çocukların gittikçe daha hoş masallar dinleme isteğinin, örneğin burunları gibi, yaşları ilerledikçe kendiliğinden büyümediğini, büyüklerin her gün eskisinden daha iyi bir masal anlatarak bu isteği geliştirmeleri gerektiğini öne sürdü. Rudolf, bir ay içinde işi öylesine ilerletmişti ki, Henriette, onun her gece yeniden uydurduğu hikâyeyi dinlemeden uyumak istemiyordu.

İlk zamanlarda Louise'yle Rudolf'un ortak yaşamları çok iyi gidiyordu. Rudolf, Louise'nin her şeye sıfırdan başlamasından, hayatını garanti altına almış birine oranla ilgi, dostluk ve cömertlikten daha çabuk etkilenmesinden yararlanmaktaydı. Gerçi bunun farkındaydı, ama darda kalmış bir insanın çaresizlikten kabullendiği bir çözüm olmadığını bilecek kadar da kendine güveniyordu. O güne kadar durumu hiç de kötü olmayan birçok kadının hoşuna gitmişti, onu sevmek için ille de sıkıntıya düşmüş olmak gerekmiyordu. Rudolf'a göre sevgi, iki insanın karşılaşmasının sonucu değil, aynı zamanda bu insanların içinde bulundukları koşulların sonucuydu. Demek kendi koşulları da elverişliydi ki, Louise'ye kucak açacak hale gelmişti.

Louise, Rudolf'un evine taşınmadan birkaç hafta önce geçirdikleri ilk aşk gecesinin pek de etkileyici olduğu söylenemezdi. Rudolf hayal kırıklığına uğramıştı, kendini yarışmaya gereğinden fazla hazırlanmış, ama son dakikada hata üstüne hata yapmış bir atlet gibi görüyordu. Elleri yerini bulamamış, ayakları buz kesmiş, tek perdelik piyesi (bu adı hikâyeme almıştım, bunun ne anlama geldiğini nasıl olsa Amanda'yla benden başka bilen olmadığına göre, olayın kahramanlarıyla ikimiz arasında kimse bağlantı kuramazdı) en kötü temsillerinden birini vermişti. Louise'nin hiç sözünü etmediği halde mutlaka aklını kurcalayan yaş farkı sorunlarını muhteşem bir gösteriyle toptan yok edebilmeyi umduğu için başarısızlığına büsbütün üzülmüştü. Tam ağzını açıp, ilk aşk gecelerinin genellikle olumsuz bir yıldızın etkisi altında olduğunu söyleyecekken, Louise'nin yanında hayatından son derece memnun bir halde yatmakta olduğunu fark etti. Louise, başka bir dünyadaymış gibi hafifçe inledi, aydınlanmış gözlerini ayaklı lambaya çevirip hayal görmüş gibi baktıktan sonra Rudolf'un elini tuttu. Rudolf, bütün bu davranışları son derece abartılı bulmuştu, sadece hayırse-

verlik gösterisi olduklarından işkillenmeye başladığı sırada Louise kulağına eğilip, uzun süredir ilk kez orgazma ulaştığını fısıldadı. Ne zamandan beri, diye sordu, Rudolf, Louise, evlilik öncesi bir maceradan beri, dedi, dünyalar Rudolf'un olmuştu.

Rudolf, kendini oldum olası temiz biri saydığı halde, Louise'nin taşınmasını izleyen günlerde vücut bakımına delice ilgi göstermeye başladı. Sabahları duş yapıyor, akşamları banyoyu doldurup yıkanıyor, özel olarak Batı Berlin'den getirttiği saç losyonları, kolonyalar, banyo köpükleri kullanıyordu. Berberi saçlarının dökülebileceğini söylediğinden beri saçlarını üç günde bir yıkarken artık her gün şampuanlamaya başladı. El ve ayak tırnaklarını özenle kesmek için saatlerce uğraşıyordu, hatta bir gün, ayak bakımı konusunda uzmanların fikrini almanın yararlı olabileceğini düşünerek bir pedikür salonuna gitti. (Amanda, dikkatsizliğimden arabada unuttuğum faturayı gördüğünde gülmekten katılacaktı neredeyse.) Sonunda bir yerlerden diş ipliği bile buldu, ağzının kokmaması için her türlü önlemi almaya çalışıyordu.

Evin hali, Rudolf'un pırıl pırıl görünüşüne gittikçe ters düşmeye başlamıştı. Henriette, ilk günlerdeki gibi içine kapanık ve sessiz çocuk yaşamını sürdürüyordu, ancak zamanla masalarda, iskemlelerde, yerlerde, duvarlarda bıraktığı izler dikkati çekecek hale gelmişti. Louise başlangıçta buna karşı koymaya kalkmış, sonraları ipin ucunu bırakmıştı. Haftada iki gün temizliğe kadın geliyor, o gittikten sonra ev ancak birkaç saat süreyle temiz kalabiliyordu. Henriette'yi, meyva suyu bardağını her yere birlikte götürmekten, elinde devamlı olarak boya kalemi tutmaktan, daha çok ilgisini çeken bir şey gördüğü anda o sırada oynamakta olduğu nesneyi oracığa bırakıvermekten vazgeçirmek mümkün değildi. Rudolf'un bu durumdan hoşlandığı söylenemezdi, ama sitem sayılabilecek herhangi bir uyarıda bulunmaktan kaçınıyordu. Bir seferinde, gazetesi mutfak masasına yapışınca sabrı taşmış, kalkıp ıslak bezle masayı silmişti; ancak Louise'nin bakışlarından, bu hareketinin sözlerle ifade edebileceğinden çok daha ağır bir suçlama olduğunu anlamış, o günden sonra gazetesinin masaya yapışmasına ses çıkarmamıştı. *Masayı sadece Louise silebilirdi, ne var ki o da silmiyordu.* Eskiden temizlikçi kadının çalışmasını gerekli, ama rahatsız edici bulduğu halde artık haftanın iki gününü iple çekmeye başla-

mıştı; *kadının saat ücretini artırdı, küçük hediyelerle gönlünü almaya başladı.*

Bir gün, mutfakta Sebastian'a yemek yedirirken Amanda'nın yanımıza gelip beni izlediğini hatırlıyorum. (Sebastian zor yemek yer, durmadan bir şeyler içmek ister, tatsızlıklar genellikle yemek konusunda çıkardı.) Küçük bir oyun düzenlemiştik. Üzerine bir şeyler sürülmüş iki dilim ekmeği lokmalara bölmüş, ona küçük bir lokma, bana büyük bir lokma sırasıyla yılan biçiminde dizmiştim. En öndeki lokma yenmeden bir sonrakine el sürmek yasaktı. Ben yüksek sesle, çok acıktığımı, Sebastian'ın lokmaları benimkileri engellediği için yemek yiyemediğimi söyleyerek yakınıyordum. Sebastian, her seferinde, açlıktan korkunç karın ağrıları çekmeme acıyıp lokmasını yiyordu. Böylece yılanın kuyruğuna, Sebastian'ın ödül olarak birini hemen, birini daha sonra yiyeceği bonbonlarına kadar geldik.

Bana göre bu oyunun alışılmamış bir yönü yoktu, oysa Amanda kapıda hayranlıkla kalakalmıştı. Sebastian'ı yatırdıktan sonra, çocuğun babasıyla geçirdiği iki yılda benden birkaç günde gördüğü sıcaklığın yüzde birini bile göremediğini söyledi. Özel bir çaba harcamam gerekmiyor, dedim, asıl önemli olan da bu ya, diye karşılık verdi.

Amanda o gece beni her zamankinden daha büyük bir içtenlikle öptü, bundan hiç hoşlanmadım, oğluna Bay Weniger'den daha iyi davranmamın karşılığında bana teslim olmasını beklemiyordum. Sebastian'a pek çabuk alışmıştım, onun için önemli bir fedakârlıkta bulunduğumu söyleyemem. Herhalde iyi bir baba olurdum, ama koşullar bunu engellemişti. Yeteneğimin son kalıntıları da heba olup gitmeden Sebastian hayatıma girmiş, bunlardan yararlanmaya başlamıştı.

Hayır, hayır, Amanda'nın beni sevdiğinden hiç kuşkum yok. Bazen beni öylesine kendinden geçerek öpüyordu ki, tamam, kimse elinden bir şey almaya kalkmıyor, demek geliyordu içimden. Bunu tutkuyla yaptığına inanabilmek, yani isteğinin nesnesinin gerçekten ben olduğumu, şehvetinin ardında evliliği boyunca katlanmak zorunda kaldığı yoksunlukların olmadığını bilmek ister-

dim. Kuşkularımın gereksiz olduğunu artık anladım, ama o sıralarda bu düşünceler aklımı kurcalıyor, Amanda'yla ilişkimizin tadını çıkarmamı engelliyor, beni olaya dışarıdan bakan bir gözlemci haline getiriyordu. Oysa hikâyemin kahramanı Rudolf'un Louise'yle ilişkisinde, mutluluğun temel taşı sayılan hafifliğin büyük bir bölümünü yok eden korkuları ne yazık ki tümüyle uydurmaca değildi. Kendime güvenimin Amanda'nın etkisiyle nasıl eriyip gittiğine şaşıyordum. Ufkumuzu karartan her bulutta, Amanda'nın tartışmaların hassas göstergesi olan sitem dolu bakışlarını her görüşümde, onun, keşke kendimden bu kadar yaşlı birine kapılmasaydım, gibi bir sonuca varmasından korkuyordum. Amanda asla böyle bir şey söylemedi, dolaylı olarak anlatmaya bile kalkmadı, ama anlaşılan bazı korkular körüklenmeden de var olabiliyor.

Bir gece uykumdan uyanıp Amanda'nın yanımda kitap okuduğunu görünce şaşırdım. Neden uyumadığını sorduğumda gözlerini kitabından ayırmadan fena halde horladığımı söyledi. Sesinde en ufak bir sitem yoktu, sadece cevap vermemek saygısızlığından kaçınmıştı, ama sözleri beni dehşete düşürdü. Tabii, yaşlı erkekler horlar, yaşlı erkekler boğazını temizler, yaşlı erkek demek çoğunlukla olması gerekenden daha zayıf iki bacağı olan bir alay münasebetsizlik demektir, bunlara ancak o erkekle birlikte yaşlanmış olan biri dayanabilir. Yaşlı erkekler bazen kendilerini olduklarından başka türlü göstererek, poz yaparak, dayanılmazlıklarının ölçüsü konusunda başkalarını yanıltmaya çalışsalar da, ancak kısa süreyle başarılı olabilirler. Bu süre geçip de gerçekler apaçık ortaya çıkınca, yanıltma numaralarının bedelini fazlasıyla ödemek zorunda kalırlar. Artık başkalarının gözüne oldukları gibi, yani sadece yaşlı bir erkek gibi görünmezler, yarattıkları imaja uymadıkları için neden oldukları hayal kırıklığıyla da baş etmek zorunda kalırlar.

Ertesi gün Amanda'ya ayrı odalarda yatmayı önerdim. Çalışma odamdaki divanın bana yeteceğini, anlamsız bir saygı uğruna birbirimize boşuna azap çektirmemize gerek olmadığını söyledim. Cinsel hayatımız sekteye uğrayacak olursa başka bir çözüm arayabileceğimizi, ancak şimdilik ayrı odalarda yatmayı denememizin yerinde olacağını anlattım. Masanın başında karşılıklı oturmuştuk, ben konuyu önemsememiş görünmeye elimden geldiğince çaba

göstermiştim, ama Amanda, sanki ayrılmamızı önermişim gibi yüzüme bakakaldı. Gözlerinin yaşlarla dolduğunu görünce ne yapacağımı şaşırdım. Yerinden kalktı, Sebastian'la beni baş başa bırakıp mutfaktan çıktı.

Amanda'nın ardından önce Sebastian koştu, Sebastian'ın koridorda ağladığını duyunca ben de yerimden fırladım. Amanda banyoya girip kapıyı içeriden kilitlemişti. Kapıyı vurup, pek parlak bir fikir olmasa da sadece çözüm yolu bulmaya çalıştığımı söylediğimde, Amanda kapının ardından, ayrı odalarda yatmayı kabul ettiğini, ama ayrı evlerde yaşamanın daha iyi olup olmayacağını da düşünmemiz gerektiğini seslendi. O anda, aramızdaki yaş farkını her zamankinden daha güçlü bir şekilde hissettim. Sebastian'la birlikte mutfakta beklerken Amanda içeri girdi, böyle bahanelere gerek duymama üzüldüğünü, zamanımızın bu kadar çabuk dolacağını hiç tahmin etmediğini söyledi. Bu anlaşmazlığı açıklığa kavuşturabilmek için günlerce uğraşmak zorunda kaldım.

Bundan bir süre önce dördümüzü de (Rudolf'la Amanda'yı olduğu kadar Louise'yle beni de) ilgilendiren başka bir tatsızlık yaşanmıştı, her ne kadar dramatik bir biçimde gelişmeyip sonunda tatlıya bağlanmış olsa da, bu uyuşmazlığın etkisinin yıllar sonra gerçekleşen ayrılmamıza kadar atlatılamadığına inanıyorum. (Amanda'yla benim ilişkimde böyle olduğunu tahmin ediyorum, Rudolf'la Louise konusunda ise böyle olduğundan eminim.) Tabii ki günün birinde Amanda'nın roman taslağını okumuştum, tabii ki beğenmemiştim, tabii ki bunun ilişkimiz için yarattığı tehlikenin farkına varmıştım. Zorla kompliman yapmayı beceremediğim için işi aptallığa vurdum. Sesimi çıkarmadan taslağı Amanda'nın yazı masasına bıraktım, böylece gerekeni söylediğimi sanıyordum. Dahası, hassas ve ince düşünceli bir insan olan Amanda'nın benim fikrimi duymak istemediğinden adım gibi emindim. Yanılmışım.

Amanda'nın hangi beklentiyle fikrimi sorduğunu hâlâ anlamış değilim. Kâğıtlar ortalıkta dağınıklık etmesin diye masasına kaldırıp romanı ne kadar beğendiğimi aceleden söylemeyi unuttuğumu sanmamıştı herhalde. Oysa eleştirilerimi de duymak istemiyordu.

Peki, ne istiyordu acaba? Fikrimi soracağını sanmadığım için hazırlıksız yakalandım. Taslağı okurken içimde biriken olumsuz düşünceleri yüzüne vuramazdım: İyi bir yazar olmak için zekânın yeterli değil, olsa olsa gerekli bir temel sayılabileceğini, yazı dilinde ne demek istediğini anlatamadığını (abartılı, yapmacık sözcükler kullanmayı edebiyat saydığını), işlediği olayların ne kadar sıradan olduğunu ayrıntılara dalarak gizleyebileceğini sandığını, konunun ortalıkta dolaşıp bir yere varamadığını söyleyemezdim. Öyleyse, candan yürekten sevdiğim bu kadına, onu da kendimi de üzmeden ne diyebilirdim?

Rudolf da aynı sorunla karşılaşmış, o da benim gibi çözüm bulamamıştı. Rudolf'la Louise'nin konuşmaları Amanda'yla benim sözlerime o kadar karıştı ki, artık birbirlerinden ayıramıyorum. Hikâyemin hiçbir bölümüyle bu kadar uğraşmamış, kendimi hiç böylesine yetersiz bulmamıştım, dolayısıyla kayboluşuna en kolay katlanmam gereken bölüm bu olmalı. Dahası, yazdıklarımı hiç inandırıcı bulmadığım için, Louise'yi yazarlıktan vazgeçirmeyi, böylece roman taslağını tümüyle ortadan kaldırmayı bile düşünüyordum. Ne var ki, böylesine köklü bir değişikliğin hikâyeye getireceği sonuçlar gözümü korkuttu. Ayrıca, Amanda'nın ileride hikâyemi okuyup, mesleğini öğretmen ya da mimar olarak değiştirdiğimi görünce, geçmişinin önemli bir kısmını elinden aldığımı düşünerek üzülmesinden korktum.

O akşam (dördümüz birden) yatağa girdiğimizde Amanda, benden hâlâ cevap beklediğini ileri sürerek kollarımdan sıyrıldı. Ne demek istediğini hemen anlamıştım. Sesinde öfke ya da kırgınlık yoktu, sadece çoktan halletmemiz gereken bir konuyu hatırlayıvermiş gibi görünüyordu. Bunu tartışmak için, henüz başlamış aşk gecemizden daha uygun bir zaman olup olmadığını sorduğumda, tabii ki olduğunu, ama benim hiçbir fırsatı değerlendirmediğimi söyledi. Dış görünüşümün az sonra olacaklara uymadığını düşünerek pijamamın pantolonunu giydim, ardından aramızda o talihsiz konuşma başladı.

Rudolf, şimdiye kadar korkusundan roman taslağı konusunu açamadığını, suskunluğunun nedeninin unutkanlık değil, çekingenlik

olduğunu söyledi. Louise'nin kaşları aniden kalkıp en üst noktada takılıp kaldılar; açılış konuşmasına bakılırsa Rudolf'un yargısının hiç de olumlu sayılamayacağını ileri sürdü. (Amanda da buna benzer bir şey söylemiş, o ana kadar hiç karşılaşmadığım gizli bir öfke krizine yol açmıştı. Başka ne bekliyordun ki, dememek için kendimi zor tutmuştum. Bugün gibi aklımda. Rudolf'un aynı karşılığı kendine saklayamadığını da hatırlıyorum.) Rudolf, istemediği halde, aslında kolayca engelleyebileceği bir kabalığa zorlandığı için Louise'ye sinirlenmişti. Bundan sonra artık kibarlık yüzünden gereksiz saygının sırası değil, bu konu burada bitmeli, diye düşündü. Ancak, ağzından çıkan ilk sözlere Louise'nin gösterdiği tepkiyi fark edince öfkesini unuttu, acıma duygusu kararlılığını bastırdı.

Rudolf'la birlikte kekelemeye başladık, sıradan olduğu bilinen zevkimize göre sadece kendi fikrimizi belirttiğimizi, başkalarının adına konuşamayacağımızı söyledik. Bugüne kadar başkalarının göklere çıkardığı, hatta dünya edebiyatında önemli yer verdiği yüzlerce kitabı da beğenmediğimizi, ama kendi kitaplarımızın yalnız sansürün değil, çok sayıda okurun da ilgisini çekmemesinden de kolayca anlaşılacağı gibi, görüşlerimizin çok da güvenilir olmadığını söyledik. Gerçi kitabın pek bir şeye benzemiyor, ama sözlerimize de aldırma, demekten başka bir şey yapmadık.

Amanda'yı -evet, kesinlikle Amanda'ydı- bu sözlerle yatıştırmak mümkün olmadı. Anlayamadığı nedenlerle kendisi için sürpriz olan görüşlerime ne ölçüde değer vermesi gerektiğini kısaca düşündükten sonra şeytanca bir gülümseme takınıverdi. Konuşmamızın bundan sonrası adeta Amerikan filmlerindeki çapraz sorgulamalar gibi gelişti. Amanda, kitabını beğenmediğimi söylemek için neden haftalarca beklediğimi sordu, korkaklığımdan, diye cevap verdim. Başıyla onayladı, taslağı neden ona geri vermeyip yazı masasına bıraktığımı öğrenmek istedi. Yine, korkaklığımdan, dedim. Tekrar başını salladı, böylesine üstelemeseydim kararsızlığın ne zaman sona erecekti, dedi. Herhalde sürüp gidecekti, diye karşılık verdim. Louise, jüri üyelerinin bu utanç verici ifadeyi dinledikten sonra kararlarını vermelerine zaman tanımak istermiş gibi uzunca bir süre sesini çıkarmadı. Kendini savunmak için ağzını açıp bir şeyler söylemek isteyen Rudolf'u elini kaldırarak susturdu, artık sıra bende, dedi.

Amanda, kitaplar ve roman taslakları hakkındaki görüşlerimin önemli olmadığı kanısındaysam onun yazdıklarını neden eleştirdiğimi sordu. Aslında ben aynı kanıda değildim, ama o anda düşündüklerimi söyleyemezdim. Rudolf ise, doğrusu bunu ben de merak ediyorum, dedi. Durumun hiç de parlak olmadığını anlamıştı.

Şimdi geriye dönüp baktığımda, nasıl olup da bana böyle davranmasına göz yumduğuma şaşıyorum doğrusu; bence en büyük işkencelerden biri, insanın haksız çıkışlara karşı kendini savunamamasıdır. Amanda'nın asla hoşgörmeyeceği, benim de bir an önce aklımdan silmeyi yeğleyeceğim kadar korkak davranmıştım. Rudolf da, ben de pişmanlık içinde yatağın kenarına oturmuş, bütün paylamaları sineye çekiyor, bu fırtınanın geçmesini bekliyorduk. Bütün suçumuz merhamet göstermekti. Louise'yle Amanda'nın mahkemeyi sürdürmeden önce bizi küçük düşürecek bir şeyler daha bulabilmek için baş başa verip akıl danıştıklarını görür gibi oluyordum. Amanda'yı savunmak için eleştirimin onu canevinden vurduğunu belirtmem gerek. Romanının beğenilmemesini bir tür sempati eksikliği olarak kabul etmişti. (Aslında öyleydi de. Ben bu tür duyarlılıklardan vazgeçmiştim. O kadar sık eleştiriliyordum ki, böyle yapmasaydım sadece incinmiş olacaktım. Bu mutlaka aynı zamanda bir kayıp, zira insanın duyarlılıklarından birini kaybedip ötekileri koruması pek de mümkün olmayacak.)

Amanda, ölçüsüz olmasa bile yine de kendisini cesaretlendirecek bir onay beklediğini saklamak istemediğini söyledi. Şu anda ihtiyaç duyduğu şey cesaretinin kırılması değildi. Romanını temelden eleştirdiğime göre (gerçekten de öyle yapmıştım, ama bunu nereden anlamıştı?) benim susmaya, onun da yazmaya devam etmesini önerdi. Gerçi pek parlak bir sonuç sayılmazdı, ama yine de rahatlamıştım. Amanda ayağa kalktı (hâlâ çıplaktı), kendi deyişiyle hiç değilse çocuğun hayatından memnun olup olmadığına bakmak için dışarı çıktı; çok geçmeden odaya döndü, yatağa girdi ve uyurmuş gibi yaptı. *Rudolf'un ona yeniden dokunmaya cesaret etmesi günler aldı.*

Louise, Rudolf'un yazılarıyla ilgilenmez görünüyor, bu konuda hiç konuşmuyordu. Rudolf, onun kitaplarını okuyup okumadığını bile

anlayamamıştı. Bir iki kez, onu ilk ziyaretinde götürdüğü romanlarından birini, yasaklı olmayanını, okuduğunu görmüş, ama Louise sesini çıkarmadığı için o da soru sormamıştı. Louise'nin yaptığı hatayı yapmaktan, onu fikirlerini açıklamaya zorlamaktan çekiniyordu. Bu suskunluğun ardında eleştiriden başka neden göremiyor ve bunun ağırlığını taşımak istemiyordu. Rudolf'un çoğu yazarda görülen, benim de paylaştığım garip bir özelliği vardı. Kendini çok başarılı bir kalem ustası saymadığı halde, bunu başkalarından her duyuşunda fena halde sinirleniyordu.

Yine de dolaylı olarak Rudolf'un kitaplarından söz edilmekteydi. Louise, bir zamanlar bu romanların basında açıkça övüldüğünü, hiç değilse yerilmediğini hatırlamış, Rudolf'un neden gözden düştüğünü öğrenmek istemişti. Rudolf, işin kolayına kaçıp, okursan nedenini anlarsın, diyebilirdi. Ancak bu sözlerin yanlış anlaşılıp suçlama sayılabileceğini düşündüğü için bütün gelişmeleri sırasıyla anlatmaya başladı. Hepsini bir solukta sayıp dökmedi, zira başından geçenler kesintisiz anlatılamayacak kadar karmaşık ve ayrıntılıydı; sık sık ara veriyor, Louise'nin devam et demesini bekliyor, bölümleri fazla uzatmamaya dikkat ediyordu.

Sansür kuruluyla neden takıştığını açıklayabilmek için romanlarının bazı yerlerini, belirli temalarını anlatması gerekiyordu. Bu durum hiç de hoşuna gitmemişti, çünkü sansür kurulunun kıstaslarını benimseyenlerin tehlikeli olarak niteledikleri bu bölümlerin ancak hikâyenin bütünlüğü içinde anlam kazandıkları için yersiz saldırılar olarak yorumlanmayacaklarını biliyordu. Bu yüzden, kritik bölümleri kahramanlık öyküleri gibi değil, romanın vazgeçilmez parçaları olarak anlatmaya özen gösterdi. Gizliden gizliye, Louise'nin bir noktada sözünü kesmesini, gerisini anlatmana gerek yok, kitabı biliyorum, demesini bekliyordu, ama çok geçmeden umudunu kaybetti.

Yayınevinin hiç sorun çıkarmadan üç kitabını piyasaya sürdükten sonra yeni taslağında ilk kez bazı sakıncalar bulmasında telaşlanacak bir yan görmemişti Rudolf. Önce biraz direttiyse de sonunda, hele redaktörlerden biri değiştirilmesi istenen bölümün dil açısından kitabın en zayıf yeri olduğunu kanıtladıktan sonra, öneriyi kabul etmişti. *Bu görüş ayrılığının sadece estetik bir sorun olduğuna inanacak kadar saf değildi; kendi kendine, hep böyle başlı-*

yorlar herhalde, diye düşünmüştü. Yine de, yayıneviyle işbirliğini sadece bir bölümdeki birkaç kelime değişikliği yüzünden tehlikeye atmayacak kadar değerli buluyordu. Ayrıca redaktör bazı cümle hataları konusunda haksız da sayılmazdı. Sonradan, kitabının büyük ilgi gördüğü günlerde bile, romanın bu bölümünde bir pürüz olduğu kaygısını aklından çıkaramamış, bu kadar yumuşak davrandığı için kendi kendine sinirlenmişti. İnsan istese, başka bölümlerde de cümle hataları bulabilirdi, ama Rudolf her zamanki gibi bunu geç fark etmişti. Louise sesini çıkarmadan gülümsüyordu.

Bundan sonraki kitapta yine bazı değişiklikler istendiğinde (üstelik bu defa romanı temelden sarsacak düzeltmeler istediklerine inandığım için) tartışmaya bile girmedim. O zamanlar yayınevinde ilk kez redaktörlüğe başlamış olan ve benim yazdıklarımı düzelten arkadaşım Baruch da direncimi destekliyordu, ama ileride anlaşmazlık çıkarsa ondan destek aldığımı belirtmememi istemiş, aksi halde işini kaybedebileceğini söylemişti. Çaresizlik içinde, roman taslağımı değiştirmeyip de ne yapacağımı sorduğumda (Baruch'u tanır tanımaz onunla açık konuşabileceğim duygusuna kapılmıştım) gözlerini devirerek: Açık söylemek gerekirse belki de sizin sandığınız kadar parlak sayılmaz, ama istediklerini yaparsanız daha da beter olacak, dedi.

Anlaşmazlık çıkmadı. Ya böyle basılır, ya da hiç basılmaz, dedim, yayınevi de, öyleyse basmıyoruz, diye karşılık verdi. Birden aşırı bir heyecana kapılarak taslağı bir zarfa koyup daha önce iki kitabımın yayınlandığı Münih'teki Ellenreuther yayınevine postaladım. Orada kimseyi tanımıyordum, bundan önceki kitaplarımın basılmasına buradaki yayınevi aracılık etmiş, benim onayımı almaya da gerek görmemişti. Yıllar önce Ellenreuther'den bir görevli evime gelmişti, bu arada adını unuttum, genç ve görgülü biriydi. Yanılmıyorsam dış ilişkiler temsilcisi ya da şefiydi, ne olduğu aklımda kalmamış; o zamanki karıma ömrümüzde ilk kez gördüğümüz çiçeklerden bir buket getirmişti. Bütün bir öğleden sonra güncel edebiyat akımları konusunda sohbet etmiştik, ayrılırken bana koca bir paket kitap göndermeye söz vermişti (paket elime ulaşmadı). Roman taslağımı Ellenreuther'de belli birinin adına göndermeyi yeğlerdim, ama doğrudan doğruya yayınevine göndermek zorunda kaldım. Zarfı posta kutusuna attığım anda rejim düşmanı oluvermiştim.

Bu olaydan sonra garip bir huzursuzluğa kapıldım: Başıma gelecek büyük değişikliklerin hepsinden korkmam mı gerekiyordu, yoksa aralarında hoşuma gidecekler de olacak mıydı bilmiyordum, ama hayatımda taş üstünde taş kalmayacaktı. Amanda'ya ne yaptığımı anlattığımda inanmamış gibi yüzüme baktı, zarfı posta kutusuna atmadan hareketimin sonuçlarını düşünüp düşünmediğimi sordu. Hayır anlamında başımı salladım, doğrusu da buydu zaten. Senden beklenir doğrusu, dedi Amanda. Bu sözlerin ardında anlayana gizli bir kompliman yatıyordu. Aklıma gelmişken belirteyim, Amanda'nın eleştirileri oldum olası övgülerinden daha belirgin bir biçimde anlaşılır, oysa birinin ötekine sayıca üstünlüğü yoktur. Amanda nedense övgülerinde aşırıya kaçmaktan hastalık derecesinde korkar.

Ellenreuther'den cevap beklediğim, en azından romanımın alındığını belirten bir yazı umduğum günlerde telefonla yazarlar birliğine görüşmeye çağırıldım. Aceleleri neydi? Bana telefon eden sekretere konunun ne olduğunu sordum, bilmediğini, sadece uygun görülen üç randevu saatinden birini bana onaylatması gerektiğini söyledi. Aslında yazarlar birliğindeki görüşmelerin olağanüstü bir yanı yoktu. Hiçbir şeyi üzerinde konuşmaya değmeyecek kadar önemsiz bulmazlardı. Sekreterin önerdiği ilk randevuyu kabul ettim ve konuşma gününe kadar bu konuyu aklımdan çıkarmaya karar verdim, Amanda ise orada neler olacağını şimdiden bildiğini iddia ederek olayı büyütmeye başladı. Sinirlendim, buna benzer bir ukalalık daha ederse, benden önce kimden öğrendiğini anlayamadığım hikâyelerle artık canını sıkmayacağımı söyledim.

Sekreterin yol gösterdiği odada (biri romancı, öteki tiyatro yazarı, eserleriyle edebiyat tarihinin altın sayfalarına adlarını yazdırdıkları söylenemeyecek) iki meslektaşımla yabancı bir adam oturuyordu. Yabancı ayağa kalkıp elini uzattı, anlamadığım bir adla kendini tanıştırdı, zaten sahte ad kullanıyordu herhalde. (Bu tahminim Amanda'nın hoşuna gitmişti, sonunda anlamaya başladın, der gibi başıyla onayladı.) Hepsinin yüzünde son derece ciddi bir ifade olduğu gözümden kaçmamıştı, (Amanda, tabii, ne bekliyordun, onların gözünde az önce ölmüştün, dedi), biri bana yer gösterdi. Masanın üstündekilere göz atınca geç de olsa ben de durumun ciddiyetini kavradım: Roman taslağımın yanında, üstüne Ellenreuther

yayınevinin adresini el yazımla yazdığım zarf açık olarak durmaktaydı. Amanda buna bile şaşırmadı, ama belki de numara yapıyordu.

Davet sahiplerim sanki tek ağızdan konuşuyorlardı, aralarında herhangi bir rol bölümüne de gerek görmedikleri ve en ufak bir görüş ayrılığına bile yer vermedikleri için onları tek tek ele almam gerekmiyor. Her biri ötekilerin rolünü oynuyor, hepsi birlikte karşı cepheyi oluşturuyorlardı. Gördüklerimi sindirebilmem için yeterince zaman tanıdılar. Bir rejim düşmanı ilk sınavında nasıl davranmalıydı? Amanda olsa, sesini çıkarmadan kalkıp giderdi, tahminimi söylediğimde başıyla onayladı, oysa ben olduğum yerden kıpırdamadım, bu kadar hazırlıksız yakalandığım için kendime kızmıştım. Gerçi sonradan söylemesi kolay, ama korkmuyordum. Sanırım düşüncelerim felce uğramıştı. Telefonun sesiyle kendime geldim, kulaklığı kaldırıp konuşmadan telefonun yanına bıraktılar, demek görüşmemize bu kadar önem veriyorlardı. Amanda: Telefondaki de konuşmaları dinlemiştir tabii, dedi. Sinirimi bozma, kulaklığı masaya bırakmadan telefonun çatalına bastırmışlardı, dedim, ama pek emin değildim.

Orada neden toplandığımızın herkesce bilindiğini söylediler, ben de, anlaşılan bir usulsüzlüğü tartışmak üzere, dedim. Onlar da aynı kanıdaydılar. İki taraf da, kendi görüşüne göre usulsüzlüğün nerede olduğunu açıkladı, ama bu hafif bir çatışmaydı sadece. Ellenreuther görüşlerinizi almak üzere mi roman taslağımı size gönderdi, diye sorduğumda, durumumun ciddiyetini henüz kavrayamamış olduğumu söylediler. Notlar alındı, bir pipo ateşlendi. Kusura bakmamalarını rica ederek, bu kadar küçük bir odada pipo dumanına dayanamayacağımı söyledim (sözlerim aslında gerçekten çok o andaki ruh durumumu yansıtıyordu), bunun üzerine pencereyi açtılar. Anlaşılan önce iyilikle denemeleri emredilmişti.

Yayınevimin belki de yanlış olan bir tek kararı yüzünden bütün köprüleri yıkıp saf değiştirmek mi istediğimi sordular. Yanlış karar sözcüğünün benim için büyük önem taşıdığını, beni bu toplantıya çağıranların yayınevinin tutumunu değiştireceğine söz vermeleri halinde görüşmeye gerek kalmayacağını söyledim. Kısa bir sessizlik oldu, rakiplerim birbirlerine baktılar, şantajın sırası değil, dediler. İyi niyetleri kısa sürede tükendi, konuşmamız gittikçe sertleş-

meye başladı (örneğin, tartışma götürecek geçici, sudan bir şöhret uğruna düşman saflarına geçmenin, o güne kadar ülkemde gördüğüm takdir ve ilgiden daha mı ağır bastığını sordular), kimsenin aklına yeni bir fikir gelmiyordu. Konuyu fazla uzatacak değilim, Amanda neler olduğunu bilmek istediği için anlatıyorum, yoksa hikâyemde bu görüşmenin sözünü etmemiştim. Sonunda kimseye sormadan roman taslağımla zarfımı aldım; gerisini okumak isteyecek olurlarsa, yayınevinin bodrumunda bulunması gereken üç kopyadan birini almalarını söyledim. Sonra üçünün öfkeli bakışlarını ensemde hissederek odadan çıktım.

Louise'nin boşanmasından bir yıl sonra Rudolf sözü dikkatle evlenme konusuna getirdi. Ancak, dikkatinin de bir sınırı vardı, gerekli zemini hazırlayarak konuya yaklaşabilir, durup dururken aklına gelmiş numarası yapabilirdi, *ama eninde sonunda o sözü söylemesi gerekecekti, bunun dikkatle ilgisi yoktu.* Söz ağzından çıkar çıkmaz bu soruyu sormaması gerektiğini anladı. Louise ecinni görmüş gibi Rudolf'un yüzüne baktı, hafifçe iç geçirdikten sonra Rudolf'un elini tutup cevap vermeye hazırlandı. Ancak Rudolf onun konuşmasına fırsat vermeyerek acele etmemesini, red cevabı vermeden ikinci kez sormasını beklemesini önerdi, bugünlük soruyu geri aldığını söyledi. Louise rahatladığını gizlemeye gerek görmedi; ödül olarak Rudolf'a bir öpücük verdi, onu kırmış olabileceği aklına bile gelmemişti. Kahrolasıca yaş farkı, diye düşündü Rudolf, bu kararsızlığın yaş farkından başka bir nedeni olabileceğini aklına bile getirmemişti. Gece yarısına kadar yanında uyuyan Louise'yi seyrederek ve onun Henriette'nin babası olacak hayvanla evlendiği halde kendisini neden istemediğini düşünerek kahroldu.

Birkaç gün geçmeden Louise, Rudolf'un davranışlarında keyif felci adını verdiği bazı değişiklikler fark etmeye başladı; bazı insanların durup dururken vücut bakımlarına gereken ilgiyi göstermeyip yıkanmamaları gibi Rudolf da hiç nedeni yokken keyif almamaya başlamıştı. Ne çılgınca bir aşk gecesi, ne Louise'nin pişirdiği yemekler (üstelik Louise'nin yemek yapmayı ne kadar

sevdiğini de bilirdi), ne Henriette'nin uydurduğu yeni sözcükler, Rudolf hiçbir şeye sevinmiyordu. İstediği gibi yazıp tamamladığı bir sayfa bile neşesini yerine getirmeye yetmiyordu. Louise bu keyifsizliğin nedenini anladığı için Rudolf'un sözlerine uymayıp cevap vermek için bir sonraki evlenme teklifine kadar beklememeye karar verdi.

İlk olarak, Rudolf kararında diretirse onunla hemen evleneceğini söyledi. Evlenmemeyi yeğleyen bir kadınla ille de evlenmek istiyorsa, buyursun evlensindi. Onunla geçirdiği bir yılın yetişkinlik dönemi boyunca yaşadığı en keyifli, en sorunsuz yıl olduğunu, hatta bütün hayatında o güne kadar böylesine mutlu yaşamadığını ekledi - yani evliliğe karşı çıkmasının ortak yaşamlarıyla ilgisi yoktu. Evliliklerin, kendisinin başından geçene oranla daha iyi yürütülebileceğini düşünecek kadar hayal gücüne sahipti. Evlenmelerine engel olabilecek ve Rudolf'un ortadan kaldıramayacağı herhangi bir neden göremiyordu. (Rudolf söze girip, aramızdaki yaş farkını ortadan kaldıramayacağımı ben de biliyorum, diyebilirdi.) Sorun sadece kendisiydi. Kendisiyle barışık değildi, belki Rudolf da bunu daha önce fark etmişti. Bir yandan, takdir edilmeden ya da takdir edilme umudu olmadan yaşayamayacak kadar hırslıydı; öte yandan kendi isteğiyle harekete geçemeyecek kadar da tembel. Bazen, enerji eksikliğinin, planlarını kararlılıkla takip edememesinin tembellikle değil, (tembellik olsa neyse, hiç değilse önlem alabilirdi) yeteneksizlikle ilgili olmasından korkuyordu. Şimdi yapılacak ilk iş bunu ortaya çıkarmaktı. Yirmi yedi yaşına geldiği halde hâlâ ne olmak istediğini bilmiyordu. Onunla evlenirse, ne olacağı belliydi: Karısı olacaktı.

Rudolf'la birlikte olmak, kendini bırakıp sadece beraber yaşamak çok kolaydı, zaten günlerini böyle geçiriyordu. Ama yine de, sorunu gözden kaçırmamayı, kendinden vazgeçmemeyi başarıyordu, gün geçtikçe şansının azaldığını bilse de, daha iyi bir yaşam öyküsüne sahip olabilme umudunu kaybetmemişti. Bu sözlerle Rudolf'suz bir yaşamı değil, bağımsız olabilmeyi kastediyordu. Günün birinde o da varoluş nedenini bulacaktı (bu sözcüğü kullanmadığından adım gibi eminim), yazar olması şart değildi, buna henüz kesin karar vermemişti. Belki sonunda çabalamaktan vazgeçip kaderine razı olacaktı, ama yine de bu tarihi elinden geldiğince

ileri atmaya gayret ediyordu; gençken değil, yaşlanınca pes etmek daha iyiydi mutlaka. Pes edeceği zaman yanında Rudolf'tan daha uygun bir eş hayal edemiyordu, hatta bir an önce o günün gelmesini arzulamamak için çaba göstermesi gerekiyordu. Rudolf'tan ricası, bütün bu sözleri evlenme teklifini geçiştirici bahaneler olarak değil, aynı zamanda bir tür aşk ilanı olarak kabul etmesiydi.

Rudolf biraz olsun rahatladı. Louise'nin söylediklerine inanmış, kandırılmadığı kanısına varmış, ama yine de bu sözleri oldukça saçma bulmuştu. Louise onunla evlenirse, yeteneklerini ortaya çıkarmaya, sınırlarını tanımaya neden fırsat bulamayacağını sanıyordu acaba? Rudolf, daha baskın olduğu için mi? Evlendikten sonra Rudolf'un da şimdiye kadar gizli kalmış özelliklerini ortaya çıkarmayacağı ne malumdu? Şimdiye kadar beraberliklerinde hep Louise'nin dediği olmuştu. Ne zaman nereye gidileceğine, Rudolf'un ne giyeceğine, hangi televizyon programının izleneceğine, hangi tanıdıkların artık davet edilmeyeceğine hep Louise karar vermişti. Rudolf, arada sırada (son derece dikkatli bir biçimde) onunkinden farklı bir görüş belirtmek özgürlüğünü gösterdiyse buna Louise'yi yönlendirdiği anlamını mı vermeliydi? Hiçbir talepte bulunmuyor, Louise'nin yalnız kalmak istediğini anlayınca ondan uzak duruyor, en olağan biçimde, sözünü bile etmeden onun da geçimini sağlıyordu. Ne zaman baskı yapmıştı ki?

Anlayış ve hoşnutsuzluk karışımı bu öfkesini uzun bir süre içine attıktan sonra, ilk iki evliliğinde de buna benzer yakınmalar duyduğunu hatırladı: Senin yanında insan hiçbir yere varamaz, demişlerdi. Rudolf bu sözleri ciddiye almamıştı, çünkü eski karılarının ne tür bir kariyer yapmalarına engel olmakla suçlandığını anlamıyordu. (Hikâyede Rudolf'un geçmişinden hiç söz edilmiyor, bana gelince, ilk karım tanıştığımız sıralarda balerin ve koreografti, boşandığımızda da aynı işi yapıyordu, sadece dokuz yıl yaşlanmıştı; ikincisiyse adeta avareler kraliçesiydi, evliliğimizin ne başında ne de sonunda meslek sahibi olabilmişti, kendisine sihirli değnekle dokunup bir meslek sağlayamadığım için bana açıkça kızıyordu.) Louise'nin korkuları, yıllar önce duyduklarından daha

akla yakın gelmese de, nasıl olup da her seferinde böyle korkulara yol açtığına şaşırıp kalıyordu. Bu defa bu korkuların boşanmaya yol açmalarına izin vermeyecekti, Louise'den ayrılmak hayatındaki ilk gerçek felaket demekti (o zamanlar öyle düşünüyordu). İki kez kuruntu kabul ederek bir kenara ittiği (şimdi içinde, derinlerde yine benzer bir duygu vardı) ve sonuçlarını paniğe kapılmadan gözünün önüne getiremediği bir tehlikeye karşı durması gerekiyordu şimdi. İyi ama, her türlü özgürlüğü olan birine nasıl olur da daha fazla özgürlük verilebilirdi?

Yoksa bu bir özgürlük sorunu değil miydi? Louise'nin sorunu sadece onaylanmak mıydı? Bu durumda eli kolu bağlanmış sayılırdı: ona ne kadar önem verdiğini her fırsatta söyleyebilir, hissettirebilirdi, ama ya Louise ün peşinde koşuyorsa? Eve gelen gazetecilerin Louise'yle değil, onunla röportaj yapmak istemelerinin, Louise çok daha iyi fıkralar bildiği halde, en çok hangi fıkrayı sevdiğini Louise'ye değil, ona sormalarının, Louise'nin uzun süredir görüştüğü yayınevinin artık kitap projesiyle ilgilenmemesinin suçu onun değildi. Louise'nin roman taslağını kendi yayınevine götürüp biraz övmeyi önerecek olsa, Louise bunu hiddetle geri çevirirdi. Yoksa yanılıyor muydu? Her olanaktan yararlanmak için kendini yenip, tatsızlık çıkmasını da göze alarak Louise'ye bu düşüncesini açtı. Tahmin ettiği gibi, Louise öneriyi kabul etmedi, ama beklediğinden farklı bir gerekçe gösterdi. Louise falancanın kitabını basmayı kabul edecek bir yayınevi bulmanın ileride düşünülmesi gerektiğini, asıl sorunun kendi yazdıklarını kendisinin beğenmemesi olduğunu söyledi.

Louise'nin başarısızlığına üzüldüğü belliydi, Rudolf da bu üzüntüyü paylaşmaya başladı. Onun, her gün elinde çayıyla odasına girip, Henriette'nin yuvada olduğu saatler boyunca gözden kaybolduğunu gördükçe, belki bugün bir çıkış yapar, diye düşünüyordu, ama aslında mucize ummaktan başka bir şey yapmadığının da farkındaydı. Bir seferinde, son durumu görmek üzere gizlice Louise'nin odasına girdi. Louise'nin güvenini kötüye kullanmasının nedeninin ona duyduğu sevgi olduğuna inanıyordu. Masanın üstünde açık duran sayfaları heyecanla karıştırdı, bir şey bulamadı. Sayfalara sadece şöyle bir göz gezdirdi, parlak bir bölüm aradı sadece, ama bulamadı. Louise'nin, varış noktasından çok önce yarışı bitire-

meyeceğini anlayan, ama pes etmemek için son gayretle çabalayan bir uzun mesafe koşucusu gibi yorulduğunu, yazma isteğinin gittikçe azaldığını anlamıştı.

Sempatisine zaman zaman öfke de karışıyordu. Ne de olsa ben de varım, diyordu kendi kendine. Yazı yazmaya başlayan gençlerden kaçı gerçek bir yazarın burnunun dibinde yaşamak önceliğine sahipti? Louise istese, onun çalışmalarını paylaşabilir, onu izleyebilir, acilen gerek duyduğu ilham perisini belki böylece bulabilirdi. Kendi yazdıklarını Rudolf'tan gizlemesi bir yana, Rudolf'unkileri bile tartışmaktan kaçınıyor, ikisinin yazı makineleri arasında her kelimeye ateş edilen bir duvar örüyordu. Tamam, belki onu büyük bir yazar olarak görmüyordu, ama hiç değilse deneyimli bir yazarın çalışmasını izlemek, hataları karşısında gülümsemek olanağından yararlanmaktan neden inatla kaçınıyordu? Rudolf ona nasıl yardım edebilirdi?

Amanda'nın hikâyemi yok ettirdiği sırada konunun neresine geldiğimi bilmediğinden eminim. (Biri bana aksini kanıtlayana kadar bu işi onun yaptırdığına inanacağım.) Gerçi metni nasıl görmüş olabileceği konusunda aklıma bazı olasılıklar geliyor, ama öylesine olmayacak türden maceralar gerektiriyorlar ki, hepsi de gözardı edilebilir. Amanda hikâyemi öfkeden gözü dönerek imha etmekle kalmamış, aynı zamanda körlemeden silmiş. Şimdi, olayın akışını yeniden canlandırırken ilk kez biraz olsun anlayış gösterebiliyorum. Bizim durumumuzda sadece teorik olarak kabul ettiğim nedenler etken olabilir: Duyarlılık ölçülebilen bir boyut değil. Bir insanın duyarlılığı başka birininkinden farklı yapıda olabiliyor, erkeğinki kadınınkinden değişik, kazananınki kaybedeninkine benzemiyor.

Amanda'yı sonradan aklamak niyetinde değilim, sadece görüş alanıma yeni giren hafifletici bir sebebi değerlendirmek istiyorum. Hikâyemizi okuduğunu, Louise'nin başarısızlığını anlattığım bölüme geldiğini gözümün önüne getiriyorum. Yenilgisinin nedenlerini benim ağzımdan duymak kimbilir nasıl hasta etmişti onu (daha önce bu konuyu hiç açmamıştık), gösterdiğim anlayışı alay sanmış, yardım önerilerimin ikiyüzlülük belirtisi olduğuna inanmıştı.

Gönül yüceliği istediği sonuca ulaşan insanlara özgüdür, sadece galipler hoşgörülü olur, cömertlik başarının güneşinde serpilip gelişebilir. Amanda, bu rezaleti (kuşkusuz yazarlıktaki başarısızlığını rezalet olarak niteliyordu) hikâyemde kullanarak sömürdüğümü sanmıştı herhalde.

Geçen gün, hafta sonunu birlikte geçirmek üzere Sebastian'ı almaya gittiğimde, Amanda'ya, başıma gelen felaketi duyup duymadığını sordum. Belli bir planım yoktu, soru o anda aklıma gelivermiş, tepkisini görmek istemiştim. Ne felaketi, diye sordu dikkatle yüzüme bakarak. Tahminlerime göre ne yaptığını anlatınca birbirimize iyice düşman kesilebileceğimiz bu oyundan henüz vazgeçebilirdim. Ne de olsa, sadece yüreği temiz olanların karalamalara karşı kendilerini savundukları söylenemez; aksine, suçlular (önlerine çürütülemeyecek bir kanıt konmadığı sürece) her türlü ithama öfkeyle karşı koyarlar. Yine de fikir hoşuma gitmeye başlamıştı, Amanda'nın hatırı için bundan vazgeçemezdim doğrusu.

Uzaktan da olsa bize benzeyen bir kadınla bir erkek konusunda hikâye türünden bir şeyler yazmayı planladığımı, daha önce de bir kez bundan söz ettiğimizi hatırlayıp hatırlamadığını sordum. İkiyüzlülüğe gerek olmadığını, tabii ki hatırladığını, hikâyenin yayınlanacağı günü üzüntüyle beklediğini söyledi; bu projemi onaylamadığını biliyormuşum, ona saygımdan ötürü vazgeçseymişim bu davranışımı aşırı incelik gösterisi saymazmış. Aksine, hâlâ vazgeçeceğimi bekliyormuş. Bundan daha kurnaz bir karşılık verilebilir mi? Amanda, üzüntüsüne neden olan hikâyemi ortadan kaldırdığı halde hiç çekinmeden eski tartışmamıza kaldığı yerden devam etmeye başlamıştı. Bunların çoktan geride kaldığını, ona felâketimden söz etmek istediğimi söyledim. Yoksa hikâyen bir şeye benzemedi mi, diye sordu.

Amanda bu atağıyla, acımasız bakışlarıyla (ne de olsa, onun gözünde bile merhamet gösterilmesi gereken gerçek bir felakete de uğramış olabilirdim), konuşma tarzıyla, daha olayı dinlemeden göründüğü kadar kötü olmadığını biliyormuş gibi davranışıyla bana meydan okuyordu. Küçük bir oyunla onu faka bastırıp utandırarak durumdan yararlanmak geldi içimden. Sakın gücenmiş görünme, dedim kendi kendime. Gücenmek karşı tarafın ekmeğine yağ sürmek demektir. Ne var ki, aklıma iyi bir numara gelmedi. Basit bir

soruya karşılık vermediğim halde karşısında oturup üstünlük taslamayı daha ne kadar sürdürebilirdim?

Hayır, hikâyem fena değildi, dedim, en azından benim görüşüme göre iyi sayılabileceğini, yazdıklarımı hiç bu kadar beğenmediğimi söyledim. (Yine hata ediyordum işte, bunu duymak pek hoşuna gitmişti, eserimi yok ettiğine büsbütün sevinecekti.) Ancak, anlatmaya devam etmeden önce bir konuyu öğrenmek istediğimi belirttim, hikâyeme neden ısrarla karşı çıkıyordu (kelimesi kelimesine - tek satırını bile bilmediği, oysa sonunda korktuğu duruma düşmeyeceği bir hikâyeye neden düşman olduğunu sordum). Aklıma gelen sinsice planı uygulamak için bundan başka çarem kalmamıştı: Suçluyu açıkça itiraf ettirmeden suç nedeni hakkında biraz bilgi edinecektim.

Amanda hiç duraksamadan bu nedeni hemen açıklayabileceğini söyledi: Birlikte geçirdiğimiz yıllar boyunca benim de anlamış olacağım gibi, teşhircilikten nefret edermiş. Hayatı boyunca çekingenliğini yenmek için gayret göstermek zorunda kalmış, öteden beri gereğinden fazla çekingenmiş. Bu özelliğinin yazarlığına da önemli ölçüde zarar verdiğini sanıyormuş. Başkalarının dikkatini çekmeyi, bakışlarını üstünde toplamayı ilgi belirtisi değil, röntgencilik saydığı için hiç sevmezmiş. (Bir gün, bir restoranın bahçesinde otururken Amanda, müşterilerden birinin kendisini göz hapsine aldığından yakınmaya başlamıştı. Aldırma, bırak baksın, sen güzel bir kadınsın, o sersem de erkek, bakışları canını acıtmıyor ya, diye idare etmeye çalıştım. Cevabını bugün gibi hatırlıyorum: Sen ne anlarsın, dedi. Önce yer değiştirdik, arkasından, Amanda ensesindeki bakışlardan da rahatsız olduğu için vaktinden önce kalkıp gittik. Oysa Amanda çoğu erkeğin bakışlarına aldırmazdı.) Ne de olsa garip bir ülkede yaşıyormuşuz, bizde yasaklanan her yazar meşhur olur, aşırı ilgi görürmüş. Ülke o kadar küçük ve bir bakışta görülebilecek gibiymiş ki, herkes herkesi tanırmış. Üstüne üstlük, burada her sözcüğün ardında gizlenen gerçek anlamı aramak sanatı fazlasıyla gelişmişmiş. Hikâyemin yayımlanmasından sonra, metinde onun adını Esmeralda olarak değiştirmiş olsam bile, açıkça alay konusu olmaktan korkuyormuş.

Olay tahmin ettiğim gibiydi, Amanda küçük düşmekten çekiniyordu. Gerçi sansür kurulu da aynı korkuyla hareket ediyordu, ama

Amanda'yla onların davranışları birbirlerinden ne kadar da farklıydı! Sansür kurulu, çalışmalarıyla kamuoyuna alay konusu yarattığını, yasaklanan yazarların ünlerini her şeyden çok bu kuruluşa borçlu olduklarını bir türlü anlayamamıştı! Sansür kurulunun durumunun bu kadar ümitsiz olmasının nedeni, varlık alanının dışında, sınırın ötesinde başka bir dünya olmasından ileri geliyor: Burada kurumun enayilikleri keyifle izleniyor, sansüre takılan her eser defalarca yayımlanıyor, yasaklananlar tıpkı bir bumerang gibi oradan küçük ülkemize geri dönüyor. Amanda, bu sınır ötesi dünyanın varlığını kabul etmiyordu. Ortaya çıkacak bir rezalet riskini üstlenmek zorunda kalmadan hikâyemi bilgisayardan silmişti. Onun gözünde var olan tek kamuoyu bendim. Hikâyemi baştan yazmayı başarabilirsem, acaba Amanda'nın bu tahrip hırsını da konu etmeli miydim?

Sırası gelmişken benimle başka bir şey daha konuşmak istediğini, bu hikâyeyi neden yazdığımı merak ettiğini söyledi. Aramızdaki ilişkinin kendine özgülüğünden ilham aldığımı, başka bir deyişle, konunun kalitesinden etkilendiğimi anlattım, ama inanmadı. Aslında bizim hikâyemizin pek bir özelliği olmadığını, bunu benim uydurduğumu ileri sürdü. Hem olayın içinde olduğum için (karıştığım her konuyu özellikle ilginç bulurmuşum), hem de geçirdiğimiz yedi yılın sıradan değil, önemli yıllar olduğuna inanmak hoşuma gittiği için yapmışım bunu.

Bir şey daha var, dedi Amanda. Her normal insan gibi ben de tartışmalarda son sözü söylemek istiyormuşum. Hikâyemle son sözün bende kaldığını göstermek istemişim, nasıl olur da bunu hoş karşılayabilirmiş. Hikâyemin yayımlanmasından daha korkunç bir son söz düşünemiyormuş. Sen sonsuza kadar keyifle ellerini ovuşturacaksın, ben de sonsuza kadar incinmiş kalacağım, dedi.

Haklı çıkmak için mesleğimi araç olarak kullanabileceğimi nasıl düşünebiliyordu, bu sözleriyle aslında bana ağır şekilde hakaret etmiş sayılırdı! Ancak tartışmaya niyetli değildim, ne yaparsam yapayım, konuya bakış açısını değiştiremeyecektim. Sebastian'ı hemen bahçeden almasını istedim, oradan bir an önce kaçıp Amanda'yı tahminleriyle baş başa bırakacaktım. Tepkisini merak edip başıma iş açmıştım. Şaşkın rolünü iyi de, kötü de oynasa, ne fark edecekti sanki?

Hikâye kendiliğinden halloldu, dedim, kaydettiğimi sandığım disketten silindi, yok oldu. Amanda kıpırdamadan oturuyordu; alnında üç çizgi belirmiş, dudakları hafifçe aralanmış, bakışları aptallaşmıştı. Orada başından beri bilmesem, gerçekten şaşırdığına yemin edebilirdim, hiç değilse bunu başarmıştı. Aklından geçenleri adım gibi biliyordum: Üzüntü numarası yapmanın uygun olup olmadığına karar vermeye çalışıyordu. Gerek kalmadığını açıklayacağım sırada, disketin kopyası yok muydu, diye sordu.

Başımı iki yana salladım. Kısa ömürlü bir yalanla onun rahatını kaçırmanın ne anlamı olabilirdi? Amanda, dikkatsizliğime hayret ettiğini söyledi, felaketime pek de üzülmediğini, bunu anlayışla karşılayacağımı umduğunu, ama tabii ki duygularımı paylaştığını ekledi. Ardından saçlarıma şaşılacak kadar uzun bir öpücük kondurdu.

Rudolf, Louise'yle evli olmasa bile, ortak yaşamlarının evlilikten farksız olduğunu düşünüyordu. Şimdiye kadarki ilişkilerinin en iyisi buydu, Louise'den de herhangi bir değişiklik isteği gelmiyordu, ama Rudolf yine de bu durumun geçici olduğu duygusundan kurtulamıyordu. Birlikte geçirdikleri süreyi günlük yaşam olarak kabullenip yavaş yavaş köklenen alışkanlıklara güveneceği yerde, ilişkilerini daha çekici bir duruma getirerek güvence altına almak için hiç dinmeyen bir zorunluluk hissediyordu. Hediyeler alıyor, küçük hizmetlerde bulunuyor, Louise'nin odasına taze çiçekler koyuyordu, kimse onu ilgisizlikle suçlayamazdı. Ama Louise'ye verebileceği en büyük hediye, boş zamandı. Louise, gözle görülmeyen şeylere ayıracak boş zamanı olmasından çok hoşlanırdı. Hayır, Rudolf buna tembellik demiyordu, Louise'nin henüz yolunu çizemediği halde yaratıcı bir insan olduğuna inanıyordu. Boş zamanlarının sonucu mutluluktan başka bir şey olmasa bile, Rudolf da onun bu mutluluğunu paylaşmak istiyordu.

Louise, kızıyla yakından ilgileniyor (Henriette henüz dört yaşında olduğu halde okumayı ve blok flüt çalmayı öğrenmişti), onunla uzun yürüyüşler yapıyordu; ama zamanının çoğunu kendi odasında, Rudolf'un bilmediği bir şeylerle uğraşarak, belki de tembellikle geçiriyordu. Rudolf, ona böyle sorumsuz bir yaşam sağla-

yabildiğine seviniyor, herhangi bir fedakârlıkta bulunduğunu aklına getirmiyordu. Aralarındaki mesafenin soğuklukla ilgisi yoktu. Rudolf da (zoraki olmadığı sürece) yalnızlığı seven biriydi, bu nedenle Louise'nin yalnız kalmak istemesi onun da işine geliyordu. *Louise'yle birlikte yaşadıkça, bundan önceki evliliklerinin aşırı yakınlık yüzünden yıkıldığını anlıyordu* (aşırı yakınlık sözü gereğinden yumuşak kaçıyor, birbirine yapışma demek daha doğru olacak).

Rudolf, üçüncü yılın sonbaharında Amerika'dan bir konferans daveti aldı. Hemen kabul ettiğini bildirecekti (gerçi henüz alıp alamayacağı belli olmayan çıkış vizesi gerekiyordu, ama Rudolf'un tecrübelerine göre, önce daveti kabul edip sonra vizeye başvurmak daha iyi sonuç veriyordu), ancak Louise'ye sormadan karar verirse onu gücendireceğini düşündü. Boşuna çabaladığını bildiği halde mektubu Louise'ye gösterdi. Ne olabilirdi ki? Louise iç çekerek davetiyeyi okuyacak, kıskançlığını gizleyemeden pek sevindiğini söyleyecekti.

Rudolf, Louise'nin mektubu nasıl hüzünlü bir gülümsemeyle geri verdiğini görünce, bu yolculuğa ya birlikte gideceklerini, ya da gitmeyeceğini söyledi. Louise hemen karşı çıktı, aslında onunla gelmeyi çok istiyordu, ama bu yüzden akıntıya kürek çekmenin gereği olmadığına inanıyordu. Rudolf iyimser görünmekteydi. Evli olsalar daha az sorun çıkacağını belirtmekten kendini alamadı, ama ne olursa olsun Louise için de çıkış vizesine başvuracağını söyledi - denemekten ne çıkardı?

Kültür bakanlığındaki bölüm şeflerinden birini tanıyordu, adam önceki görüşmelerinden birinde Rudolf''un işleriyle ilgilenen kişi olduğunu sezdirmişti. Rudolf'un ithalat, basım, satın alma izinleri, pasaport işlemleri gibi konularda daha önce de ona işi düşmüştü. *Rudolf, devletle hemen hemen bütün ilişkilerinin bir tek başvuru noktasına toplanmasını pratik buluyordu.* Glowatsch adlı bölüm şefi Rudolf'a (ne de olsa rejime karşı gelenlerden biriyle görüştüğünü unutmadan) mesafeli davranıyor, ama saygıda kusur etmiyordu. Rudolf, güvenilir bir yurttaş sayıldığı günlerde çok daha az ilgi gördüğünü, Glowatsch'ın güçlükle randevu verdiğini ya da onu başından savmak ister gibi bir suratla karşısında oturduğunu hatırladı. Oysa son gelişinde adam kahve isteyip istemediğini bile sormuştu.

Rudolf davet mektubunu gösterdi. Glowatsch gönderenin adresine kısaca göz attıktan sonra, şu sıralarda Amerika Birleşik Devletleri için kolay kolay çıkış izni verilmediğini söyledi. Rudolf bu sözlere alışıktı. Glowatsch, her seferinde çıkış izni dilekçesini görür görmez, kendisinden olmayacak bir şey istenmiş gibi davranırdı, anlaşılan üstlerinden böyle emir almıştı. (Hesabını yaptım, benim dokuz başvurumdan ikisi kabul edilmemiş, biri İsrail, öteki İngiltere yolculuğu.) Glowatsch, her görüşmede yaptığı gibi not almak üzere kalem kâğıt çıkardıktan sonra davet mektubunu okudu. Rudolf, Glowatsch'ın izin işlemini ne ölçüde etkileyeceğini kestiremiyordu; adam belki sadece dilekçeleri teslim alan bir evrak memuruydu, belki de tavsiyelerde bulunup sonucu değiştirebilecek biriydi. *Rudolf, her ihtimale karşı adama önemliymiş gibi davranıyordu.*

Glowatsch, mektubu okuduktan sonra, o güne kadar böylesine pürüzlü bir işi ilk kez görmüş gibi başını kaşıyıp yanaklarını şişirdi. Rudolf gülümsedi, Glowatsch'ın karar vermekte ne kadar zorlandığını görünce insanın neredeyse ona acıdığını söyledi (bölüm şefini küçük düşürecek bir espri yapmak niyetinde değildi, sadece havayı biraz yumuşatmak istemişti). Glowatsch şakayı duymazlıktan geldi. O anda karar verilecek bir durum olmadığını, dilekçeyi işleme koyacağını söyleyerek, Rudolf'a yine de fazla umutlanmamasını önerdi. Bu sözlerin de pek anlamı yoktu.

Rudolf, iki noktayı daha belirtmek istediğini söyledi. Birincisi, ani bir aşırı güven duygusuna kapılarak daveti kabul ettiğini bildirmişti. Glowatsch söze girdi, aklında yanlış kalmadıysa Rudolf'un dördüncü ya da beşinci kez böyle durumlara girdiğini hatırlatarak Rudolf'tan buna karşı mutlaka önlem almasını istedi. Önündeki kâğıda bazı notlar alırken Rudolf kaldığı yerden devam etti: İkinci ve işleri asıl karıştıracak noktanın da, hayat arkadaşını yanına almadan bu yolculuğa çıkmama kararı olduğunu açıkladı. (Hayat arkadaşı sözü ağzından zorla çıkmıştı, ama kız arkadaşım derse, Louise'nin vize şansını azaltacağını düşünüyordu.) Bölüm şefinin bu sefer numaradan değil, gerçekten dehşet dolu bakışlarının tadını çıkararak, Louise'yi birlikte gelmeye güç bela razı ettiğini sözlerine ekledi; keyfi yerine gelmişti.

Glowatsch, bütün iyi niyetine rağmen artık not almanın gerek-

siz olduğunu düşünerek kalemini masaya bıraktı. Amerika'dan gelen mektuba bir daha göz gezdirdi: Tahmin ettiği gibi, mektubun hiçbir yerinde iki kişiden söz edilmiyordu. Üstelik Rudolf, sözünü ettiği hanımla evli bile değildi. Glowatsch, bu nedenle Rudolf'un ikisi için çıkış izni istemesinin olsa olsa anlayışla karşılanabileceğini, ancak vize konusunda herhangi bir hak talep edemeyeceğini anlattı. Rudolf bu sözlerden de hiç etkilenmedi, zaten böyle bir engelle karşılaşacağını tahmin etmişti. Glowatsch'a, o güne kadar evlenip evlenmemeyi hep bir gönül sorunu olarak gördüğünü, çıkış vizesiyle ilgisi olduğunu aklına bile getirmediğini söyledi; ayrıca dilekçesini ahlak değil kültür bakanlığına getirdiğinden emin olduğunu vurguladı.

Glowatsch, Rudolf'la başa çıkamayacağını anlamıştı, en azından tartışmaya girmekten çekiniyordu. Kültürle ahlakın çelişkiye düşmediği gibi bir şeyler geveledikten sonra tekrar kalemini eline alıp Rudolf'un inanılmaz isteklerini kâğıda dökmeye koyuldu. *Adam bir şey sormadan Rudolf, Louise'nin soyadıyla doğum tarihini yazdırdı.*

Rudolf eve dönünce, Glowatsch'la konuşmasını neşeli bir serüvenden söz eder gibi anlattığı halde Louise onun fazla iyi niyetli olduğu kanısına vardı. Kendisi onun yerinde olsa, Amerika'ya gidebilme şansını az önce yok etmiş biri olarak bu kadar keyiflenemezdi; tabii o da birlikte gitmeye can atıyordu, ama bu çabaların sonucunda ikisi de vize alamayacaklar, bir süre sonra da Rudolf onu ayak bağı olarak görmeye başlayacaktı. Rudolf iyimserliğini kaybetmedi, Louise'ye sarılarak zaten şimdiden ayak bağı olduğunu söyledi. O gece Louise'nin kulağına bu işi fedakârlığından değil bencilliğinden yaptığını fısıldadı, üç hafta süreyle Louise'den ayrı kalmaya değecek bir yolculuk düşünemediğini söyledi. Bu tür itiraflar Rudolf için hiç de kolay değildi.

Birkaç hafta sonra haklı olduğu ortaya çıktı. Glowatsch'tan kısa, resmi bir mektup ekinde vize başvurusu için iki belge geldi; Glowatsch, Rudolf'la hayat arkadaşının belgeleri doldurup vesikalık fotoğraflarıyla birlikte geri göndermelerini istiyordu. Louise ne kadar kuşkulanırsa kuşkulansın, Rudolf bunun büyük bir zafer ol-

duğunu anlamıştı: Daha önceki tecrübelerine göre vize belgelerinin gönderilmesinden, vize verileceği anlamı çıkarılabilirdi. Louise sevineceğine, sanki yolculuğun suya düşmesi kesinleşmiş gibi asık bir suratla ortalıkta dolaşıyordu. Rudolf, onun bu davranışını bir tür boş inanç olarak yorumluyor, nazar değmesin diye kötümserliğini sürdürdüğüne inanıyordu.

Louise, belgeyi doldurmaya bir türlü yanaşmadı. Rudolf arada bir işin önemini hatırlatıp, belgeleri bir an önce geri göndermesi gerektiğini söylüyordu, ama boşuna. Hiç değilse resim çektirip çektirmediğini sorup da Louise'nin başını iki yana salladığını görünce bir terslik olduğunu anladı. Normal bir insanın New York'a, Niagara şelalesine, Kaliforniya'ya gitmekten kendiliğinden vazgeçemeyeceğini düşününce içini korku sardı. İlişkilerinin sonu mu gelmişti acaba? Louise sonunda neden böyle davrandığını açıklayınca Rudolf öfkeye kapıldı.

Louise, vize alamayacaklarından emin olduğu için Rudolf'la konuşması gereken önemli bir konuyu o güne kadar açmadığını, ama bunu artık erteleyemeyeceğini söyledi. Önemli konu Henriette'ydi. Henriette'yi bırakıp Amerika'ya gitmek Rudolf için değilse bile Louise için söz konusu olamazdı. Rudolf bir süre önce, hiçbir gezinin Louise'den haftalarca ayrı kalmaya değmeyeceğini söylememiş miydi? Aynı sözler Louise'nin gözünde kızı için geçerliydi. Henriette'ye yolculuk süresince bakacak biri bulunabilirdi, ancak Louise, kızını başkalarına bırakmakla sonradan düzeltilemeyecek bir hata yapmaktan korkuyordu. Henriette, biz dört hafta sonra geleceğiz sözünü anlayacak çağda değildi henüz. Onun yaşındaki bir çocuk annesini bir daha göremeyeceğini sanabilirdi. Yolculuğa çıkmak, Henriette'yi geride bırakmak demek olacaktı, bu ayrılığa ikisi de dayanamayacaklardı. Açıklamalarının Rudolf'un kulağına aşırı dramatik gelebileceğini tahmin ediyordu, bu yüzden o güne kadar sesini çıkarmamıştı, ama bir de Henriette için vize almak söz konusu olamayacağı için en iyisi Rudolf'un yalnız gitmesi olacaktı. Rudolf, gözü arkada kalmadan gitmeliydi; geldiğinde masaya elmalı kek konmuş, yatak takımları değiştirilmiş olacak, Louise en güzel gülümsemesiyle onu havaalanında bekleyecekti, söz veriyordu.

Kulaklarıma inanamadım. Sebastian'ı bırakıp Amanda'yla birlikte seyahate gidersek oğlanın sevinçten takla atmayacağını zaten biliyordum (alışverişe giderken bile evde yalnız bıraksak surat asıyordu), ama onun bu ayrılıktan büyük zarar göreceğini düşünmek gereksiz bir tahminden başka bir şey değildi. Böylesine zeki bir çocuk nasıl olur da dört haftanın ne demek olduğunu anlayamazdı? Dört buçuk yaşındaydı, birlikte dama ya da Memory oynadığımızda on oyundan dördünü güçlükle kazanabiliyordum. Arkadaşlarıyla iskambil oynarken kendinden çok büyükleri öfkeden morartacak kadar hile yapıyor, hokkabaz Rastelli'nin topları gibi sayılarla akrobasi numaraları yapıyordu, öyleyse bu korkunun ne gereği vardı?

Aynı gün Amerikalılara gelemeyeceğimi bildirdim. Bölüm şefine telefon edip gösterdiği sabıra teşekkür ettim, aile sorunları yüzünden ne yazık ki yolculuk programımızdan vazgeçmek zorunda kaldığımızı söyledim. Belki de, bana neler ettiğini Amanda'ya gösterebilmek için, çocuksu bir öc alma isteğiyle bu yolculuktan vazgeçmiştim. Beni asıl çileden çıkaran Amanda'nın kararı değildi (kuşkusuz her anne çocuk sevgisinde aşırıya kaçma hakkına sahiptir), ama geciktirme taktiğine sinirlenmiştim. Davet mektubu gelir gelmez kaygılarını dile getirmiş olsa (haydi, kaygılanmak için de belli bir süre geçmesi gerekeceğini düşünerek üç gün içinde diyelim), çocuk psikolojisi üzerinde tartışabilirdik, ama artık bunun da anlamı kalmamış, Sebastian'a saygıyla bana saygısızlık arasındaki sınır kilometrelerce aşılmıştı.

Amanda yaptığının farkındaydı, birkaç gün benden yüz bulamadığı halde barışma çabalarından vazgeçmedi. Üçüncü gece şaşmaz bir yönteme başvurdu, okuduğum gazeteyi kenara itip göğsüme oturdu. İstediğini elde etti tabii, ama bunun barışmak anlamına gelmediğini, seksten başka bir şey olmadığını söyledim. Amerika'ya mektup yazıp bakanlığa telefon ettiğimi duyduktan sonra soğuklaştı. Sinirli bir tavırla, kendimi onun kurbanı olarak göstermek için böyle yaptığımı, ama sandığım kadar vicdan azabı çekmediğini söyleyerek, boş ver der gibi elinin tersiyle bir hareket yaptı. Bensiz birkaç hafta geçireceğine sevinmişti sanki.

Rudolf, Amerika'ya yolladığı mektuba Louise'nin aşırı tepki gösterdiğini düşünüyordu. Louise genellikle aralarındaki tatsızlıkları fazla uzatmazdı. *Şimdi beni suçlu duruma düşürüyor, sanki aramızı düzeltme sırası bendeymiş gibi davranıyor, bir bu eksikti, dedi kendi kendine.* Daveti kabul etmemekle birini cezalandırdıysa o da hiç kuşkusuz kendisiydi; Louise'nin bu arada neden surat astığını bile unuttuğunu tahmin ediyordu. Düşüncelerini ona da açıkladı, durup dururken huysuzluk etmemesini istedi. Louise alaylı bir tavırla teşekkür etti, Rudolf'un uyarısının tam zamanında geldiğini, bu konuyu düşüneceğini söyledi. Değişen bir şey olmamıştı, ama Rudolf pes etmek istemiyordu.

Birdenbire içinden atmayı yeğleyeceği kadar tatsız bir kuşku yüreğini kemirmeye başladı: Louise, galiba Amerika yolculuğunu fırsat bilip batıda kalmak istiyordu! Gerçi Henriette'ye vize alınmasının söz konusu olamayacağını, denemenin gereksiz olduğunu söylemişti, ama kimbilir, belki Rudolf'un yine de vizeye başvuracağını, mucizenin tekrarlanıp Henriette'ye de çıkış izni verileceğini gizliden gizliye umuyordu. Bu yüzden düş kırıklığına uğramış olamaz mıydı? Rudolf, geçmişte bu kaygısını haklı çıkaran belirtiler aramaya başladı. Louise'yi buraya bağlayan ya da yurt dışına çeken ne olabilirdi? Daha önceleri ondan kuşkulanmasını gerektirecek bir söz ya da anlamlı bir iç çekiş duymuş muydu? Aklına bir şey gelmeyince konuyu istediği yöne çekebileceğine karar verdi. Bir yandan da, keşke yanılmış olsam, diye düşünüyordu. Louise'nin böyle bir niyeti olsa, bu ülkeye değer vermediğimi bildiğine göre, neden bana açılmasın, dedi kendi kendine. Yurt dışına yerleşmenin (ikisinin gözünde de kaçış sayılamayacak bir göçün) iyi ve kötü yönlerini rahatça konuşup tartışabilirlerdi - bu bile Louise'yi aklamak için yeterli bir neden değil miydi? Duruma ancak (yalan söylemezse) Louise açıklık getirebilirdi, ama ona bir şey sormaya cesaret edemedi. Bu soruda gizli bir hakaret bulunduğunun farkına varmıştı. Birkaç güne kalmadan, Louise'nin artık surat asmadığını da görünce rahatladı, Amerika gezisi süresince Louise'nin ondan uzak kalmak için böyle yaptığını düşündü. Gerçi buna sevinmesi beklenemezdi, ama katlanılmaz bir düşünce olarak da görünmüyordu.

Rudolf kıskanç bir insan değildi, zaten başkalarından uzak günlük yaşamları da kıskançlığa pek fırsat vermiyordu (daha önceki

evliliklerinde durum farklıydı, zaman zaman pek çetin sınavlar atlatmak zorunda kalmıştı.) Yolculuk konusunda çıkan tatsızlıktan sonra, ortak yaşamlarının son derece kısır ve tekdüze olduğunu ilk kez fark etti. Gereken değişikliği işinde bulabildiği için buna kolayca katlanıyordu, oysa Louise gibi genç bir kadının toplumdan bu kadar uzak yaşaması doğru muydu? Louise, başkalarıyla ahbaplık etmeye değer vermez görünüyordu, ama kendi isteğiyle uzak durduğu sosyal ilişkilerin zamanla eksikliğini hissetmeye başlar, her geçen yıl büyüyüp çekilmez hale gelen bir özveri olarak görür müydü acaba? Rudolf'un eve birilerini çağırmak ya da arkadaşlarına gitmek önerilerinden çoğuna burun kıvırması ille de insanlardan kaçtığı anlamına gelmeyebilirdi, çoğu kendisinden epeyce yaşlı olan o insanları sevmemişti belki. Evet, kesinlikle sevmemişti. Rudolf, Louise'yi birlikte götürmeyi başardığı birkaç dost toplantısından sonra onun herkesi keskin bir dille eleştirdiğini hatırlıyordu: Direniş sohbeti, zoraki öfke, pantolon ceplerine gizlenmiş yumruklar, rejim düşmanı gevezeliği gibi sözler etmişti. (Bunlar Amanda'ya hiç yabancı gelmeyecek.)

Suya düşen Amerika gezisi yerine Baltık kıyılarında, içinde farelerin cirit attığı saz çatılı bir evde tatil geçirmeye gittiler. Rudolf, kirayı dövizle ya da batı mallarıyla ödemeyi kabul ettiği için, ev sahibi tersane işçisiyle karısı ona öncelik tanımışlardı. Louise, Rudolf'un en azından beşinci kez tatilini geçirdiği bu yöreye daha önce gelmediği halde hiç sesini çıkarmadı. Ev sahiplerinin çocuğu, oyuncak devesini gösterip bunu Rudolf'un eski karısının armağan ettiğini söylediğinde bile Louise çarpık bir gülümsemeyle yetindi, zor durumda kalan Rudolf'a, buna benzer olayların onun suçu olmadığını, çekinmesi gerekmediğini anlatmak ister gibiydi.

Evin önünde güzel bir kumsal olduğu halde, deniz kenarına ulaşmak için arabayla uzunca bir yol gitmeleri gerekiyordu. Evin önündeki kumsalda sadece çıplak denize girilebiliyordu, Louise ise çıplak yüzmeyi kesinlikle kabul etmemişti. Rudolf, Louise'nin önceleri böylesine aşırı erdem düşkünlüğü belirtileri göstermediğini söylediğinde Louise, insanı rahatsız eden bakışlar bir yana, terleyen göbeklerin, acınacak cinsel organların, yağ tulumuna benzeyen kalçaların aşırı erdem düşkünlüğüyle ne ilgisi olduğunu sordu. (İşin ucu bana dokunsa bile, Amanda'nın her şeyi kaşla göz arasın-

da alay konusu yapmasına oldum olası hayranlık duymuşumdur. İnsanın öfkesini kabalığa kaçmadan alaya dökmesinin ne kadar zor olduğunu kendimden bilirim, Amanda alay etme sanatını benden çok daha iyi uyguluyordu. Evliliği süresince edinip sık sık kullanarak geliştirdiğini sandığım bu özelliği, barış anlaşması imzalandığı halde dağılmayıp her an yeniden savaşa katılmayı bekleyen bir orduya benziyordu.) Henriette, güzel havalarda evin önündeki çıplaklar plajına iniyordu. Louise yüzmeye gitmek isterse, Rudolf'un aşağıya inip Henriette'yi eve getirmesi gerekiyor, kız her seferinde kıyametleri koparıyordu. Henriette'ye göre öteki plajdaki çocuklar daha can sıkıcıydı, üstelik orada da mayosuz denize girdiğine göre, güneşin altında cehenneme dönmüş otomobile binip uzaklara gitmek istemiyordu. Ne var ki, Louise kızının yalvarmalarıyla yumuşamadı.

Plaj, büyük bir aile evinin mutfağı kadar sıcaktı. Merkez Louise'ydi, bütün otoritenin onun elinde olduğuna kuşku yoktu: Keten örtüyü yayıp, piknik sepetini orta yere yerleştirip ellerini çırptığı anda yemek saati gelmiş demekti, bir saniye daha erken değil. Ya da, güneşten fazla yanmamak için ertesi gün vakit geçirecek başka bir program yapmalarını istediğinde karşı gelmek para etmiyordu. Louise'nin kararlılığı ve güçlülüğünün arttığı dikkat çekmekteydi, bu yolculuğa çıkana kadar reddettiği bu rolden son zamanlarda hoşlanmış görünüyordu. Rudolf, acaba ev kadını olma yolunda mı, diye düşündü. Ürkütücü olduğu kadar huzur veren bir fikirdi bu. Kumlara uzanarak başını Louise'nin karnına koyuyor, barsaklarının gurultusunu dinleyip, soluk alışını hissederken hayatının sonuna kadar sürmesini isteyeceği dakikayı sonunda bulduğunu düşünüyordu.

Rudolf, sınırsız mutlulukların her zaman gökten indiğine inanmazdı. Bu yüzden, Louise'yle aralarındaki huzuru sürdürmek için ne yapması gerektiğini düşündü. Coşkulu sözlerle duygularını açıklamak istiyordu, ama Louise'nin alay etmesinden çekindiği için vazgeçti. Bir seferinde, hükümetin açıklamalarından birini dinledikten sonra, adeta kutsal bir öfke duyuyorum, dediğinde Louise, sinir krizlerini denetleyen resmi dairenin, sözlere dökülen öfkeler yerine, kutsal da olsa, gizli kalmışları yeğlediğini söylemişti. Bu sözlerde gizlenen haksızlığın farkında değildi herhalde (üstelik

ödün vermemeye Rudolf kadar dikkat eden birine söylenmezdi), bütün gençler gibi Louise de her önemli jeste, her sembolik söze yerli yersiz tepki gösteriyordu. *İnsan ancak kafadarları arasında mutluluktan dem vurabilir, başka bir ortamda kolayca gülünç düşer,* işte Rudolf bundan korkuyordu.

Önemli bir çaba göstermeden çok zevkli bir tatil geçirdiğine inanan Rudolf, eve dönmeden bir gece önce durup dururken ilkesel bir tartışma başlattı. Dikkat çekebilmek için numara yapıp, birazdan söyleyeceklerini uzun zamandır düşündüğünü belirterek konuyu açtı (oysa yalan söylüyordu, o gün ilk kez aklına gelmişti, fikrini Louise'ye açmakla doğru hareket ettiğinden pek emin de değildi). Tatil boyunca, herkesin birbirini tanırmış gibi davrandığı bu çevrede zaman zaman, Louise'yi çok kısıtlı bir hayata zorladığını düşünmüştü. Zorlamanın nerede olduğunu kesinlikle belirleyemiyordu, ancak Louise'nin Rudolf, çocuk ve sinir törpüsü arkadaşı Lilly dışında kimseyle ilişkisi olmaması gözden kaçmıyordu. Bu durumun iyi olması mümkün değildi, Louise Rudolf'u tanımadan önce mutlaka farklı bir yaşam sürdürmüştü. Dünyadan elini eteğini başkasının zoruyla değil, kendi isteğiyle çekmiş bile olsa, insanlardan böylesine bıkıp inzivaya çekilmek için yaşı çok genç değil miydi? Günün birinde Rudolf'u, onu başkalarından koparıp ufkunu daraltmakla suçlamamalıydı.

Neden söz ediyorsun, diye sordu Louise. Rudolf örnek vermeye çalıştı. Louise'nin de kabul edeceği gibi, bir gün bile onu kontrol etmediğini, istediği gibi yaşamaya hakkı olduğunu başından beri kabullendiğini, ancak Louise'nin bu haktan yararlanmadığını anlattı. Bunları söylerken, ne demek istediğini bilmediği için kendini hiç de iyi hissetmiyordu. Asıl amacı, Louise'ye yüce gönüllülüğünü göstermek, en azından hissettirmekti, ama bu amaçtan gittikçe uzaklaştığını görüp telaşlanıyordu.

Louise, bu sözlerin başka erkeklerle ilişkiye girmesine davet anlamına gelip gelmediğini sordu. Rudolf yüzünü buruşturdu, ama Louise'nin mantıklı bir sonuca vardığını da kabullenmek zorunda kaldı. (Denizden esen rüzgâr evi sarsıyordu; keyifli bir veda akşamı geçirmek için gereken her şey ellerinin altındaydı. Bacası mükemmel çeken bir şömine, yeterince odun, ev sahibesinin konuklarına yol armağanı olarak hazırladığı punç ve iki sevgili, ama

bunlardan yararlanacaklarına anlamsız bir tartışmaya girmişlerdi.) Rudolf, Louise'nin anlayışına hayran olduğunu, gerçekten de öyle demek istediğini söyledi.

Louise'nin, bu garip söylevin başka ne anlamı olabileceği sorusuna karşılık veremedi, *oysa aptallık ettiğini, onun hayatına başka bir erkek girerse aklını kaçıracağını söyleyebilirdi*. Bunun yerine, (Tanrım, neler saçmalıyorum, diye düşünerek) Louise'nin başkasıyla ilgilenmesinin bile dünyanın sonu sayılamayacağını, iyi bir ilişkinin insana ayak bağı olmaması gerektiğini, insanın ilişki içinde yalnız eşinin değil, kendi isteklerini de yerine getirmesi gerektiğini söyledi. Yakında elli yaşına girecek bir erkek olarak, otuz yaşındaki bir kadına her açıdan yetip yetemeyeceğini bilemezdi, Louise'nin belki de onun hayalinden bile geçirmediği tutkuları, özlemleri ve fantezileri vardı. Bunun tersinin kesinlikle söz konusu olmadığını vurguladı (bir yandan da, dikkat et, istese yemin edemezsin, diyordu kendi kendine). Tabii ki Louise'yi zorla başkasının kollarına atmak istemiyordu, onun hayatına giren birini deli gibi kıskanacaktı (sudan düşünceler insanın yüzeysel sözler etmesine yol açar, hikâyemde bunu kendi yetersiz yönlerimden biri olarak göstermeden yazmayı pekâlâ becermiştim), ama bundan da beterinin Louise'nin başkasıyla ilişkisini ondan saklaması olacağını söyledi. Asıl ihanet işte burada başlayacaktı.

Louise bu karanlık sözlerin ardında gizlenen anlamı bir daha sordu, Rudolf çaresizliğinden, ne demek istediğini açık seçik anlattığını sandığını söyledi. Louise Rudolf'u elinden tutup bir koltuğa çekti, kucağına oturttu, işaret parmağıyla dudaklarını kapayıp saçlarını okşamaya başladı. Artık konuşmak gerekmiyordu; Rudolf, yolunu şaşırmış küçük bir çocuktu, Louise aklını kullanarak onu yatıştırmış, yeniden doğru yola çıkarmıştı. Rudolf, böylesine güçlü bir biçimde açığa vurulan analık duygusunu daha önce kimseden görmediğini düşündü. Körlemeden yola çıkmışken birdenbire bilinmeyen bir kıtaya ayak basan bir denizciye benzetiyordu kendini.

Louise yine de tatili izleyen haftalarda Rudolf'la dalga geçmekten kendini alamadı. Yolda yürürken birini gösterip, bu adamla bir macera düşünebileceğini söylüyor, katıldıkları davetlerden birinde Rudolf'a, salondaki erkeklerden hangisini iç rahatlığıyla önerebileceğini soruyor, ya da arkadaşı Lilly'nin elinde fazladan biri oldu-

ğunu, ilk fırsatta adama alıcı gözüyle bakacağını anlatıyordu. Rudolf bu sözleri sineye çekti: Kurtuluşunun nasıl bir şans olduğunu hatırladıkça alayı hak ettiğini düşünüyordu.

Amanda, başından tehlike işareti olarak yorumladığı bir olay geçtiğini anlattı: Sebastian'ı çocuk bahçesine götürmüş, oğlan kum havuzunda oynarken o da düşüncelere dalmak üzere sıralardan birine oturmuş, ama aklına bir şey gelmemiş. Öylece oturmuş, öteki ana babalar gibi, dünyada çocuğunun oyun oynamasını izlemekten daha güzel bir şey olamazmış gibi rol yapmak zorunda kalmış.

Buna benzer bir şeyler olacağını zaten tahmin ediyordum. Odasında bütün gün boş oturmakla, çocukla biraz ilgilenmekle, aşk hayatımızdaki bir parça mutlulukla hayatını doldurmasını nasıl umabilir, daha doğrusu nasıl bekleyebilirdim? Alaycı bir ses tonuyla yakınmasına aldanmadım, durum oldukça ciddiydi, bunu anladığımı belli etmek için elimden geleni yapmalıydım.

Amanda sözlerine devam etti: İkizleriyle oynayan başka bir anne, çamaşırlar fazla kirli değilse aynı deterjanlı suda iki partide yıkanabileceğini söylemiş; Amanda ikinci partinin birincisi kadar temiz yıkanacağına inanmadığı halde bu yöntemi denemek istiyormuş, ancak çamaşır makinemizin musluğa boşalttığı yıkama suyunu nasıl toplayacağını bilemiyormuş. Merhametten neredeyse ölecektim, ama bunun da bir amacı olduğunu sanıyorum. (Rudolf'a aynı olayı yaşatmadıysam, onun da benim kadar çaresiz kalmaması için yapmadım bunu, çaresizliği yazıya dökmek pek güç sayılmaz. Önemli olan hikâyemin temeliydi: Rudolf'u kendimden daha yumuşak bir tip olarak çizmiştim, bu durumda gerçekten merhamet duygusuyla kahrolabilirdi. Üstelik Louise benim gözümde Amanda'dan daha gururlu ve içe dönük bir kişiydi. İkimizin karakter özelliklerini doruğuna çıkarmayı başarabildiğim için yazdıklarımı pek beğeniyordum. Sadece bu olayı eklemekle hikâyenin yapısını altüst edebilirdim.)

Amanda'ya benden bir şeyler istemesini söyledim. Nasıl yardım edebilirdim? Benim yapabileceğim bir şey olmadığını, bunu ancak kendisinin değiştirebileceğini, ama ne yapacağını bilemedi-

ğini söyledi, ilk kez gözlerinin dolduğunu fark ettim. (Güç durumlarda kendimi durumu değiştirecek kadar güçlü hissederim, sonradan bunun aldatıcı bir duygu olduğu ortaya çıkar, yine aynı gücü duymaya başlamıştım.) İşin garibi, Amanda'nın düzenli bir işte günde sekiz saat çalışabileceği, yılda iki-üç hafta izin yapabileceği düşüncesi bana öylesine saçma geliyordu ki, söylemeye bile dilim varmıyordu. Çok duyarlı olduğu için mi korkmuştum? Kesinlikle hayır. Çok zayıf olduğu için mi? Hiç de öyle değildi. Çok kırılgan olduğu için mi? Belki.

Sanat yeteneklerini gözlerinde büyüten birçok insan gibi Amanda da bir çöküntünün eşiğinde duruyordu. Daha doğrusu, çöküntüye uğramıştı bile. Bundan sonra normalliğe uyum sağlamaktan, dikkat çekecek bir performans gösterme olanağını ne yazık ki bulunmayan ilginç ve akıllı bir insan olduğunu kabullenmekten başka çaresi yoktu. Kendi kendisinden duyduğu düşkırıklığını unutamamıştı, ona ancak ben yardım edebilirdim. Anlayışla acıma duygusu arasında kesin bir sınır çizmem gerekiyordu: Amanda birincisine layıktı, ama ikinciyi hak etmemişti.

Ne var ki, cesaret vermek, sabır ve güleryüz göstermekten başka sunabileceğim bir yardım yoktu. Yayıneviyle ilişkilerim artık yok denecek kadar azalmıştı, Amanda'nın ara sıra eleştiri yazmasını ya da düzeltme yapmasını sağlamak için kime başvurabilirdim? Ayrıca benim birini önermem, önerilen kişiye kötülük etmek olurdu. Eski tanıdıklarımdan sadece Baruch'la dostluğumu sürdürüyordum, yayınevinde bunu bilmeyen kalmamıştı, zaten bu ufacık ülkede sır diye bir şey yoktu. Baruch benim yüzümden gözden düşmüştü. Sonuç alacağını sanmıyordum, ama bütün yolları denemiş olmak için ona akıl danıştım.

Baruch, yanlış hatırlamıyorsa Amanda'nın benimle tanışmadan önce gazetecilik mesleğinde sivrildiğini söyledi (oysa Amanda'yı sever, hele bir iki kadeh içince ona hayranlıkla bakardı, ama dedikodu yapmadan duramıyordu), eski mesleğine dönebileceğini belirtti. Birincisi, Amanda'nın bunu ağır bir yenilgi, daha alt düzeye indirgeme sayacağını, ikincisi, onu işe alacak bir gazete düşünemediğimi söyledim. Baruch bunun üzerine, Amanda'nın içinde bulunduğu durumda, her işi aşağılanma olarak göreceğinden hiç kuşkusu olmadığını, dolayısıyla birinci noktaya daha fazla kafa yormak ge-

rekmediğini açıkladı. Gazetelerle ilgili düşüncelerimi daha önemli buluyormuş: Ülkemizdeki bütün gazeteler bir tek yazı işleri müdürüne, hafızası son derece güçlü ve fil gibi kinci birine bağlıymış. Neyse ki o bile her istediğini yapamıyormuş, açıkça söylemek gerekirse etkenliği belli bir sınırdan öteye geçemiyormuş - tanıdığım Batı Alman muhabirlerden biriyle konuşmalıymışım. Belki onun gazetesi ya da radyo istasyonu Amanda'ya arada bir yazı yazma fırsatı verebilirmiş. Amanda da zaten *Thüringen Postası*'na haber hazırlamaktansa böyle bir iş yapmayı tercih edermiş.

Baruch açısından bakılsa bile ne kadar saçma bir düşünce. Amanda'nın niyetini çok yüzeysel görmesi bir yana, Baruch başka ne umuyordu? Amanda'nın yasa dışı bir yaşam sürdürmesini mi bekliyordu? Batı Alman tanıdığımdan, ülkesinin yasalarını çiğneyip (kendi geleceğini de tehlikeye sokarak) Amanda'ya düşman hatlarının gerisinde bir iş bulmasını mı isteyecektim? Üstelik benim gazeteci tanıdıklarım sözüyle neyi kastediyordu? Kendi işlerimi yaptırmak için bir alay batılı gazeteciyi ülkeye çağırmıştım sanki. Baruch'un görüşleri bağlayıcı olamayacağına göre onunla daha fazla tartışmamın ne gereği vardı? İşe yaramaz bir fikir gerektiğinde yine kendisine danışacağımı söyledim, Baruch bu sözlerden, Amanda'nın sorununun fazla ciddi olmadığı sonucunu çıkardı. Kimbilir, ya Amanda'nın girdiği açmaza çözüm bulunamayacağını düşünüyordu, ya da bu dünyada geçim kaygısı olmadan evde oturup hayata nasıl anlam kazandırılacağını düşünmekten daha ciddi sorunlar olduğuna değinmek istiyordu. Belki de, kendisi su katılmamış bir materyalist olduğu için Amanda'nın taleplerini kapris olarak görmekteydi, ama Amanda'nın ne istediğini kim bilebilirdi ki?

Rudolf, Louise'nin doğum gününe görünüşte eli boş geldi. Olağanüstü gösterişli çiçekler, tebrikler, öpücükler eksik değildi elbet, *Henriette de alışılmış resimciği çizmişti,* ama başka bir şey yok muydu? Louise asla, gerisi nerede, diye sormazdı (oysa bir şeyler daha geleceği belliydi), Rudolf bu baskıya direndi ve sesini çıkarmadı. Sadece arada bir belli etmeden saatine bakıyordu. Sonunda

kapı çalındı. Louise, Rudolf'un rahatlayarak gülümsediğini görünce daha kapıyı açmadan birinin doğum günü hediyesini getirdiğini anladı.

Gelen, Avusturya gazetelerinden birinin Hunsicker adını verdiğim muhabiriydi. Rudolf'u ilgilendirmeyen herhangi bir güncel olay hakkında onunla mutlaka bir röportaj yapmak istiyordu; fakat Hunsicker bu ricasını günler önce belirttiğinde, (bu konuda Rudolf'dan daha yetkili birinin olmadığını, Avusturya kamuoyunun onun fikrini öğrenmek için adeta yanıp tutuştuğunu söylemişti) Rudolf, eline geçen fırsatı anında değerlendirerek kendi koşulunu öne sürmüştü: Hunsicker Batı Berlin'den Louise'ye bir doğum günü hediyesi getirirse röportajı kabul edecekti. Yasaklanmış, ülkeye kaçak olarak sokulacak bir şey istemiyordu: Louise, hâlâ tanıştıkları gün üstünde olan paltosunu giydiği için siyah kaşmir bir palto istemişti. (Aslında böyle bir röportaj yapılmadı. Uzun zamandan beri tanıdığım genç muhabir Avusturyalı değildi, *Norddeutscher Rundfunk*[1] hesabına çalışıyordu, arada bir ufak tefek işlerimi hallederdi, hediye de siyah kaşmir palto değil, kırmızı ipek bluzdu, oysa lavanta mavisini istemiştim. En korkuncu, Doll -adamın adı aslında Doll'du- Louise'nin doğum gününü kutlamaya tam yirmi dört saat rötarla gelmişti.)

Aslında bu paranın üçte birine de doğru dürüst bir palto alınabilirdi, ama Rudolf, Louise'nin lükse düşkünlüğünü biliyordu. Louise, yalnız giyeceklerin değil, bütün eşyaların kullanım değerinden çok olağanüstü olmasına önem verirdi (hikâyemde buna örnek olacak bir olay anlatmıştım, ama ne olduğunu unuttum), yine öyle oldu. Louise sevincini gizleyemedi, baş başa kalır kalmaz gerektiği gibi teşekkür edeceğini Rudolf'un kulağına fısıldadı. Rudolf'a faturayı verebilmek için fırsat kollayan Hunsicker'e de teşekkür edip onu çaya davet etti. Hunsicker'in geleceğini bilmediği için röportajdan da haberi yoktu. Durum açıklanınca Louise bir şartla kabul edeceğini söyledi: Odada kalıp konuşmayı dinlemek istiyordu.

Hunsicker Louise'nin isteğine karşı çıkmadı, zaten ona sadece nezaket gereği sorulmuştu. Asıl önemli olan Rudolf'un onayıydı. Rudolf soğukkanlılıkla başını salladı, ama şaşırmıştı. Louise, o güne kadar Rudolf'un işiyle ilgili her konudan uzak dururken

1. Kuzey Almanya Radyosu (ç.n.).

şimdi neden abartılı bir ilgi gösteriyordu? *Rudolf, bu ilginin kaşmir paltoya karşılık olarak verilen basit bir dostluk gösterisi olduğuna inanmak istemiyordu.* Louise, içinden geldiği gibi davranan bir insan değildi. Rudolf, kendine göre bir teori geliştirerek, Louise'nin kararını değiştirdiğini, bundan böyle onu ilgilendiren konuları benimsemeye başladığını, hiç değilse dikkatle izlemeye hazır olduğunu düşündü. Karar değişikliğini uygulamaya başladığı tarih de önemliydi: İnsan alışkanlıklarından vazgeçmek için genellikle yılbaşı ya da doğum günü gibi önemli bir günü seçmez miydi?

Louise, sırtında yeni paltosuyla odanın bir köşesinde (göz yaşartacak bir halde) oturmuş, varlığını mümkün olduğunca hissettirmemeye çalışıyor ve konuşmayla ilgilenmez görünüyordu. Rudolf, çok geçmeden soruların cevaplarını görünüşte Hunsicker'e verdiğini, ama aslında Louise'ye hitap ettiğini fark edip sinirlenmeye başladı. (Röportaj bence önemli olmadığı için hikâyede tümünü değil, sadece bazı bölümlerini kurgulamıştım.) Sınav komisyonu karşısında otururmuş gibi, sözlerini ölçüp biçmeden, esprisizce sıralıyordu. Birkaç kez, hayır olmadı, cevap geçersiz, baştan almak istiyorum, dedi. Hunsicker bu durumda teyp bandını geriye sarıp istediği yere gelince Rudolf'tan işaret bekliyordu. Ne var ki, ikinci denemeler de birincilerden daha başarılı olmuyordu. İçinde bulunduğu sıkıntılı durumu Louise'nin fark edip de yavaşça odadan çıkmaması için ne kadar duyarsız olması gerektiğini düşündü öfkeyle. Örneğin bu ülkede yazarların, fikirlerinin belli bir sınırı aşmamasına çok dikkat etmeleri gerektiğini söyledi, ikinci denemede ise yazarların belli bir devlet kurumuna değil, okurlarına karşı sorumlu olduklarını belirtti, oysa aslında yazarların başkalarının değil, kendilerinin doğru bulduğu gibi yazmaları gerektiğini söylemek istediğini ancak sonradan hatırladı. Louise varlığını sadece bir kez, yerinden kalkıp Hunsicker'le Rudolf'un fincanlarına çay doldururken hissettirdi, servis yaparken garson gibi gülümsüyordu.

Hunsicker, röportajın sadece yarım saat süreceğine söz vermişti, ama işkencesi bitip tükenmek bilmiyordu. Rudolf, süreyi aştıklarını fark ettiği halde sesini çıkarmadı; hâlâ aklına Louise'yi etkileyebilecek bir şeyler gelebileceğini umuyordu. Artık Hunsicker'le konuşmasının tek anlamı Louise'nin varlığıydı. Çok geçmeden dayanamayıp yerinden kalktı, söylenecek her şeyin söylendiğini,

başka bir katkıda bulunamayacağını belirtip görüşmeye son verdi. Louise'nin belli belirsiz başını salladığını görür gibi olmuştu.

Hunsicker gittikten sonra Rudolf, Louise'nin doğum günü olmasına rağmen can sıkıntısını daha fazla saklayamadı. Röportajın başarısızlığının suçunun sadece Hunsicker'in yavan sorularında olmadığını, Louise'nin de katkıda bulunduğunu söyleyiverdi. Ense kökünde Louise'nin varlığını hissettiği için doğru dürüst konuşamamış, kendi karşılıklarından çok onun kaş göz işaretlerine dikkat etmek zorunda kalmış. Louise madem ki acı sonla karşılaşana kadar yanlarında kalacak ölçüde katı yürekliymiş, o halde hiç değilse söze girseymiş. Rudolf'un saçmalamaya başladığını anladığında neden yardım etmek için ortaya geliştirebileceği bir fikir atmamış. Dev bir kulak gibi köşede otururak sadece rahatsız etmekle kalmamış, aynı zamanda işe de yaramamış, böyle yapacağına röportajı sonradan gazetede okuması daha iyi olacakmış.

Louise, ya doğum gününün keyfiyle (kaşmir paltosunu hâlâ çıkarmamıştı) ya da gerçekten öyle sandığı için, Rudolf'un neden söz ettiğini anlamadığını, röportajın hiç de kötü sayılmayacağını söyledi. Rudolf, Hunsicker'in pek de parlak sayılamayacak sorularına kesin karşılıklar vermiş, bunu ilk hamlede başaramadığında daha uygun bir cevap vermek için ikinci hakkını kullanmış, ille de eleştirilmesi gerekiyorsa, ara sıra gereğinden fazla kibirli davrandığı söylenebilirmiş. Bu kibirli davranışlara karşı çıkmak şöyle dursun, aksine, Louise bunları pek asil buluyormuş (içinden Rudolf'u öpmek geliyormuş), ama kamuoyuna kendini böyle tanıtmanın doğru olup olmadığını düşünmesi gerekirmiş. Bazı cevaplarında fazlasıyla kendini beğenmiş bir havaya girmişmiş, ara sıra biraz daha alçakgönüllü olmaya gayret etmeliymiş, çünkü görüşlerini Tanrı buyruğuymuş gibi açıklamak her zaman yararlı olmazmış.

Rudolf, Louise'den hak etmediği kadar iyimser bir yargı duyunca rahatlamıştı. Onun azla yetinmeyeceğini bildiği için iki ayrı değerlendirmesi arasındaki tutarsızlığa anlam veremiyordu. Paltosunu çıkarmasına yardım etti, Louise çapkınca gülümseyerek, az önce verdiği teşekkür sözünü hatırlatmasına gerek olmadığını, sırası gelince sözünü yerine getireceğini söyledi. *Masanın başına geçip şampanya içtiler, garip denecek ölçüde neşelenmişlerdi.* Akşam yemeği saati geldi, Henriette dışarıda arkadaşlarıyla oynu-

yor, uzun süreden beri görünmediği halde kimsenin aklına onu aramak gelmiyordu.

Rudolf, Louise'nin onayının biraz daha tadını çıkarabilmek için, kibirli davranışlarını kimi zaman kendisinin de fark ettiğini, bazen de, örneğin az önce olduğu gibi, hiç fark etmediğini söyledi. Çevresinde kendi isteğiyle yarattığı gerginliklerle baş edebilmek için büyük burunluluğu belki bir tür siper olarak kullandığını söylese, Louise bunu hatalı bulur muydu? Louise bir an düşündükten sonra omuz silkerek, konuya şimdiye kadar bu açıdan bakmadığını, haklı olabileceğini söyledi. Fazla ilgilenmişe benzemiyordu.

Daha sonra birkaç konuk geldi: Müzisyen bir karı koca, Louise'nin annesiyle babası, sinir bozucu Lilly ile çocuğu ve annem. Louise bir ara Rudolf'a, Hunsicker'in evli olup olmadığını sordu, Rudolf bilmiyordu. Adam bekârsa uygun bir fırsatta Lilly'le birlikte davet etmeyi önerdi Louise, *Lilly'e uygun bir erkek çıkarsa, röportaj da hiç değilse bir işe yaramış olurdu.*

Bazı yazarlar, eserlerinin sonuna gelince epey zorlanır. Dört bir yana dağılmış bir şeyleri bir arada tutmaları gerekir, bu da onları aşırı derece hassaslaştırır. Ayrıca, eserlerinin bitmek üzere olması, hem de başlangıçta tasarladıklarını gerçekleştiremeden bitmesi onları mutsuzluğa iter. Yeteneksizliklerinin acısını her zamankinden çok çekme zamanı gelmiştir. Kimseyle konuşmak istemezler, ağızlarından gramla laf çıkar, her kelimeyi kendi sorunlarını çözmekte kullanmaları gerekiyormuş gibi kısa cevaplar verirler. Kafaları durmadan çalışır, zararı sınırlamak için alınacak önlemleri düşünüp dururlar; bir yerde duvarın eğriliğinden kapılar kapanmıyordur, küçük odalar buz gibi olduğu için radyatör eklemek gerekmektedir, saray olması beklenirken ancak kulübe olabilen yapılarının akan çatısını bir an önce onarmak zorundadırlar.

Rudolf, romanının sonuna yaklaşıyordu. (Birden fazla romana konu olabilecek) kaprislerine Louise'nin anlayış göstermesini doğal karşılıyor, farkına bile varmıyordu. Bütün gün uyurgezer gibi ortalıkta dolaşması, ancak bir şey istemek üzere ya da çocuğun gürültüsünden yakınmak için ağzını açması Louise'nin neşesi-

ni kaçırmaya yetmemişti. Aksine, Rudolf çekilmezleştikçe Louise'nin ruh hali daha da dengeleniyor, hastasının başından geçenleri kendi tecrübesiyle bilen ve elinden geldiğince yardım etmek isteyen bir doktor gibi davranıyor, keyfini bozmuyordu. Öfke krizi geçiren Henriette'ye, Rudolf'a sabırsızlığından ötürü kızmamasını, onun şu sıralarda bütün sabrını işine yöneltmesi gerektiğini söylediyse de birbirlerine girmelerine engel olamadı.

Rudolf'un yaşadığı gerginliğin sonuçlarından biri de uykusuzluktu. Geceleri sessizce, daha doğrusu sessiz hareket ettiğini sanarak çalışma odasına giderken mutlaka bir şeylere çarpıyor (benim baş belam da Sebastian'ın dört bir yana dağılmış kahrolası oyuncakları, küçük otomobiller, trenler, tahta küplerdi), kapıları gerektiği kadar yavaş kapamıyor, öksürüyordu. Bununla da kalmayıp kahve pişiriyor, tuvaletin arızalı sifonunu çekip gürültüden bütün evi ayağa kaldırıyor, sabahları kahvaltıda bütün gece uyumadığından yakınıyordu. Henriette (bu arada yedi yaşına gelmişti) ile Louise anlamlı bir tavırla birbirlerine bakıp kibarca susmakla yetiniyorlardı; ancak bir seferinde, Rudolf'un herkesi aşırı rahatsız ettiği bir gecenin sabahında Louise dayanamadı, Rudolf'un çalışmasıyla uykusuzluğu arasında kurduğu ilişkinin doğruluğuna pek inanmadığını, bu tür rahatsızlıklara tıp dilinde *yaşlılara özgü yataktan kaçma* dendiğini bir süre önce bir yerde okuduğunu sivri bir dille söyleyiverdi. Ah, bunu söylememeliydi.

Rudolf, elindeki bıçağı ağır çekilmiş film hareketiyle masaya bırakıp başını sallayarak mutfaktan çıktı, Louise onun peşisıra çalışma odasına kadar gitti, kendini affettirmek için iki gün boyunca adeta dizlerinin üstünde sürünerek özür diledi. Şakanın da sınırı olduğunu, yapılmaması gereken espriler bulunduğunu anlamıştı. Rudolf'u kendine göre fazla yaşlı bulmadığını bir kâğıda yazıp kapının altından içeri sürdü, ardından bütün kusuru kabullendiğini, bir an için eğriyi doğruyu ayırt edemediğini yazdığı kâğıdı uzattı. Sonunda Rudolf yumuşadı, ama gerçekten aşırı alınganlık numarası yaptığını Louise'nin abartılı davranışları sayesinde anladığı için mi, yoksa onun yürekten pişman olduğuna inandığı için mi yumuşadığı belli olmadı (bunu ben bile bilmiyordum).

Rudolf'un üç günde bir traş olup sabahlığı sırtından çıkarmadan geçireceği birkaç zorlu hafta daha atlatmaları gerekiyordu. Romanının ortalarına gelinceye kadar, düzenli aralıklarla banyoya girip kapıyı kilitlemek, anahtar deliğini kapatıp saçlarındaki beyazları teker teker koparmak zahmetine katlanmıştı, ama artık buna zaman ayıramıyordu. (Oysa bu işi düzenli aralıklarla yapması gerekirdi, aksi halde hem aradaki fark fazla belirgin oluyor, hem de beyazlaşan saçları koparmak çok uzun sürüyordu.) Evdekiler ayak uçlarına basarak yürümeye, fısıldayarak konuşmaya devam ediyorlardı, Louise zamanının büyük bir bölümünü Lilly'de geçirmeye başlamıştı, Henriette'nin bütün gün nerede olduğunu ise zaten kimse bilmiyordu. Louise, yorgunluktan halsiz düşen Rudolf'u arada bir kollarına alıyor, üstüne çekiyor ya da altına uzanıyordu, ama eski sevişme isteğinden eser kalmamıştı, ona gerçekten acıyordu. Rudolf hasta görünüyordu. Bir sabah aynaya bakıp, aman Tanrım, ne yavan bir surat, diye düşündü, ama üstünde fazla durmadı, yazı masasının başına dönüp romanın sağını solunu düzeltmesi gerekiyordu.

Rudolf romanı bitirdiğinde *(ne de olsa günün birinde bitirdiğini söylemek zorundaydı)* Louise'den, anlamsız alışkanlığından vazgeçip taslağı okumasını istedi. Louise bu durumdan pek hoşlanmamıştı, zira onun anlamsız alışkanlık dediğinin, aralarında var olan ve bozulmaması gereken sessiz bir anlaşma olduğunu düşünüyordu. Sert bir eleştiri Rudolf'un dengesini çabucak bozabilirdi, üstelik Louise'nin bu eleştiriyle geç de olsa öc aldığını sanabilirdi. Rudolf; Louise'nin aklından geçenleri okumuşcasına, sözünü sakınmamasını istedi. Eleştirinin ne kadar acımasız olursa o kadar işe yarayacağını, roman taslağını artık görmeye bile tahammül edemediğini, ikinci bir kişinin kararına ihtiyacı olduğunu söyledi. Yayınevindekiler, her satırı devletin gözüyle okudukları için, sadece yasaklanabilecek bölümleri araştırıyorlar, sözcüklerin birbirleriyle ilgilerine dikkat etmiyorlardı, bu yüzden onların kararına güvenemezdi. Louise okumak istemezse, taslağı vakit kaybetmeden batıya göndermek gerekecekti, bundan sonra herhangi bir değişiklik söz konusu olamazdı.

Louise'nin kabul etmekten başka çaresi kalmamıştı. Eskiden, kendisinin de yazdığı günlerde olsa, Rudolf'un, onun yazdıkları

konusunda düşüncelerini açıklayıp eleştiriye karşı eleştiriyle cevap vermek için görünüşte demokratik bir öneri getirdiğinden kuşkulanırdı. Oysa şimdi Rudolf'un isteğinden gurur bile duyabilirdi. Taslağı ille de yermek amacıyla okumayacaktı, ama her hataya bir özür bulmaya hazır iyi niyetli bir dost gözüyle de okumak niyetinde değildi.

Louise, romanı okuyup bitirdikten sonra iyice rahatladı, kitabı hiç de kötü bulmamış, hatta çoğu yerini ilgiyle okumuştu, tehlikeyi savuşturduğunu hissediyordu. (Hikâyemde kitabın konusuna tek kelimeyle bile değinmemiştim, benim yazmış olmam yetiyordu.) Yerinde kullanılmadığını ya da bağlantılarının iyi kurulmadığını düşündüğü sözcüklerin, cümlelerin ya da bazı cümle bölümlerinin bulunduğu sayfa ve satırları gösteren bir listeyi Rudolf'a verdi. Ayrıntılara girmekten kaçınıyordu. Bu listeden başka yardımda bulunamayacağını (bunun bile yardım sayılmayabileceğini), hikâyenin yapısı ya da konusu hakkında bir şey söyleyecek durumda olmadığını açıkladı. Listeye yazdığı her satırda boyundan büyük işlere karıştığı duygusuna kapıldığını, ama bu işe Rudolf'un neden olduğunu söyleyerek notlara gereğinden fazla önem vermemesini rica etti.

Rudolf bir bakışta listenin işine yarayacağını anladı. Hiç şaşırmamıştı, aksine, böyle olacağını zaten tahmin ediyordu, çünkü Louise'nin aklına güvendiği için ondan yardım istemişti. Bu mutlu anın şerefine, *Ah, Louise, beni ne kadar sevindirdiğini bilse,* diye şarkı söylemeye başladı (Ah, Amanda, kocan mutluluktan eriyor karşında, dediğimi hatırlıyorum). Louise'yi pohpohlayıp ikinci adımı da atarak romanın tümü hakkında onunla tartışmak istediğini söyledi. Eleştirmeye yetkili olmadığı numarasını bir kenara bırakmasını, profesyonel redaktörlerin nasıl zırvaladıklarını bilse, böyle yersiz korkulara kapılmayacağını anlattı. Tamam, dedi Louise sonunda, ama Rudolf'un verdiği bütün garantilere rağmen kavga çıkmasından korkuyor gibiydi.

Louise, sansür kurulu olmasa bu kitabın farklı biçimde oluşacağını ileri sürdü. Rudolf, romanı yazarken sansürü gereğinden sık düşündüğünü mü demek istediğini sordu, Louise uzunca bir süre duraksadıktan sonra, evet, diye karşılık verdi. Ancak, Rudolf'un sansür kurulunun isteklerini yerine getirmeye çalıştığını değil, dikbaşlı tutumunu hiç değiştirmediğini göstermek istediğini vurgula-

dı. Louise'nin görüşüne göre Rudolf, zavallı sansür kurulunu bu romanı yasaklamaya adeta zorluyor, ona başka şans tanımıyordu. En önemli düşüncesi buydu. Sansür, ne kadar sinir bozucu olursa olsun, tutumu önceden bilinen bir kuruluştu, Louise Rudolf'un bu kurumu ayı oynatır gibi oynatarak eziyet ettiğine inanmaktan kendini alamamıştı.

Rudolf, keyfini bozmadan bunun ne anlama geldiğini sordu. Yasağın başlangıç çizgisini biliyor da, bilinçli olarak mı aşıyordu? Louise'ye bakılırsa, doğal bir sınırın ötesinde sansürün geçerlilik hakkı vardı ve herkes buna saygı göstermek zorundaydı. Louise, bu sınıra aldırılmamasını kınıyor muydu? İnsan sınır kontrollarını hiçe sayarak, cebinde yazarlıktan başka kimlik olmadan aklına estikçe bir o yana, bir bu yana gidip gelemez miydi? Rudolf, zaman zaman aşırıya kaçtığını, sınır aşırı gezilerden bazılarının gerekli olmadığını, bu gezileri yapmadan da hikâyesini anlatabileceğini kabul ediyordu. Ama neden, her şeyden önemlisi, kime saygı göstermesi gerekliydi? Kimbilir, belki de filmlerde, savaş alanına seslerini çıkarmadan saldırabilecekleri halde avaz avaz bağırarak hücum eden askerler gibi kendi kendine cesaret vermesi gerekmişti.

Louise Rudolf'un bütün sözlerini kabul ettiğini söyledi, ancak bir romanın sınır aşırı geziler gerektirmesiyle, yazarın romanın gidişine aldırmadan daha işin başında bu sınırı mutlaka aşmayı kafasına koyması arasında dağlar kadar fark olduğunu belirtti. Rudolf acaba sansür kurulunun ne tür bir yasağını tercih ederdi; olmasa da olur denebilecek, yasalara meydan okuyan bazı bölümler yüzünden mi, yoksa romanın mantığından ve yapısından kaynaklanan nedenlerle mi yasaklanmasını isterdi? Louise aklında kalan örneklerden birini verdi: Romanın kahramanı Johannes, iş arkadaşı hanımlardan biriyle buluştuktan sonra eve dönüyor, erkek kardeşi randevunun nasıl geçtiğini soruyor. Ne diyor Johannes? Son derece sıkıcıydı diyeceğine, parti toplantısı kadar sıkıcıydı diye karşılık veriyor. Louise'ye göre yazar, örneğin Johannes'in yataktan kalktıktan sonra dişlerini nasıl fırçaladığını anlatmak yerine iğneleyici sözler kullanmaya önem vermişti. İlle de fikrini söylemesi gerekiyorsa, önce bu dengesizliğin ortadan kaldırılmasını öneriyordu.

Rudolf, iç çekerek bir süre düşünmesi gerektiğini söyledi. Bu kadar direttiği için gizliden gizliye kendine kızmıştı, bu eleştirileri

duymamış olmayı yeğlerdi. Louise'nin boş sözler etmediğini bildiği halde, romanı yeniden yazmaya zorlanmaktan korkuyordu. *Uyarıları bir sonraki kitabında göz önünde tutmaya karar verdi, bu artık yazılıp bitmişti.* İki gün boyunca, düzeltmeleri bahane ederek tartışmanın son bölümünden, Louise'nin beklediği cevaptan kaçmaya çalıştı. Sonunda, üstüne üstlük bir de korkaklıkla suçlanmamak için kararlı bir tavırla Louise'ye giderek zahmetlerine teşekkür etti, ancak değişiklik önerilerini uygulayacak durumda olmadığını söyledi. Louise'nin temel eleştirilerde bulunduğunu, bunlara uyacak olsa, bütün romanı baştan yazmak zorunda kalacağını, oysa bunu yapamayacak kadar tükendiğini anlattı. Bu tartışmayı daha önceleri yapmış olmak gerektiğini ekledi, bir dahaki sefere aynı hataya düşmeyecekti.

Louise, Rudolf'un tepkisinden düş kırıklığına uğramış da olsa renk vermedi. Aslında kendine saklamak istediği fikrini Rudolf'un zoruyla açıkladığını, yazarlık konusundaki görüşlerinin son derece zayıf olduğunu, ağzından çıkan her sözde ukalâlık ettiğini sandığını söyledi. Hikâyemde bundan sonra başka kitap yazılmayacaktı.

Rudolf, yani gerçek Rudolf günün birinde ben evde yokken bize telefon etmiş. Telefona Amanda çıkmış, benim evde olmadığımı, nereye gittiğimi de bilmediğini söylemiş. Rudolf buna hiç aldırmamış, Amanda'yla hiç değilse bu şekilde tanıştığına sevindiğini söylemiş. Onun kim olduğunu bildiğini, kardeşinden onun hakkında çok şey duyduğunu eklemiş (gerçekten de doğru, hayatımdaki yenilikleri Rudolf'a sıcağı sıcağına yetiştirirdim), Amanda'yı tarif edebilecek kadar iyi tanıdığını ileri sürmüş. O güne kadar yalnız adını duyduğu Rudolf'un bu sözleri Amanda'nın hem hoşuna gitmiş, hem de gururunu okşamış. Telefonda neler konuştuklarını oldukça iyi biliyorum, çünkü ikisi de bu görüşmeyi bana hemen hemen aynı sözlerle anlattı. Amanda, tanımadığı biriyle hiç hazırlıksız yaptığı ilk telefon görüşmesinde başka ne desin, meraklandığını söylemiş, keşke Rudolf'un gizli işleri hakkında birkaç soru sorsaydı, o zaman konuşma kısa sürede sarpa sarardı. Böylece Amanda Rudolf'ün kendisini tarif edişini dinlemeye başlamış,

bunu çekici bulmadığı söylenemezmiş. (Rudolf her zamanki gibi adam kandırıyordu. Gerçi Amanda'yı tarif etmiştim, ama telefon görüşmesi sırasında masasının üstünde Amanda'yla benim resmimiz duruyordu.)

Amanda'nın orta boylu olduğunu söylemiş, aşağı yukarı bir yetmiş boyunda olduğunu tahmin ediyormuş, sıradan denebilecek tek özelliği de buymuş. Dikkati çekecek kadar uzun bir boynu varmış, oysa Rudolf'un başı gövdesine o kadar yakınmış ki, kolalı gömlek giydiğinde çenesi yakasına sürtünerek yara olurmuş. Amanda'nın boynu Nefertiti'ninki gibiymiş. Bacakları -en ufak bir art niyeti olmadan söylemek gerekirse- erkeklerin dönüp bakmalarını gerektirecek kadar biçimli olmakla kalmıyormuş, aynı zamanda gövdesine oranı da son derece uygunmuş. Rudolf'a gelince, ona oturan bir dev denebilirmiş, yani belinden yukarısı iri, bacakları ise kısacıkmış, dolayısıyla bu sözleri hayranlıktan çok kıskançlıktan kaynaklanıyormuş. Amanda keyiften dört köşe olmuştur herhalde. Saçları ise başlı başına bir olaymış. Bu kadar güzel, düz, uzun, kızıl kahverengi saçlı birinin saçını omuzlarına dökmesini anlayışla karşılıyormuş. Böylesi başka kime yakışırmış ki. Ama yine de, az önce iznine sığınarak sözünü ettiği kuğu biçimli boynunun etkisini elden geldiğince vurgulamak gerekirmiş. Bunun için de boynunu kapayacağına saçlarını tepesinde topuz yapması daha uygun olurmuş. Saçlarını açık tarayarak bu eşsiz boynu göstereceğine gizliyormuş. Öte yandan, açık taranan saçların da kendine özgü bir güzelliği varmış. Ah, karar vermek kimbilir ne kadar zormuş, Rudolf bu sorunun çözümüne katkıda bulunmayı nasıl istermiş. Yılların tecrübesiyle, hangi sorunun çözülmesine katkıda bulunması gerektiğini hemen anlayabiliyormuş. Bunca lafın sonunda benim nasıl olduğumu, her şeyin yolunda gidip gitmediğini sormuş. Hemen hemen, demiş Amanda, son zamanlarda başımıza bir felaket gelmediğini, günlük sorunlardan başka derdimiz olmadığını anlatmış, bu sorunun özel bir anlamı olup olmadığını öğrenmek istemiş. Hayır, belli bir amacı yokmuş, sadece kardeşini merak ettiği için aramış.

Eve geldiğimde Amanda benim aile albümümü açmış, resimlere bakıyordu. (Hemen her fotoğrafın kenarına korkunç yorumlar yazmış olan) annem Claire'le arası pek iyiydi, Sebastian'ın anne-

me düşkünlüğü onunla iyi geçinmesi için yeterliydi. Kardeşlerime pek yüz vermez, yalnız hayalinde Clark Gable'a benzettiği Rudolf'la ilgilenirdi. Bütün Amerikan ganster filmleri ona Rudolf'u hatırlatıyordu. Annemle Rudolf'u hikâyeme almamakla doğru karar verdiğimden hâlâ emin değilim, onlara yer ayıramamıştım.

Amanda, Rudolf'la ilgili bir hikâye dinlemek istedi, ama ona başka bir anımı, şanlı Sovyet ordusu subaylarından Arkadi Rodyonoviç Pugaçov'un (galiba binbaşıydı) edebiyata ilgimi nasıl uyandırdığını anlattım. Babam savaşın bitmesine kısa bir süre kala şehit düştükten sonra Claire, çevresinde herkesin zaten kederli olmasından herhalde, uzun uzadıya yas tutmadı, sararıp solmadan dört çocuğa bakabilmenin çarelerini aramaya başladı. Barış dönemi başlangıcındaki ilk iki sevgilisi Amerikalıydı, ardından Arkadi Rodyonoviç geldi. Yıllar sonra anneme, o zamanlar Fransızlarla İngilizleri isteyerek mi saf dışı bıraktığını, yoksa bunun rastlantı mı olduğunu sorduğumda, sakin bir tavırla, onların çok fakir olduklarını söyledi. O günlerde hangi devletlerin süper güç, hangilerinin sadece büyük güç olduğu daha kolay anlaşılıyormuş. Ne kadar cana yakın olursa olsun, bir Fransızla ilişkiye girecek kadar kesesine güvenememiş.

Arkadi Rodyonoviç'in savaş yüzünden ayrılmak zorunda kaldığı memleketi Harkov kentinde ailesi var mıydı bilmem, ama sanmıyorum. Başlangıçta gece yarısına kadar bizde kalıyordu, ardından bütün gece kalmaya başladı, daha sonraları akşamın erken saatlerinde gelir oldu, sonunda bize taşındı. Eve eli kolu dolu gelir, salam, balık konservesi, salatalık turşusu dışında zaman zaman topla kumaş ya da çocuk ayakkabısı gibi değerli mallar da getirirdi. Bir gün annemin bir kutu sabun tozuna bakarak mutlulukla: Ne büyük aşk! diye fısıldadığını hatırlıyorum. Adam, günlerini Rus kışlasının dışında geçirip bazı sabahlar şoförlü arabayla işine gidebildiğine göre herhalde oldukça nüfuzlu biriydi. Annem, apartmandaki kadınların onun kendini bir İvan'a sattığını söyleyerek dedikodu yapmalarına aldırmıyor, bunun Nazi karılarının kıskançlığından kaynaklandığını ileri sürüyordu. Her geçen gün biraz daha güzelleşmekteydi (hayalimde öyle canlandırıyor değilim, o zamanlardan kalma resimlerine bakıyorum), Arkadi, müttefik güçlerin subayları içinde büyük ikramiyenin kendisine çıktığına inanmaya

başlamıştı herhalde. Annem onu sadece ailenin koruyucusu olarak görmüyordu, aynı zamanda sevmiş de olmalı ki, arka arkaya iki yıl, 1948 ve 1949 yazlarında Arkadi'ye Laura ve Selma adını koydukları iki kız çocuk dünyaya getirdiğinde evimizde günlerce şölen yapıldı. Bu kadar da çıkarcılık olabilir mi?

Arkadi Rodyonoviç şiire hayrandı. Kendisi de şiir yazar, formunda olduğu günlerde bunların sayısı beşi bulurdu. Lermontov, Puşkin, Yesenin ve Blok adlarının bize bir şey söyleyip söylemediğini sordu, utanarak hafifçe omuz silktiğimizi görünce dehşetle ellerini çırptı. Şoförüyle birlikte özel bir kitaplığa gidip, işgal komutanlığınca yasaklanmış olan bir kitap buluncaya kadar rafları taramış. Ceza olarak, Rus ozanlarının Almancaya çevrilmiş ne kadar kitabı varsa hepsine el koymuş. Kitapları eve getirip okumamızı emretti. Açık söyleyeyim, konuya pek önem verdiği için şiirlerin olağanüstü hoşuma gideceğini sanmıştım, yanılmışım, yine de hepsine şöyle bir göz atıp, on dört yaşımın aklıyla, son derece güzel, dedim. Arkadi yalan söylediğimizi anladı, ama bizi eğitme çabalarından vazgeçmedi. Anneme, Rudolf'a, Benno'ya ve bana, okurken aklımızın bir karış havada olduğunu, yüreğimizi şiire açmadığımız için etkilenmediğimizi anlattı. Yürek açma teknikleri hakkında kısa konferanslar verdi, günün birinde son kozunu kullanarak kendi şiirlerini okudu. Tabii ki Almancaya çevirmiyordu (zaten buna Almancası yetmezdi), ama dilin önemli olmadığını, açık bir yüreğin her dili anlayabileceğini söylüyordu. Hepimiz tiyatroda oturur gibi dizilmiş, evdeki bütün mumları yakmıştık. Arkadi karşımıza geçti, soğuk algınlığı geçiren bir opera sanatçısı gibi hafifçe boğazını temizledikten sonra başladı. Ömrümde bu kadar dokunaklı şiir okuyan birine daha rastlamadım: Hıçkırıyor, fısıldıyor, şarkı söylüyor, elini kalbine götürüyordu. Uçsuz bucaksız enginlere dalıp gitmişken birdenbire gözlerini gözlerimize dikerek bizi delip geçiyor, aniden önünde bitiveren düşmana haddini bildiriyor, ya da son sözcüğe takılıp kalmış, onunla birlikte gittikçe hafifleyip kaybolan sesini dinliyordu. Şiirlerinin çoğu bir soruyla bitiyordu, ama Arkadi ne bizden ne de başkalarından bu sorulara karşılık beklemekteydi, cevabı olmayan sorulardı bunlar. O zamanlar, yüreğiyle dinlemenin ne demek olduğunu anladığımdan emindim, ama aradan geçen sürede unuttum gitti.

İyi, güzel, dedi Amanda, ama ille de Rudolf'la ilgili bir şey dinlemek istiyordu. Garson yanlış bir yemek getirdiğinde, tabağı silip süpürdükten sonra zavallının hatasını yüzüne vurmanın doğru olmadığını söyledim. Zevzeklik, dedi ciddi bir tavırla, ardından Rudolf hakkında gerçeği açıklamanın zamanının geldiğini söyledi. Bir noktayı öğrenmek istiyormuş. İki ayda bir ziyaretime gelen, Amanda'dan kaçırıp gizlice odama aldığım adam kimmiş? Rudolf'un elçisi miymiş? Rudolf'un nerede olduğunu bilmediğim halde nasıl olup da ona resim göndermişim? (Telefon görüşmesi sırasında Rudolf'un onu fotoğrafa bakarak tarif ettiğini hemen anlamıştı tabii.) Aklına korkunç bir kuşku gelivermiş gibi birdenbire gözlerini kıstı: Yoksa Rudolf sahte bir adla, sahte bir kimlikle, ya da suçluların yolculuk edebilmek için kullandıkları birtakım başka yöntemlerle evimize gelmiş de, ben işi pişkinliğe vurup bunu Amanda'dan gizlemiş miyim?

Eh, ne yapalım, ondan saklamaya çalıştığım son sırrın kokusunu almıştı demek. İnsanın sır saklayarak yaşaması hiç de kolay değil, ne olacak, bunu da açıklayayım da rahat edeyim bari, diye düşündüm. (Hikâyemdeki Rudolf olsa sesini çıkarmazdı, o Louise'ye, benim Amanda'ya güvendiğim kadar güvenmiyordu. Beraberliklerinin son zamanlarında, Louise'nin gizli servis tarafından onu kontrol etmek için görevlendirildiğini bile düşünmüş, ama pek üstünde durmamıştı. Kesin olan bir şey varsa o da, Rudolf'un benimki gibi bir kardeşi ve böyle bir sırrı olsa mutlaka çenesini tutacağıydı. Belki de Louise'ye yeterince güvenmediği için hikâyemde ona kardeş vermedim.)

Gerçek Rudolf, başımın dertte olduğunu duyunca (benden değil, Ellenreuther'de yayınlanan yasaklanmış ilk romanımın basında kopardığı fırtınadan haber almıştı), telefon etti, işi saflığa vurarak önümüzdeki günlerde bir yurt dışı gezisi planlayıp planlamadığımı sordu. Evet, Varşova'ya gitmeyi düşünüyorum, dedim, güzel, Varşova ayarlanabilir, dedi. Gerçekten buluştuk, Rudolf uçakla Varşova'ya geldi, akşam beni aşırı lüks bir restorana yemeğe götürdü. Geniş kenarlı şapkasının gölgesinde kucaklaştık, insanın yakasına yapışan türden bir traş losyonu kokuyordu. Onu şimdiye kadar hep açık başlı görmüştüm, ama şapkasına alışmıştı, ne de olsa epeydir görüşmemiştik.

Daha ordövrlerimizi yerken, yakın bir gelecekte başım iyice derde girmeden önce batıya göç etmemin daha uygun olup olmayacağını sordu. Böyle bir göçü engelleyen bazı formaliteler bulunduğunu söylediğimde, bu yüzden buluştuğumuzu açıkladı, beni öylesine pürüzsüz bir şekilde batıya götürecekmiş ki, farkına bile varmayacakmışım. Dedikodulara bakılırsa, bu engeli de atlattıktan sonra artık batıda sırtım yere gelmezmiş. İlk yemek gelene kadar düşündüm (o zamanlar evliliğimde son derece mutsuzdum, bir hamlede bütün sorunları birden çözebilmek düşüncesi çok çekici görünmüştü), ardından kabul etmediğimi bildirdim: Başıma o kadar da büyük dert açmamıştım, ikimiz de aynı hamurdan yoğurulduğumuza göre ben de onun kadar dayanıklıydım, gamsızlık içinde unutulup gitmektense az çok saygın bir yaşamın karmaşasına katlanmaya razıydım. Anlaşılan Rudolf benden bu karşılığı alacağını tahmin etmişti, hemen ikinci planını açıkladı.

Bu yaşımda kahramanlık taslamak istiyorsam o benim bileceğim işmiş, bu konuda bana akıl öğretmek istemezmiş. Şimdiye kadar büyük heyecanlar yaşamadan geçirdiğim yılların bir sonucu olarak görüyormuş bunu, oysa ister inanayım ister inanmayayım, heyecanın fazlasına dayanmak, azına katlanmaktan çok daha zormuş. (Bu sözleri beni şaşırtmıştı, çünkü o güne kadar konuştuklarımızın çok dışındaydı.) Artık gözünü benden ayırmamaya karar vermiş - bu bir öneri değilmiş, sadece bana bilgi veriyormuş. Örneğin bundan sonra düzenli aralıklarla telefon edip herhangi bir sorun olup olmadığını soracakmış, benim doğru cevap vermemi bekliyormuş, ne kadar doğru söylersem o kadar iyi olurmuş: Telefonumu dinlediğinden hiç kuşku olmayan devlet dairesi, yurt dışında birinin bana yapılan eziyetleri anında haber aldığını bilmeliymiş. Saçımın teline zarar verseler, kamuoyunda yaygara kopacakmış, bu tehdidi iyice bilmeleri gerekirmiş. Rudolf beni ziyarete gelemeyeceği için arada bir güvendiği bir avukatı gönderecekmiş. Ona istediğimi söyleyebilirmişim. Avukat, bir evrak çantasına sığması koşuluyla, kitap, hatta gerekirse para bile getirecek, yurt dışına çıkarmak istediklerimi, örneğin yeni kitap taslaklarımı da alıp götürecekmiş. Bu mucizenin nasıl gerçekleştiğini sormamalıymışım, önemli olan işlerin yürümesiymiş. Telefonda söylemek istemediklerimi, örneğin gümrük makamlarının dikkatini çekebilecek

dileklerimi de avukata söyleyebilirmişim. Bu heriflerden her şey beklenirmiş (tatlılarımızı yerken söylemişti bunu, galiba orospu çocukları demişti), dolayısıyla alınabilecek en sert önlemleri almalı, güce karşı güçle cevap vermeliymişiz. Beni izleyen birini fark edersem, telefonda mutlaka bundan söz etmeli, adamın bana saldırmasından korktuğumu da eklemeliymişim; postada gecikme olursa, artık mektuplarımı da çalmaya başladıklarından dem vurmalıymışım; arabayla peşime düştüklerini görürsem, beni bir kazaya kurban etmek istediklerini söylemeliymişim. (Bunlar Rudolf'un gerçek korkuları mıydı, yoksa beni etki altına alıp direncimi mi kırmak istiyordu, bilemiyorum.)

Kahvelerimizi içerken -yoksa sıra votkaya geldiğinde mi- önerisini kabul ettim, kardeşimin koruyucu kanatları altına sığınıp istediklerini yapacağımı söyledim. Gerçeği söylemek gerekirse, bugüne kadar fazla baskı görmedim. Kitaplarımın yayımlanmadığını söylememe gerek yok sanırım. Bir seferinde, kışkırtıcı bir televizyon röportajından sonra arabamın lâstiklerinden biri şişlendi, birkaç telefon konuşması kesildi (Rudolf'la değil, başkalarıyla konuşuyordum), resmi daireler işlerimi yokuşa sürdüler. Belki bunlar bile rastlantıydı, her neyse, hoşgörü hesaba katılamayacağına göre daha fazla baskı yapılmamasının iki nedeni olabilir: Ya stratejimiz başarılıydı ya da ben ünlü biriydim. Artık her şeyi biliyorsun, Amanda. Acaba bu küçük sırrımı neden bunca zaman sakladım?

Louise Rudolf'la evlenmese bile, Rudolf en azından ondan bir çocuk sahibi olmak istiyordu. Daha doğrusu, çocuk isteği ikinci sıradaydı, daha önemlisi, ilişkilerini koparılmayacak bir duruma getirmeyi sağlamaktı. Aralarındaki bağın pek sıkı olmadığının farkındaydı. Konuşmaları yavanlaşmıştı, Henriette de olmasa evleri, insanların ses çıkarmadan birbirlerinin yanından geçtikleri bir kütüphanenin okuma salonuna benzeyecekti. Rudolf, yılların verdiği alışkanlık dışında birlikte oturmaları için herhangi bir neden göremiyordu. Sadece geceler iyi geçiyordu, birbirlerinden bıkmak bilmiyorlar, gündüzlerin eksikliğini kapamaya çalışıyorlardı.

Rudolf, çocuk konusunu açtığında Louise sanki yanlış anlamış

gibi yaptı. Hayretten ağzı açık, dalga geçildiğine emin olamayan birinin yarı neşeli, yarı kuşkulu ifadesiyle oturuyordu. Daha ağzını açmadan Rudolf alınmıştı bile. Bunda anlamayacak ne var, dedi, *çocuk işte, on parmaklı, önünde göbek deliği, arkasında göt deliği olan basbayağı bir çocuk.* Dünyası biraz yıkılmış, sabrı taşmaya başlamıştı, ama kendini tutup bağırmamayı başardı. Bunun yerine şaka yapıp Louise'yi güldürmek istediğini söyledi. Yerinden kalkıp odadan çıkmaya davranırken Louise kolundan tuttu, Tanrı aşkına, neden çocuk istiyorsun, diye sordu. Hiçbir açıklama yeterli olmayacak, daha da kötüsü, Louise'ye aşağılayıcı gelecekti; kolunu kurtardı, konuşmadan evden çıkıp arabasına binerek uyku vakti gelene kadar şehirde dolaştı. Sanırım birine de rastlamıştı, evet, bir meyhanede tanıştığı adam, karısının evden kaçtığını, onun yerinde olsa çoktan çekip gitmiş olacağını anlatmıştı, ama Rudolf onunla içmeye yanaşmadı.

Ertesi gün, her şeyi bir daha etraflıca düşündüğünü, bir gün önceki fikrini Louise ne kadar garipsemişse şimdi kendisinin de o kadar anlamsız bulduğunu söyledi. İnsan onun yaşındaki birinden daha ciddi öneriler beklemeliymiş, ancak Louise'nin korkmasına gerek yokmuş, bundan sonra kendini kontrol altında tutmaya çalışacakmış. Onun nasıl dehşete düştüğünü görür gibi oluyormuş, bunu daha önceden, zamanında akıl edemediği için özür dilemek istiyormuş. Yaptığı hatayı büsbütün vurgulamak pahasına da olsa gerçeği söyleyecekmiş: Aslında Louise'nin çocuk istediğini sanmış, Louise'nin, onun yaşına, işine ya da başka şeylere saygısından isteğini açığa vuramadığını düşündüğü için engelleri ortadan kaldırmaya, onun aklından geçenleri söylemeye çalışmış, işte insan bazan böylesine körleşebiliyormuş.

Louise, tıpkı bir gün önceki gibi Rudolf'un sözlerini nasıl yorumlayacağını bilemedi, gerçek düşüncesini mi açıkladığını, yoksa ona kırıldığı için mi böyle konuştuğunu anlayamadı (ama ben ona yine de Rudolf'a hak verdirmiştim). Kendisinin de sık sık çocuk sahibi olmayı düşündüğü halde (ikinci bir çocuk demişti), çeşitli nedenlerden sesini çıkarmadığını söyledi. Ancak bir konuda Rudolf'a güvence verebilirmiş: Nedenlerin onun yaşıyla ilgisi yokmuş. Tıpkı bir alkoliğin yaşadığı her olayda içkiyi hatırlaması gibi Rudolf da ikide birde yaşından dem vuruyormuş. O güne kadar

çocuk konusunu açmamasının nedeni saygı değil, kararsızlıkmış. Çocuk için geç kalınmış sayılmazmış, acele etmeye bile gerek yokmuş. Rudolf'un önünde çocuk yapmak için, kendisinin çocuk doğurabileceğinden çok daha uzun yıllar olduğunu hatırlatmakta yarar görüyormuş. Bir gün önce Rudolf kapıyı vurup evden çıktığında, Louise'nin yüreği sımsıcak olmuş, gururunun okşandığını hissetmiş.

Rudolf yatıştı, ama tatmin olmadı. İlk bakışta Louise yine çaresizliğini açığa vurarak onun ilgisini çekmeyi başarmıştı; ama Rudolf çok geçmeden bunun konuyu kapamaktan başka bir şey olmadığını anladı. Açık sözlülükle de hile yapılabiliyordu demek. Hata yapmaktan, Louise'yi istemediği bir davranışa zorlamaktan korktuğundan, çocuktan söz etmeden önce uzunca bir süre geçmesini beklemek zorunda kalacaktı. Aslına bakılırsa Louise, bu konuyu kendisi açana kadar beklemesini istemişti, işte asıl tehdit buydu, herhalde daha çok beklerim, diye düşündü Rudolf.

Louise bu arada iş bulmuştu. İş aslında Lilly'e önerilmiş, ama Lilly kazancı az bulduğu için onun yerine Louise haftada üç gün devlet resim galerilerinden birinde grafik satmaya başlamıştı. Satışlar ağır gidiyor, Louise, dükkâna girip çevreye bir göz attıktan sonra hemen çıkan müşterilere anlayış gösteriyordu, sergilenen grafiklerin çoğunun değersiz olduğu kanısındaydı: Çirkin insanlar ve objeler, diye düşünüyordu, insanın gözünü ayıramadığı bir şey yoktu, bütün eserler ilk bakışta anlaşılır olmaya göre düşünülmüştü. Sanatçının gizemli bir şeyler bulmaya çalıştığı ender durumlarda ise sonucu ruhsuz ve yavan bulmuştu. Rudolf, bir gün galeriye gidip vitrinden içeriye göz attı, Louise'nin tezgâhın ardında oturduğunu, evden termosta getirdiği çayı içerek kitap okuduğunu gördü, ona acıdı tabii. Galerinin sağındaki manavla solundaki nalbur dükkânı müşteri kaynıyor, ikisinin arasındaki hüzünlü galeride Louise'si oturuyordu.

Bir gün kuzguni siyah saçlı, genç, yakışıklı bir adam girdi içeri, Şilili bir ressam olduğunu söyledi. Yanında bir dosya resim getirmişti, Louise'ye bunlardan birkaçını satıp satamayacağını sordu, pahalı olmadıklarını söyledi. Louise, böyle bir karar vermeye yetkili olmadığını, ressamın falanca devlet dairesine başvurması gerektiğini, satışa izin verip fiyatı belirlemenin onların işi olduğunu

söylemeliydi; ama resimleri galeride sattığı bütün grafiklerden daha güzel bulduğu için genç adamın isteğini kabul etti. Ressama, bunu sağda solda anlatmamasını, iki-üç hafta sonra tekrar uğramasını, o zamana kadar bir şeyler yapabileceğini söyledi. Dükkâna gelen birkaç müşterisine, çekmecede ilgilerini çekebilecek başka resimler de olduğunu söyleyip dosyayı gösterdi, gerçekten resimlerden birkaçını satmayı da başardı. Rudolf'a karşı kendini savunurken, her kasapta, her giyim mağazasında, bütün dükkânlarda tezgâh altından satış yapıldığını, bu ülkede bunun geleneksel olduğunu söyledi. Rudolf, galerinin durumu anlar anlamaz onu işten atacağını ileri sürünce de, Louise, aman ne felaket, diye karşılık verdi.

(Amanda'nın Şilili ressamla ilişkisi vardı, en azından ben öyle sanıyorum. Baruch bir gün, Amanda'yı bir pastanede yabancı görünüşlü, genç bir adamla otururken gördüğünü söylemişti, bu ancak Şilili olsa gerek. Elimde suçlamaya yetecek delil yok; o haftalarda Amanda bazı geceler eve her zamankinden daha geç gelmiş, Lucie'ye gittiğini, annesiyle babasını ziyaret ettiğini söylemişti. Pastanede oturduğu genç adamın kim olduğunu sorsa mıydım? Ben de, ona sözünü etmeden yüzlerce insanla pastanelerde oturdum, sorsam gülünç duruma düşerdim. Ne kazağında kuzguni siyah saç telleri vardı, ne de odasında yabancı birinin yaptığı resimler. Radyoda Güney Amerika müziği çalan bir istasyon yakaladığımda sesi sonuna kadar açtım, ama Amanda işkenceye uğramış gibi yüzünü buruşturmakla yetindi. Beni böyle önemsiz şeylerle rahatsız ettiği için Baruch'a kızmıştım. Kıskançlığımı Amanda'dan gizlemeye gayret ettim, sanırım başardım da. Aşk hayatımız eskisi gibi gidiyordu, yani iyiydi. Amanda kısa bir süre sonra galerideki işini bıraktı. Amanda'yı ondan önceki iki karımdan daha çok sevdiğim halde neden daha az kıskandığım benim için bir bilmece olarak kaldı.)

Louise, bütün ülke uyuşukluk içinde, demişti, kendisi de bir resim çöplüğünde oturuyordu, işi bırakmasını böyle yorumlamıştı. Rudolf onun devamlı bir işte çalışmasını istediği halde bu kararı anlaşılır buldu. Louise'nin sözleri aktif bir unsur, bir eylem bildirisi içerir gibiydi, ama Rudolf ne yapmak istediğini sormadı. Sorsa,

ben de bilmiyorum, cevabını alacağını sanmıştı. Oysa Rudolf bu sonuca varmakla acele etmişti. Louise, sonraki günlerde pek çok akşamı bir kilisede geçirdi, kendini birdenbire dine verdiğinden değil, Tanrı korusun; hükümeti düşürmek gibi iddialı bir amaç güden bazı kişilerle buluşuyordu. Rudolf'un bunu acınacak bir davranış olarak gördüğünü tahmin ettiğini söyledi, Rudolf hemen itiraz edip Louise'nin kendini haklı göstermeye çalışmasının gereksiz olduğunu belirtti, ama Louise bunu yine de yaptı.

Louise'nin anlattıklarına göre asıl amaç, sokaklara barikat kurup televizyon istasyonlarını işgal etmek değildi, bu insanlar sadece birbirlerine cesaret vermek için toplanıyorlardı. Günlük hayatın alışkanlık haline gelmiş, kimsenin önemsemediği garipliklerini konuşup, direnişin anlamı olup olmadığını tartışıyorlar, pek çok şeyi yeniden gerçek isimleriyle adlandırmak için çalışıyorlar, bütün bunları kimseye duyurmadan kendi dört duvarları arasında değil, herkesin gözü önünde yapıyorlardı. Rudolf, yenilikleri kanıksamış biri gibi başını sallamakla yetindi, ardından, kiliseye gidenlerin yarısından çoğunun ajan olduğunu Louise'nin bilip bilmediğini sordu. Louise bunca ilgi karşısında gülümsemek zorunda kaldı, Rudolf tahmini oldukça abartılı bulsa da, durumun herkesçe bilindiğini söyledi. Ajanlara kimse aldırmıyormuş, zaten bu toplantıların amacı görüşleri gizlemek değil, yaymakmış, ajanlar kanalıyla yaymak da bir yayma yöntemiymiş. Rudolf, bunun kayda değer ölçüde olumlu bir düşünce olduğunu belirtince Louise sinirlendi, insanın isterse her şeyi hafife alabileceğini söyledi. Zaten çoğunluk olup bitenleri anlamsız bulup küskünleşiyormuş. Kimileri de, çalışıp çabalayıp kamuoyunun dikkatini çekecek duruma geldikten sonra bir röportajda küstah sayılabilecek fikirler ileri sürüp köşelerine çekilerek dünya alemin bu açıklamalarından ders almasını bekliyorlarmış. Ne yazık ki kendisi için bu yol kapalıymış, onun gibilerin devlete karşı duyduğu hoşnutsuzluk kişisel olarak değil, ancak topluca açıklanırsa fark ediliyormuş.

Bu patlamanın oldukça ölçülü olduğu aklımda kalmış, Rudolf kendini kışkırtılmış hissetmemiş olsa gerek. *Louise'nin kararından çok, karar vermeden ona danışmamasından rahatsız olmuştu.* Zaten nasıl engel olabilirdi ki - Louise isyan etmekte haklıydı, etkin olabilmek için başka çıkar yol görünmüyordu, zaten devlet

organlarıyla sürekli düşmanlık içinde yaşamaktaydılar. Louise, sonuçta kendi seçtiği kişilerin arasına katılıyordu, ülkenin ve dünyanın gidişini sadece Rudolf'la değil, başkalarıyla da tartışmasının yararlı olacağını kabul etmek gerekirdi. Louise eve döndüğünde neler konuşulduğunu anlatırsa Rudolf bile bu kilise toplantılarından bir ölçüde yararlanabilirdi belki. Ayrıca Louise, öğleden sonra başlayan toplantılara Henriette'yi de götürüyor ve Rudolf evde bir cennet huzuru bağışlıyordu.

Rudolf, Louise'nin öncülerden biri olup olmadığını bilmiyordu. Bir akşam, Louise geldiğinde Rudolf, onun kiliseden dönüşüne her defasında sevindiğini, eve harika bir tütsü kokusu yayıldığını söyledi. Louise, bu sözü ancak onun gibi genel kültürden yoksun birinin söyleyebileceğini, toplantıların devlete her zaman bağlı katolik kilisesinde değil, protestan kilisesinde yapıldığını açıkladı. Rudolf bunu bilmiyordu, bir şey daha öğrendiğine sevinmişti. Sofraya oturdular. Louise, Rudolf'un beklediği gibi olanları anlatmaya başlayacağı yerde birden utangaçlaştı. Çok geçmeden, Rudolf'un ona lânet edeceği son derece utanç verici bir görev üstlendiğini, bütün çabalarına rağmen bundan kaçamadığını söyledi. Kaz kafalı Lilly çenesini tutamamış, ötekilere Louise'nin kocasının (Rudolf'un hoşlandığını bildiği için koca sözcüğünü kullanıyordu) kim olduğunu açıklamıştı. Rudolf'un bir okuma ve tartışma toplantısı yapmak üzere kiliseye davet edilmesi için Louise'yi görevlendirmişlerdi. Louise çantasından rahibin, çok sayın üstadım, diye başlayan davet mektubunu çıkardı, toplantıyı resmi makamlara da bildirmek gerektiğini, ama bunun sadece bir formalite olduğunu söyledi.

Rudolf'un kabul etmekten başka çaresi kalmamıştı. Asık suratla tıklım tıklım dolu kiliseye girdiğinde, neyse, hiç değilse kalabalık, diye düşünüyordu. Louise'nin bir zamanlar kavgacı olarak niteleidiği romanından parçalar okudu (bu roman yıllar önce batıda yayımlanmış, olağanüstü başarı getirmese de az çok ilgi görmüştü). Rudolf, o yıllarda eleştiriye konu olmayan bölümlerden bazılarını seçmişti, aynı kadına âşık olan iki erkek kardeşin hüzünlü sonu ve çökmekte olan bir kasabadan izlenimler. *Louise, ilk sırada Lilly'le*

rahibin arasında oturmuştu. Rudolf, okuduğu cümlenin olağanüstü güzel olduğunu, sözcüklerin eşsiz bir uyum sağladığını düşündüğünde gözleriyle Louise'nin bakışlarını arıyor ve onun hoşnut olduğu izlenimine kapılıyordu. Kilisedekiler okunanları tepki göstermeden, gülünecek birkaç yerde gülmeden, *hayranlık belirtisi sayılabilecek tanımlanamaz sesler çıkarmadan* dinliyorlardı. Rudolf, dinleyiciler arasında huzursuzluk çıkmadığı halde, sonlara doğru ilgilerinin azalmaya başladığını hissetti (nedenini açıklayamamakla birlikte bu duyguyu ben de birkaç kez tatmıştım).

Alkış kısa ve ölçülüydü. Sadece Lilly coşkuyla kendinden geçmişe benziyordu, Rudolf onun gırtlağına sarılabilirdi; Lilly, hayranlık gösteren tek kişi olarak sürdürdüğü alkışı ancak Louise'nin dürtmesiyle kesti. Anlaşılan çoğunluk başka şeyler umarak gelmiş, tam da Rudolf'un programa almadığı bölümlerin eksikliğini hissetmişti. Rahip Rudolf'un yanına oturdu, dinleyicilerden bazılarının çıkmalarını ve gürültünün kesilmesini bekledikten sonra, konuğa soru sormak isteyen olup olmadığını sordu. Azap dolu birkaç dakika geçti (Rudolf gözlerini Louise'den ayırmıyordu, yalnız destek almak için Louise'ye bakmıyor, aynı zamanda burada olup bitenlerden kendisinin değil, onun sorumlu olduğunu anlatmak istiyordu). Rahip, Rudolf'un kulağına eğilip, az sonra küçük bir grubu toplantı salonunda birer kadeh şarap eşliğinde sohbete çağıracağını söylediği sırada bir kadın söz istedi. Bilinen edebiyat matinelerinden birine değil, politik bir toplantıya katılmak beklentisiyle oraya geldiğini söyledi. Hayal kırıklığı değil, şaşkınlık içindeydi, ama farklı beklentilerle geldiği için hayal kırıklığına uğramıştı belki de. Sıcak hava güzel bir şey olduğu halde, kayak yapmak için dağlara çıkan birinin havanın ısınmasına sevinemeyeceğini söyledi. Rudolf'un daha sert yazılar da yazdığını, zaten kitaplarının bu yüzden yasaklanmış olduğunu toplantıya katılanların hepsi biliyordu, zaten çoğunluk aslında bunları dinlemek ve tartışmak için gelmişti. Rudolf'un böylesine zararsız bölümler okumasının nedenini öğrenmek istiyordu, bu kadarı rastlantı olamazdı..

Rudolf çaresizlikle gözlerini gülümsemekte olan Louise'ye çevirdi, soruyu soran kadına değil, sadece Louise'ye sinirlenmişti (kadının eleştirisine hemen hak vermişti). İşin içinden nasıl çıkacaksın bakalım, der gibiydi Louise. Rudolf, acısını Louise'nin çe-

keceği bir karar verdi.

Soruyu soran kadına dönüp, eleştirisinde son derece haklı olduğunu, okuduğu bölümleri belli bir amaçla seçtiğini söyledi. Ancak bu amaç siyasal değil, ailevi nedenlere dayanıyordu, toplantıya katılan bir hanımın hatırı için yapmıştı bunu. Gerçi kendisinden böyle bir seçim yapması açıkça istenmemişti, ama söz konusu hanımın neden hoşlanıp neden hoşlanmadığı çok belli olduğundan, onu kesinlikle öfkelendirmemeye gayret etmişti. Karar kendisine kalsa, tabii ki kitabın sansüre uğramasına neden olan ve soruyu soranın eksikliğini duyduğu bölümleri seçerdi. Ne yazık ki, sözü geçen hanım bu bölümleri başarısız buluyor abartılı, saldırgan ve genelde vazgeçilebilir bölümler olduklarını düşünüyordu, bu bölümler olmasa kitabın daha iyi olacağı kanısındaydı. Rudolf da her yazar gibi eserinin zayıf değil güçlü bölümlerini sunmuş olmasına anlayış göstermelerini rica ediyordu. Ne de olsa herkesin isteğini birden yerine getirmek mümkün değildi. Rudolf, (rahibe dönüp gülümseyerek) günahını kabul edip pişmanlık duyduğunu, okumadığı bölümler üzerinde de konuşmaya hazır olduğunu söyledi.

Dinleyiciler bu sözleri dikkatle ve keyifle izlemişlerdi. Aile içindeki tatsızlığın hikâyesi provokasyon eksikliği için yeterli bir özür olarak kabul edilmişti. Louise bile, kendisine uygun görülen rolü kabullenmişe benziyor, ağırbaşlılıkla oturmuş, herkes gibi gülümsüyordu (kalkıp gitse Rudolf hiç şaşırmayacaktı). Sadece Lilly akıntıya kürek çekmekteydi. Şaşkın bakışları Rudolf'la Louise arasında gidip geliyor, Louise'ye, bunu sana nasıl yapabildi demek istiyordu sanki; anlaşılan Lilly'nin gözünde son derece zararsız ve iyi başlamış olan bir olay tersine dönüvermişti.

Dönüş yolunda gerginlik büsbütün arttı. *Arabaya biner binmez Louise adeta bir kalıp buz kesildi, Rudolf'un başarıyla atlatılmış bir macera sonrası rahatlığıyla omuzuna koymak istediği kolundan bir hamlede sıyrıldı.* Lilly arkada oturmuş, sesini çıkarmıyordu, Rudolf akşamı nasıl bulduğunu sorduğunda bile cevap vermedi. (Matineden sonra, hikâyemde iki sayfa süren kısa bir toplantı yapılmıştı, ama bunu yeniden yazmak için hatırlamaya çaba göstermedim. O zamanlar, Rudolf'u bir de gereksiz tartışmaya sokmak için yazmıştım bu bölümü, ne yazık ki, tartışma kadar metin de yavan olmuştu. Örneğin genç bir adam, Rudolf'un neden karısının

sözünü dinleyip romanın saldırgan bölümlerini çıkarmadığını sorunca, gruptaki kadınlardan biri, bu adamın orada yeri olmadığını, toplantıyı sabote etmek için gönderilmiş olduğunu ileri sürerek salondan çıkarılmasını istemişti. Genç adam bunun üzerine, neden dışlandığını anlamadığını, kendisinin de ötekiler gibi bu devletin yurttaşı olduğunu söylemişti. Louise'nin isteklerinin sansür kurulunun isteklerine benzediğini göstererek onu biraz sinirlendirmek istemiştim, ama artık bu bölümün gereksiz olduğuna inanıyorum.) Lilly'i evine bıraktıktan sonra Rudolf, her an patlak vermesini beklediği kavgalarının siyasal nedenli olup olmadığını sordu, Louise, *bunun politikayla ilgisi olmadığını, her zaman olduğu gibi yine zevk inceliği ve duyarlılık konusunda anlaşamadıklarını söyledi.*

Eve döndüklerinde Louise hemen odasına kapandı, Henriette uyuduğu için Rudolf kapıyı ısrarla vurup seslenemezdi. Büyük bir kusur işlemediğini düşündüğü için Louise'nin davranışını abartılı buluyordu. Önemli bir dayanaktan yoksun herkes gibi Louise de aşırı duyarlılık gösteriyor, ağır şakaları, iğneli sözleri kaldıramıyordu (Rudolf kendisinin başkalarından farklı olduğundan son derece emindi), ama bu yüzden olay çıkarmasına ne gerek vardı? Ertesi gün rahatlıkla Louise'den özür dileyecek, kendini toplantının havasına kaptırdığını söyleyecek, kilisedeki sivri sözleriyle, biraz da onun katkısıyla düştüğü tatsız durumdan kendini kurtarmaya çalıştığını ileri sürecekti (üstelik söyledikleri yalan da değildi). Tabii, çenesini tutsa, ya da yazarların seçtikleri bölümleri savunmak zorunda kalmalarının hiç de hoş olmadığını söylese de kendini kurtarabilirdi. Öte yandan Louise, insanın kalabalık karşısına çıkınca rezil olmamak için elinden geleni yapmasına, ne başını önüne eğmek ne de köşeye sıkıştırılmış köpek gibi havlamak istememesine anlayış göstermeliydi. O anda aklına gelen tek çözümdü bu, biraz daha düşünme fırsatı verseler belki daha iyisini de bulabilirdi. Louise bunları duyunca onu affederdi herhalde.

Rudolf, gece yarısı yatağa girip yanına uzanan Louise'nin ağlamış olduğunu fark edince dehşete düştü. Louise son derece ender ağladığı gibi gözyaşından da nefret ederdi. (Bir seferinde Rudolf'a, gözyaşlarının bir problemi işe yaramaz yollarla çözme denemesin-

den başka bir şey olmadığını söylemişti, evet, öyle demişti. Ağlayarak başkalarına baskı yapmak yanlış bir davranışmış, sadece çocuklar bu genellemenin dışında tutulmalıymış, onların durumu farklıymış.) Rudolf, ona dokunup barışmaya doğru ilk adımı atabilmeyi çok isterdi, kollarını koltuk altlarına sokup bedenini sarmayı düşündü, ama yapamadı. Özür dilemek istediğini söylemekle yetindi, ancak doğru sözcükleri seçebilmek için özür dilemeden önce kusurunun ne olduğunu Louise'den kesin olarak öğrenmek istiyordu. Uzunca bir sessizlik oldu, Rudolf, yine hata ettiğini düşünmeye başladı: Özür dilemek isteyen biri, yaptığına pişman olmuş bir tavır takınmalı, onun gibi alaycı bir dille konuşmamalıydı, ama yine iş işten geçmişti.

O güne kadar en şiddetli kavgalara bile çıplak olarak girmekten çekinmeyen Louise, üstüne bir gömlek giyip yatağın kenarına oturdu. Dinle öyleyse, diyerek konuşmaya başladı: O güne kadar pek mutlu bir hayat sürdürdüğünü söyleyemezmiş, bütün önemli girişimleri fiyaskoyla sonuçlanmış - zamanını boşa harcayıp yüksek okul eğitimini bitirememiş, gazeteciliği işkenceden başka bir şey değilmiş, evliliği ölü bir denize benziyormuş (bunu Amanda söylemişti, bugün gibi kulağımda). En büyük fiyasko da yazarlığıymış. Hem hırslı olmak hem de yeteneklerini gerçekçi bir gözle değerlendirebilmek gibi, pek ender rastlanan bir hastalığı varmış. Bu hastalığı bilmeyen biri, onun neler çektiğini kesinlikle anlayamazmış. Asıl mutsuzluk, insanın kendi beklentilerini yerine getirecek durumda olmaması değil, bu beklentilerin var olmasıymış. Bunlar bir an bile aklından çıkmıyor, ne yaparsa yapsın, onu rahat bırakmıyormuş. İşte bu yüzden, masalda olduğu gibi, bezelye tanesi üstünde yatan prensesinkine benzer bir yaşam sürdürmek zorunda kalıyormuş, yeteneksizliği kanıtlanmış olduğu halde hiçbir şeyi beğenmiyor, durmadan kusur buluyormuş. Beklentileri yüzünden eylemsizliğe itildiği için ebedi seyirci rolünü oynamaktaymış. Ne de olsa, kimse kendi çalışmasının sonuçlarının yarattığı nefreti durmadan beslemek istemezmiş. Az sonra söyleyeceklerini daha iyi anlamam için anlatıyormuş bunları.

Yıllarca bekledikten sonra sonunda küçük bir adım atmaya karar vermiş. Küçük bir kiliseye gidip olanakları sınırlı, küçük insanlarla bir araya gelmiş. Önemli bir iş yaptığına zorla kendini

inandırmış (bunu söylemek, yapmaktan daha zormuş). İlk günlerde öylesine kibirli davranmış ki, gruptan biri herkesin içinde bu tutumunu eleştirmiş, kaş kaldırmakla ne devleti ne de partiyi etkileyemeyeceğini söylemiş. Bir sonraki toplantıya gitmese kimse eksikliğini hissetmeyecekmiş. Zamanla bu kötü huyundan kurtulup grubun sıradan bir üyesi haline gelmeyi başarmış; birkaç ay öncesine kadar gülüp geçtiği işler yapmaya başlamış, protesto bildirileri yazılmasına yardım ediyor, uyarı nöbetleri tutuyor, cam içlerine yanan mumlar diziyor, sessiz yürüyüşlere katılıyormuş. Çabalarının sonunda grup içinde belli bir saygınlık kazanmış, buna çok önem veriyormuş, çünkü önünde yalnızlıktan kurtulmasını sağlayacak yeni bir yol açılır gibiymiş. O sırada, Mafia babası gibi kaba saba davranışlarıyla, kimsenin kuşku duymadığı şöhretinin üstüne titreyen Rudolf olaya karışıp her şeyi yerle bir etmiş. Rudolf'u kiliseye davet etmek onun fikri değilmiş, böyle bir tatsızlık çıkacağına ihtimal vermese bile, daha işin başında huzuru kaçmış. Rudolf, onun dünyasını temellerinden sarstığını fark etmemiş mi? Onun dişini tırnağına takarak biriktirdiği küçücük sermayesini birkaç espriyle yok ederken hiç mi vicdan azabı duymamış? Rudolf çaresizliğe kapıldığına insan kalbinden vurulmamak için her seferinde kendini boylu boyunca yere mi atmalıymış? Sevgi, yalnız kendi acısını değil, sevilen insanın çektiği acıyı da duymak demekmiş. Hayır, Rudolf olayı basit bir dikkatsizlik olarak gösterip özür dileyecekse zahmet etmesinmiş, yaptığına düpedüz saygısızlık denirmiş.

Amanda o geceden sonra bir tür yaşam grevine başladı. Hiçbir şeye sevinmiyor, en ufak bir tepki göstermiyordu, yaşama gücü uçup gitmişti. Yaptığı her işi, isteksiz yapılamayacakları bile istemeden yapıyordu, bu davranışı kendisi için önemli bir gösteri haline getirmek istediğini düşünmeye başlamıştım. Örneğin kanapede yan yana otururken gazetenin nerede olduğunu sorsam, ölüm döşeğinden kalkarcasına harekete geçiyor, neredeyse sürünerek mutfağa gidiyor, gazeteyi alıp son gücüyle kucağıma atıyordu. Evet, beni cezalandırmak istiyordu, ama neden? Çok akıllı bir çocuk olan Sebastian bile annesinin bu durumundan rahatsız olmaya baş-

lamıştı. Amanda'dan bir şey istediğimde onun yerine Sebastian davranıyor, banyoya temiz havlu getirip küvetin kenarına bıraktığında, onun iyi olmadığını görmüyor musun, der gibi yüzüme bakıyordu.

Tatsızlık böylece sürüp giderken bir gün annem telefon edip bizi yemeğe davet etti. Davetin nedenini gizli tutuyor, sorularımın hiçbirine cevap vermiyordu; sadece çok özel bir konukla karşılaşacağımızı öğrenebildim, o kadar. Annemin evine çağırarak bana sürpriz yapabileceği insanların sayısı pek fazla olmadığından hemen bir tahminde bulundum: Rudolf'tu bu. Düşündükçe büsbütün aklım yatıyordu - demek o çılgın, sahte pasaport ve takma sakalla annemizi ziyarete gelecekti. Bir an, Rudolf'a telefon edip, resmi makamlarımızı bu kadar hafife almaması için uyarmayı düşündüysem de sonra vazgeçtim. Rudolf dikkatli bir adamdı, bir kucaklaşma uğruna kendini felakete atmazdı, her şeyi yoluna koymuş olmalıydı; hatta telefonda gevezelik edersem, onun güçlükle atlattığı bir tehlikenin ortaya çıkmasına neden olabilirdim. Aramamaya karar verdim. Onu göreceğime sevinmeye başlamıştım. Bu ziyaretin olumlu bir yan etkisi bile olabileceğini düşünüyordum: Rudolf'a nedense gizli bir sevgiyle bağlanmış olan Amanda, onu görünce uyuşukluğundan kurtulabilirdi, yarı ölü bir halde karşısına çıkmak istemediğinden emindim.

Amanda bu habere sevinmedi, aksine üzülmüş gibiydi, son zamanlarda bütün haberler onu üzüyordu. Canının kimseyle görüşmek istemediğini söyledi. Peki, ne istiyor, diye sorduğumda omuz silkip cevap vermedi. Sadece, davete daha vakit olduğunu, şimdiden karar vermek gerekmediğini söyletebildim sonunda. Nasıl olsa merakını yenemeyip gelir, diye düşünüyordum. Bir keresinde bu düşüncemi kanıtlayan ve beni çok sevindiren bir gözlemim oldu: Amanda, aynanın karşısına geçmiş, saçlarını tepesinde toplamış, başını sağa sola çevirerek topuzunu inceliyordu.

Davet günü her şey değişti, Amanda kendini iyi hissetmediğini, başının ağrıdığını söyledi. Benim de sürekli olarak baş ağrısı, sırt ağrısı, mide ağrısı çektiğimi, hattâ kilisedeki edebiyat matinesine diş ağrısıyla gittiğimi hatırlattım. Durumu kurtardığını sanırken bu sefer de, davette giyebileceği tek elbisenin dikiş yeri söküldü. Lanet olsun, dikmek gerekiyordu. Evden çıkmamıza birkaç dakika

kala Sebastian'ı sokaktan yukarı çağırdı, bir süre elini yüzünü silmeye çalıştıktan sonra bu halde gidemeyeceğimizi, oğlanın mutlaka banyo yapması gerektiğini söyledi. Claire'e telefon edip biraz gecikeceğimizi söyledim, sürpriz konuğun gelip gelmediğini sordum, dünden beri burada, dedi. Rudolf'un bana telefon bile etmeden bütün bir günü annemde geçirmiş olmasına hiç anlam verememiştim. Sebastian'ı banyoya soktum. Sökük dikildikten sonra elbisenin ütülenmesi de gerekiyordu.

O güne kadar hiç çocuk yıkamamıştım, bunu anlatmadan geçemeyeceğim. Sebastian'ın duş yapması yeter de artardı bile, ama benim için özel bir önemi olan yıkanma faslını aceleye getirmek istemedim, geç kalacağımızı bile bile banyo küvetini doldurdum. Kravatımla gömleğimi çıkardım, belime Amanda'nın 'Mutfakta fazla kalmak günü berbat eder' yazılı mutfak önlüğünü bağladım, körpe çocuk etiyle kaplı sopalara benzeyen binlerce kol ve bacağın ucundaki tombul gövdeyi yakalayıp, kahkahadan soluğu kesilene kadar suyun içinde bir o yana, bir bu yana salladım. Sebastian'ın sanki kırk yıldır birlikte yıkanırmışız gibi beni bir an bile yadırgamamasından gururlanmıştım. Ona dokunmak hoşuma gidiyordu; melek kanatlı sırtı, minicik göbeği, annesinden aldığı uzun boynu tıpkı çantanın kenarından görünen cüzdanın yankesicinin aklını çelmesi gibi ellerimi üstüne çekmekteydi. Umulmadık bu mutluluk bütün acelemi unutturmuştu; yerlerin sırılsıklam olmasına aldırmadan, parmaklarımın arasından kayan küçük canavarı her seferinde yeniden yakalayıp katıla katıla güldürüyordum. Biliyorum, şimdi aklı evvel biri çıkacak, kendi kendime bile itiraf etmekten kaçındığım için başka ad verdiğim yasak arzularımdan birinin su yüzüne çıktığını ileri sürecek, bunları duyar gibi oluyorum. Ne büyük saçmalık! Böylesine sapıklıklardan milyonlarca kilometre uzaktaydım. Buna ancak üvey baba sevgisi adını verebilirim. Durmadan aynı hareketleri tekrarladığımız halde bir türlü bıkmıyorduk, eğlencemiz sürüp giderken Amanda, sokağa çıkmaya hazır durumda, asık suratla kapıda belirdi, bu kadar da vaktimiz olmadığını hatırlattı. Saçını topuz yapmamıştı.

Davete değil, cenazeye gider gibi yol boyunca hiç konuşmadık, oysa sevinçten yerimde duramıyordum. Amanda, özveride bulunduğunu, benim hatırım için bu fedakârlığa katlandığını göstermek

istediği halde onun da sevindiğinden eminim. Pek aldırmadım, birkaç dakika sonra Rudolf'u kucaklamak düşüncesiyle daha büyük tatsızlıklara bile katlanabilirdim. Müzik yayını yapan bir radyo istasyonu buldum, ama Amanda uzanıp radyoyu kapadı. Dikiz aynasında Sebastian'la, birbirimizin halinden anladığımızı belli ederek bakıştık.

Annem bayram havası içinde kapıyı açtı. Dolabındaki en şık kılığını, Rudolf'un hediye ettiği altın rengi ipek elbisesini giymişti. Yanağına bir öpücük kondurdum, Sebastian çiçekleri uzattı, konuğun nerede saklandığını sordum. Annem hayretle yüzüme baktı. Küçük sırrını açığa vurmam hiç hoşuna gitmemişti. Belli birinden mi söz ediyorsun, diye sordu, telefonda söylediği şeref konuğundan söz ettiğimi söyledim, yani Rudolf, diye eklemekten kendimi alamadım. Annem rahatlayarak gülümsedi, konuğun salonda oturduğunu söyledi. O anda yanıldığımı anladım.

Uzun yemek masasının çevresinde dört kız kardeşimden üçü, Selma, Beate ve Laura'nın dışında o güne kadar hiç görmediğim yaşlı, kel kafalı bir adam oturuyordu. Adam ayağa kalktı, başını yana eğip kollarını açarak beni kucaklamaya hazırlandı. Anlaşılan herkes hayretle bağırmamı bekliyordu, ama nasıl numara yapabilirdim? Adamın gözlerinde biriken yaşlarla masanın üstünde, kahve fincanlarının arasında duran votka şişesi gözüme ilişince Arkadi Rodyonoviç Pugaçov'u tanıdım. Birbirimize sarılırken annemin Amanda'ya durumu açıkladığını, Amanda'nın başını salladığını gördüm. Benim de gözlerim dolmuştu, Sebastian'ın hayretle baktığını fark ettim, ardından görüntüsü bulanıklaşıp kayboldu. Arkadi Rodyonoviç'in kollarından sıyrılmadan iki ufak problem çözecek kadar vakit buldum: Birincisi, adam seksen yaşında olmalıydı, ikincisi, Laura'yla Selma onun kızlarıydı, bunu gerçekten unutmuştum.

Ayrıldığımızda enikonu sarhoş olmuştu; çevreden uzatılan ellere, koltukların arkalıklarına tutunarak, masadaki yeri ufak bir buketle özel olarak süslenmiş iskemlesine geçti. Ben kız kardeşlerimle öpüşürken o da kavuşmamızın sarsıntısını atlatmaya çalışıyordu. Acele etmeliydi, sırada yeni sarsıntılar bekliyordu - bir yaşamın

yarısını oluşturan olaylar anlatılacaktı. Yaşlılığın zihnini bulandırmadığını umuyor, anlatacaklarını dinlemeye can atıyordum. Ama önce şerefe okkalı bir kadeh kaldırmak gerekiyordu, Arkadi önce ikimizin, sonra ötekilerin bardaklarını doldurdu, ancak hanımlar bir ağızdan içki içmeyi reddettiler. Annem kulağıma eğilip, bir şişenin yetmeyeceğini söyledi, bunu tahmin etmek pek güç değildi. Ona bakarak, bir zamanların kararlı, yakışıklı, şiir tutkunluğunun yanısıra savaşı da kazanmış olan subayı hatırlamak için bütün gayretimi topladım; şişmanlamıştı, yüzü daha küçük görünüyordu, bedenine ayak uyduramamıştı, sarı saçların yerinde yeller esiyordu. Aradan geçen yılların büsbütün bozduğu Almancasıyla sevgimizin şerefine içtiğini, çünkü unutulanların değil, gönüllerde yaşayanların hayatta kaldığını söyledi! Ne demek istediğini anlamamıştım, ama mutlaka doğruydu, bundan kimsenin kuşkusu olamazdı, kadehlerimizi kaldırdık.

Sanki bundan sonra olacakları biz belirleyecekmişiz gibi herkes beklentiyle ikimize bakıyordu. Arkadi'ye, bizi ziyaretini glasnosta mı, yoksa perestroykaya mı borçlu olduğunu sordum. İçkilerimizi tazeledi, ne glasnostu, ne perestroykası, partinin ilçe kurulundaki eski bir dostum, dedi. Yeni sözcüklere söyleniyor, hayatı bunların değil, sadece makarnayla karpuzun değiştirebileceğini söylüyordu, ama çıkışları ölçülüydü. Ardından oturma düzenini değiştirmemizi istedi: Selma ile Laura'yı iki yanına oturttu. Kızlar ses çıkarmadan istediğini yaptılar, ama onun yüzünü eskisi kadar iyi göremiyorlardı; Arkadi kızların omuzlarına attığı kollarını sadece içki içmek ya da kadeh tazelemek için kıpırdatıyordu.

Az sonra, benim sadece yazar değil, yasaklanmış bir yazar olduğumu duyduğunu söyledi; bu sözlerde saygı mı gizliydi, yoksa bana çıkışmaya mı hazırlanıyordu, anlayamadım. Sözlerinin ilk bölümünün doğru olduğunu, ikincisinin ise tartışma götürdüğünü söyledim: Ne de olsa dünyanın bir yerlerinde benim kitaplarımı satan dükkânlar vardı, ama kitaplarım bizim ülkemizde ve onun memleketi Harkov'da gerçekten yasaklanmıştı. Hayır, Arkadi bana çıkışmak istemiyordu. Kaygıyla başını salladı, komşularından birinin, temiz pak, sevimli bir adamın da yasaklı bir ozan olduğunu, zor bir hayat sürdürdüğünü söyledi. Hepimiz, Arkadi'nin temel kavramlar konusunda kavga çıkarmaya niyetli olmadığına sevin-

miştik, belki Amanda hariç. O, oturduğu yerde bizlerden biri gibi görünmeye çalışıyordu, ama neşemizden payını alamamıştı. Anlaşılması güç bir piyese zorla götürülmüş bir seyirciye benziyordu. Boşver, dedim kendi kendime, yerinmeye gerek yok, ne kaybediyor ki.

Arkadi'nin her üç cümlede bir içmesine engel olamadık. Votka onu yormuştu, annem akşam yemeğine kadar biraz uzanmasını, zaten mutfakta daha yapılacak çok iş olduğunu söyledi. Arkadi bu öneriyi gönül kırıcı saymadı, ama yatak odasına gönderilmek istemiyordu; herkesi görebileceği salondaki kanapeye uzandı, birkaç dakika sonra yüksek sesle horladığını duyduk. Oldum olası başını yastığa koyar koymaz uyur, dedi annem, bir gülümseme ve hafif bir iç çekişle otuz beş yıllık arayı kapayıvermişti. Arkadi gelmeden önce uzun süre mektuplaştıklarını, şanlı Sovyetler Birliği büyükelçiliğinde saatlerce beklediğini, sayısız devlet dairesinin kapısını aşındırdığını, Arkadi'ye yolculuk izni almanın yüz başlı bir canavarı yenmek kadar zor olduğunu anlattı; üstelik bütün bunları çocuklarından habersiz halletmek zorundaymış (onlara sürpriz yapmayı kafasına koymuş bir kere). Sözünü bitirdikten sonra mutfağa girdi, kızların bütün yardım önerilerini, onların sadece kantin yemeğinden anladığını söyleyerek geri çevirdi. Arkadi kanapede uyuyor, Sebastian sesi kapatılmış televizyonun önünde oturuyor, bizler fısıldaşarak konuşuyorduk. Kız kardeşlerimin kocaları davetli değil miydi (Amanda'nın davet edilmesi özel bir olay mıydı), yoksa isteyerek mi yalnız gelmişlerdi, bilmiyorum.

Akşam sofraya bir Rus yemek kitabındaki tariflere göre yapılmış olan çok sayıda yemek geldi, hatırladığım kadarıyla eskiden, Arkadi'nin mutfağa girdiği günlerde yemeklerin tadı çok daha güzeldi. Annem alışveriş yapabilmek için günlerce kuyruklarda beklemiş olmalıydı, taze biberi nereden bulmuş, levreği hangi balıkçıdan almıştı kimbilir, ah keşke bu eşsiz malzemeyle her zamanki yemeklerini yapsaydı, öyle de iyi ahçıydı ki. Ya sevgisini göstermek ya da Arkadi'yi içki içmekten alakoymak için durmadan onun tabağına küçük lokmalar koyuyordu, adamın dişleri sağlam değildi. Bir süre kestirerek eski gücüne kavuşmuş olan Arkadi canla başla tabağını boşaltmaya çabalıyordu, içimizde en çok yemek yiyen oydu.

Bir ara anneme dönüp, bu kadar güzel yemek pişirmekle ona işkence ettiğini, aradan geçen yıllarda nelerden yoksun kaldığını şimdi daha iyi anladığını söylediğinde annem: Bizi bırakıp gitmesen her gün böyle yemek yiyebilirdin, diye karşılık verdi. Aslında önemli bir şey demek istememişti, her sohbette sırası geldikçe söylenen dokunaklı sözlerden biriydi bu, ama etkisi umulmadık ölçüde büyük oldu. Arkadi kaşığıyla çatalını elinden bıraktı, anneme hayretle baktıktan sonra yerinden kalktı. Soluk almakta güçlük çekiyormuş gibi yaka düğmesini açmaya uğraştı, herkesin dikkatini üstünde topladığından emin olduktan sonra, şaşkınlıktan titreyen bir sesle: Ben mi sizi bıraktım, diye sordu.

Arkadi'nin bizden neden ayrıldığını bilmiyorum. O zamanlar, 1953 yılında yirmi yaşındaydım; *Tägliche Rundschau* adlı günlük gazetede stajyer olarak çalışıyordum (bu işi bana Arkadi bulmuştu, bütün gazeteler gibi *Tägliche Rundschau* da Rus askeri yönetiminin kontrolundaydı, ama yalnız bizim gazetenin kapısında bunu belirten bir tabelâ asılıydı). Biri balerin olan, öteki tezgâhtarlık yapan iki kız kardeşin dükkândan bozma odalarında kiracı olarak oturuyordum, annem ev sahiplerimin ikisinden de nefret ediyordu. Bir gün annemi ziyarete gittiğimde Arkadi'yi göremedim, buna karşılık oturma odasındaki büfenin üstüne konmuş -bugün de aynı yerde duran- altın yaldızlı bir semaver dikkatimi çekti. Annemin, Arkadi'nin kızları için devletten her ay belli bir yardım aldığını sonradan öğrendim (bu para da herhalde savaş tazminatı fonundan ödeniyordu). Arkadi Rodyonoviç'e ne olduğunu ne zaman sorsam, annem dudaklarını büzüp susardı. Demek şimdi açıklama sırası gelmişti. Arkadi'yle annemin anıları bazan birbirini tutmasa bile, her ikisinin de anlattıklarına kelimesi kelimesine inanıyordum. Ben mi sizi bırakıp gittim, diye sordu Arkadi öfkeyle.

O yılın Haziran ayında sokak gösterileri düzenlenir, silahlar patlar, Rus tankları sokaklarda dolaşırken birlikler alarm durumuna geçtiği için Arkadi günlerce ortalıkta görünmemiş. Apartmandakiler anneme hayatı büsbütün zehir etmeye başlamışlar; artık herkes ona Rus orospusu diyor, camlara taşlar atılıyor, dükkâncılar elmaların en çürüğüyle sütlerin en ekşimişini satıyorlarmış. Annem yalnız hakaretlerden değil, içlerinden en yakışıklısını bağrına bastığı askerlere duyduğu öfkeden dolayı çifte azap çekiyormuş. Arkadi

iki hafta sonra çıkageldiğinde (Claire'in deyimiyle sürünerek geldiğinde) annemden o güne kadar duymadığı hakaretleri dinlemek zorunda kalmış. Basında yer alan beylik sözlerle kendini savunmaya kalkmamış, vicdan azabı çektiği yüzünden belli oluyormuş, hatta özür bile dilemiş; olayların böyle gelişmesini hiç istemediğini, önceleri bu ayaklanmayı Almanların kendi aralarında halletmeleri gereken bir iç sorun olarak gördüğünü söylemiş. Rus ordusunun görevi, yabancıların kavgalarını bastırmak değil, savaş kazanmakmış. Ama elinden ne gelirmiş? (Arkadi, o zamanlar parti yönetimine uzun bir mektup yazarak ayaklanmaya hiçbir şekilde karışmamalarını önerdiğini, ama sonuçtan da anlaşılacağı gibi, bu önerisinin dikkate alınmadığını ekledi.) Annem bu bahanelerle yetinmemiş. Arkadi'ye, üniformasını ve şapkasını giyip bütün nişanlarını takmasını ve avluya inmesini söylemiş. Bütün apartman sakinlerini bir araya toplayacağım, hepsinden özür dileyeceksin, demiş. Arkadi bu isteği kesinlikle reddetmiş, son derece saçma bulduğunu, dünyadaki hiçbir gücün ona daha dün Hitler'e sevinç naraları atan bu karılardan özür diletemeyeceğini söylemiş. Üstelik bunu yaparsa kurşuna dizilmekten, en azından rütbesini kaybetmekten korktuğunu anlatmış. Bunun üzerine durumu kavrayamayan annem, öyleyse git, demiş.

Arkadi başlangıçta bu tehdidi ciddiye almamış, ama annem Nuh diyor, peygamber demiyormuş. Amanda kulağıma eğilip, annemin belki de Arkadi'den bıktığı için bu kadar inat ettiğini söyledi. Ona küçümseyerek baktım, ama az sonra bu tahminin hiç de yabana atılacak gibi olmadığını anladım; bıkkınlığın yerine getirilemeyecek isteklerin gerçek nedeni olabileceğini kendimden bilirim. Ancak Arkadi de annemi yanıltmış olabilirdi: Belki o annemden bıkmıştı da, ayrılmak istediği için isteğini kabul etmemişti.

Arkadi, ne yaptıysa annemi fikrinden vazgeçiremediğini, annemin onun bütün apartman sakinlerinden özür dilemesini tekrarlayıp durduğunu, ayrıca o günden sonra ancak salondaki kanapede (yemekten önce kestirdiği kanapede) yatmasına izin verdiğini anlattı; bu davranışıyla onu resmen kovduğunu, inadı yüzünden gencecik iki insanla çocuklarının hayatını mahvettiğini söyleyip yerine oturdu. Saçma, dedi Claire, asıl inatçı olan kendisi değil Arkadi'ymiş, en basit nezaket kurallarını bile yerine getirmemekte di-

retmiş. Rus beylerinin işi de işmiş hani, önce tanklarla kenti kasıp kavurmuş, sonra da hiçbir şey olmamış gibi davranmışlar. Ailemizin bu koşullar altında yaşaması mümkün değilmiş, ne yapsaymışız yani, Rus kışlasına mı taşınsaymışız? Annem, Arkadi'nin işini kolaylaştırmak için üniformasını giyip nişanlarını takmadan, günlük gri elbisesiyle avluya inmesini bile kabul etmiş, ama Arkadi oralı olmamış. Önce bir gece eve gelmemiş, ardından tam bir hafta kayıplara karışmış (yüreğim kan ağlayarak, diye ekledi Arkadi), annemin inadından vazgeçmeyeceğini anlayınca hepten yok olmuş. Günün birinde kapıya bir asker gelmiş, anneme bir valizle bir çuval teslim etmiş; valiz oyuncaklarla doluymuş, çuvalda da bir semaver, bir ikon, bir de sözde gözyaşları henüz kurumamış veda mektubu varmış. Annem damlaların tadından gözyaşı değil, sadece su olduklarını anlamış. Amanda dönüş yolunda, bu olayların onun dünyaya geldiği yıl yaşandığını -ya da yaşanmadığını- söyledi.

Hikâyemde şöyle bir cümle yer almaktaydı: *Günler, sonbahar yaprakları gibi hayattan dökülüp gidiyordu.* Göz yaşartacak kadar hüzünlü bu sözü değiştirebilir, hattâ çıkarabilirdim, ama Rudolf'un ruh halini çok iyi yansıttığı için el sürmedim. Rudolf'un Louise'yle birlikte geçirdiği zaman adeta durmuştu, en ufak bir değişiklik bile olmuyordu, geçen saatleri birbirlerinden farklı kılacak bir şey olsa da iyiye işaret sayılmazdı zaten. Rudolf, Louise'yle evlenmek istemiş, ona yardım etmeyi önermiş, kendi haline bırakmış, ne yaparsa yapsın bir türlü başarıya ulaşamamıştı. Zamanla, asıl engelin kendisi olabileceğini düşünmeye başladı, ama ona ne şekilde engel olduğunu bir türlü anlayamadığı için ayrı oturma fikrini benimsemeye çalıştı. Hayır, kendiliğinden Louise'ye gidip ayrılmayı önerecek değildi, ama buna hazır olduğunu hissediyordu. Başka çıkar yol yoksa, onun için yapabileceğim başka bir şey kalmadıysa ayrılırız, diye düşünüyordu. Onun gözünde, bitmiş bir sevginin sonucu değil, aksine, büyük bir fedakârlıktı. Eskisi kadar olmasa bile, Louise'yi hâlâ çekici buluyordu (yedi yıllık beraberlikten sonra anlayışla karşılamak gerek). Louise gittikten sonra nasıl yalnız kalacağını hayal ettikçe ter içinde kalıyordu. Birbirinden tatsız iki

kulüpte, elinde yalnız erkeklerin içkisi cin-tonikle vakit geçirmeye çalıştığını, yıllardır arayıp sormadığı tanıdıklarına telefon edip buluşmayı önerdiğini, telefonun zilini duymama tehlikesine karşı evdeki bütün kapıları açık bıraktığını gözünün önüne getirdi. Bu düşünce gözünü öylesine korkutmuştu ki, henüz ayrılıktan söz edecek kadar önemli bir tatsızlık olmadığına karar verdi. *Ama ilk adım atılmış, konu düşünülmüştü.*

Rudolf, mesleğinin gereğine uyarak yeni bir kitap yazmaya başladı. (Louise'yle ilişkisini konu alan bir hikâye yazdığını gözümde canlandırıyorum, ama hikâyemde bundan söz etmiyorum. Sadece, bir hikâyedeki hikâyenin hikâyesinin yazılabileceğini düşünmek hoşuma gidiyor, o kadar.) Günün birinde, işine dalmış bir halde masasının başında otururken, odada birinin soluğunu hissetti; kapı sessizce açılmış, Henriette içeri girmiş, ona bakarak gülümsüyordu. Henriette'nin ses çıkarmadan başkalarını izlemekten hoşlandığı bilinirdi, ama o güne kadar Rudolf'un çalışma odasına girmemişti. (Burada Sebastian'ı örnek aldım tabii. Bir aralar Sebastian'ın en büyük zevki, yere kadar uzanan masa örtüsünün arkasına, yatakların altına, koridordaki gardıropta asılı paltoların ardına saklanıp evde olan biteni izlemekti. Günlerini bir kızılderili çadırında geçiriyor, yatarken bile başındaki uzun tüylü şapkayı çıkarmamıza izin vermiyordu. Kızılderililer kimsenin duyamayacağı kadar sessiz yürür, her yerde gözleri vardır. Kızılderili adı da olup olmadığını sorduğumda, Sürünen Kartal, demişti.) Rudolf da Henriette'ye gülümsedi, odaya geleli çok olup olmadığını sordu, bu düşünce onu acaba neden huzursuz etmişti? Henriette başını iki yana salladı, parmağını dudaklarına götürdü, niçin susmasını istiyordu? Rudolf susunca çocuk bu defa da işaret parmağını bir iki kere bükerek peşinden gelmesini istedi.

Koridora çıktıklarında Henriette Rudolf'a ses çıkarmamasını parmağıyla hatırlattı, yüzünden sürpriz yapmaya hazırlandığı belli oluyordu. Annesinin odasına kadar ayaklarının ucuna basarak ilerledi, eğilip anahtar deliğinden içeri baktı. Hayır, eğilmesi gerekmiyordu, anahtar deliği gözlerinin hizasındaydı. Rudolf'un sabırla beklemesini istercesine kolunun birini arkaya doğru uzatarak odayı gözledi. Birkaç saniye sonra Rudolf'un beklediği oldu. *Henriette geri çekilip kapıya yaklaşmasını işaret edince Rudolf olağanüstü*

çaba harcayarak içindeki korkuyu yenmeyi başardı.

Henriette gerçekten de haklıydı, Rudolf aklının köşesinden bile geçiremeyeceği kadar heyecan verici bir manzarayla karşılaşmıştı: Odada Lilly'le Louise bulunuyorlardı; biri, elinde şarap kadehiyle sigara içerek divanda oturuyordu, öteki ne olduğu anlaşılamayan bir şeyler yaparak görüntüden geçiverdi. Asıl yadırganacak nokta, Lilly'le Louise'nin yarı giyinik bir halde olmalarıydı, üstlerinde sadece pembe beyaz bedenlerini yarı yarıya kapayan iç çamaşırları vardı. Rudolf yerinden doğruldu, zoraki bir gülümsemeyle Henriette'yi kolundan yakalayıp rahatça konuşabilecekleri çalışma odasına doğru çekeledi. Şaşkınlığına rağmen, kapıları dinlemenin, anahtar deliklerinden içeri bakmanın gerçi çok eğlenceli bir iş sayılabileceğini, ama bunun da bir sınırı olduğunu anlattı. Lilly'le Louise'nin herhalde ilk bakışta değerlendirilemeyecek önemli bir şeyler yaptıklarını söyleyip Henriette'nin başka bir şey görüp görmediğini sordu. Henriette başını iki yana salladı, Rudolf kızın saçlarını okşayarak akşam yemeğine kadar odasına gönderdi, Louise'nin yemek hazırlamayı unutmayacağını umuyordu.

Rudolf, hiçbir şey olmamış gibi davranarak masasının başına geçip yarıda kalan cümlesine devam edecek durumda değildi, huzursuzluktan beyni uğulduyordu. Aman Tanrım, neler görmüştü! Gördüklerine inanma, hemen hüküm vermemelisin, dedi kendi kendine, ama bir yandan da bu durumdan çıkarılabilecek sonuçların sayıca pek kabarık olmadıklarını kabul ediyordu. Bir anda, geçen yıllarda çektiği acıları solda sıfır bırakacak bir felâket gelmişti başına. Lilly'nin Louise'nin kaç kez odasında oturduğunu *(oturduğunu!)* hesaplamaya çalıştı, akıllara durgunluk verecek bir sayıya ulaştı. Yalnız Lilly'i sevmediğinden değil, aldırmadığı için onların saatlerce baş başa olmalarına bir gün olsun karışmamıştı. Aldırmamak sözcüğünü beğenmemişti: Aldırmamak, geleceği belli olan, ya da hiç değilse gelme olasılığı bulunan bir tehlikeyi görememek demekti; *temmuz ayında tipiye yakalanacağını hesaba katmayan birine aldırmaz değil, olsa olsa normal denirdi.* Düşünmeden harekete geçmemeliydi, yıkılmakta olan bir dünyada en çok dikkat etmesi

gereken nokta, aklını kaybetmemesiydi. Kapıyı açsa ne olurdu acaba? İkisinin de ağzı şaşkınlıktan bir karış açık kalır, kendini ilk toparlayan (mutlaka Lilly olurdu bu) ucuz bir masalla durumu kurtarmaya çalışırdı. Yok, hayır, ikisi de inatla susardı herhalde -zaten açıklanacak ne vardı ki- Rudolf'tan nefret eder, ileride daha dikkatli olurlardı. Ya da, kapıyı kilitledikleri için hiçbir şey olmazdı. Louise içeriden, kim o, diye sorar, Rudolf (geri planda herhalde çoktan sırıtmaya başlamış Henriette'yle) onun kitaplığından bilmem hangi kitabı almak istediğini söylerdi; içeridekiler bir dakika beklemesini ister, aceleyle giyindikten sonra kapıyı açarlardı, Rudolf hiçbir şey olmamış gibi odaya girer, titreyen parmaklarıyla raftan herhangi bir kitap çekerdi.

Rudolf tam zamanında yemeğe çağırıldı (saat mi kurmuşlardı acaba?), ama acıkmadığını söyledi. Louise'den başkasının yanında hesap sormak istemiyordu, saygı göstermek istediğinden değil, istediği gibi konuşamamaktan çekiniyordu. Henüz sinirini nasıl açığa vuracağına karar vermemişti - deliye dönmek yeterli olmayacaktı, aynı zamanda söylenecek uygun sözler de bulmak gerekliydi. Bir süre düşündükten sonra, öfke krizinin önceden inceden inceye planlanmasının doğru olmadığına, aksi halde gücünü kaybedeceğine, sıkı bir krizle uzun hazırlık döneminin uyuşmadığına karar verdi. Lilly gittikten sonra kapıyı şiddetle açmaya hazırlanırken elini tokmaktan çekti, böyle sahneye çıkar gibi kavga başlatacak insan değildi.

O gece yatağa yattıklarında Rudolf, Louise'nin bir erkekle ilişkisi olmasını tercih edip etmeyeceğini çoktan düşünmüştü. Hayır, sanmıyordu, ama kazadan sonra hastaneye kaldırılan biri sağ değil, sol bacağının kesileceğini duyunca ne kadar rahatlarsa Rudolf da bu cevabı bulmakla o kadar rahatlamıştı. Lezbiyen sevgilisinin yatağa uzanmış, her geceki gibi kitap okuduğunu görünce bir kez daha aldatılmışcasına büsbütün öfkelendi. Louise kendisini bir erkekle yakalamış olsa yüzünde nasıl bir ifade göreceğini tahmin etmeye çalıştı, dayanılmaz bir düşünceydi bu. Acaba Louise'nin bu eğiliminin suçunu kendinde mi araması gerekiyordu? Cinsel gücü azalmış da, kendisi değilse bile Louise mi bunun farkına varmıştı? Yaş farkı mıydı asıl sorun? Hayır, hayır, suçlunun cezasını hafifleten nedenler arayacak değildi herhalde, bir bu eksikti.

Kendi kulaklarına bile garip gelen bir sesle, Lilly'le akşamı nasıl geçirdiklerini sordu. Her zamanki gibi, dedi Louise, bu sözlerin Rudolf'u dehşete düşürdüğünün farkında bile değildi. Peki, onca saat ne yapmışlardı? Louise, elindeki kitaba dalmış, Rudolf'un sorularından bir an önce kurtulmak istiyordu: Kadınlar baş başa kalınca ne yaparlar, dedikodu tabii, dedi. Bir yandan da şarap içip sigaralarını tüttürmüşler, evin efendisi dumanın farkına varmasın diye pencereyi açık bırakmışlardı. Ya başka? Louise, Rudolf'un o güne kadar hiç ilgilenmediği bir konuda inatla soru sormaya devam ettiğini görünce kitabı kapayıp yüzüne baktı. Dinle öyleyse, dedi, Lilly sonunda gazeteci Hunsicker'i bırakmış, ya da Hunsicker onu terk etmiş, neyse, senin anlayacağın ayrılmışlar; Lilly'nin kızı öbür şubeden bir oğlanla cinsellik denen savaş alanına ilk adımlarını atmış; Lilly'nin erkek kardeşinin yurt dışına çıkmak için verdiği onuncu dilekçe, ister inan ister inanma, bir hafta içinde reddedilmiş. Tamam mı?

Sinir krizi geçirilecek zaman çoktan gelip geçmişti, Rudolf bundan sonra öfkesini ancak dengeli bir biçimde belli edebilirdi. Ya başka, diye sordu. Ne demek istiyorsun, Çin işkencesi mi bu, diye tersledi Louise. Artık başka seçenek kalmamıştı. Rudolf, Henriette'nin çenesini tutacağına güvenemediği için anahtar deliğinden neler gördüğünü Louise'ye kısaca anlattı. Yataktaki hallerini görür gibi oluyorum, ana konuşmanın ayrıntılarını hatırlamıyorum, sadece tek tük sözcükler aklımda kalmış, onlar da işe yaramak şöyle dursun, büsbütün kafamı karıştırıyor.

Louise güldü (sinirli bir gülüş müydü, yoksa isterik ya da melodramatik mi, bilemeyeceğim, ancak yeniden belirleyebilirim), sanki o güne kadar duymadığı ölçüde açık saçık bir fıkra dinlemiş gibi yüksek sesle güldü. Zaman kazanmak için gülüyor gibiydi. Rudolf, onun şimdi ne tür bir yalan atacağını merak ettiğini söylememek için kendini zor tuttu, Louise'nin alınıp susması işine gelmiyordu. Herhalde aklını kullanır, kimsenin inanmayacağı bir masal uydurmaz, diye düşünüyordu, *tam da öyle oldu.* Lilly bir düğüne davetliymiş, üstüne giyecek kılığı yokmuş, zaten Rudolf'un da bildiği gibi bütün şıklığı blucin giymekmiş. Yeni elbise de alamıyormuş. Louise'nin dolabını açıp defile yapmışlar; Lilly bütün kıyafetleri denedikten sonra istediğini bulmuş, pembe kollu açık

yeşil elbiseyi seçmiş.

Rudolf, karşı gelme isteğinin gittikçe azaldığına şaşırmıştı. Tarafsız bir dinleyici gibi Louise'nin yanında yatarken az önceki heyecanının yerinde yeller estiğini fark etti. Heyecanın yerini ne yazık ki huzur değil, umursamazlık almıştı. Eskiden olsa, Louise'nin anlattıklarına belki inanırdı, ama Louise'nin açıklama çabaları inandırıcı da olsa, içinde bulunduğu durumda işe yaramıyordu. Lilly elbise denerken Louise'nin neden soyunduğunu bile sormak zahmetine katlanmadı. Sadece yabancı birine bakar gibi yüzüne bakmakla yetindi, kurgulu bir bebeğin kurulmadan birdenbire hareket etmesine benziyordu bu bakış.

Louise alayla (kikirdeyerek mi?), gerçekten de erkek delisi Lilly'le ilişkisi olduğundan mı kuşkulandığını sordu. Bu, yıllardır kendisi hakkında edindiği izlenimlerle uyuşuyor muydu? Günün birinde eve gelip çekmecesindeki paranın kaybolduğunu görse, görünüşe bakıp onun çaldığını mı sanacaktı? Lilly'nin göğüslerinin Louise'nin avuçlarında ya da ellerinin bacaklarının arasında olması, kuşkulanmak yerine mantıklı bir açıklama için kafa patlatmayı gerektirecek kadar düşünülemez bir şey miydi? Rudolf, sesini çıkarmadan yatıyor, bu söz yağmurunun dinmesini bekliyordu. Louise, Rudolf'un nasıl özür dileyeceğini düşündüğünü sanmış olmalıydı ki, onun kuşkunun doruklarından inmesini kolaylaştırmak için elini tuttu ve kendi karnına koydu. Aradan geçen süre Louise için fazlasıyla uzayınca, artık yaşamın eskisi gibi süregidebileceğini söyledi. Rudolf elini geri çekti, bunun o güne kadar Louise'den duymuş olduğu en saçma söz olduğunu söyledi. Hikâye aşağı yukarı böyle bitiyor, ayrıca ayrılık sürecini anlatmaya önem vermemiştim.

ÖNERİ

Stanislaus

❄

Eylül 87

Bugün âşık olmuş olabilirim, bunun üzerinde duracağım. Dört yıldır özgürlüğün ileri karakolunda yaşamaya katlanıyorum, belki de nihayet ödülümü aldım. Bu güne kadar Doğu Berlin'de beni yaklaşık olarak bile Amanda kadar etkileyen başka bir şey görmedim. Uzun süre önce meslektaşlarımdan biri, Reuters ajansında çalışan Max Kaminski Amanda'yı öve öve bitirememişti, ama karşılaştığı hemen her kadın Kaminski'nin elini ayağını kestiği için bu sözlerine önem vermemiştim.

Kapıyı o açıyor, böyle bir görüntüyle karşılaşacağımı beklemiyordum. Çok uzun süren bir sessizlikten sonra Bay Fritz Hetmann'a bir paket getirdiğimi söylüyor, sözlerimi kanıtlamak ister-

cesine ipek bluzun naylon torbasını kaldırıp gösteriyorum. Hetmann'ın, kentin her köşesinde görülen, ilk bakışta saygı uyandıran tipik yazar eşlerinden biriyle, yaşına daha uygun bir kadınla evli olduğunu sanıyordum. Amanda'nın doğum günü bir gün önceymiş, Hetmann randevumuza sadık kalmadığım için söyleniyor. Bluzu tam saatinde yetiştirmek gerektiğini nereden bileyim, o sersem de doğum günü hediyesi olarak istediğini söyleseydi. Bluzun rengini de beğenmiyor. Bugüne kadar bana en az on sipariş verdi, batılı gazetecilerin, istedikleri zaman sınırı geçebilen dükkân çıraklarının olduğunu sanıyor galiba. Bir seferinde bir video istemişti, aleti getirip faturasını verdiğimde fena halde sinirlendi, neden Kurfürstendamm'daki Wiesenhavern adlı mağazadan almadığımı sordu, orada videolar yüz mark daha ucuzmuş.

Amanda beni ilk bakışta, daha bir kelime bile konuşmadan hangi özelliğiyle mi etkiledi? Kusursuzluğuyla diyebilirim. Kapıyı açtığı an, kusursuz, diye düşünüyorum.Tanrım, bu Hetmann ne kadar şanslı biri, böyle hayata can kurban, diyorum kendi kendime. Amanda'yla el ele ya da yanak yanağa dünyayı dolaştığımı hayal etmeye başlıyorum hemen. Max Kaminski'yle bir daha karşılaştığımızda bir içki ısmarlayıp onu çok iyi anladığımı söyleyeceğim. Amanda'nın ayakları çıplak. Koridor boyunca önümden ilerlerken gözlerim ayaklarına öylesine yapışıyor ki, tökezlemesinden korkuyorum.

Bir fincan çay isteyip istemediğimi soruyor, Hetmann'ın hiç hoşlanmadığını fark ettiğim halde öneriyi seve seve kabul ediyorum. Hetmann onunla baş başa kalıp naylon torbadaki sürpriz bombasını patlatarak bluzu prova ettirmek istiyor, ama Amanda'yla değil benimle baş başa kalıyor. Faturayı veriyorum, sanki giyim eşyası mağazasında tezgâhtarmışım gibi hiç ses çıkarmadan parayı uzatıyor. Ortalıkta yeterince muhabir olduğunu söyleyip siparişlerini yalnız bana değil, başka gazetecilere de vermesini isteyeceğim, ama Hetmann işime yarıyor. Gerekli adresleri, telefon numaralarını sağlıyor, zaman zaman mikrofona çıkmaktan çekinmiyor. Hetmann konusundaki görüşler çeşitli, tanıdıklarımdan bazıları onun kendini beğenmiş biri olduğuna, beş para etmediğine inanıyor, bazıları da önemli bir yazar olduğunu söylüyorlar. Bugüne kadar yazdıklarının tek satırını bile okumuş değilim.

Amanda çay getirince hayranlığım yeniden canlanıyor. İstekli bakışlarımı Hetmann'dan saklamam gerektiğini biliyorum, ama ona da belli etmeyecek miyim? Ben durmadan çay içerken Hetmann'ın çenesi açılıyor. Oysa kaybedecek bir dakikam bile yok, Honecker'in Bonn ziyareti çok büyük olay, gazeteciler ordu halinde peşinden koşup haber yakalamaya çalışıyorlar, bu gidişle ben sona kalacağım. Hiç değilse teybimi yanıma alsaydım, Hetmann'a bu resmi ziyaret konusunda ne düşündüğünü sorar, çay içme nedenimi örtbas etmiş olurdum. Amanda öylesine hoşuma gidiyor ki, inanılır gibi değil.

25 Eylül

Durup dururken telefon edemem ki, aramak için nasıl bir bahane bulmalıyım? Aklıma gelen bütün soruları aslında ona değil, Hetmann'a sormam gerekiyor - önümüzdeki günlerde yine röportaj yapmak için randevulaşabilir miyiz, son aylarda yayımlanan hangi kitaplar eleştiriye değer, bluz iyi oldu mu? İkisini birlikte yemeğe davet edebilirim, örneğin Palast otele gidebiliriz, radyo faturayı bile öder, ama ya sonra? Ya Hetmann yalnız gelirse? Satış temsilcileri gibi baş başa otururuz, o kültürün yozlaşmasından söz eder, Rossini usulü turnedo yeriz, ben de ölürüm. Amanda gelse bile ne yapabilirim - masanın altından gizlice aşk mektubu uzatacak değilim ya! Onu bir daha görmüş olurum, hepsi bu.

Ona akıl danışmak için kabataslak bir plan yapıp telefon ediyorum. Ülkenin ekonomik durumunu yansıtan tipik bir işletmeyle ilgili bir haber hazırlamam gerekiyormuş: Acaba bana önereceği bir işletme var mıymış? Pek de inandırıcı değil doğrusu, ya hiçbirini iyi tanımadığını söyleyecek, ya da hangisi olsa olur diyecek. Belki Tanrı yardım eder de, telefon görüşmemiz böyle bitmez. Size kocanızdan daha uygun biri olup olmadığımı denemek istemez misiniz, diye soramam ki!

Telefon ediyorum, tabii ki Hetmann çıkıyor. Aslında akla en yakın durum bu, ama hazırlıksız yakalanıyorum. Geçenlerde yakındığı, telefonla arayıp ses çıkarmadan kapayan tiplerden biri gibi ben de kulaklığı yerine bırakıyorum.

Tekrar arıyorum, yine Hetmann çıkıyor. Bu sefer zavallı adama çektirdiğim işkenceye son vermek için Amanda'ya sakladığım bir atımlık barutu kullanıyor, aynı soruyu ona soruyorum. Sesinden rahatsız olduğu belli, ya bir de rahatsızlığın gerçek boyutunu bilse, diye düşünüyorum! Hemen fırsattan faydalanıyor, bilgisayarı için kâğıt sipariş ediyor, acelesi yokmuş. Ardından inanılmayacak bir şey söylüyor: Bu işletme konusunda birkaç güne kadar tekrar arayın, bu arada karıma danışayım, diyor.

Batı Berlin'e gidip bilgisayar kâğıdı alıyorum. Ardından radyonun haber merkezinden, bir Doğu Alman fabrikasıyla ilgili en fazla yirmi dakika sürecek bir röportaj yapma görevini alıyorum. Elimde ilginç bir konu olduğunu, birkaç güne kadar daha ayrıntılı bilgi edineceğimi söylüyorum.

Koridorda Elfi'yle karşılaşıyoruz. İkimiz de aynı gün radyoda işe başlamıştık, Elfi sekreter olarak çalışıyor. Uygun bir çift olup olamayacağımızı denediğimiz günlerden beri birbirimizi pek severiz. Herkes ayrıldığı arkadaşıyla ilişkisini bizimki kadar uygar bir biçimde sürdürse dünyada savaş olmazdı. Elfi, akşam ne yapacağımı soruyor, birlikte Orlando'ya gidiyoruz.

Yemekte önemli bir sorunundan söz açıyor: Yeni tanıştığı biri ona evlenme teklif etmiş, oysa Elfi evlenmekten korkuyormuş. Bana iki resim gösteriyor: Birinde kırk yaşlarında, herhangi bir özelliği olmayan, şakaklarının üstünde saçları dökülmeye başlamış, biraz perhiz yapması gereken bir adam görülüyor; ikinci resimde aynı adam sörf yapmakta, rüzgâra karşı tüm gücüyle yelkene asılmış, bu işe yeni başlamadığı belli. Berlin senatosunda memurmuş, Elfi de onun yüksek dereceli memur olmasından çekiniyor zaten. Anlayışla karşılıyorum. Elfi dergi okumaya meraklı kadınlardandır, dünya görüşü kozmetik, Dallas ve gezilerden oluşur. Adamı nereden bulduğunu soruyorum, alçak sesle: bir çöpçatanlık enstitüsü kanalıyla, diyor. Gerçi garip olmasına garip, ama bu yüzden masanın altına saklanması gerekmez, bu yolla birbirini bulmuş yüzlerce çift tanıdığımı söylüyorum. Doğu Berlin'de de böyle enstitüler olup olmadığını araştıracağım, iyi bir röportaj konusu olabilir. Acaba Elfi evde kalmaktan mı korkuyor?

Barda yaşlı bir adam oturuyor, Orlando'ya her gelişimde görürüm. Genellikle geç gelir, masalardan birine değil, bara oturur, maden suyu içip sigarasını tüttürerek gazete okur. Bazan önüne hafif bir yemek de koyarlar. Elfi'ye ne akıl vereceğimi bilmediğim için barda birer kadeh içmeyi öneriyorum. Adam sinekkaydı traş olmuş, traş losyonunun adını Elfi kulağıma fısıldıyor. Onu burada sık sık gördüğümü söylüyorum, sevimli bir tavırla, ben de sizi gördüm, diyor. İçki ısmarlamak istiyorum, kabul etmiyor, alkol kullanmıyormuş, kahveye razı oluyor. Beni pek sevdiği için, Orlando'yla ilişkisinin sırrını açıklıyor, restoran sahibinin babasıymış. Emekliliğinde bol bol zamanı olduğu için hemen her akşam buraya gelip barda otururmuş, vakit öldürmek için değil, iş nedeniyle geliyormuş: Son müşteri, barda birinin daha oturduğunu görüp son müşterinin kendisi olduğunu düşünmezmiş. Oğlu akıl etmiş bunu, gerçi kendisi bunun etkili bir yöntem olduğundan emin değilmiş, ama zararını da görmüyormuş.

2 Ekim

Sonunda Amanda telefonu açıyor, belki günlerden cumartesi olduğu için. Adımı söylediğimde gülerek, Nasıl? diye soruyor. Stanislaus, diye tekrarlıyorum, Stanislaus'un çocuk hikâyelerine uygun bir ad olduğunu söylüyor. Amanda'nın da fena sayılmadığını söylüyorum, keyfimize diyecek yok.

Kendiliğinden konuya giriyor. Aslında bana akıl veremeyecekmiş. Yıllar önce bir tekstil fabrikasının müdürüyle yaptığı röportaj yayımlanmamış. Fabrikanın son derece gürültülü ve karışık bir yer olduğunu hatırlıyormuş, bildiği tek yer buymuş. Tam istediğim gibi, ben de zaten gürültülü ve karışık bir tekstil fabrikası arıyordum, diyorum. İşletmenin adını not ederken, herhalde meleklerin kulağıma fısıldamış olacağı soruyu soruyorum: Acaba fabrikaya birlikte gitsek nasıl olur, diyorum.

Amanda, sorumu ne kadar tehlikeli bulduğunu belli eden çok uzun bir aradan sonra, Ne zaman? diyor. Ne zaman, hayır demek değil, ne zamanla hayır arasında dünyalar var, ayaklarımı masaya

uzatıyorum, lotodan büyük ikramiye kazanmış gibiyim. Kimse bunu şimdiden bilemez, diyorum, benim gibi şansı bol biri bile, zira önce dilekçe verip izin istemem gerekiyor. İzin alır almaz randevulaşmak için fabrika müdüründen önce onu arayacağımı söylüyorum, ne zaman gideceğimiz hiç önemli değil. Fabrikanın umurumda bile olmadığını neden anlamasın? Nasıl sevindiğimi neden fark etmesin?

15 Ekim

Evindeyim, ama onu göremiyorum. Hetmann'ın bilgisayar kâğıdını veriyorum. Evde olmaması ne büyük şanssızlık. Yine de boşu boşuna gittiğim söylenemez. Hetmann'ı ne zaman aramamın uygun olacağını soruyorum, öğlenden önce aramayın, diyor, öğlene kadar yazı masasının başından kalkmaz, telefonu da öteki odaya bağlarmış. Altın değerinde bir bilgi.

Beş dakika sonra vedalaşırken, fabrika röportajı konusunda ilerleme kaydedip etmediğimi soruyor, evet, iş yoluna girdi, diye karşılık veriyorum.

21 Ekim

Son telefon görüşmemizin üstünden neredeyse üç hafta geçti, unutulmak istemiyorum. Öğleden önce arıyorum, masallardaki gibi dileğim yerine geliyor, telefona Amanda çıkıyor. Bunca zamandır aramadığım için özür dileyip nedenini açıklıyorum, gereken izni henüz alamadığımı söylüyorum. Amanda, beni unuttuğunuzu sanmıştım, diyor. Neredeyse, yılbaşının tarihini unutabilirim belki, ama sözleştiğimizi asla unutmam, diyeceğim, ancak işi şakaya vurduğumu sanmasın diye söylemiyorum. Temkinli sözler edebilsem, başını arkaya atıp beni düşünmesini sağlayacak sihirli bir şeyler söyleyebilsem. Hayalgücüm pek kuvvetli olmadığından barda oturan restoran sahibinin babasını anlatıyorum.

Elfi, senatoda çalışan sevgilisiyle evlenmeye karar verdi.

27 Ekim

Dışişleri bakanlığı artık mutluluğumu engellemiyor. Telefon edip dilekçemin çukura mı düştüğünü soruyorum, röportaja çoktan izin verildiğini, telefonumu beklediklerini söylüyorlar. Ne sevimli insanlar! Bundan önceki dilekçemin ne olduğunu sormak için sabırsızlıkla aradığımda, ikide birde telefon etmememi, sırası gelince beni arayacaklarını anlatmışlardı.

Evime gidiyor, işi gücü bırakıp yatağıma uzanıyorum. Amanda'yı arayıp, izin geldi, diye çığlık atmam gerekir, ama acele karar vermekten korkuyorum. Sevincimin tadını çıkarmak istediğim de söylenebilir, ama aslında kararsızın biriyim. Sadece sonuçlarına önem vermediğim girişimlerde çabuk davranabilirim. Yağda yumurta pişiriyorum, ardından televizyonun karşısına geçip, programlardan birinde profili Amanda'ya benzeyen bir kadın bulana kadar kanal değiştiriyorum. Babamdan mektup gelmiş, Noel tatilinde hiç olmazsa bu yıl onlarla birlikte olup olmayacağımı soruyorlar. Bütün mektuplarını, kenarları çiçek ya da manzara desenli, renkli mektup kâğıtlarına yazarlar.

28 Ekim

Her şeyi belirleyebilecek olan bir telefon görüşmesi. Amanda hem nazik, hem de iş randevusundan söz eder gibi soğukkanlı bir sesle konuşuyor. Önümüzdeki hafta içinde dört ayrı gün öneriyor, herhangi biri olabilir, bence hemen ilki olsun, diyorum. Birdenbire, onun hayatına giren yabancı biri olduğumu düşünüyor, sesimdeki güveni, içtenliği kaybetmemeye uğraşıyorum. Odada yalnız değil galiba, ama yalnız olup olmadığını sormaya cesaret edemem ki! Herhalde yalnız değil - istediği gibi konuşamıyor, yanında biri olmalı. Buluşma saatini kararlaştırıyoruz, konuşmamız sona eriyor.

Evinde değil, Senefelder Platz'da, yani eviyle bürom arasında yarı yolda buluşmamızı istemesinin özel bir nedeni mi var? Tıpkı hayalimde kaldığı gibi görünüyor, biraz olsun daha kötü değil. Pas rengi, kalın bir kazak giyip blucinine uyan bir ipek eşarp bağlamış. Emniyet kemerini bağlayınca göğüsleri birbirlerinden ayrılıyor.

Onu, Bayan Hetmann diye hitap ederek selamlıyorum, adının Hetmann değil, Weniger olduğunu söylüyor hemen. Nasıl yani, Fritz Hetmann'ın eşi değil misiniz, diye soruyorum. Hem evet, hem hayır, diye karşılık veriyor, evli olmayıp yasa dışı bir beraberlik sürdürdüklerini duyunca kızmayacağımı umuyormuş! İşte yine sevdiğim havasına büründü, boşuna korkmuşum. Son derece güzel bir haber vermiş olması da bir yana. Yasa dışı evlilikleri değerlendirirken dikkatli olmak gerektiğini söylüyorum: Çoğunun itiraz edilecek bir tarafı olmadığını, ama benim başımdan geçenlerin tehlikeli sayılabileceğini açıklıyorum. Sözlerim hoşuna gidiyor, ama genç kız gibi kikirdemiyor, bir hanımefendi gibi ölçülü gülüyor. Kaç yaşında, yirmi beş mi, otuz mu, yoksa otuz beş mi? Önünüze baksanız daha iyi olur, diyor.

Haritadan en kısa yolu bulmuştum, ama kent sınırında Amanda beni başka bir yöne saptırıyor. Aklım yatmadığı halde istediğini yapıyorum, en kısa yoldan gitmemiz şart mı sanki?

Düş kırıklığına uğramamı engellemek istiyor olsa gerek, işi gözümde fazla büyütmememi, her yerde gördüğüm sefaleti fabrikada da göreceğimi söylüyor. Yoksa biz muhabirler için, bir haber ne kadar korkunçsa o kadar iyi kuralı mı geçerliymiş? Hayır, diyorum inanarak, bunun benim felsefem olmadığını söylüyorum. Gerçi bazı meslektaşlarımın kötü niyetle haber hazırladıklarını biliyorum, ama bu da o kadar zor değil. Ülkenin koşulları, komşusuna gülmek isteyenlerin ekmeğine yağ sürüyorsa, kötü niyetli haberler verilmesine de şaşmamalı. O da aynı görüşü paylaşıyor. Şimdiye kadar kimlerle röportaj yaptığımı soruyor, kısaca özetliyorum: İki olimpiyat şampiyonu, Halk Kahramanı bir demiryolu işçisi, bir okul kapıcısı, İspanyol iç savaşına katılan biri, evet, hâlâ cezaevlerine ihtiyacımız var diyen bir cezaevi müdürü, bir emekçi kahramanı, parti merkez komitesinin iki üyesi, hem de ikisi birden.

Aman Tanrım, bütün ülke size kul köle olmuş, diyor.

Köşeyi dönünce fabrika kapısının önüne çıkıveriyoruz. Amanda haklıymış. Öcü gibi makyaj yapmış bir kadın, mavi plakasından tanıdığı arabamıza yaklaşıyor. Kendisini müdür yardımcısı olarak tanıtıyor, bana adımla hitap ederek aslında sadece beni beklediklerini söylüyor.

Yol boyunca gevezelik edeceğimize röportajın ana hatlarını konuşabilirdik, ama tek amacım Amanda'yla bu yolculuğu yapmak olduğu için röportaj umurumda bile değildi, zaten artık konuşacak zaman yok. En önemli noktaları kararlaştırmak için birbirimize bakıyoruz. Amanda'nın muzip bakışından cesaret alarak, yardımcımı da birlikte getirdiğimi söylüyorum. Kadın ancak bu sözlerimden sonra Amanda'ya da elini uzatıyor. Müdürün odasına doğru ilerlerken teybi Amanda'ya verip ellerimi pantolon ceplerime sokuyorum.

Yolumuz uzun, kadın kimseyi ilgilendirmeyen birtakım sayılar vermeye başlıyor. Amanda, Affedersiniz, müdürün adı ne? diye soruyor. Kadın Amanda'ya ters ters bakıyor, ama soruyu benim adıma sorduğunu düşünüyor olmalı ki, devlet sırrı gibi açıklıyor. Amanda kulağıma eğilip, çok şükür, benim röportaj yaptığım müdürün adı Niebergall'di, diyor. Foyasını sekreterlerden birinin de ortaya çıkarabileceğini fısıldıyorum, sekreterlerin yanıldığını iddia etmenin daha kolay olduğunu söylüyor.

Onunla geçireceğim zamanı boşa harcamamak için, fabrikayı adeta koşar adım dolaşıyorum, ilgisizliğimden utanç duymam gerek. Amanda'da kötü izlenim bırakmamak için yöneticilere işten anladığımı gösteren birkaç soru sormaya çalışıyorum. Ne var ki, kime bir şey sorsam, sinir bozacak kadar ayrıntılı cevaplar veriyor, müdür, ustabaşları, işçi kadınlar, hiçbirinin lafı bitmek bilmiyor, dakikalar geçip gidiyor. Amanda, bu röportajın bir bahane olduğunu anlamamalı, işime özen göstermediğimi düşünmemeli. Beni kapıda bekleyecek olsa röportajı bu sürenin yarısında bitirebileceğimden eminim.

Dönüş yolunda, herkese fazla dostça davrandığımdan, sözlerindeki tutarsızlıkları başlarına kakmadığımdan yakınıyor. Doğru, diyorum, ama içlerinden biri değil, konuya dışarıdan bakan bir gözlemci olduğumu belirtiyorum. Görevimin, hataları ortaya çıkarıp

düzeltilmelerini sağlamak değil, durumu anlatmak olduğunu söylüyorum. Yazık, diyor Amanda. Hava çoktan kararmış. Birlikte akşam yemeği yiyerek konuyu derinleştirmeyi öneriyor, onu bir restorana davet ediyorum. Saatine bakıyor, başını iki yana sallayarak, belki başka sefere, diyor. İç çekeceğim yerde, zaten fazla vaktimin olmadığını söylüyorum. Göğüsleri yine ikiye ayrılmış. Ne yazık ki, onu fazlasıyla etkilemişe benzemiyorum. Oysa benimle bir gün geçirse eriyip biteceğini sanmıştım.

Eve gitmeden halletmesi gereken bir şey olduğunu söyleyip bir köşe başında inmek istiyor. Hetmann'ın evine kadar götürmeme izin vermiyor nedense. Paniğe kapılıyorum, röportajı radyoya göndermeden dinlemek isteyip istemediğini soruyorum. Yine bir süre düşündükten sonra beni arayacağını söylüyor. Zaman belirtmiyor. İyimser bir yorumla, asıl konunun röportaj değil, tekrar görüşmek olduğunu anlamış sayılabilir. Resmi bir havada vedalaşıyoruz. Arkasından gidişine bakarken umutsuzluğa kapıldığımı itiraf etmem gerekiyor.

12 Kasım

Bürodakiler her gün, arayan oldu mu, diye sormama gülüyorlar artık. Evdeki telesekreter saçma sapan mesajlar veriyor. Böyle giderse, Hetmann'a telefon edip, bir şey lazım mı, diye soracağım. Hiçbir konuya dikkatimi toplayamıyorum, randevularımı unutmaya başladım, her şeyi tekrar tekrar hatırlatmaları gerekiyor, işimi eskisinden de kötü yapıyorum.

Birkaç hafta önce, alkolikliğin sınırında gezen Frankfurtlu meslektaşım Dagobert Veit'la bahse girdim: Dagobert, Doğu Almanların son zamanlarda sınırlara kızıl ötesi ışınla çalışan bazı yeraltı aletleri yerleştirdiklerini iddia etti. Bu aletle, sınırı geçen arabanın bagajında kimsenin gizlenip gizlenmediği anlaşılıyormuş. Veit, kızıl ötesi kameranın, ısısı otuz yedi derece olan gizli cismin şeklini çizdiğini söyledi, ben de, saçmalık bu, dedim. Bir şişe Jim Beam marka viskiye bahse girdik, ayrıca kazananın haberi değerlendirmesine karar verdik. Bu konuda faka bastığımı sonradan anladım -

ben kazanırsam beş para etmez bir haberi ne yapacağım? Neyse, olayı bugün çözeceğiz.

Batı Berlin'deki tavukçulardan birine gidip bir yığın kızarmış tavuk alıyoruz. Dükkân sahibi sevinçten uçacak neredeyse. Sıcak tavukları aluminyum kâğıda sardırıyoruz, tortop olup yatmış bir insan şeklini vermeye çalışarak bagaja yerleştiriyoruz. Sanat eserimizin daha ilk virajda dağılmasına engel olmak için dört yanına karton kutular sıkıştırıyoruz, bagajı kapayıp yola çıkıyoruz. Daha doğrusu, yola çıkmadan önce astronomik hesabı aramızda bölüşüyoruz, işler yolunda giderse haftalarca tavuk yiyeceğiz. Arabanın içi buram buram ızgara kokuyor, ama Veit'ın alkolik burnu koku almıyor. Neyse ki onun arabasıyla yolculuk ediyoruz. Sınıra yaklaştıkça iyiden iyiye meraklanmaya başlıyorum. Son metrelerde, artık nöbetçi kulelerinin görüş alanına girdiğimizde Veit arabayı durdurup iniyor, arkaya dolaşıp bagajı kontrol ediyor, geri dönüp İtalyan ahçılar gibi sağ elinin baş ve işaret parmaklarını birleştiriyor, bu hareket kesinlikle kural dışı.

Eskiden beri tanıdığımız bir memur sınırda pasaportlarımıza göz atıyor. Keyfi yerinde olmalı ki, dünyaya bir daha gelirse muhabir olacağını söylüyor, müşterileri güldürmek de servise dahil galiba. Eliyle geçmemizi işaret ediyor, kendimizi Doğu Berlin'de buluveriyoruz. Veit, son derece üzgün bir tavırla, kızıl ötesi kameranın çıkış şeridinin altına konmuş olacağını, giren arabaları kontrol etmelerinin tabii ki gerekmediğini söylüyor. Kimbilir, belki de o kadar kesin resim veriyordur ki, bagajda tavuk olduğunu anlamışlardır, diyorum. Dalgın dalgın başını sallıyor, çok geçmeden başka bir neden buluyor: Isı uygun değilmiş. Tavuklar ya çok sıcak, ya da fazlasıyla soğukmuş, keşke yanımıza termometre de alsaymışız. Beni evime bırakıp bir şişe Jim Beam getireceğine söz veriyor. Yarım milyon kızarmış tavuğu nereye koyacağımı bilemiyor, çoğunu balkona yerleştiriyorum. Böyle saçmalıklarla yarım gün bile geçmiyor. Telesekreterde çıt yok.

Aramıyor. Onu kırdım mı acaba? Huyumu suyumu mu beğenmiyor? Nedir benim huyum suyum?

Son umudum Hetmann'da. Yazarlar ve yazarlıkla ilgili bazı makalelerin bulunduğu birkaç dergi aldım, ilgileneceğini hiç sanmıyorum, ama olsun, ne düşündüğümü nereden bilecek diye düşünüp evine götürüyorum. Hetmann'ın çalışma saatinde, öğleden önce kapısına dayanıyorum tabii, zili uzun uzun çalıyorum. Kapıyı Amanda açıyor, elimde evrak çantasıyla dikildiğimi görünce gülümsüyor, neyse bu kadarını başardım. Söyleyeceklerimi söylemeye başladığımda hata ettiğimi, yılışıklıkla gönül kazanılmayacağını anlıyorum. Amanda üzgün bir tavırla, Hetmann'ın sokağa çıktığını, ne zaman döneceğini bilmediğini söylüyor. Masalımı ciddiye aldı galiba. Bunca zaman aramadığı için tek kelimeyle bile özür dilemiyor. İçeri girmek isteyip istemediğimi soruyor, saatime bakıp, zamanı dar olan biri gibi, pekâlâ, geleyim, diyorum.

Yine yalınayak, beni odasına alıyor, içeride saçları kızıla boyalı, güzel bir kadın oturmuş, sigara içiyor. Amanda bizi tanıştırıyor, kadının adı Lucie Capurso'ymuş. Benim adımı duyduğunda bakışları, ya demek o sizsiniz, der gibi canlanıyor. Ya da bana öyle geliyor - insan, hakkında hiçbir şey duymadığı birine böyle bakmaz. Düş kırıklığına uğramış değilim, çünkü Amanda'yla baş başa kalmakla da bir yere varamayacağımı biliyorum. Dergileri masaya bırakırken, Hetmann'ın gerçi bunları sipariş etmediğini, ama yine de ilgileneceğini sandığımı söylüyorum. Çay içmekteler, bana da bir fincan veriyorlar. Lucie Capurso, aramızdan çekilmek istediğini gösterircesine dergilerden birini alıp karıştırmaya başlıyor.

Amanda, röportajın nasıl gittiğini soruyor, çoktan yayınlandığını söylüyorum. Verdiği sözü ancak şimdi hatırlıyor. Son günlerde işi başından aşkınmış, ayrıca bana pek fazla yardım da edemeyeceğini düşünmüş. Yine içimdeki palavracı baskın çıkıyor, hiçbir şeyi onun telefonunu beklediğim kadar beklemediğimi söyleyeceğime, önemli değil, diyorum. Çayımı bitirdikten sonra orada daha fazla kalmam için inadımdan başka neden yok. Lucie, parmağıyla derginin bir yerine işaret ederek okumaya daldığı makaleyi Amanda'ya gösteriyor, Amanda da bir iki cümle okuduktan sonra kayıtsızlıkla

başını sallıyor. İkimizin de sıkılganlığı belli oluyor, ama benim yerime o inisiyatifi ele alıp dergi yığınını göstererek bunları Hetmann'a neden getirdiğimi soruyor. Aslında beni eleştirmek, Hetmann'a niçin uşaklık ettiğimi sormak istiyor, ama anlamamış gibi hayretle yüzüne bakıyorum. Amanda, Lucie'nin de konuya katılabilmesi için durumu açıklıyor: Hetmann'a durmadan kitap, kâğıt, daktilo şeridi, teyp getiriyor, hatta onun adına doğum günü hediyeleri bile alıyormuşum - bunun nedenini bilmek istiyormuş.

Lucie hemen benim tarafımı tutuyor, bu kadar koşuşturduğum yetmiyormuş gibi bir de laf işittiğimi söylüyor, ama bu da durumu düzeltmeye yetmiyor. Bu soruyu ne zamandır ben de kendi kendime sorup duruyorum, diyecek halim yok ya, belli bir amaçla yapmadığımı, ama tabii ki bazı nedenlerim olduğunu söylüyorum. Başkalarından bu tür siparişler almadığımı, ancak Hetmann'ın benim için herkesten farklı olduğunu anlatıyorum. Hetmann'ın isteklerini yerine getirirken biraz da kendimi düşündüğümü, çünkü sırasında ondan benim gibi bir muhabirin çok işine yarayan önemli bilgiler aldığımı, muhabirliğin biraz da ilişkilere değer vermek demek olduğunu söylüyorum. Son olarak, dostluklara değer vermemin de önemli bir neden sayılabileceğini ekliyorum. Lucie bu açıklamalarla tatmin olmuş görünüyor, kıskançlıkla iç geçirerek, keşke sizin gibi bir ulağım olsaydı, diyor.

Az sonra Amanda beni kapıya kadar geçiriyor, herhangi bir neden olmaksızın uzun süre orada oturmak ancak dostlarına tanıdığı bir öncelik olsa gerek. Koridorda o güne kadar yapmadığım kadar yürekli bir atağa kalkıyorum, son günlerde davranışıma önemli bir neden daha eklendiğini, bunun az önce saydıklarımdan çok daha önemli olduğunu, Hetmann'ın siparişlerini yerine getirmenin onu görmek için tek şansım olduğunu söylüyorum. Televizyonda biri böyle bir laf etse hemen programı değiştiririm, ama ne yapayım, başka çarem yok. Gözlerimden kıvılcımlar saçmaya çalışarak bakışlarımı yüzüne dikiyorum. Amanda, sizinle açık konuşayım, bu sözleriniz beni sevindirmekten çok gururumu okşadı, diyor. Bundan daha kalpsiz bir karşılık düşünülebilir mi?

15 Kasım

Telefon ediyor, günlerden pazar. Bir gün önceki sözlerine kırıldığımı sanıyormuş, bir an kafamı toplayıp kendime geldikten sonra bu izlenimin doğru olduğunu söylüyorum. Önceki gece Amanda'dan vazgeçmeye karar verdim, yüreğim kan ağlıyor, ama hiç değilse artık belli bir taktik uygulamak zorunda değilim. Böyle bir gece daha geçirmek istemiyorum.

Aslında beni kırmak istemediğini, ama ben gelmeden önce arkadaşıyla aralarında tatsız bir tartışma geçtiği için bana da gereksiz yere sert davrandığını söylüyor. Ciddi sayılmayan bir sesle özür diliyor, ardından Hetmann'ın gece yarısına kadar dergilerimi okuduğunu anlatıyor.

Sevindim doğrusu, selam söyleyin, diyorum.

Neden konuşmayı bir an önce bitirmek istiyorsunuz, diye soruyor.

Dün gece sizi kalbimden koparıp attım, diyorum. Telefonu kapadıktan sonra elimi kulaklıktan çekmeden on dakika bekliyorum.

27 Kasım

Dagobert Veit, bahis borcunu ödemeye geliyor. Kapıyı açtığımda yüzüme yoğun bir alkol bulutu çarpıyor. Pardesüsünün neredeyse yere varacak kadar derin cebinden Jim Beam şişesini çıkarıp hemen içmemizi öneriyor. İyi fikir, diyorum.

Veit, bütün geceyi dans ederek geçirmiş bir kadın gibi pardesüsünü çıkarıp yere bırakıyor. Mutfak dolaplarını açıp kapamaya başlıyor, bardakların nerede olduğunu söylüyorum, yanıma gelip televizyonun karşısına oturuyor, içmeye başlıyoruz. Televizyonu kapamadan sadece sesini kısıyorum, haber programlarının tiryakisiyim. Veit, iki yıl önce karısını kaybetti. Yirmi yıldır evli olmaları bir yana, başkalarından duyduğuma göre, kadın Veit'ın yazılarını da yazıyormuş. Veit'ın o güne kadar kimsede görmediğim kadar kırışık bir alnı var, kargacık burgacık, sık satır yazılarla dolu bir sayfayı andırıyor. Son haftalarda ülkede başgösteren huzursuzluktan söz ediyoruz, Veit fikrimi soruyor, bence bu umut verici bir

durum muymuş, yoksa önemli sayılmaz mıymış?

Aslında huzursuzluğun pek farkında değilim, en azından bu soruyu gerektirecek boyutlara ulaştığını sanmıyorum. Evet, birkaç kilisede olay çıktı, insanlar yabancı ülkelerin büyükelçiliklerine sığındılar, ama yine de buradan daha sessiz bir ülke olamaz. Veit'ın huzursuzluk dediği bana gecikmiş bir yaşam belirtisi gibi geliyor; bunca zaman hiç, ama hiçbir şey olmamasına pek alıştık, diyorum. Veit başını iki yana sallıyor, ben fazla safdilmişim. Bir şeylerin geliştiği hissediliyormuş. Bir gün önce Zion kilisesine gittiğini, birdenbire kendini adeta bir iç savaşta buluverdiğini anlatıyor. Polisler cop kullanmış, konuşmacılar bir adım bile geri çekilmemiş, hayır, bu durum yatışmayacak, aksine büsbütün tırmanacakmış. İnsanlar şimdiye kadar nedenini bilmeden mutsuz yaşamışlar, oysa artık mutsuzluklarının bilincine varıyorlarmış, asıl önemli nokta buymuş. Şimdiye kadar kiliseye gidip gitmediğimi soruyor, hayır anlamına başımı salladığımı görünce, huzurlu kırsal bölgeleri haber konusu yapacağıma, bir an önce kiliseye gitmem gerektiğini söylüyor. Fritz Hetmann, Amanda'nın bir kilise grubuna katıldığını anlatmamış mıydı?

Veit'ın sarhoşluğu zararsız, ne saldırgan oluyor, ne de ağlamaklı. Sadece ayıkken konuştuğu gibi konuşuyor, ama biraz daha gevezeleşiyor. Şişenin sonuna yaklaştığımızda banyoya gidiyor, kustuğunu duyuyorum. Geri döndüğünde yüzü bembeyaz olmuş, ama yeniden doğmuş gibi. Şişenin dibindeki viskiyi bardağına dolduruyor, bana bir akıl vermek istediğini söylüyor. Evden çıkarken radyoyu açık bırakmalıymışım. Tabii bütün muhabirler gibi benim evim de gizli mikrofonlarla dinleniyormuş. Bu işin uzmanlarından biri Veit'a mikrofonların nasıl çalıştığını anlatmış. Bir merkezde toplanmış olan teypleri gece gündüz sürekli çalıştırmak mümkün olmadığı için gürültü şalteri adı verilen parlak bir buluştan yararlanıyorlarmış. Dinlenen evde ses olmadığı sürece teyp çalışmıyor, en ufak bir gürültüyle otomatik olarak kayda başlıyormuş. Heriflerin işini kolaylaştırmaktansa, bandın neresinde önemli bir şey olduğunu bulmak için baştan sona dinlemelerini sağlamalıymışız. O şimdi burada otururken, evinde Operetin Büyüsü adlı plâk çalıyor, bitince baştan başlıyor, kayıt merkezinde bant üstüne bant dolduruyormuş. Birbirimizi yıllardır tanıdığımız halde şimdiye kadar hiç özel konulardan söz etmedik.

Biri bana bir şey söylemeyegörsün, doğru bulursam hemen yerine getiririm. Dagobert'in önerisine uyup St. Elisabeth kilisesine gidiyorum. Bu yöreleri tanımayan biri bile köşeyi döner dönmez sokakta bir gariplik olduğunu anlayabilir. İnsanlar yarı bellerine kadar evlerinin pencerelerinden sarkıyorlar, kilisenin önünde heyecanlı bir grup toplanmış, orta yerde bir polis arabası göze çarpıyor.

Kilisenin bulunduğu kaldırıma geçerken, park etmiş arabaların birinden bir adam inip nereye gittiğimi soruyor. Onu ilgilendirmediğini söylüyorum, ama birazdan bunun aksini kanıtlayacağından hiç kuşkum yok. Kolumdan yakalıyor, arabanın ikinci kapısının açıldığını görünce silkinip kurtulmak fikrimden vazgeçiyorum. Kimliğimi görmek istiyorlar; bu isteğe şaşırdığımı, üstüme saldırdıklarına göre herhalde bir soygun planladıklarını, oysa soyguncuların genellikle kimlik değil, para istediğini söylüyorum. Bunları neden söylediğim hakkında en ufak bir fikrim bile yok, demek daha yola çıkarken sinirlenmişim. Adam öfkesini güçlükle bastırarak saçmalamayı bırakıp kimliğimi göstermemi istiyor. Kolumu tutan eline uzun uzun bakıyorum, sonunda bırakıyor, gazeteci kimliğimi çıkarıyorum. Kimliğe kısaca göz attıktan sonra arabanın penceresinden içeriye uzatıyor. İnsanı çileden çıkaracak kadar uzun bir süre geçiyor. Bulduğum izi kaybetmemek istercesine not defterimi çıkarıp arabanın plaka numarasını yazıyorum. Kiliseden çıkan üç genç yakınımızda duruyorlar, bana yalnız olmadığımı göstermek istiyorlar. Dagobert haklıymış, bunun kırsal bölgedeki huzurlu yaşamla hiç ilgisi yok.

Arabadakiler telefonla konuşuyor. İçeri gelmemi söylüyorlar, tutuklanıp tutuklanmadığımı soruyorum, cevap vermiyorlar. Arabaya girip oturuyorum, tutuklandım mı, diye avazım çıktığı kadar bağırıyorum. Elinde kimliğimi tutan adam sakin bir sesle, bağırmanıza gerek yok, Bay Doll, diyor. Yola çıkıyoruz. İnanılır gibi değil; arka kanapede iki nöbetçinin arasında oturmuş giderken, iyi niyetli bir gözlemciyi öfkeden kuduran bir taraftar haline getirmenin ne kadar kolay olduğunu düşünüyorum. Kilisenin kapısındaki grubun yanından geçiyoruz, Lucie'yi kızıl saçlarından tanıyorum, Amanda da yakınlarda olmalı. Kentte bilinmeyen bir yöne doğru ilerliyoruz,

beni kaçıranları tarif edebilmek için her üçünün de yüz hatlarını dikkatle inceliyorum. On dakika sonra telefon çalıyor, şoför cevap veriyor. Talimat almış olsa gerek, arabayı hemen kenara çekip durduruyor, kimliğimi geri veriyor, gidebileceğimi söylüyor. İnerken bunu onlara pahalıya ödeteceğimi söylemeye gayret ediyorum, ama ödeteceğim falan yok tabii.

22 Aralık

Son sevgilim İlona Siemens noeli birlikte geçirmemizi öneriyor, ama arabama binip annemle babamı ziyarete gitmeyi yeğliyorum. Uzun zamandır görüşmedik. Her karşılaşmamızda konuşulacak konular çabucak tükenir, birbirimize söyleyecek bir şeyin kalmadığı noktaya ulaşınca bol bol yemek yer, karşılıklı susarız. Annemle babamın en çok sevdiğim tarafı birbirlerine hâlâ âşık olmaları. Bagajda bir televizyon var, bu hediyeyi biraz da kendimi düşünerek götürüyorum, çünkü siyah beyaz televizyonlar bütün haber programlarının tadını kaçırıyor. Annem, Hamburg'dan Berlin'e taşınmama çok üzülmüştü. Duvarın ardında oturduğum sürece eskisi kadar sık görüşemeyeceğimizi tahmin ediyordu, yanılmadı da. Babam, bu ayrılığın suçunu, yüzlerce kilometre ötede neler olduğunu herkesin bilmek istemesine vermiş, bunun aileleri zehirlediğini ileri sürmüştü. Hamburg'dayken, Lüneburger Heide'de oturan ailemi ikide birde ziyaret ediyor, neden gittiğimi düşünmüyordum.

Akşam yemeğinden sonra birlikte oturup ziyaretimin suskunluk noktasına yaklaşıyoruz. Bu evde insanın ayaklarının üşüdüğünü söyleyip ayağıma ille de terlik giymemi istiyorlar. Sibylle Hinrichsen evlenmiş, annem kötü bir haber veriyormuş gibi alıştıra alıştıra söylüyor bunu. Lisenin son sınıfındayken Sibylle'yle sözlü gibiydik. Doğrusu iyi bir kısmet sayılırdı. Kimse inanmayacak, ama Sibylle'nin dört göğsü vardı. Ünlü romanlardan birinde dört göğüslülük mucizesinden söz edildiğini, benim de bu kitaptan esinlenip hayalgücümü kullanmakla suçlanacağımı biliyorum, ama gerçek bu. Sibylle o kitabı okumamıştı, basbayağı dört göğsü vardı: Olması gereken yerde bulunanların altında, sanki büyümeleri yasaklan-

dığı için birer düğme büyüklüğünde kalmış birer göğüs daha bulunuyordu. Bakmaya doyamıyordum. Bu düğmeler olmasa Sibylle'yi bu kadar iyi hatırlar mıydım, bilmem.

Tansiyonu düşük olan annemin erkenden gözleri kapanmaya başlıyor, bir süre gülümseyerek uykuya karşı savaşıyor, sonunda yatmaya gidiyor. Babam büfeden bir şişe Porto şarabı çıkarıyor, erkek erkeğe sohbeti pek sever. Yarın dükkânı görünce şaşıracakmışım, kitapları çıkarıp yerine oyuncak koymuşlar, ikisine birden yetecek kadar yer yokmuş. Zaten kitap satışı para getirmiyormuş, satış temsilcileri de son zamanlarda durmadan aksilik çıkarıyormuş, oysa oyuncak satışı çok iyi gitmekteymiş, ayrıca dükkân da daha güzel görünüyormuş. Bu iş haberinden sonra özel konulara geliyor. Annemle ikisi, uzun zamandır benim kadınlar konusunda çok kararsız olduğumu düşünüyorlarmış. Böyle giderse, günün birinde karısız, ailesiz, mutsuz bir halde tek başıma kalacakmışım, beni uyarmak görevi herkesten önce annemle babama düşermiş. Özel hayatımda ilerleme kaydedip etmediğimi soruyor, başımı iki yana sallıyorum, babam derin derin iç çekerek kadehine bir yüksük dolusu içki koyuyor.

Amanda'yla aramızdaki hüzünlü hikâyeyi anlatıyorum. Nasıl âşık olduğumu, başlangıçta onun da ilgisini çektiğimi sandığımı, görüşebilmek için ne numaralar çevirdiğimi, ilgime karşılık vermekten nasıl birdenbire vazgeçtiğini, nasıl boyun eğdiğimi anlatıyorum. Babam bir an düşündükten sonra erken teslim olduğumu söylüyor. Bir erkeğin hayatındaki en önemli savaşın uygun bir eş uğruna verdiği savaş olduğunu, bunu sonuna kadar sürdürmezse mutsuzluğundan sadece kendisinin sorumlu olacağını açıklıyor. Amanda'yı gerçekten söylediğim kadar ciddiye alıyorsam, şimdiye kadar fazla bir çaba gösterdiğim söylenemezmiş. Kadınlar kuşatılmak, çepçevre sarılmak istermiş, onları fethetmenin bir tek yolu varmış: sürekli olarak ve gözle görülür bir şekilde arzuladığımı belirtmeliymişim. Acaba üç telefonumla iki bakışımdan, bir de araba yolculuğundan eriyip bittiğimin anlaşıldığını mı sanıyor muşum? Biraz daha ileri gitmemde hiçbir sakınca yokmuş, evet, babam akıl vermekten pek hoşlanır. Amanda'ya çikolata, küçük bir takı ya da en azından bir buket çiçek gibi bir hediye verip vermediğimi soruyor. Olayı çok basit gördüğünü söylüyorum.

Gençliğindeki çılgınlıkları, yıllar geçtikçe tayfun haline gelen gönül fırtınalarını hatırlamasa bari, diye düşünüyorum. Ama babam konudan ayrılmıyor. Sevdiğim kadının gönlünü kazanmak için neden daha fazla çaba göstermediğimi soruyor, Amanda'nın içinde bulunduğu koşulları anlatıyorum. Sonunda durumu açıklığa kavuşturabilmek için anlatıyorum bunları, keşke çenemi tutabilsem. Amanda'nın yalnız yaşamadığını, ünlü bir yazarla birlikte oturduğunu, adamın bana duyduğu güvenin elimi ayağını bağladığını, birine kur yapmakla rahatsız etmek arasında aşmakta zorlandığım bir sınır olduğunu söylüyorum. Deli saçması bunlar, diyor babam, kararsız birinin uydurduğu bahaneler. Amanda'nın kocası olmadığı anlaşılan bu adamın mesleğinin benim gönlümle ne ilişkisi varmış? Benim gibi yakışıklı birinin gösterdiği ilgiden hangi kadın rahatsız olurmuş? Oyalama taktiği, anlamazlıktan gelme gibi özelliklerin kadın karakterinin bir parçası olduğunu herkes bilirmiş; tıpkı bir lokomotifin raylardan ayrılamaması gibi kadınlar da bu özelliklerinden vazgeçemezlermiş. Babama kalırsa, ben Amanda'yı bu işe canla başla sarılacak kadar çok sevmiyor olabilirmişim, bu konuyu bir daha düşünmeliymişim.

Çaresiz kalıyorum, rejime karşı çıkan bir yazardan söz ettiğimi, adamın başının zaten yeterince dertte olduğunu, Amanda'dan yaşça epey büyük olması yüzünden ona aşırı ölçüde bağlandığını anlatıyorum. Düpedüz yalan, Amanda'nın peşine düştüm düşeli Hetmann'ın ne durumda olduğunu bir an bile düşünmedim, bütün derdim babamın durmadan akıl vermesini engellemek. Amacıma ulaşıyorum. Arkasına yaslanıyor, düşüncelere dalarak başını sallıyor, anlaşıldı, diyor. Bu değişikliğin nedenini anlamıyorum, ama beni rahat bıraktığı sürece araştırmaya da niyetli değilim. Sonunda yine de öğreniyorum. Kadehindeki son yudumu içtikten sonra, Amanda'nın Doğu Alman olduğunu baştan söyleseydin konuşmamıza gerek kalmazdı, diyor.

7 Ocak 1988

Amerikan Büyükelçiliğine kokteyle davetliyim, yalnız beni çağırmamışlar, birkaç yüz davetli var. Salonlar, koridorlar saygın insan-

larla dolup taşıyor, aralarında benim gibileri de var, biz gazeteciler kamuoyu sayılıyoruz. Büfelerin ikisine de yaklaşmak mümkün değil, konuklar arasında dolaştırılan içki tepsilerinin birinden bir kadeh şarap alıp tanıdık bulabilmek için çevreme bakınıyorum, ama bulamıyorum. İşin kötüsü, çok geçmeden tuvalete gitmem gerekiyor, kuyrukta beklerken Hetmann'la karşılaşıyorum. Hetmann kapılardan birinin ardında gözden kaybolurken çıkınca beni bekleyeceğini söylüyor, o da yalnız galiba. Az sonra yan yana geliyoruz, ceketinin üst cebine beyaz bir mendil yerleştirmiş. Yorulmak bilmeden konukların arasında dolaşıp herkesin elini sıkan Ekselansları Büyükelçi dışında kimsede cep mendili yok.

Hetmann, sohbet sırasında yürek atışlarımı hızlandıran bir haber veriyor, eserlerinden bölümler okumak üzere İskandinav ülkelerine davet edildiğini söylüyor. Eşi Amanda'yla birlikte mi? Hayır, diyor, resmi makamlar her seferinde bir alay zorluk çıkardığı için Amanda bu defa gitmek istemediğini baştan söylemiş. Yaşasın resmi makamlar, diyorum içimden, bütün yeminlerimi bir kenara itip kapısını aşındırmaya başlayacağımı hemen anlıyorum. Hetmann iyi niyetli, yolculuğunun tarihini bile söylüyor, aman Tanrım, hem de gelecek hafta, adamın karşısında kendimi alçak bir katil gibi görmekteyim. Önemli bir bilgi daha edindiğimin farkına varıyorum, Amanda şu sırada evinde yalnız, en azından Hetmann yanında değil.

Büyükelçilik personelinden birine en yakın telefonun nerede olduğunu soruyorum, adam beni önemli bir konuk sanıyor olmalı ki, bürolardan birine götürüyor. Amanda'yı arıyorum. Bunca zamandır aramadığıma üzülmüş, ne zaman gelebileceğimi soruyorum, neden şimdi gelmiyorsunuz, diyor. On beş dakika sonra orada olacağımı söylüyorum, telefonu kapayıp arabama koşuyorum, yüz metre kadar gittikten sonra yol önceliğine dikkat etmediğim için açık mavi bir arabaya çarpıyorum. Öfkeli bir adam üstüme yürüyor, bütün suçu üstlendiğimi, onun haklı olduğunu söylüyorum. Köşedeki telefon kulübesine girip Amanda'yı aramak, neden gelemeyeceğimi açıklamak istiyorum, öfkeli adam polise telefon edeceğimi sandığı için gözünü üstümden ayırmıyor. Buluşamamamız belki de daha iyi oldu. Baş başa otururken Hetmann'ın eve döndüğünü gözümün önüne getiriyorum, ne yapardım?

13 Ocak

Hetmann dün kentten ayrıldı. Amanda'yı aramamın onun yola çıkmasıyla ilgili olduğunu ilk bakışta belli etmemek için aradan bir gün geçmesini bekliyorum. Amanda'nın sesi telefonda garipsenecek kadar rahat çıkıyor. Son günleri, bir an önce ortadan kaldırılması gereken bir moloz yığınına benzetiyorum. Babamın, bir erkeğin hayatındaki en önemli savaşın uygun bir eş uğruna verdiği savaş olduğunu belirten sözleri sihirli bir parola gibi kulağımda çınlıyor.

Telefona başka bir kadın, Lucie Capurso çıkıyor. Hemen konuya girmemek için geçenlerde onu kilisenin önündeki kalabalıkta kızıl saçlarından tanıdığımı söylüyorum. İlginç bir tartışmaydı, neden katılmadınız, diye soruyor, neden katılamadığımı anlatıyorum. Ben bir şey söylemeden telefonu Amanda'ya veriyor.

Sözü fazla uzatmadan ertesi akşam buluşmayı kararlaştırıyoruz. Aslında ben bu akşam da hazırım, ama çocuğa bakacak birini bulamazmış. Doğru ya, ziyaretlerim sırasında hemen hemen hiç görmediğim bir de çocuk var. Kaç yaşında olduğunu soruyorum, sekizinin içinde, diyor. Bakıcıya ne gerek? Sekiz yaşında bir çocuk evde yalnız bırakılamaz mı? Büyükler çocukların kölesi mi olmalı? Ama bunları şimdiden sormak istemiyorum. Nasıl olsa bu gece de geçecek.

14 Ocak

Mutluluğun başlangıcı olan ipek bluzunu giymiş. Bakılacak o kadar çok yeri var ki, yetişemiyorum, boynu, elleri, kulakları, gözleri, hele o gözleri. Yeniden kalbime girip giremediğini soruyor, son anda yan kapıdan girdiğini söylüyorum. Mesleğini öğrenmek istiyorum, elinden hiçbir iş gelmediğini söylüyor. Ona tutulmamam için bir uyarı olmalı bu, saatler geçtikçe bu uyarıların sayısı artıyor, güvenilir biri değilmiş, annesi parti sekreteriymiş, otuz dört yaşında, hatta neredeyse otuz beşindeymiş. Böyle ayrıntıların gözümü korkutmaması bir yana, bana olumsuz gibi de gelmiyorlar. Saklayacak bir şeyi olmadığını göstermek istercesine hiç makyaj yapmamış, sadece tırnaklarına koyu kırmızı oje sürmüş.

Ben sormadan hayat hikâyesini anlatmaya başlıyor, böylece değerli bir saat geçip gidiyor. Aklım başka yerde olduğu halde dikkatle dinlemeye çalışıyorum, çünkü sonradan bir daha soramayacağım ayrıntılardan söz ediyor. Her şeyi iki kere anlatmak gereken insanlardan hiç hoşlanmam. Sıra Hetmann'a gelmeden, düşündükçe dehşetle hatırladığı evliliğinin orta yerinde sözüne ara veriyor, bugünlük bu kadar yeter, diyor.

Garsona hesabı öderken, akşamın nasıl sonuçlanacağının belli olmadığını düşünüyorum, hasarlı arabama biniyoruz. Hava buz gibi, nereye gideceğimizi bilmediğim için kontak anahtarını çevirmeye cesaret edemiyorum. Aslında, bir kadeh şarap içmek için bana gelip gelmeyeceğini sormam gerekir, bu soruyu şimdiye kadar yüzlerce defa içimden sordum, her seferinde karşılık verdi, kimi zaman evet, dedi, kimi zaman da, hayır. Gerçi evde şarabın damlası bile yok, ama sormamı engelleyen neden bu değil, aşk dilimi bağladı. Aklımdan geçenler televizyon ekranına yansırcasına arabanın ön camına yansıyor sanki, Amanda buğulu cama bakıp gülümsüyor. Onu kapısının önüne kadar götürüp, birlikte geçirdiğimiz hoş akşama teşekkür edeceğimi düşünmek bile beni neredeyse hasta edecek. Babam, kararsız olduğumu söylerken ne kadar haklıymış! Düşlerimdeki kadın olsa, bana yardım eder, içimi rahatlatacak bir şeyler söylerdi.

Öbür gün doğum günüm olduğunu hatırlıyorum, durumu kurtarabilirim belki. Camın buğusunu silerken öbür gün de çocuğa bakacak birini bulup bulamayacağını soruyorum. Çok iyi olurdu, deyip, akşam saat sekizde doğum gününe davet ediyorum. Amanda, bir an önce yola çıkmazsam camın yine buğulanacağını söylüyor. Bakışları soğuk değil, ama kuşkulu, böyle giderse kimliğimi göstermek zorunda kalacağım galiba. Acaba bu akşam davet etmemi mi bekliyordu?

Yol boyunca fazla konuşmuyoruz, bir ara yolu uzattığımı söylüyor. Tekstil fabrikasına gittiğimiz gün de bana kestirme bir yol tarif ettiğini hatırlıyorum, kestirmelerden hoşlanıyor herhalde. Restoranda gözlüğümü unutmuşum, Amanda'yı bıraktıktan sonra geri dönmem gerekecek. Kapının önünde davetimi kabul ettiğini söylüyor. Son dakikada. Ayrılırken yemeğe teşekkür ediyor, minik bir öpücük veriyor, öpücüğü sırasında kendi kendimin heykeli gibiyim.

İnsan bir doğum günü davetine giderken kaç kişiyle karşılaşacağını tahmin eder? Gerçi parti vermekten söz etmedim, ama davetli grubunun sadece ikimizden oluştuğunu anlayınca ne yapacak acaba?

Aslında iyi niyetimi gösterdim sayılır, iki arkadaşıma, Abraham Bloch'la Wieland'a telefon ettim, ikisinin de vakti yokmuş. Başkalarını da arayıp çağırabilirdim, ama işime gelmedi. Parti havası vermek için evi bir alay can sıkıcı insanla doldurmak daha mı iyi olurdu? Yorucu değil, yüzsüz olduğumu düşünmesinin daha iyi olduğuna karar verdim.

Saat tam sekizde kapı çalıyor. Amanda hediye olarak kenarına gül bağladığı bir seramik çanak getirmiş. Dev boyutlu, korkunç bir çanak bu, artık evimin baş köşesinde yer alacak, umarım uzun süre durur. Şaşırmış numarası yapıyorum, hayır, numaraya gerek yok, Amanda geldiği için gerçekten şaşkınım. Mutlu yıllar diliyor, şölen başlıyor.

Büyük odaya geçiyoruz, ne mum ışığı, ne müzik, hiçbir hazırlık yapılmamış. Öteki konukların nereye saklandığını anlamak ister gibi çevresine bakıyor. Oturup anlatacaklarımı dinlemesini rica ediyorum. Başka kimseyi beklemediğimi, bugün gerçekten otuz dördüncü doğum günüm olduğunu, isterse kontrol edebileceğini söylüyorum. Görünüşü kurtarmak için gerçekten birkaç kişi davet etmeyi planladığımı, ama bütün bir akşam boyunca onların gitmesini beklemenin ne kadar can sıkıcı olacağını gözümün önüne getirince vazgeçtiğimi anlatıyorum, eğer kandırıldığını düşünüyorsa birlikte dışarıda bir yere yemeğe gidebileceğimizi söylüyorum.

Amanda hiç kıpırdamadan beni dinliyor, ne olacağı hâlâ belli değil. Bitmek bilmeyen saniyelerden sonra kendisinin de bir açıklama yapmak istediğini söylüyor: Böyle bir şey olabileceğini önceden tahmin etmiş. Telaşa kapılıyorum, üçkâğıtçının biri olabileceğini hesaba kattım, mı demek istiyor acaba? Yargıcın kararını anlayamamış bir sanık gibi oturduğum yerde kalakalıyorum - acaba hüküm mü giydim, yoksa serbest mi bırakıldım? Ta ki Amanda yanıma yaklaşıp kollarını sarkık omuzlarıma dolayarak dudaklarımdan uzun uzun öpünceye kadar. Hollywood'dayız sanki. Anne, Duvar'ın ardında geçirdiğim yıllar boşa gitmemiş.

Amanda, beni heyecandan hareketsiz bırakan öpücüğünden sonra bir sigara yakıyor, sigara içtiğini ilk kez görüyorum. Çırağına yeterince süre tanıdıktan sonra artık yapılan işi görmek isteyen bir usta gibi davranıyor. Restorana gitme önerimir., evde yiyecek bir şey olmadığı anlamına mı geldiğini soruyor. Tabii ki değil, diyorum, fırında altı marklık bir piza var, hatta şarap bile aldım. Ona krallara layık bir yemek hazırlamadığım için utanç duyuyorum, oysa istesem yapabilirdim, keyiften sesim titriyor.

Her türlü olasılığı düşünerek yatak çarşaflarını bile değiştirdim. Yıllar önce zengin bir sevgilim, hem de doğum günü hediyesi olarak, bana ipek yatak takımı almıştı, ilişkimizin uzun süreceğini düşünmüş olsa gerek. İnsan ipek çarşafların arasında kendini kralla kraliçe gibi hissediyor. Ne olursa olsun, beceriksizce davranmamaya yeminliyim; Amanda'yı fırtınaya yakalanmış bir yusufçuk gibi görüyorum. Sadece camı açacağım, dikkatini çekecek küçük bir ışık yakıp rüzgârın dinmesini bekleyeceğim - kendiliğinden gelmeli. Acaba öpüşüne daha ateşli tepki mi gösterseydim? Kuşatma hazırlıklarına başlasam iyi mi olurdu?

Mutfakta pizamızı yiyip günün şerefine şarap içiyoruz, Amanda'nın iştahı yüreğimi burkuyor. Payıma düşeni ona bırakmak için değil, yemeği pek beğenmediğimden fazla bir şey yemiyorum. Yemek yapmamakla hata ettim, umursamadığımı sanacak. Bu davete daha iyi hazırlanmak niyetinde olduğumu, ama ne yazık ki bütün gün oradan oraya koşturmam gerektiğini anlatıyorum, Amanda vaktim olsaydı ne pişireceğimi soruyor. Hemen bir menü uyduruyorum, insanın yapmadıklarından söz etmesi ne kadar da kolay. Mantar soslu dana rosto, önden sıcak jambonlu kuzukulağı salatası, tatlı olarak da vanilyalı dondurmayla Amaretto; anlattıklarımı nutuk dinlermiş gibi dinliyor, sözlerimi bitirdiğimde bu yemeği başka bir gün yiyebileceğimizi söylüyor. Ama gönlümü almadan da geçemiyor, pizanın bugüne kadar yediği üç piza içinde en iyilerinden biri sayılabileceğini söylüyor.

Bir ara, arkasındaki duvarda asılı saate bakarken yakalıyor beni, gözünden hiçbir şey kaçmıyor. Umursamazlıkla, başka bir randevum olup olmadığını soruyor, daha neler, tabii ki yok, diyorum. Onun da yokmuş, oğlunu ertesi gün öğlene kadar Lucie'ye bırakmış. Çırak, ustasından ikinci kez ders alıyor, diye düşünüyo-

rum, hem de ne ders.

Sevinçten aklımı başıma toplayamıyorum, daha ne bekliyorum sanki? Amanda kadehini yeniden tepeleme doldurarak yerimden kalkmamı engelliyor. Hayır, engellemiyor, sadece istediğini yapıyor, belli ki susamış, çünkü içkisini bitirdikten sonra elini uzatıp gelmemi söylüyor.

18 Ocak

Amanda öğlene doğru geliyor, çocuğun okulda olduğu saatlerden yararlanıyoruz. Piyangodan büyük ikramiye kazanmış gibiyim, geleceği düşünmüyorum, keyfim yerinde. İlk gecemiz, kulağıma fısıldadığı inanılmaz sözlerle geçti: Noel'le paskalya birleşmiş, dizlerini birden ters döndürebiliyormuş, odada siyah bir baykuş varmış. Şimdi yine yanımda, artık gecelere ihtiyacımız yok.

Teklifsizlik sınırını aşmamızdan sonra, Amanda'nın kendine ne kadar güvendiğini fark edip adeta kıskanıyorum. Kendisine sunulanları bir an bile duraksamadan alıyor, ne istediğini açıkça söylüyor. Hetmann'ın pek güçlü biri olduğunu sanmıyorum, buna nasıl dayanıyor acaba? Amanda pencereyi açıp, daha önce bu açıdan görmediği Leipziger Strasse'ye bakıyor. Sırtını inceliyorum. Henüz paltosunu çıkarmamış, eşarbı elinde sallanıyor. Üstüne atlamak için can atıyorum, ama sabırlı olmam gerekli, ben onun gibi değilim.

24 Ocak

Amanda keyfine göre gelip gidiyor, oysa şu sıralarda işim başımdan aşkın, bir seferinde kapıda beklemek zorunda kalmış. Her an hazır beklemek mümkün değil, kent huzursuzluktan için için titriyor adeta. Dagobert Veit haklıymış, bir şeyler olacak, devlet görevlileri her zamankinden daha da sinirli. Her gün birileri tutuklanıyor, mahkemeye veriliyor, sınır dışı ediliyor, haber merkezi fazla mesai yapmamı istiyor. Amanda'ya evin anahtarını isteyip isteme-

diğini soruyorum, hayretle yüzüme bakıp gülümseyerek başını iki yana sallıyor. Acaba önerimi saçma mı buluyor, yoksa zamansız mı, bilmek isterdim doğrusu.

Hetmann dönünce ne olacağını düşünüp duruyorum. Bu soruyu Amanda'ya soracak cesaretim yok, önümüzde üç günümüz kaldı. Anahtarı alsaydı, bu soruma belirsiz de olsa cevap vermiş olurdu. Amanda'nın, Hetmann'ın geri geleceği tehlikesine nasıl olup da bu kadar boşverdiğini, neden bu konuyu kendiliğinden açmadığını merak ediyorum. Başka sorunlarla uğraşıyor, kilise grubundan biri tutuklanmış. Genç adam, Rosa Luxemburg'la Karl Liebknecht anısına hazırladığı pankartla gösteri yürüyüşüne katıldığı için gözaltına alınmış. Amanda, pankartta ne yazdığını bilmiyor, düşünce özgürlüğü gibi bir şeyler olmalı, her neyse, çocuğu bu yüzden tutuklamışlar, mahkeme önüne çıkaracaklarmış. Acaba yardım edemez miymişiz? Ne yapabileceğimiz konusunda en ufak bir fikrim bile olmadığını söylüyorum, Amanda öfkeyle, yardım edemeyeceksem bu ülkede ne işim olduğunu soruyor. Temel kavramlar konusunda tartışmaya başlamak üzereyiz, bugüne kadar bu tür tartışmalara sık sık girdiğim için korkmuyorum. O sırada telefon çalıyor, hemen büroya çağırıyorlar. Amanda'ya bir saate kadar döneceğimi söylüyor, evde beni beklemesi için yalvarıyorum, kabul ediyor. Evli çiftler gibi öpüşerek ayrılıyoruz.

Eve döndüğümde Amanda'nın çalışma masamın başında bir şeyler yazdığını görüyorum. Bir iki dakikalık iş kaldığını söylüyor. Önce salonda, ardından ipek çarşaflı yatakta bekliyorum. Hetmann başımıza dikilince neler olacağını nasıl düşünmem? Bir an, Hetmann'ın batıda kaldığını gözümde canlandırıyorum. Hannover'in ya da Münih'in birinde uçaktan inip, kendisini bekleyen gazetecilere ülkesindeki yasa dışı rejimi protesto ettiğini söylese ne iyi olur. Ama Hetmann'ın asla böyle bir şey yapmayacağını biliyorum, bir zamanlar yasaklanmış bir yazar olarak kısa sürede unutulmayı göze alamaz. Amanda'dan ayrılmak istemeyeceğinden de eminim, ayrılmak için aklını kaçırmış olması gerekir. Ne olacağını tahmin edebiliyorum: Zırhlarımızı giyip atlarımıza binerek arenaya çıkacağız, şeref locasının altında heyecandan titreyerek Prenses Amanda'nın mendilini şövalyelerden birine atmasını bekleyeceğiz. Acaba neden bu kadar umutluyum?

Amanda iki sayfalık bir yazıyla yatağa geliyor, daha ayakkabılarını bile çıkarmamış. Tutuklanan arkadaşlarını desteklemek için bir bildiri kaleme aldığını söylüyor. Bunu yayınlatıp yayınlatamayacağımı sorduktan sonra okumaya başlıyor. Metin iyi yazılmış, ne fazla dokunaklı, ne de can sıkıcı, Amanda amatörlükten çok daha üst düzeyde bir yazar. Bildirinin bazı bölümlerinde oldukça etkileyici, gururlu bir dil kullanmış, örneğin: Bu kadar iyi niyetli bir gösteriyi bile böylesine acımasızca önlemlerle bastırmak gereğini duyan bir yönetim, günün birinde göstericilerin meselenin aslını ele aldığını görünce tutumunu daha da sertleştirmek için neler yapacak, diyor. Ya da: İki kere ikinin dört ettiğini söylemek yasak olduğu sürece, bir toplumun rakiplerinden üstün bilgisayarlar üretmesi düşünülebilir mi, diye soruyor.

Çalıştığım radyo istasyonunun patronu olmadığımı söylemek hiç de kolay değil, ama söylemek zorundayım bunu. Gazeteciliğin en alt basamaklarından birinde bulunduğumu, bana verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olduğumu, muhabirlerin çalışma alanlarının sözleşmelerle kesin olarak belirlendiğini, bu sözleşmeler kaleme alınırken kimsenin bana akıl danışmadığını açıklamalıyım. Yayın süremi yer altı örgütlerinin mektup ya da bildirilerine ayırırsam başıma neler gelebileceğini anlatmalıyım. Belki bir konuda yardımcı olabileceğimi, öteki haber merkezleriyle konuşup başka birinin programında bildiriye yer verip veremeyeceklerini soracağımı söylüyorum. Konuşurken bir yandan da Amanda'nın bluzunun düğmelerini açıyorum, farkına varmamış gibi yapıyor. Amanda için değil, daha çok kendimi düşündüğümden, durumu en kısa zamanda ve kimseye duyurmadan araştıracağımı anlatıyorum. Rejim düşmanı bildirileri ülke dışına kaçırdığım anlaşılırsa buradaki günlerim, daha doğrusu Amanda'yla birlikte geçireceğimiz günler sayılı demektir. Amanda anlayışla başını sallıyor, herkesin kendine göre birtakım nedenleri gözetmesi gerektiğini söylüyor.

29 Ocak

Başım dertte. Geçenlerde gençlik kulüplerinden birinin yöneticisi olan gözü pek bir Saksonyalıyla röportaj yapmıştım, adam çok

açık konuştu, çekinmeden ağzına geleni söyledi, aslında biraz olsun frenlemem gerekirdi. Üstelik röportaj için izin almayı da unutmuşum. Olay benim açımdan tatsız, ama onun açısından pek kötü sonuçlandı: Ben Dışişleri bakanlığından ve yayın yönetmeninden birer uyarı aldım, oysa o işinden atıldı. Ona nasıl yardım edebileceğimi sorduğumda geçiştirmek istercesine elini salladı; ne yapabilirdim, cebine iki yüz mark sıkıştıracak halim yoktu ya, onu baştan çıkarmış gibi oldum. Amanda, en büyük yardımın olabildiğince çok sayıda insanın çekinmeden düşündüğünü söylemesi olduğu kanısında. Tek tek her birine yardım edemeyeceğim kadar çok genç varmış.

Hetmann çoktan evine döndüğü halde Amanda hiçbir şey değişmemiş gibi bana gelmeye devam ediyor. Gündüzleri de geliyor, akşamları da. Gerçi çetele tutmuyorum, ama galiba eskisinden daha seyrek gelmemeye özen gösteriyor. Geçenlerde dikkati çekecek kadar güzel bir kürk ceket giymişti, Hetmann Norveç'ten getirmiş. Artık böyle büyük yatırımlar yapmaması gerektiğini söyleyecektim neredeyse, ama stajyerlik yıllarımda tanıdığım bir muhabirin sözlerini hatırlayıp son anda dilimi tuttum: Ucu başkalarına dokunan esprileri üç kez gözden geçirmek gerekirmiş.

Dizginsiz ve çılgınca bir seks hayatı yaşadığımızı söyleyemem, oldukça sakin sevişiyoruz. Geçmişte çok daha ateşli aşk geceleri geçirdim, herhalde Amanda da geçirmiştir, daha çok terlediğim oldu. Hareketlerimiz yumuşak ve samimi, Amanda'ya her sarılışımda onu sevdiğimi düşünmeden edemiyorum. Bedeni, benim yaşımda bir kadından beklenmeyecek kadar genç, ellerim bu bedenin tiryakisi oldu.

4 Şubat

Sabah telefon edip gelemeyeceğini söylüyor, oğlu ateşlenmiş. Kilise grubundaki genç adamın toplantı yasasına karşı gelmekten yedi ay hapse mahkûm olduğunu da anlatıyor. Oğlan okula gitmeye başlayınca tekrar telefonlaşmaya karar veriyoruz.

Haber merkezinde beni büyük bir darbe bekliyor, muhabirlik

sözleşmem uzatılmayacakmış, bu gidişle gelecek yıl ilkbaharda Hamburg'a dönmem gerekecek. Dilekçemi verdiğimde henüz Amanda'yla tanışmamıştım, haber merkezi benden memnun olduğuna göre sözleşmemi nasıl olsa uzatırlar diye düşünüyordum. O zamanlar, kuzeye dönmemek için buralarda kalmak istemiştim, ama alacağım cevabı pek de önemsemiyordum. Oysa şimdi gerçek bir felakete uğradım. Çıkar yol bulabilmek için daha bir yıl vaktim olduğunu düşünerek sakinleşmeye çalışıyorum, kimbilir, belki bir yıl sonra Amanda yüzüme bile bakmayacaktır. İlişkimizin kaçınılmaz bir sona doğru ilerlemesi beni hasta ediyor.

Açık sözlü, sevimli bir insan olan, emeklilik çağına yaklaştığı her gün biraz daha dobra dobra konuşan haber merkezi şefi bana bu kararın nedenlerini açıklıyor. Hiçbir zaman parti üyesi olmadığım halde, SPD'nin[1] adamı sayıldığım için işe alınmışım, hangi nedenle bilmiyorum, SPD sempatizanı olarak kabul ediliyordum. Oysa şimdi sağcılar yönetimi ele geçirmiş, bir sonraki seçimleri kaybedeceklerinden korktukları için hemen harekete geçip bütün kadrolara kendi adamlarını almaya başlamışlar. Ucu bana dokunuyor, Alman politikası, benim kalbimi kırmaktan daha önemli bir hedef tanımıyor galiba.

Acaba günün birinde, Amanda, benimle batıya gel, diyecek yürekliliği gösterebilecek miyim? Şansım varsa, nasıl gelebileceğini sorar; ben de, parayla birçok sorun halledilir, yeter ki sen iste, derim. Her şey eski halinde kalsa, Hetmann kendi evinde, Amanda da benimle otursa ne iyi olurdu, bir sürü dertten kurtulurduk. Görevimde kalmak için dilekçe vereceğim, işin ucunda ölüm yok ya, gerekirse tutucu rolünü oynayabilirim, nasıl olsa simdi de rol yapıyorum. Gerçi böyle bir değişiklik, bir kişilikten ötekine geçiş kolay olmayacak, ama Amanda'nın yanında kalmak için buna katlanılır. Yüz yıl sonraki insanlar, bu iki parti arasındaki farkı böylesine ciddiye aldığımızı okuyunca pek şaşıracaklar herhalde. Ne yapacağız, Amanda?

1. Batı Alman Sosyal Demokrat Partisi (ç.n.).

Çocuk iyileşmiş, okula gitmeye başlamış, Amanda yine geliyor. Kürk ceketi beni rahatsız ediyor, kürk yarışmasına katılan birine benzediğini söylüyorum. Söyler söylemez pişman oluyorum, onu kırmak istemiyorum, ama hiç oralı olmuyor. Gülümseyerek ceketini çıkarıp askıya asıyor, bu tür kıskançlık gösterileri için henüz erken değil mi, diye soruyor. Hiç de değil, diyorum. Görüşmeyeli bir haftayı geçti, onu öpmek geliyor içimden. Sevecenliğim garibime gidiyor, Amanda'yı tanımadan önce sevecen bir insan olduğumu düşünmezdim.

Bende doğru dürüst yemek olmadığını bildiği için bir tencere lahana dolması getirmiş, tencereyi Hetmann'ın burnunun dibinden geçirerek evden gizlice çıkarmış, samimiyetin doruğuna ulaştığımızı düşünüyorum. Şimdiye kadar yediğim lahana dolmaları bunun yanında hiç kalacak, ama daha yemek saati değil, şimdi yapılacak başka işimiz var.

Kilerde patates bile bulamıyoruz, Amanda dolmanın yanına makarna yapmayı kesinlikle reddediyor, ekmekle yetinmemiz gerekecek. Yemekte, kileri gören birinin, yoksulluk yarışmasına katılmaya hazırlandığımı sanacağını söylüyor. Amanda'dan çekinmek zorunda olmak hoşuma gidiyor, ondan başka kimsenin yanında bu ölçüde uyanık olmak gereğini duymuyorum. Amanda, onun yanındayken kendimle her zamankinden daha barışık olma mı sağlıyor. Gerçi bu o kadar da zor bir iş değil, ama, en sevdiği öğrencisi olduğum için arada bir bütün sınıfın önünde benimle dalga geçen bir öğretmenim dışında ondan önce kimse bunu başaramamıştı.

Dolmanın tadı damağımdayken onu yatağa sürüklemek istiyorum, tatlı olarak başka bir şey yok mu, diye soruyor. Kenarda köşede kalmış bir kavanoz vişne kompostosu buluyoruz, Amanda keyifle, gördün mü, diyor. Kavanozu açarken vişne suyunu beyaz donuma döküyorum, Amanda gülerek mutfaktan çıkıyor, bana temiz bir don getireceğini düşünüyorum. Çok geçmeden, elinde polaroid fotoğraf makinemle kapıda beliriyor ve resmimi çekiyor: Kanlı donumla objektife yakalanıyorum. Epeyce boğuştuktan sonra fotoğrafı veriyor, ama yırtmayacağıma söz vermek zorunda kalıyorum.

Vişnelerimizi yerken dilinin altındaki baklayı çıkarıyor, benden bir şey rica edeceğini söylüyor, utandığı lafı dolaştırmasından belli. Bir zamanlar onu Hetmann'ın uşağı olmakla suçladığımı hatırlatıyor, şimdi kendisinin de benden aynı şekilde yararlanmak zorunda olduğunu söylüyor, konu gümrükten izinsiz bir şey geçirmekmiş. Hetmann, hep o Hetmann, İskandinavya'dan dönüşte Batı Berlin'de yolculuğuna ara vermiş ve kullandığı bilgisayarın aynını Amanda için sipariş etmiş; sipariş şimdi hazırmış ve yardımsever biri tarafından alınmayı bekliyormuş. Hetmann bana telefon etmeye cesaret edemiyormuş, iyi niyetimin sınırlarını zorladığını sanıyormuş, ama günün birinde nasıl olsa arayacakmış. Amanda, işin zor kısmını kendisinin üstlenmesinin yerinde olacağını düşünmüş. Ayrıca, kabul etmediğimi Hetmann'a değil, ona söylememin daha kolay olacağına inanıyormuş. Bunu anlamaya gayret bile etmiyorum.

Kafamı kurcalayan tek soruyu soruyorum: Benimle konuştuğunu Hetmann biliyor mu? Hayır, diyor Amanda, bilmiyor. Konuşmadan uzun uzun bakışıyor, önümüzdeki uçuruma düşmemeye çalışıyoruz. Benimle gelecek olsa batıdan bilgisayar getirmek gerekmezdi, ne parlak bir fikir! Amanda üşüyor, bornozumu almak üzere ayağa kalkıyorum. Sözleşmemin uzatılmadığını söylememin tam sırası değil mi? Banyoya giderken söyleyeceğimden kesinlikle eminim, dönüşte henüz erken olduğunu düşünüyorum. İlişkimizi yeterince pekiştirmedik, Amanda'nın hayatındaki en önemli varlık olduğumu iddia etmek kuruntudan başka bir şey olmaz. Bornozumu omuzlarına koyarken bilgisayarı ne yapacağını soruyorum.

15 Şubat

Bir zamanlar radyo yönetimine karşı açtığım iş davasında, kısa süre önce Doğu Alman bir kadınla evlenmiş Kraushaar adlı birini avukat olarak tutmuştum. Kraushaar'dan başka böyle bir mucize gerçekleştirmiş birini tanımıyorum; bunu becermek için ne tür engeller aşmak gerektiğini öğrenmek istediğimden onunla randevulaşıyorum. O zamanlar da sormuştum, merakımdan tabii, cevabını

bugün gibi hatırlıyorum: Gerçek sevgi her duvardan geçer, demişti. Şaka mı yapıyordu, yoksa sözlerinin ardında, zorlu şeyler atlatmış ve bunlar hakkında konuşmak istemeyen bir adamın coşkusu mu gizliydi, emin değilim. Yazıhanesine giderken, beş parası olmadığı halde, aldığı piyango biletine güvenerek, kazanacağı milyonları en iyi nasıl değerlendirebileceğini bankasına soran birine benzetiyorum kendimi.

Kraushaar konuyu öğrenince düş kırıklığına uğruyor, anlaşılan işleri pek iyi gitmemekte. Danışmanlık ücretini ödemeye hazır olduğumu duyduğunda çenesi açılıyor. Sekreterinden kahve getirmesini istedikten sonra, yüksek bir ücret talep edemeyeceğini, çünkü vereceği aklın bir cümlede özetlenebileceğini söylüyor: Bu sevdadan vazgeçmeliymişim. O kadar zor mu, diye soruyorum. Başıyla onaylıyor, hem de her açıdan zor olduğunu söylüyor. Karısından çoktan ayrılmış. İnanın bana, diyor, bu insanlar özgürlüklerine kavuşunca bozuluyorlar, kafeste yaşamaya alışmışlar, beklenmedik olaylarda hemen paniğe kapılıyorlar. İneklere benzeyen bir halleri var, bütün gün ufuklara bakarak ot geveledikten sonra tam saatinde sağılmak istiyorlar. O zamanlar aklım üç konuya takılmıştı: Güzel bir kadın, zor bir görev ve yabancı ülkelerden gelen her şeye duyduğum kahrolasıca ilgi. Bir Kızılderiliyle ya da Eskimoyla evlensem, bu sorunların onda biriyle bile karşılaşmazdım, ama hayır, ille de Doğu Alman olmalıydı. İşte, halimi görüyorsunuz. Ömrümün sonuna kadar belimi bükecek bir nafaka ödemek zorundayım. Doğuluların önemli bir özelliğini belirtmeyi unuttum, bu insanlar acıma duygusunu tanımazlar. Kapitalist düzende acıma duygusunun ölümle eş anlamlı olduğu okullarda beyinlerine işlenmiş, yıllar boyunca öğrendikleri kurallar içinden bir tek bunu unutmamışlar. Evliliğimiz iki devreden oluşuyordu: Birinci devrede ben ona yaşam sanatını öğrettim, ikincisinde o bana acımasızlık dersi verdi. Aklınızı başınıza toplayın, batıdan kendinize uygun, problemsiz bir kadın bulup normal yollardan mutsuz olun. Buraya kadar anlattıklarının ücretsiz olduğunu söylüyor.

Sözlerinden çok etkilendiğimi, ancak her aşk hikâyesinin başka türlü gelişebileceğini söylediğimde bana acır gibi bakıyor, evet, herkes kural dışı olduğunu sanır, diyor. Babam bu kadar inat etmemiş, kısa, sert bir uyarıyla yetinmişti, ama Kraushaar'ın başından

geçenleri de yaşamamıştı; yerel gazetelerden edindiği birkaç cevher ve baba sevgisinin karışımıyla idare etmek zorundaydı. Ne olursa olsun, yine de izlenecek yolu öğrenmek istediğimi söylüyorum: Kime ne soracağım, evlenmek niyetinde olduğumu önce kime bildireceğim, son sözü kim söyleyecek?

Kraushaar, dikbaşlılığımın yükü altında eziliyor, beni gözaltına aldırmak gerektiğini söylüyor. Ardından bazı devlet dairelerinin adlarını sıralıyor. Bunların sırasına dikkat etmeme gerek olmadığını, zaten birinden ötekine gönderileceğimi sözlerine ekliyor. Bazı memurların özel isteklerini yerine getirmek zorunda kalacağımı, bunun da oyunun bir parçası olduğunu hatırlatıyor. Konuşmamızın sonuna doğru aklına bir şey geliyor, Doğu Berlin'de tanıdığı bir avukatın adresini not edip bana uzatıyor. Adamın bu konuları daha iyi bildiğini, bir zamanlar ona da yardım ettiğini ve ne yazık ki başarılı olduğunu söylüyor. Kraushaar, evlenme teklifini önce kime yapmam gerektiği gibi garip bir soruyu neden sorduğumu anlamamıştır: Önce Amanda'ya söylemeli herhalde.

18 Şubat

Amanda'nın şerefine en güzel yemeklerimden birini pişirdim, Alfredo usulü spagetti. Gündüzlerimiz hâlâ hafif bir bayram havası içinde geçiyor, umulmadık bir şey olmadıkça neden değişsin? Bazan Amanda'nın karşıma çıkan ilk gerçek kadın olduğunu düşünüyorum, ondan önce sadece genç kızlarla, zaman zaman kadın geçinenlerle ya da kadın bedenleriyle ilişki kurmuşum. Ancak gerçek bir kadın, Amanda'nın yaptığı gibi buzdolabından süt şişesini çıkarabilir. Onun da beni aynı ölçüde çekici bulduğunu umacak kadar kendini beğenmiş değilim, ama hiç değilse fazla zorlanmadan ilişkimizi sürdürüyor.

Amanda makarnanın sosuna ekmek batırırken, sözleşmemin sona erdiğini anlatmak sırası geldiğini düşünüyorum. Son iş günümün tarihini söylerken, ah, ne olur, ölsene, hiç değilse dehşete kapılıp elini kalbine götürsene, diyorum içimden. Amanda sesini çıkarmıyor, ufak tefek dertlerin iştahını kaçıramayacağını gösterir gibi durmadan sosuna ekmek banıyor. Sonra ayağa kalkıp dışarı çı-

kıyor. Banyo kapısını ardından kilitliyor ve seslenmelerime cevap vermiyor. Hıçkırıklarının melodisini duyabilmek için kapıyı dinliyorum, ama sessiz hıçkırıyor, bana bunu bile çok görüyor.

Yarım saat sonra banyodan çıkıyor, saçlarını yıkamış. Yüzünde ağladığını belli eden izler görünce rahatlıyorum, öyle suyla sabunla yok edilmeyecek izler bunlar. Böyle bir son olmasaydı ilişkimizin daha ne kadar süreceğini tahmin ettiğimi soruyor, sonsuza kadar, diyorum. Bu cevabımla düğmesine basmışım gibi ağlamaya başlıyor, ama gözyaşları beni sevindirmiyor, onu avutmak istiyorum. Önümüzde daha koca bir yıl olduğundan söz ediyorum, hikâyemizi sonuca bağlamak için değil, bir çözüm bulmak için. Ne gibi bir çözüm? Bunca zamandır beklediğim sevgi gösterisini şaşkın bakışlarında buluyorum.

Sorunumuzu çözmenin tam iki yolu var, biri kısa ve kötü, öteki uzun ve korkunç. Bir diplomat arabasının bagajına saklanmaya ne dersin? Sorup öğrendim, ne yapılması gerektiğini biliyorum. Duyduklarına inanamamış gibi bana bakıyor, aklımı kaçırdığını ileri sürüyor - dünyanın en tehlikeli sınırını oğluyla birlikte bagajda mı geçecekmiş? Bu çözüme sanki benim de aklım yatmamış da, sadece hatırlatmış olmak için söylemiş gibi yapıyorum; itiraf etmeliyim ki, bu arada çocuğu da hesaba katmak gerektiği ilk kez aklıma geliyor. İkinci yol, Amanda, uzun olanı, ancak evlendiğimiz gün sona erecek.

Bu sözleri ne büyük bir kolaylıkla, sanki selam verir gibi söyledim. Doğrusu biraz olsun sevinebilirdi, hey Ulu Tanrım, şimdiye kadar kaç evlenme teklifi aldı sanki, hem de benim gibi, değer verdiğini belli ettiği birinden! Oysa Amanda odada volta atıyor, pencereyle duvar arasında gidip geliyor, boynuma sarılacağına bilmediğim bir şeyler düşünüyor. Hollywood filmi koptu mu yoksa? Sonunda, herhalde neden söz ettiğimi bilmediğimi söylemekten daha parlak bir fikir gelmiyor aklına. Yanılıyorsun Amanda, bilmez olur muyum, batıya dönmem gerekiyor ve bunu sensiz yapamayacağımı anlıyorum.

Beni tanımıyorsun bile, diyor Amanda. Yeterince tanıdığımı söylüyorum. Her zamanki çılgınlığın, sana, hayır, demekten daha büyük bir iyilikte bulunamam, diyor. Yoksa ölürüm, diyorum. Elini avucuma koyuyor, bu yufka yüreklilik de neyin nesi, çıldır-

mış olduğuma kesinlikle inandığını, ama kendisini de düşünmesi gerektiğini, adamakıllı düşündükten sonra önerimi kabul ettiğini söylüyor.

19 Şubat

Öğleden önceyi avukat görüşmesiyle geçiriyoruz. Amanda, unutulmaması gereken her şeyi, resmi dairelerdeki oda numaralarını, büroların adreslerini, bölüm şeflerinin adlarını not ediyor. Avukat işinin ehli gibi görünen yaşlı, yorgun bir adam; hatırımız için son bir gayretle kendini toplayıp bilgi verdiğini düşünüyorum. Özel bir form dilekçe doldurmak gerekmiyormuş. Avukat, olumsuz bir cevap alsak da, hiç cevap almasak da, durumu birlikte gözden geçirmeyi önerdikten sonra, başvurumuzu özenli bir dille kaleme almamızın da gerekli olmadığını söylüyor, böyle şeylere önem vermezlermiş. Tanıdık birini bulsak işler kolaylaşırmış. Kimi kastettiğini soruyorum, ama bardağına koyduğu kalp ilacının damlalarını saydığı için hemen cevap veremiyor. Kimi olacak, diyor ilâcını içmeden; Amanda bunu bana dışarıda anlatacağını kulağıma fısıldıyor.

Tekrar sokağa çıktığımızda Amanda'nın saatine baktığını görünce, düşünmesi gereken başka kimse olup olmadığını soruyorum. Hetmann'la ilişkilerinin ne durumda olduğunu sormamaya kesin kararlıyım, ya kendiliğinden anlatır, ya da haberim olmadan halleder. Hetmann'a çok acıyorum. Korkarım ki, ömrümün sonuna kadar elime aldığım her kitap bana bir yazarın karısını ayarttığını hatırlatacak. Amanda'nın dilekçesinde batıdaki yaşama değil, bir erkeğe tutulduğunu belirtmesi gerekiyormuş. Kulağa yağcılık gibi geliyor, ama resmi makamlar bunu duymak istiyorlar, üstelik doğru da.

Restoranında beklemeden yer bulabileceğimiz lüks otellerden birine yemeğe gidiyoruz. Kırım şampanyası söylüyoruz, ne de olsa nişanımızı kutlayacağız. Neyin şerefine içelim? Resmi makamların iyiliğine ve bilgeliğine içmeyi öneriyorum, Amanda, Sebastian'ın şerefine, diyor. Oğlunu ayak üzeri tanıdığım bir kadınla evlenmek üzere olduğumu hatırlatıyor. Doğru, ama birbirimizin yanından ge-

çerken derin derin bakıştık. Sebastian beni sevdi, inanmıyorsan ona sorabilirsin, diyorum. Yemekten hemen sonra Sebastian'a bir oyuncak almalı, artık geri planda gizlenmek zorunda değilim. Tanıdığım bir çiftin üç yaşında bir oğulları var, geçenlerde ona öyle kocaman bir traktör armağan ettiler ki, çocuk oyuncağı görür görmez düşüp bayıldı. Sebastian'ın aklını başından alacak oyuncak acaba ne olabilir?

Amanda'nın yüzünde bir gülümseme beliriyor, genellikle iğneleyici bir söz söylemeden önce böyle güler, öğrendim artık. Düşündüklerini açık seçik anlatmak istediği için gereken sözcükleri seçmesi birkaç saniye sürüyor. Karanlık geleceğimizden söz ederken, ayrılmamızı önleyecek iki yol olduğunu, onun ya gizlice, ya da benimle evlenerek resmi yollardan yurt dışına çıkabileceğini söylediğimi hatırlatıyor. Üçüncü olanak aklıma bile gelmemiş, doğuda, onun yanında kalabilirmişim. Gerçi benden böyle bir talepte bulunacak değilmiş, ama aklına gelen bu garip düşünceyi bana da aktarmış olmak için söylüyormuş.

Hafifçe utanıyorum, kendimi haklı çıkarmak için ne demem gerektiğini düşünürken omuzuma bir şaplak iniyor; kadın peşinde koşmaktan vakit buldukça Reuters haber ajansı hesabına çalışan Max Kaminski adlı yüzsüzün eli bu. Onu Amanda'yla tanıştırmaya davranıyorum, acır gibi yüzüme bakıyor, ben daha kundaktayken kendisinin Amanda'ya hayran olduğunu söylüyor. Benden başka kimse bu sözlerin hiç de kompliman anlamına gelmediğini fark etmemiş olacak ki, Max'la Amanda el sıkışıp eski dostlar gibi birbirlerine gülümsüyorlar. Kaminski davet edilmeden masamıza oturuyor, şampanya şişesini göstererek neyi kutladığımızı soruyor. Bu haberi vereceğimiz ilk insan, dünyaca ünlü Reuter haber ajansının muhabiri mi olmalıydı? Amanda'ya bakıyorum, yalnız benim anlayabileceğim gibi başını hafifçe iki yana salladığını görünce, sadece susadığımızı söylüyorum. Kaminski, her gün ve her gece susadığını söylüyor, Amanda'nın bundan önceki susuzluk krizlerinde neden kendisinden yardım istemediğini soruyor. Dokunulmazlığın varmış gibi görünüyorsun da, ondan, diyorum. Garson, Kaminski'ye de bir kadeh getiriyor, bundan sonraki bir saati boşuna geçiriyoruz.

Dilekçe yazıldı.

Buz gibi bir pazar günü kent dışındaki ormana, Amanda'nın yazlık evine gidiyoruz. Varlıklı bir kadın olduğunu, akıllıca bir seçim yaptığını, ilk evliliğinden mal varlığı olduğunu söylüyor. Hetmann'ın, ya bu tür küçük burjuva cennetlerinden nefret ettiği için, ya da istediği konforu bulamadığından, bu evden hiç yararlanmadığını da sırası gelmişken anlatıyor. Amanda arada bir, gerginlikler olduğunda, oğlunu alıp birkaç günlüğüne yazlığa gidermiş. Ev Lucie'ye de açıkmış, ama genellikle boş duruyormuş. Evli bir erkekle kaçamak yapmak için biçilmiş kaftan, tam bir aşk yuvası, diyor. Yandaki kulübe de aynı amaçla kullanılıyormuş; Amanda eve her gidişinde, komşusu şişman rejisörün hafta sonunu nasıl bir kadınla geçirdiğini araştırmak başlıca eğlencesi oluyormuş.

Bu mülkü ne yapacağına karar vermesi gerektiğini söylüyor, satmalı mı, kiraya mı vermeli, yoksa birine, örneğin Lucie'ye ya da annesiyle babasına hediye mi etmeliymiş? Aslında bu ev kendisi için pek önemli değilmiş, ama ilk kocası Ludwig Weniger'den boşanırken ona bırakmak istememiş. Eve varmadan bu konuda ne önereceğimi düşünüp karar veriyorum: Neden olduğu gibi bırakmasın? Gidiş geliş pek kolay sayılmasa da, neden batıda oturup doğuda mülk sahibi olmasın? Satıp da ne olacak, Doğu Alman markını ne yapacağız? Evet, belki işe yarar bir şeyler alınabilir, ama her an birilerinin gözü üstümüzde gibi geliyor bana. Alelacele mal satıp tıka basa doldurulmuş büyük valizlerle ülkeden ayrılırsak kim bilir ne derler? Amanda düşünceli bir tavırla başını sallıyor, ince düşünceliliğimin başkalarına örnek olması gerektiğini söylüyor.

Arabanın arka koltuğunda Sebastian oturuyor. Çocuklardan pek anlamam, ama Sebastian sanki önceden uyarılmış ya da yol boyunca ağzını açmamaya karar vermiş gibi hiç sesini çıkarmıyor. Amanda'ya yakışacak kadar güzel bir çocuk. Arada bir gözlerimiz dikiz aynasında buluşuyor. Ya camdan dışarı bakıyor, ya da teybinin kulaklığını takıp arkasına yaslanıyor. Amanda'ya, oğlunun ne tür müzik dinlediğini soruyorum, müzik değil, onun için banda okuduğum bir hikâye, diyor.

Amanda'nın, oğluyla aramızdaki ilişkinin gelişmesini dikkatle izlediğinden eminim. Ben de olsam öyle yapardım. Tarafsız dav-

ranmak hiç de kolay değil, Sebastian'a söylediğim her sözde, acaba Amanda ne der, diye düşünüyorum. Onunla yeterince ilgilenmek için elimden geleni yapacağım. Sadece kalbini kazanmaya çalışmıyorum, başka nedenlerim de var. Umursamadığım bir çocukla birlikte yaşamak istemiyorum.

26 Şubat

Ziyaretçim sokak kapısındaki telefondan adını söyleyince sırtımdan soğuk terler boşanıyor. Hetmann! Eyvah, Amanda, bu ne demek oluyor, dur, önce dış kapıyı açmalıyım. Haberi ne zaman duymuş olabileceği konusunda en ufak bir fikrim yok, kimse bana bir şey söylemiyor ki, neden gelmiş olabilir, benimle dövüşmek mi niyeti? Gözünü seveyim, bana bir akıl ver Amanda, diyorum, Amanda uyduruk, anaç bir öpücük vermekle yetiniyor. Sıkıntımdan zevk alır gibi gülerek yan odaya kaçıyor. Kapıyı kilitlediğini duyuyorum, en iyisi evde yokmuş gibi davranmak diyorum. Numara yapmak, bundan sonra olacaklardan iyidir. Kimse beni kapıyı açmaya zorlayamaz. Amanda'nın evlilik teklifimi cesaretime güvenerek kabul etmediğini umuyorum, şimdi korkağın biriyle evlenmek zorunda kalacak. Kapının zili çaldığında, birtakım gizli güçler beni göz deliğine çekiyor. Yüzüne çok yakından bakınca yalan söylemediğini anlıyorum - gelen gerçekten de Hetmann.

Büyük odaya geçiyoruz. Amanda'dan öc almak geliyor içimden, kapının ardından bizi dinlemesine engel olmak için Hetmann'ı mutfağa almayı düşünüyorum, ama Hetmann Amanda'yı ondan sakladığımı sanmasın diye vazgeçiyorum. Kimse çatışmaya benim kadar hazırlıksız girmemiştir, Amanda, Hetmann'ın kendisinin şu anda benim yanımda olduğunu bilip bilmediğini bile söylememişti. Boş laflarla geçirecek zamanı olmayan iki insan gibi selamlaşmadan odaya geçiyoruz. Bir şey ikram edip edemeyeceğimi soruyorum, korkunç denecek kadar kısa bir cevap veriyor: Evet, karımı istiyorum, diyor. Eğilip yerden Amanda'nın ayakkabısının tekini alıyor, ama pek ilgilenmiyor. Suçu kimin işlediği belli olduktan sonra ipuçlarını değerlendirmeye ne gerek var? Dalgın gözlerle elindeki ayakkabıyı inceliyor, sinirli bir öğretmenin cetvelle

sıraya vurması gibi ayakkabının topuğuyla birkaç kere avucuna vuruyor. Alıp götürmese bari, diye düşünüyorum.

Bay Hetmann, diyorum, aramızda konuşulacak bir şey yok. Amanda'nın benimle oturmak istemesi sadece ikimizi ilgilendirir. Sizi terk etmek istemesi de yalnızca ikinizin sorunu. Öyleyse ne konuşacağız? O kadar basit, öylesine kolay anlaşılır bir olay ki! Ama Hetmann bana hak verip hepimizi adi bir kavgadan kurtaracağı yerde bağırıp çağırmaya başlıyor. Sizi uyarıyorum, diyor avaz avaz; neyse, bu kadarına katlanabilirim. Bu rezaleti herkese duyuracağını haykırıyor. Şefime gidecekmiş, zor durumda kalmış yazarların karılarını ayartmanın muhabirlerin görevlerinden sayılıp sayılmadığını soracakmış. En ufak bir kötü niyeti olmadan benim gibilerine özel hayatını açmış, kapıda savuşturmak yerine yabancılık çekmesinler diye evine buyur etmiş, karşılığında teşekkür edeceklerine haydut gibi davranmışlar. Burasını dağ başı mı sandınız, hayır dostum, elimden ucuz kurtulamayacaksınız, diye bağırıyor.

Haline acıyorum, keşke iki Amanda olsa, biri bana biri de ona, diye düşünüyorum. O ödlek de saklandığı yerden çıkıp bana yardım etse ya! Burada birbirimizi yememizden zevk mi alıyor? Hetmann, Amanda'yı batıya kaçırmayı planlıyorsam buna engel olmanın yolunu bulacağını haykırıyor. Öfkeden ağzından çıkanı kulağı duymuyor galiba. Bay Hetmann, ben Amanda'ya baskı yapmıyorum, diyorum. Ne istediğinizin farkında mısınız? Kolundan tutup size getirmemi mi bekliyordunuz? Onu ne sanıyorsunuz?

Hetmann, yeni bir şey getirmeyen son bir öfke krizinden sonra ayakkabıyı yere atıp gidiyor. Divana uzanıyorum, ölü gibi yorgunum, Amanda'ya seslenip çıkabileceğini söylüyorum. Uzunca bir süre sonra çıkageliyor, yüzünden yine ağladığı belli. Ne var ki, onu avutacak halde değilim, benim teselliye ihtiyacım var.

Eve nasıl yerleşmemizin uygun olacağını konuşuyoruz. Sebastian'a bir oda gerekiyor.

1 Mart

Taşınma işine karışmıyorum. Hetmann'ın evine girip, bu iskemle

de gidiyor mu, diye soracak halim yok ya. Amanda, yardımıma gerek duyduğu halde sonunda yumuşuyor. Hayır, haksızlık ediyorum, yumuşamıyor, anlayış gösterip beni rahat bırakıyor. Bütün ayrıntılarla kendisi ilgileniyor. Taşınmasına yardım eden iki genç adamın nereden çıktığını bilmiyorum, kilise grubundan olsalar gerek. Trafik müzesinden ödünç alınmışa benzeyen bir kamyonetle kapıya dayanıyorlar. Birlikte Amanda'nın eşyasını yukarı taşıyoruz, fazla bir şey yok, çoğu da Sebastian'ın zaten. Gençlerden biri kitaplarımı inceliyor, Stevie Wonder'in plaklarından birinden gözünü ayıramıyor, plağı ona armağan ediyorum. Amanda kulağıma eğilip, ya öteki, diye fısıldıyor. Ötekine de bir plak seçmesini söylüyorum, hepsini inceledikten sonra annemle babamın yeni yıl hediyesi olan Dört Mevsim'de karar kılıyor. Birlikte sosisle patates salatası yiyoruz, muhabirlik serüvenlerimi anlatıyorum. Gençler topu topu iki saat sonra gidiyorlar. Amanda artık benimle oturuyor.

Bundan sonra çocuk odası olarak kullanacağımız darmadağınık odaya geçiyoruz. Amanda, ne büyük güçlüklerle taşındığını anlatıyor. Hetmann, sesini çıkarmadan masanın başında oturuyormuş, Amanda onun yanından her geçişinde acımasız bir savaş vermek zorunda kalıyormuş. Sebastian'ı okuldan almaya gitmesi gerekiyor, oğlan yeni evin yolunu henüz bilmiyor.

10 Mart

İnanılır gibi değil, ama bugüne kadar Amanda'ya bir tek hediye bile almadım. Hediyeleri hep Hetmann alır, ben de arada bir hademe rolünü oynardım. Yazı masası lambası olmadığını görüp, en güzelini almak üzere Batı Berlin'e gidiyorum.

Sınırda bana her seferinde öncelik tanıyan ufak tefek bir asker var. Ne yazık ki her gün nöbetçi değil. Beni ne zaman görse, eliyle işaret edip kuyruğun en önüne alır, hoşgörüsünü kazanmak için ne yaptığımı bilmiyorum. Görüştüğümüzde saygılı bir biçimde selamlaşırız, ama iyi günler, hoşça kalın dışında tek kelime konuşmuş değiliz. Sınırdan yasak bir mal geçireceğim zaman mutlaka onun görevde olup olmadığına bakarım, değilse işi başka güne bırakı-

rım. Bagajım yasak el ilanlarıyla ağız ağıza dolu da olsa, sesini çıkaracağını sanmıyorum, bagajı açmamı istemek aklının köşesinden bile geçmiyor. Adını bilmiyorum, ama nedense Thomas olduğunu tahmin ediyorum. Kimbilir, belki gizli bir devlet düşmanıdır da, bana kibar davranmakla bir ölçüde direnç gösterdiğini sanıyordur.

Tanıdığım asker bugün görevli olmadığı için kuyrukta beklemek zorunda kalıyorum. Son zamanlarda hükümet biz gazetecilerden hiç memnun değil, sınır kontrollarını inadına uzatıyorlar galiba. Acaba Thomas bagajda Amanda'yı görse ne derdi? Bugüne kadar sınırı en az beş yüz sefer geçtim, sadece bir keresinde genç, işgüzar bir asker bagajı kontrol etti, yedek lastiği kaldırtıp takım çantasını açtırdı, onu üstlerinden birine şikâyet ettim. Buna nasılsa cesaret edemeyeceğiz. Kuyruk bir araba boyu daha ilerliyor, bugün herkesin Batı Berlin'e gideceği tutmuş.

Aklıma korkunç bir fikir geliyor: Resmi makamlar, Hetmann'a kötülük olsun diye Amanda'ya çıkış izni verebilirler. Hetmann'ın Amanda'dan ayrılmak istemediğini, benimle kavga etmeye geldiğini, Amanda gidince deliye döndüğünü biliyorlar, her şeyden haberleri var. Hetmann iyice delirirse Amanda'nın peşisıra batıya geçmek isteyeceğini düşünüyorlardır belki. Devlet dairelerinin taktiğine kimin aklı erer? Neyse, kuyrukta beklerken, Hetmann'ın kötü şöhretinin bize zarar değil, yarar sağlayabileceğini düşünüyorum.

En güzel yazı masası lambasını hiçbir dükkânda bulamadığım için bir başkasını alıyorum.

19 Mart

Amanda'nın ilk bakışta anlaşılmayan bir sürü alışkanlığı var. Bazılarını pek sevimli buluyorum, bunların farkına vardığımda beklenmedik bir ödül almış gibi oluyorum, ama bazıları olmasa da olur doğrusu. Aynı anda neredeyse yüz kitap okuyor, başlayıp bitirmediği kitaplarını evin her yerine dağıtıyor. Herkesin bildiği etki-tepki ilişkilerini, örneğin hafif giyimle soğuk algınlığı, dalga geçmeyle geç kalma, etin kızarma süresiyle sertliği arasındaki bağlantıyı kabul etmiyor, buna inat bile denebilir. Yazı masasını adeta bir

sır bulutu içine gizliyor, çekmeceleri kilitlemeyi kesinlikle unutmuyor. Evimizdeki kilitli tek eşya Amanda'nın masası, acaba anahtarları nereye koyuyor? Hele gazete okuyuşu: Hiçbir başyazıyı küçük ilanlar kadar dikkatli incelemiyor. Oysa ne satmak ya da almak istediği bir şey var, ne de iş arıyor. Gazeteleri çöpe atmam kesinlikle yasak, ancak Amanda atabilir. Kendisi inkâr etse de birtakım boş inançları olduğunu tahmin ediyorum. Geleceğimiz hakkında konuşmamaya kesinlikle özen gösteriyor. Konuyu açacak olursam hemen lafı değiştiriyor. Başka bir garipliği daha var: Telefon çaldığında, aletin yanıbaşında oturuyor bile olsa, cevap vermeden önce insanı sinir edecek kadar uzun bir süre bekliyor. Kim bilir, bu kaçıklığıyla şimdiye kadar kaç önemli görüşme kaçırmıştır. Buna karşılık kendisi birini arayacak olsa, telefonu en çok üç kere çaldırdıktan sonra kapatıyor.

Amanda iş hayatımı da etkiliyor. Kilise toplantıları konusunda yazdığım yorumun bir şeye benzemediğini benden önce o fark etti. Bu yazıyla gece yarısına kadar uğraşmıştım, resmi makamlar herhangi bir neden göstermeye gerek duymadan toplantıya katılmama izin vermemişlerdi. İzin almak gün geçtikçe zorlaşıyor, Dışişleri bakanlığındaki geri zekâlılar, ülkeyi terk etmek isteyenlerin sayısının her gün biraz daha artmasının suçunu biz gazetecilere yüklüyorlar. Birkaç saat kestirdikten sonra gece yazdıklarımı gözden geçirmek üzere yazı masamın başına döndüğümde yerimde Amanda'nın oturduğunu görüyorum; bitmek üzere, diyor.

Az sonra, benimkinden çok daha iyi bir yazı taslağı getiriyor, bunun sadece bir deneme olduğunu söyleyip odadan dışarı çıkıyor. Amanda, benim kadar kavgacı bir dil kullanmamış, ama daha saldırgan bir metin kaleme almış, daha önemli noktalara parmak basmış, daha kesin sözcükler seçmiş. Belki de işin püf noktası, benden daha iyi bir yazar olmasıdır. Zaten uzun zamandır pek parlak bir gazeteci olmadığımdan kuşkulanıyorum.

Mutfağa gidiyorum, Amanda Sebastian'la kahvaltıya oturmuş. Sebastian kahvaltısını yerken Amanda onu kedi yavrusu gibi ensesinden tutuyor. Oğlanın bu kadar erken kalkmak zorunda olmasına söyleniyor- çocuk işçiliği diyor buna -o gider gitmez kendisi tekrar yatağa girdiği için vicdan azabı duyuyor. Tanıdığım genç ana babaların çoğu çocuklarını bağımsız kişilikler olarak görmez, onları

kendi kaderlerinin parçası sayar, Amanda'nın aynı şekilde davranması kesinlikle söz konusu olamaz. Sebastian'a özen ve saygı gösteriyor, oğlan bir an olsun, odada kendisinden daha önemli birinin olabileceği duygusuna kapılmıyor. Bunu neden kötüye kullanmadığını hâlâ anlayamadım.

Amanda'nın, Sebastian'ın dev boyutlu okul çantasını sırtlanmasına yardım edişini, oğlanın her zamanki gibi çantanın yükünden bir adım gerileyişini izliyorum, geleneksel sabah öpüşme faslının bitmesini bekliyorum. Yazı taslaklarımızı masanın üstüne koyup, hem utandığımı hem de çaresiz kaldığımı, çünkü onun yazısını benimkiymiş gibi radyoya gönderemeyeceğimi söylüyorum. Neden olmasın, diye soruyor Amanda.

Biraz mırın kırın ediyorum, ama Amanda çok geçmeden yumuşayacağımı biliyor. Bundan sonra yazılarımı ona yazdırarak son derece rahat ve mutlu bir yaşam sürdürebileceğimi düşünüyorum. Amanda neden bu kadar keyifli olduğumu soruyor, aklımdan geçenleri anlatıyorum, ama o gülmüyor. Bana yardım etmesinin dünyanın en doğal şeyi olduğunu, işbölümü çağında yaşadığımızı söylüyor. Neden herkes en iyi becerdiği işi yapmasınmış? Yazıları o hazırlar, radyo yönetimiyle ilişkiyi de ben sürdürürmüşüm. Alkolik meslektaşım, Dagobert Veit aklıma geliyor, yazılarını karısına yazdırdığı konusundaki dedikoduları düşünüyorum, acaba bu yüzden mi Veit'ı değersiz buluyorum? Amanda, bu işbirliğinde üstünlük taslamayacağını, hatta adının gizli kalmasının daha iyi olacağını söylüyor. Çocukluğunda bile vaktinin çoğunu bir yerlere saklanarak geçirirmiş. Bu özelliğini bir yana bıraksak bile Doğu Almanya yurttaşı olarak, Batı Alman radyo istasyonlarından birinde yorumlarını yayınlatabileceğini düşünmek bile saçmaymış, aksi halde resmi makamların evliliğine izin vermelerini beklemekten vazgeçmesi gerekirmiş.

Bundan böyle hoşuma gitmeyen yazılarımı Amanda'ya göstermeme karar veriyoruz. Yazı işlerindekilerin, nasıl olup da birdenbire bu kadar iyi röportajlar yaptığıma şaşırmaya başlayacakları günü gözümün önüne getiriyorum, bunu Amanda'dan gizlemeyeceğim. Amanda, yazılara gelebilecek eleştirileri kendisinin üstlenmeyeceğini, sorumluluğun bende olduğunu söylüyor. İyi iş doğrusu.

Sözleşmemizi imzaladığımız öpücüğün orta yerinde telefon ça-

lıyor. Sen bak, diyor Amanda, telefonu açıp Hetmann'ın sesini duyuyorum. Başıma ne tür bir bela açtığını bilsin diye, kulaklığı elimle kapayarak Hetmann'ın adını fısıldıyorum. Adam benimle değil, Amanda'yla konuşmak istiyor, ama Amanda başını iki yana sallıyor, böyle olacağını tahmin etmiştim zaten. Hetmann'a, Amanda'yı bu numarada bulabileceğini sandığı için çıkışır gibi bir şeyler geveliyorum. Hetmann, numara yapmayın, çocuk değiliz, diyor.

Bence adam haklı, ama yalvarırcasına el salladığım halde Amanda yerinden kıpırdamıyor. Hetmann çay kutusunu bulamıyormuş, nerede olduğunu sormak için aramış. Yine kulakhğı kapayıp soruyu tekrarlıyorum, Amanda yüksek sesle, nerede olacak, baharat rafında, her zamanki yerinde, diye avazı çıktığı kadar bağırarak yalanımı ortaya çıkarıyor. Hetmann, tamam işte, deyip telefonu kapatıyor. Amanda yarım kalan imzamızı tamamlamak üzere kollarını bana uzatıyor.

21 Mart

Bekliyoruz. Dilekçemizin onaylanmasına kadar geçecek haftaların, hatta ayların hayatımızın bir parçası olduğunu düşünmek de işe yaramıyor. Eğreti yaşıyoruz adeta. Camlar leş gibi olmuş, ama acaba silmeye değer mi?

25 Mart

Sebastian'ı arkadaşlarından birinin doğum gününe götürüyorum. Arabada annesiyle neden evlenmek istediğimi soruyor, onu sevdiğim için, diyorum. Biraz düşündükten sonra, öyleyse neden Fritz Hetmann'la evlenmedi, o da annemi seviyordu, diye karşılık veriyor. Anlatması ne kadar zor olursa olsun, karşılıklı sevginin ne demek olduğunu açıklamaya çalışıyorum. İnsanın kendisini seven herkesle evlenmek zorunda kalması pek korkunç olurdu, diyorum, ama Sebastian'ın aklı doğum günü partisinde, benim hikâyemi dinlemiyor.

Sebastian, arkadaşının evinde beni üvey babası olarak tanıştırıyor. Evin hanımı bana zorla bir dilim pasta ikram ediyor. Kasırga atlatmış gibi görünen masada yer gösteriyorlar. Anneyle babanın her türlü fedakârlığa hazır oldukları yüzlerinden okunuyor. Baba, kukla oyununun sahnesini kurmaya çalışıyor. Perdenin açılmamasına sinirlenmiş, karısının perdeyi kendisinin tarif ettiği gibi dikmediğini söylüyor. Sebastian'ın içinde kaybolduğu çocuk yumağı odadan odaya çığ gibi yuvarlanıyor.

30 Mart

Yazı işlerinde telefona çağırılıyorum, bir hanım benimle görüşmek istiyor. Adının önemli olmadığını söylüyor, kendisine birkaç dakika vakit ayırıp ayıramayacağımı soruyor. Tabii, diyorum, ama büroya gelmek istemiyor, yakınlardaki Egon Erwin Kisch adlı pastanede buluşmayı öneriyor. Bunu da kabul ediyorum.

Hiç tanımadığım insanların benden yardım istemeleri olağan sayılır. Kimi zaman, Batı Berlin'den postaya verilecek bir mektup getirirler, kimi zaman da birine bir haber ulaştırmamı isterler. Kararlaştırılan saatte buluşalım, gibisinden haberlerdir bunlar. Bir seferinde genç bir kadın, miras sorununu çözmek üzere mücevherlerini batıya götürmemi istemişti, ama kabul etmedim. Yabancı birinin batılı gazeteciyi denemek için numara mı yaptığını, yoksa gerçekten yardıma ihtiyacı mı olduğunu anlamak için tecrübe sahibi olmak gerekiyor. Yıllardır doğuda çalışan meslektaşlarımdan biri, şüpheli kişilere kesin bir hayır cevabı vermemizi öğütlemişti. Az önce telefon eden kadın, büromuzun gözetlendiğinden korkmuş olsa gerek, ama telefonların da dinlenebileceğini hesaba katması gerekirdi.

Tanıtma simgesi olarak kararlaştırdığımız kırmızı el çantasını hemen buluyorum. Sigara içerek gazetesini okuyan kadını bir süre dikkatle inceliyorum, yüzü hiç yabancı gelmiyor, ama başını kaldırıp beni gördüğü dakikaya kadar kim olabileceğini çıkaramıyorum. El sıkışıyoruz. Kahve ısmarlamak istiyor, ancak fazla vaktim olmadığını söylüyorum. Ben Amanda'nın annesiyim, diyor. Keskin bakışlarının beni adeta hapsetmesinden utanıp kızarıyor muyum

acaba? Bu sözleri söylediği anda, Amanda'nın annesiyle babasından o güne kadar hiç söz etmediğini, geçmişini anlatırken onlara değinmediğini hatırlıyorum. Saygısızlık etmişim gibi kendimi suçlu hissediyorum, ne biçim damadım ben? Nihayet tanışma fırsatı bulduğumuza sevindiğimi söylüyorum; gözleri, Amanda'nın gözleri, dur hele, diyor.

Amanda'ya benzer yönlerini bulmak için yüzüne dikkatle bakmaktan kendimi güçlükle alakoyuyorum. Fazla vaktimi almayacağını söylüyor. Garip bir değişikliğe uğradığımı hissediyorum - yüzümdeki soğuk, kibirli ifadenin yerini zoraki bir gülümseme almakta. Görüşmemizin amacını hatırlamış gibi görünüyor. Beynimde alarm zilleri çalmakta, içimden bir ses durmadan, dikkat et, Stanislaus, bu kadından sakınman gerek, diyor. Kadın söze nasıl başlayacağını bilemiyor.

Alçak sesle, kızıyla pek iyi geçinemediğini herhalde Amanda'dan duymuş olacağımı söylüyor. Bu duruma son derece üzülüyormuş. Aralarındaki anlaşmazlığa rağmen, yaşı ilerledikçe, tek çocuğunun mutluluğundan başka kaygısı olmadığını daha iyi anlıyormuş. Benimle konuşmak istediği de buymuş. Amanda'nın ne yaptığını bilmemesinden yararlanıp birkaç kişiyi birden felakete sürüklemekten vazgeçmemi içtenlikle rica etmek için gelmiş.

Aman Tanrım, ne biçim sözler bunlar, diyorum, ne yaptığını bilmemek, içtenlik, felaket. Amanda'nın neden gözü kararmış? Hangi felaketten söz ediyorsunuz? Kibriti amatörce yakışından sigara içmeye alışık olmadığını anlıyorum. Benimle evlenmenin felaket olduğunu nereden çıkardınız? Üstelik planımızı nereden biliyorsunuz?

Sözlerimi duyan olup olmadığını anlamak için çevresine baktıktan sonra, onu yanlış anladığımı, beni üzmek istemediğini, kızından söz ettiğini söylüyor. Asıl felaket, Amanda'nın geleceği bırakıp geçmişe, batmakta olan kapitalist dünyaya adım atmasıyla başlayacakmış. O güne kadar böylesine çılgın bir cümle duyduğumu sanmıyorum. Kadının görevle gelmediğini, bunları gerçekten inanarak söylediğini hissediyorum. Teybimi çıkarıp konuşmayı banda alabilsem, önemli bir belgesel yaratmış olurdum. Amanda'nın bu görüşe katılmadığını bildiği için onunla değil, benimle görüşmek istediğini söylüyor. Henüz genç sayılırmışım, benim de

annem varmış, kadıncağız beni uçuruma sürükleyecek bir karar vermekte olduğumu görse, engel olmak için elinden geleni yapmaz mıymış?

Yapardı mutlaka, diyorum, ama yanılmış olabileceğinizi, uçurum dediğiniz yerde belki de son derece rahat bir hayat sürülebileceğini hiç düşündünüz mü?

Yorgun, hayır yumuşak bir gülümseme kaplıyor yüzünü, daha önce tartışmalarda sık sık karşılaştığım bir gülümseme bu, tarihin galipler sayfasına geçeceklerini düşünenlerin gülümsemesi. Adresimi vermek lütfunda bulunursam bana birkaç kitap göndereceğini söylüyor. Sorumun karşılığını bu kitaplarda bulabilirmişim, ama propaganda yapmak niyetinde değilmiş. Amanda nerede oturduğunu annesiyle babasına bile söylemedi demek. Kızlık soyadını hatırlamaya çalışıyorum, Weniger olamaz, o Sebastian'ın babasıydı, İltis[1] miydi, Hermelin[2] miydi, hayır, Zobel.[3] Karşımda Bayan Zobel oturuyor. Başka biri olsa, bir an önce kalkmaya davranırdım, artık konuşacak bir şey kalmadı.

Saatime bakıp dehşete düşmüş numarası yapıyorum. Bayan Zobel, vaktim yok denecek kadar az, neredeyse yayını kaçıracağım, diyorum. Ne bekliyordu ki? Elimi başıma götürüp, Hay Allah, aklım nerelerdeydi, beni ikna ettiniz, Bayan Zobel, Amanda'ya benden sakınmasını söyleyeceğim, dememi mi? Kadından kurtulmaya çalışıyorum, ama bütün sorularıma karşılık bulamadım. Nerede çalıştığımı kimden öğrenmiş? Amanda ev adresimizi bile vermediğine göre başkası söylemiş olmalı. Hetmann mı? Onun gibi bir kadın Hetmann gibi bir rejim düşmanıyla konuşur mu? Marx ve Lenin kitaplarını büroya gönderse de olur. Ayrılırken ayağa kalkıyor, beni dinlediğiniz için teşekkür ederim, diyor.

1 Nisan

İki gün düşündükten sonra Amanda'ya annesiyle karşılaşmamı anlatıyorum. Çocukluğumda, panayır yerlerindeki korku tünellerine

1. Kokarca (ç.n.).
2. Kakım (ç.n.).
3. Samur (ç.n.).

girerken kapıldığım merakla korku karışımı duyguyu yeniden yaşıyorum, her köşenin ardından bir öcü çıkabilir. Amanda'nın, düzenbazın biri sana numara yapmış, benim annem falan yok, diyebileceğini bile hesaba katıyorum. Ama düşündüğüm gibi olmuyor, gerçekten annesiyle görüşmüşüm. Amanda, son haftalarda bir saniye olsun Violetta Zobel'i düşünmüş olsa beni zamanında uyarmış olacağını söylüyor. Son derece sinirli ve şaşkın. Oysa olup biten bir şey yok: Bir anne, her gün milyonlarca annenin yaptığını yaptı, kızının mutluluğu için savaştı.

Görüşmemizi en ince ayrıntılarına kadar bilmek istiyor, kelimesi kelimesine anlattırıyor, annesine tahammül edemediği belli. Sözüm biter bitmez, zamana karşı yarışır gibi alelacele giyinmeye başlıyor. Bu kadının beni bir daha rahatsız etmeyeceğini kapıdan seslenip yıldırım hızıyla evden çıkıyor.

Aralarındaki tatsızlık herhalde eskiye dayanıyor olmalı, neden bu kadar sinirlendiğini anlamıyorum. Ben annem ve babamla her zaman dostane ilişkiler sürdürmüşümdür, ancak fikirlerine fazlasıyla önem verdiğimi de söyleyemem. Annem bu gerçeği babamdan önce kabul etti, babam hayat tecrübesinin bana bir şey ifade etmemesine çok üzüldü. Liseyi bitirdikten sonra şansımı babamın kırtasiyeci dükkânının dışında denemek istediğimi söylediğimde benimle üç gün konuşmamıştı; hatırlayabildiğim en büyük tatsızlık buydu.

Amanda iki saat sonra dönüyor, yüzü asık, ama keyifsiz olduğu söylenemez. Dönüşte Sebastian'ı arkadaşından almış, hem ziyaret hem ticaret yapmak gerekirmiş. Olanları anlatmıyor, sadece her şeyi hallettiğini belirtmekle yetiniyor.

3 Nisan

Bahçede paskalya yumurtası saklamak üzere yazlık eve gidiyoruz. Sebastian ayağında lastik çizmelerle ıslak çimlerde dolaşıyor, bulduğu her yumurtaya zoraki sevinç çığlıkları atıyor. Çok geçmeden aramaktan sıkılıyor, ama Amanda işinin bitmediğini, tavşanın başka yerlere de yumurta sakladığını söyleyince Sebastian bana

gizlice göz kırparak tekrar dolaşmaya başlıyor. Amanda bu gizli işareti fark etmiş, çocukların da ana babalarına karşı bazı görevleri olduğunu fısıldıyor.

Az sonra evde baş başa kalıyoruz. Amanda sobayı yakınam için diretiyor, elimden iş gelip gelmediğini görmek istediğini söylüyor. Baca yıllardır temizlenmemiş, soba ısıdan çok is veriyor, ama Amanda hayatından memnun. Vakit öldürmek ister gibi biraz öpüşüyoruz; Amanda, Sebastian'ın ormanda yolunu kaybetmesinden korkuyor. Hem yürüyüş yapmak, hem de Sebastian'ı aramak için dışarı çıkıyoruz.

Konuyu annesine getiriyor, ondan söz ederken Violetta Zobel adını kullanıyor. Kadının canavarca bir yanı olduğunu söylüyor. Amanda, annesinin bu özelliğinden korkuyormuş, bir canavarın kızı olmak pek de hoş bir şey sayılmazmış. Violetta'nın başkalarına yaptığı en büyük kötülüklerden birine örnek olarak kocasının hayatını mahvetmiş olması gösterilemezmiş, çünkü adam istemese onunla evlenmeyebilirmiş. Violetta'nın ne bir sözü ne de en ufak bir hareketi Amanda'nın aklında iyi bir anı olarak kalmış. Bu kadın, insanın zekâsının aptallığına engel olamayacağını kanıtlayan canlı bir örnekmiş, zira aptalca bir zekâsı varmış. Bir zamanlar -herhalde gençliğinde- partiyle ilk tanışmasından, sanki Dracula'yla öpüşmüş gibi gerçek bir budala olarak çıkmış olmalıymış. O günden beri düşünme yeteneğinden duyduğu gururun yerini inanılmaz bir kölelik tutkusu almış. Parti sloganlarının en gülünçlerini bile papağan gibi tekrarlar, bunlara kendi fikirleriyle katkıda bulunmamaya özellikle dikkat edermiş. Bunu o kadar uzun zamandan beri yapıyormuş ki, artık kendi kendine düşünemez olmuş, beyni bütün ağaçları kesilmiş bir ormana dönmüş. Babası da herhalde erkeklere özgü korkunç bir illetin, güzel göğüslerle uzun bacakları cennet sanma hastalığının kurbanı olmuş.

Amanda'ya duyduğum sevginin de böyle başladığını, ama benim daha şanslı olduğumu söylememek için dilimi ısırıyorum. Sebastian'ın seslendiğini duyuyoruz, soluk soluğa arkamızdan geliyor, heyecanla el sallayarak onu izlememizi işaret ediyor. Bahçe kapısına geldiğimizde evin kapısından ve pencerelerinden kesif bir duman yükseliyor. Amanda, beceriklilikten başka şey anladığını söylüyor, oysa beni o kadar zorlamasaydı sobayı yakmak aklımın köşesinden bile geçmezdi.

14 Nisan

Haber merkezindekilere evlenme planımdan söz etmediğim halde herkes durumu biliyor. Elfi, senato memuruyla nikâhına beni de davet ediyor, tarihi not ettiğim sırada çifte nikâh da yapabileceğimizi söylüyor. Çifte nikâh mı? Koluma bir şaplak indiriyor, numara yapmama gerek olmadığını, bana ne olduğundan herkesin haberi olduğunu söylüyor. Ne olmuş bana? Evleniyormuşsun, diyor Elfi, hem de doğudan biriyle. Bu haberi kimden aldığını söylemesi için neredeyse dizlerine kapanıp yalvarıyorum, ama hatırlamıyor. Günlerdir herkes bunu konuşuyormuş, ama önce Batı Berlin'deki radyoevinde mi, yoksa burada, Doğu Berlin büromuzda mı duyduğunu bilmiyormuş. Önemli bir sır verir gibi kulağıma eğilip sıcak soluğuyla, arkadaşlar sana hediye almak için aralarında para topluyorlar, diye fısıldıyor. Altta kalır mıyım, ben de onun kulağına, sana da, diye fısıldıyorum. Acaba Elfi'yle Violetta Zobel haberi aynı kaynaktan almış olabilirler mi? Yoksa Hetmann gerçekten yazı işlerine gidip benim karısını elinden aldığımdan mı yakındı? Buna inanmak çok zor.

22 Nisan

Fritz Hetmann'la yapılmış, tehlikeli denecek kadar cüretkâr bir röportaj okuyorum. Sıkı sözler, benimle konuştuğunda söylemeye cesaret edemediği cümleler var. Bir yerinde, sosyalizmle reel sosyalizm arasındaki farkın firma kurmakla iflâs etmek arasındaki fark olduğunu söylüyor. Nükteye çok önem verir, sürekli olarak alıntılar üretmeye çalışmasına hem kızıyor, hem de gülüyorum. Rejime bağlılığının kalıntıları yüzünden yıllar boyu azap çektikten sonra artık olabildiğince sert konuşması da dikkatimi çekiyor. Kim bilir, belki Amanda'dan ayrıldıktan sonra, bunca zamandır görüşlerini istediği gibi dile getirememesine neden olan dikkati de elden bırakmıştır. Günün birinde ya sınır dışı edilecek, ya da hapse atılacak, uzlaşma yanlısı birinin sözleri değil bunlar.

Öğlen yemeğinde meslektaşlarımdan biriyle bu röportajı tartışıyorum; ona kalırsa durum gün gibi açıkmış, Hetmann mutlaka yeni

bir kitap hazırlamakta olduğu için dikkatleri üzerine çekmek istiyormuş. Bu sözler bana alçakça bir suçlama gibi geliyor. Biraz gerçek payı bile olsa yine de alçakça sayılır - adam kendi çıkarı için neden gerçeği söylemesin? Düşünceleri kendini gözetmeden savunabilme sanatını Hetmann kadar iyi bilen birini tanımadığımı söyleyince meslektaşım bozuluyor. Düğün hediyem için para vermiş olsa bari.

Gazeteyi eve götürüp röportajı Amanda'ya gösteriyorum. Hoşuna gitmiş olacak ki, baştan sona iki kez okuyor. Gazeteyi geri verirken, haksızlık etmek istemediğini, ama yine de Hetmann'ın yeni kitabına hazırlık yaptığını düşünmekten kendini alamadığını söylüyor. Bunu Amanda'nın söylemesi başka.

2 Mayıs

İşbirliğimiz ideal duruma yaklaşıyor - Amanda benden hiç yardım görmeden bütün röportajlarımı yazmakta. Aslında arada bir bazı yazılarımı temize çekmeden düzeltmesi için ona vermemi kararlaştırmıştık, ama böylesi işini güçleştiriyormuş.

1 Mayıs İşçi Bayramı gösterileriyle ilgili bir yazı yazmam gerekiyordu, ama birkaç gün önce grip olup yatağa düştüğüm için gösteriye katılamadım. Amanda, dizlerim titreyerek giyinmeye çalıştığımı görünce, anaç bir tavırla sırtımı sıvazlayıp çalışma disiplinimi övdü, bana bırak, dedi. Yatağımın başucuna muhallebiyle ılılamur getirdikten sonra, o güne kadar hiçbir gösteriye katılmamış olan Sebastian'ı sıkıca giydirdi. Çocuğu evde bırakmasını, zavallının kalabalıkta ezileceğini söylediysem de, işe yarayacağını ileri sürüp beni dinlemedi. Yüzünde o güne kadar gördüğüm en pervasız ifadeyle oğlunu alıp sokağa çıktı.

Gösterinin televizyondan naklen yayını sırasında, hastalığının başından beri ilk kez derin ve dinlendirici bir uykuya dalmışım. Amanda dört saat sonra, bir Lubitsch filmi görmüş gibi neşe içinde çıkageldi. Televizyondaki yüzleri tek tek incelediğim halde onu göremediğimi ileri sürüp nerede kaldığını sorduğumda, önce oturup not alması gerektiğini, olanları daha sonra anlatacağını söyledi.

Not almakla kalmadı, oturup yazı yazmaya başladı. Bir ara, kapalı kapının ardından yayın süresinin ne kadar olduğunu sordu, iki sayfadan fazla değil, diye seslendim.

Amanda, Sebastian'la birlikte yüzbinlerce göstericinin arasına katılmış, onu da kendilerinden biri sanmışlar. Sebastian'ın eline kırmızı bir bayrak bile tutuşturmuşlar, şeref tribününün önünden geçerken yukarıdakilere sallamasını söylemişler, Sebastian da öteki çocuklar gibi annesinin omuzlarında oturuyormuş. Ah, bilsen gösterici numarası yapmak ne kadar hoş oluyor, diyor Amanda. İnsan hem eğleniyor, hem de çevresindeki konuşmalara kulak kabartıyor, aslında nefret ettiği gözlemlerden zevk almaya başlıyor. Marksizm-Leninizmin ileri gelen temsilcilerine yaşasın diye bağıranlara bile katılmış, bundan daha iyi kılıf düşünülebilir miymiş?

Üç sayfalık yazıyı elime tutuşturuyor, kısaltmak hiç de kolay olmayacak. Şeref tribününde oturmuş, rahat bırakılmaktan başka bir şey düşünmeyen yorgun insanlardan, rahat bırakılmak için tribünün önünden yürüyüp geçen bezgin insanlardan söz etmiş. Kalabalıkta gerçekten coşanların sayısının parmakla gösterilecek kadar az olduğunu, onların da taşkınlıklarıyla yürüyüşü engellediklerini, konuşmacıları sık sık alkışladıklarında herkesin dönüp onlara baktığını, görevlilerin bile dikkat kesildiğini anlatmış.

Hasta olmasam Amanda'yı öperdim, radyodakilerin bu röportajı nasıl öveceklerini düşünüyorum. Bu zavallı ülke böyle röportajlara nasıl dayanacak, diye soruyorum. Dayanmasını kim istiyor ki, diyor Amanda.

14 Mayıs

Yaşlı avukatımız Bay Colombier'yle karısını yemeğe çağırdık. Amanda ünlü bir yemek kitabından seçkin bir menü düzenlemek için paralandı, ben bıldırcın yumurtasıyla taze ananas bulabilmek için Batı Berlin'in altını üstüne getirdim. Neden konserve ananas kullanmadığını sorup, o moruğun artık bir şeyin tadını alacak hali kalmadığını söylediğimde, işimizin bağlandığı pamuk ipliğinin bu adam olduğunu hâlâ anlamamışsın, dedi. Colombier'ler yaşlı kar-

deşlere benziyorlar, gözlerinin altındaki halkalar bile bir örnek, San Bernard köpekleri gibi. Kocası gibi şişman olan Bayan Colombier kırmızı bir pantolon takım giymiş, tombul bir domatesi andırıyor.

Amanda nezaket gösterip, asıl konuya girmeden önce havadan sudan sohbet ediyor. Konuklarımızın Fransız protestanı kökenli mi olduklarını soruyor. İkisi birden, sanki kabare tiyatrosunda sahneye çıkmaya hazırlanmış gibi birbirlerinin sözünü keserek, eksik kalan ayrıntıları karşılıklı tamamlayarak, birbirlerinin söylediklerini düzelterek ya da başka sözcüklerle tekrarlayarak cevap veriyorlar. Adımızdan dolayı mı sordunuz? Yok, hayır Fransız protestanı kökenli değiliz, Yahudiyiz. Daha doğrusu Yahudi değil, Yahudi asıllıyız. Aradaki farkı çıkarabildiniz mi? Dini usullere uygun yemek yemeyiz, dua etmesini bile bilmeyiz, küçük oğullarımız sünnetli de değiller. Katolikler kiliseden ayrıldıklarında artık Katolik sayılmıyorlar. Ne yazık ki Yahudilerin durumu farklı. Sorunuza kolay bir cevap vermek için Yahudiyiz dedim. Neyse, Fransa'ya sığınana kadar soyadımız Tauber'di. Biliyor musunuz, tam iki yıl ahırda yaşadık. Ahır da değil, samanlık. Sizin anlayacağınız samanlıkla ahır arası bir yerdi. İnsan sabahtan akşama kadar sinek kovalamak ya da üşümekten başka iş yapmazsa ikinci hayatını düşünmeye vakit buluyor. Geleceğimizi garantiye almak için neleri değiştirmemiz gerektiğini düşündük. Dil sorunumuz yoktu, yüksek tahsilimi Heidelberg'de yapmıştım. Ben de Berlin'de, burunlarımızı değiştiremezdik, ama adımızı değiştirmeye karar verdik. Tauber, Veilchenduft kadar tipik bir Yahudi adı değil. Eskiden Bay ve Bayan Tauber adında normal bir Alman çifti sayılabilirdik, ama savaş yıllarında herkesin kulağında Yahudileri en ufak toz zerrelerine kadar süzen birer filtre bulunuyordu. Üstelik Richard Tauber adında bir de tenor vardı. Siz hatırlamazsınız, çok ünlü bir tenordu, onun sayesinde Tauber'in Yahudi adı olabileceği anlaşılmıştı. Neyse, uzatmayalım, düşünüp taşınıp Colombier'ye karar verdik. Bürokratlara dert anlatmanın nelere mal olduğunu tahmin edemezsiniz. Hem zaman, hem de para açısından. Yalnız Almanlar değil, müttefikler de. Şimdi size anlattıklarımızı onlara da anlatamayacağımız için Fransız kökenli olduğumuzu ortaya çıkarmak zorundaydık. Önce uydurduk, sonra ortaya çıkardık.

Amanda, Colombier'leri davet ediş nedenimiz olan soruyu geç saatlerde soruyor. Birkaç gün önce İçişleri bakanlığından adını vermeyen bir memur telefon etmiş, Amanda'nın dilekçesinden vatandaşlıktan çıkarılmayı mı talep ettiğinin, yoksa batıya geçme izni aldığı takdirde Doğu Alman vatandaşlığını korumak mı istediğinin anlaşılmadığını söylemiş, bu durumu yazılı olarak açıklığa kavuşturması gerektiğini hatırlatmış. Amanda, iki sorusu olduğunu söylüyor: Bakanlıktan aranmasını iyiye mi, yoksa kötüye mi yormalıymış, vatandaşlığı konusunda ne tür bir cevap vermesi amaca uygun olurmuş.

Colombier'nin kol saati çalmaya başlıyor, kalp damlasının vakti gelmiş. İlacını aldıktan sonra, telefon görüşmesinin ne iyi ne de kötü bir işaret sayılabileceğini, dilekçenin yerine ulaştığından başka bir anlama gelmediğini söylüyor. Amanda'nın vatandaşlıktan çıkarılmamasını istemesi gerekirmiş. Sınırı geçtikten sonra istediğini yapabilirmiş. Bayan Colombier kadehine doğru baş sallayarak bu sözleri içtenlikle onaylıyor. Avukat, Amanda'nın kendisini biraz zorlayıp vatandaşlığını kaybetmemeye ne kadar önem verdiğini birkaç kelimeyle açıklamasının da yararlı olabileceğini sözlerine ekliyor. Eskisinden daha yavaş, daha uzun cümlelerle konuşarak, karısının susmak zorunda olmasının tadını çıkarıyor sanki.

19 Mayıs

İki sevgilinin evlenip evlenmemesine ben karar verecek olsaydım, hiç kuşkusuz elimi çabuk tutmaya çalışırdım. Evlenmelerine karşı çıkacak bile olsam, elleri kolları bağlanmış gibi çaresiz kaldıklarını, beklemekle geçirdikleri her saatin dayanılmaz bir işkence olduğunu bilirdim. Oysa hiç acele etmiyorlar, sanki yüz yıl yaşayacakmışız, sanki onlar kadar ölümsüzmüşüz gibi ağırdan alıyorlar. Bu kadar düşünecek ne var? Dilekçemize sinirlenen, halk düşmanlığıyla suçlanmaktan korkmasa, gelen bütün dilekçeleri çope atacak olan, tek başına kalmış bir kral verecek bu kararı. Ne yazık ki adresini öğrenip kapısına hediye götüremiyoruz, asıl felaket bu.

Amanda Hetmann'la buluşuyor. Ben evde yokken Hetmann te-

lefon etmiş, bir konuda görüşmek istediğini, telefonda konuşmanın uygun olmayacağını söylemiş. Ne yapsaydım yani, budala bir kadın gibi red mi etseydim, diye soruyor Amanda. Evet, red etmeliydin, demeye cesaret edemiyorum, tabii gidebilirsin, diyorum, ama anlayışla karşılamadığımı, sadece korktuğumu anlıyor. Aradan bir saat, üç saat geçiyor, akşam oluyor. Duygularımı analiz etmeyi oldum olası beceremedim, ama kıskançlığın böyle bir şey olduğunu tahmin edebiliyorum.

Sebastian'ın karnı acıkıyor, yemek hazırlıyoruz. Artık kendi mutfağımda neyin nerede olduğunu bilmiyorum, hazır çorbalar nerede duruyor, kahrolasıca ekmek sepeti nerede? Sebastian, keyifsiz olduğumu anlıyor, beni neşelendirmek için sofrayı kuruyor, en yakın arkadaşından söz ediyor, oysa aslında ev işlerine yardım etmeyi hiç sevmez, konuşkan da değildir. Arkadaşı lösemi denen bir hastalığa tutulmuş, ama kimsede eşi olmayan bir oyuncak treni varmış. Bunca saattir ne yapıyorlar? Görüşmesi beş saat sürecek bir konu olabilir mi? Olabilir tabii, ama düşünmek bile istemiyorum. Bir zamanlar bir tanıdığım, karısından ayrıldıktan uzun süre sonra bir mayıs günü sokakta karşılaştıklarını ve inanılmayacak kadar güzel bir yatak macerası yaşadıklarını anlatmıştı. Amanda telefon edip yatıştırıcı birkaç söz söyleyebilirdi.

Sebastian'ın yatma saati geliyor. Masal kitabında bana Amanda'nın kaldığı yeri gösteriyor, anlamadan okumaya başlıyorum; Sebastian bana hiçbir şey ifade etmeyen cümlelere gülüyor, sonunda uykudan gözleri kapanıyor. Bekliyorum.

Amanda gece yarısına doğru, televizyonda iyi filmlerin başladığı saatte geliyor. Alışverişten dönmüş gibi sıradan bir öpücük veriyor, asık suratımı görmezlikten geliyor. Alay eder gibi, görüşmenin tahmin ettiğinden daha uzun sürdüğünü söylüyor. Akşamı nasıl geçirdiğimizi, Sebastian'ın ne yediğini soruyor, ama cevap vermek istemiyorum. Mutfak masasını topluyor, çocuk odasına göz atıyor, ya ben? Birlikte yemeğe gittiklerini söylemek lütfunda bulunuyor sonunda. Buzdolabındaki yarım şişe şarabı getiriyor, hoş bir akşamı uygun bir şekilde bitirmek istermiş gibi şişeyi masaya koyuyor.

Onu kıskanabileceğimi akıl etmesi oldukça uzun sürüyor. Gülümseyip geçiştirmek istiyor, ama inandırıcı olamıyor. Ne de olsa, yedi yıl aynı yatağı paylaşmış iki kişinin bu süreye birkaç saat

daha eklemelerini düşünmem pek de yersiz bir kuşku sayılmaz. Kucağıma oturup, akıl dengesi yerinde olmayan birini okşar gibi okşuyor beni. Benden ne istediğini dünyada tahmin edemezsin, diyor.

O Hetmann olacak it, karısından boşanan çocuk sahibi bir erkek gibi Sebastian'la görüşebilmek için izin istemiş, ister istemez inanıyorum. Ayda bir, ya da daha iyisi iki kere hafta sonlarında oğlanı yanına almayı önermiş. Amanda, Hetmann'ın Sebastian'ı sevdiğini, ona her zaman iyi davrandığını, başka çocuğu da olmadığını söylüyor. Kabul etmemek için ortada bir neden yokmuş. İnanmıyorsan Sabastian'a sor, onu babası sayıyor, diyor. Üstelik arada bir bu küçük beladan kurtulmak hiç de fena olmayacakmış.

Ya numara yapıyorsa? Hetmann'ın düş kırıklığının, gözlerimin önüne serdiği öfkesinin birdenbire çocuk sevgisine dönüşmüş olacağına aklım yatmıyor. Acaba bu yolla kendisine açık bir kapı bırakmak istiyor olamaz mı? Sebastian iki üvey babayı ne yapacak? Zamanın benim işime yarayacağını düşündüğüm için bunları sormuyorum, batıya geçer geçmez bu sorun kendiliğinden hallolacak.

30 Mayıs

Sebastian okulda, biraz da benim etkimle, büyük bir suç işlemiş. Oğlanın son derece ender görülen bir yeteneği var, kulaklarını içe doğru kıvırabiliyor. Birkaç hafta önce bunu bana ilk kez gösterdiğinde pek etkilenmiştim. Her seferinde beceremediğini, sol kulağını sağdan daha iyi kıvırdığını görünce oturup sistemli bir şekilde antrenman yaptırmaya başladım. Kulakları kıvırmadan önce sıkıca ovmanın işi kolaylaştırdığını ortaya çıkardık. Bir süre sonra Sebastian her iki kulağının üst kenarını kıvırıp kulak borusuna sokmayı becerdi, on denemeden dokuzu başarılı oluyordu. Bununla da yetinmedik, sanatımızı zirveye çıkardık. Sebastian, yüz kaslarını birdenbire gerip ağzını güler gibi yayarak kulaklarını bir hamlede eski haline getirmeyi de öğrendi. Sebastian'ın yeteneğini başkalarından saklamanın yazık olacağına karar verdiğimizden evimize gelen her konuğa -tabii önceden haber vermeden- bu numarayı ser-

gilemeye başladık. Arkadaşlarımla masanın başında otururken Sebastian kulaklarını kıvırır, sesini çıkarmadan gelip yanımıza otururdu. Meslektaşlarımdan bazıları, zavallı sakat çocuğa göz ucuyla bakıp üzüntüden için için erirlerdi sanki. Masanın altından verdiğim bir işaretle Sebastian kulaklarını bahar çiçekleri gibi birdenbire açıverir, sessizce kalkıp giderdi. O dışarıda kahkahadan kırılırken, odadaki şaşkın konuk gözlerine inanıp inanmayacağına karar veremezdi.

Sebastian bu sabah okulda, her pazartesi sabahı yapılan bayrak töreninde, arkadaşlarını toplantının ciddiyetine yakışmayacak ölçüde coşturmuş. Okul müdürü hanım, böyle bir kışkırtmayı cezasız bırakamayacağı için törenden sonra bizimkini yakalayıp odasına götürmüş. Kendisi tören sırasındaki kulak numarasını görmediği, sadece çocukların gürültüsüyle yerinden fırladığı için Sebastian'dan az önce yaptığını tekrarlamasını istemiş. Oğlan iyi niyetinden fazla direnmeden kabul etmiş, ama hünerini beğendirememiş. Sınıf öğretmeni müdürün odasına çağırılmış, Sebastian'a suçunun ağırlığına uygun bir ceza vermekle görevlendirilmiş.

Zavallı çocuk iki gözü iki çeşme ağlayarak masanın başına oturmuş, ceza olarak elli kez *Kimse barış uğruna savaşamayacak kadar küçük değildir* cümlesini yazıyor. Amanda, öğretmene bir not yazarak bu budalalığı engellemenin doğru olup olmayacağını soruyor, ama ben karşı çıkıyorum. Durumumuzu hatırlatıp bu yüzden hır çıkarmanın plânımızı tehlikeye sokacağını söylüyorum. Kendisiyle ilgili bütün bilgilerin bir tek memurun masasında toplandığına inandırmaya çalışıyorum. İster istemez kabul ediyor, Sebastian'ın halini gördükçe üzüntüden neredeyse ölecek, asıl suçlu benmişim gibi yüzüme bakıyor. Dışarıda hava ne kadar güzel olursa olsun, bir saatliğine sıkıntıya girmenin ne önemi olabilir? Amanda, Sebastian'a bir fincan kakao getiriyor, korkakça ayaklarımın ucuna basarak işe gitmek üzere evden sıvışıyorum.

Dünya güzeli Elfi saldırıya uğramış, Batı Berlin'de. Birkaç sayfalık bir yazı yazdırmak istediğim için herkes gittikten sonra büroda baş başa kalıyoruz. İşin sonuna doğru boynundaki çiziği fark ediyorum. Şimdi mi gördün, diyor ağlamaklı bir sesle. Bürodakilerin hepsi biliyormuş, iki genç koluna yapışıp bir apartmanın girişine sokmuşlar, Elfi'nin aklına olabileceklerin en kötüsü gelmiş, ama neyse ki gençlerin derdi sadece paraymış. Elfi küfredince tıpkı filmlerdeki gibi çenesine bir yumruk yemiş, cüzdanıyla gazlı tabancasının bulunduğu çantayı hırsızlara kaptırmış. Vartayı atlattığını düşünürken herifler altın kolyesiyle senato memurunun armağanı olan görkemli nişan yüzüğünü görmüşler. Yüzüğü öylesine hoyratça çekmişler ki, neredeyse parmağı kırılıyormuş; bu yüzden ancak dokuz parmak daktilo yazabiliyor, ağır ilerliyoruz. Elfi, boynundan kolyesini çıkarmak istemiş, ama heyecandan kolyenin kilidini açamamış. Hırsızlardan biri duruma el koymuş, zinciri çekerken pis tırnaklarıyla Elfi'nin boynunu çizmiş. Elfi soygundan sonra uzunca bir süre karanlık koridorda oturup sigara içmiş, bir yandan bunları dinliyor, bir yandan da yazımı dikte etmeye çalışıyorum.

Yazı işlerinde demirbaş sayılan şarap şişesini getiriyorum, Elfi'nin ucuz kurtulması şerefine içiyoruz. Çantasında sadece yüz markla Sting konserinin biletleri varmış, bir de ehliyeti. Hırsızlar ceketinin cebine baksalar zararı çok daha büyük olacakmış - çekler, pasaport, yeni açılmış bir kutu doğum kontrol hapı. Neyse ki son moda el çantaları pek ufakmış. Dünyanın en doğal hareketini yapar gibi kucağıma oturuyor, polise haber vermenin anlamı yokmuş, polis hırsızlarla başa çıkamıyormuş. Daha rahat oturmak için durmadan sağa sola hareket ediyor, sonunda neresiyle oturduğunu bile fark edemeyecek hale geliyorum.

Eskiden olsa, bu durumda ne yapmam gerektiğini bilirdim. Elfi bilir gibi görünüyor. Sesini çıkarmadan ellerimi yakalıyor, ona göre olması gereken yere götürüyor, sonra kendi elleriyle de aynı şeyi yapıyor. Hoşlanmadığımı söylersem adilik olur - Elfi'nin sevgi gösterilerinden kaçacak erkeğin alnını karışlarım. Yine de eskisi kadar rahat değilim, son öpüşmemizden bu yana çok değişiklik

oldu. Senato memurunu unuttun mu, diye sorarken kendimi kartlaşmış hissediyorum, Elfi son derece normal bir havayla, adamın falcı değil, memur olduğunu söylüyor.

Hayır, yapamayacağım, midemde Elfi'nin ağırlığıyla ilgisi olmayan bir yük hissediyorum. Gülünç denebilecek bir boğuşmaya giriyoruz, ama kaba kuvvet yeterli olmuyor, Elfi'nin hepsini birden yakalayamayacağım kadar çok eli var sanki. İskemleyle birlikte yere düştüğümüzde bile boğuşmaya devam ediyoruz; onu incitmek istemiyorum, senato memuruyla evlendiğinde eğlence hayatının sona ereceğinden korktuğunu anlıyorum. Tabii ki ben daha güçlüyüm, Elfi altımda çarmıha gerilmiş Hazreti İsa gibi yatıyor. Direncimin ciddi olabileceğini hiç düşünmüyor, aradan geçen her saniye onu haklı çıkarıyor. Yeşil gözleri, mor halı, bembeyaz dişleri, yılan gibi dili soluğumu kesiyor. Amanda'yı düşünmekten vazgeçtiğim sırada beni ayıltan, Elfi'yi de kurtaran bir şey oluyor - kulağımıza kova tıngırtısı çalınıyor. Devlet güvenlik örgütünün gönderdiği temizlikçi kadının geldiğini anlıyoruz. Elfi, seyircilerin kim olduğuna aldırmayacak kadar kendinden geçmediği için hemen toparlanıyoruz. Üstümüze çeki düzen verip yazıyı zorla tamamlıyoruz.

Ama eve dönerken kendimden pek de gurur duymuyorum.

9 Haziran

Amanda, benimle evlenmeyi neden kabul ettiğini hiç düşünüp düşünmediğimi soruyor. Sıkılganlıkla başımı iki yana sallamak zorunda kalıyorum. Cevabımı merak ettiği için değil, sadece yüzeyselliğimi göstermek için soruyor galiba.

Yüzeysellik konusu aklını kurcalıyor, her düşünceyi pek çabuk benimsediğimden, iyi ve kötü taraflarını uzun uzadıya ölçüp biçmediğimden daha önce de söz etmişti. Geçenlerde, benim pes ettiğim bir kavgadan sonra, görüşlerimin ince bir duvara çakılmış çivilere benzediğini, fazla yük taşımadıklarını söyledi. Pedagoji alanında hırslı, Sebastian'ı hırsını deneyemeyecek kadar çok sevdiği için sık sık beni kurban ediyor. Halimden şikâyetçi değilim, aksine hoşuma bile gidiyor. Bugüne kadar hiç kimse, daha doğrusu

benim gözümde otorite sayılabilecek hiç kimse beni eğitmeye çalışmamıştı. İçimden onu öpmek geliyor, ama öpüşme bahanesiyle tartışmalardan kaçmama sinirlendiğini artık öğrendim.

Belki de geçinmesi kolay sayılan biri olduğum için, en önemli nedeni bu olabilir, diyorum. Amanda'nın gülümsemesinden cesaret alarak, ayrıca güvenilir biri olduğumu söylüyorum.

13 Haziran

Amanda'yla Sebastian'ın araları bozuk. Sebastian bilgisayarla oynayıp bir yerini bozmuş. Azar işitmeye alışık olmadığı için, bu kadar önemsiz bir şeyden böyle büyük olay çıkmasını anlayamıyor, somurtuyor. Akşam sofraya oturacağımız sırada, Amanda gibi bir canavarla aynı masaya oturmamak için tabağını alıp odasına çekiliyor. Bırak gitsin, diyor Amanda. Batı Berlin'den birini getirtip bilgisayara baktırmaya söz veriyorum. Boşver canım, önemli bir şey değildir, diyorum.

Amanda Sebastian'a masal okumak istemediğinden -Sebastian'ın da ondan masal dinlemek istemediğinden eminim- görevi ben üstleniyorum. Sebastian asık suratla masal kitabında kaldıkları yeri gösteriyor; önce Amanda'yı savunacak bir şeyler söylemeye çalışıyorum, ama duvara konuşuyorum sanki. Aleti bozduğuna yeterince üzülmüş zaten, bir de annesinden bu kadar lâf işitmesi gerekmezmiş. Bu mantık bana son derece sağlam görünüyor, Amanda da karşı koymayacak. Sebastian'ın harçlığının yarısıyla bilgisayarın tamirine katkıda bulunmasına, ayrıca bilgisayarın nasıl kullanılacağını öğrenmesi için her hafta yarım saatimizi aletin başında geçirmeye karar veriyoruz. Masalın orta yerinde pazarlık yapmaya çalışıyor, tamirin benim harçlığımın da yarısına mı mal olacağını soruyor. Herhalde yarısından azını ödeyeceğimi, ama aleti benim bozmadığımı da düşünmesi gerektiğini söylüyorum, kabul ediyor.

Amanda, Sebastian'la konuştuklarımızı dinlemek istemiyor, öfkesini abarttığını söylüyorum. Gülümsüyor, meğer kapının dışından konuşmayı dinlemiş, görevimi oldukça iyi bir şekilde yerine

getirdiğimi düşünüyormuş. Beni yere çekip bacaklarının arasına oturtuyor, mutlu bir karı koca gibi bir süre televizyon izliyoruz.

Alışkanlığını bir yana bırakıp geleceğimizden söz etmeye başlıyor. Bütün izinleri alıp istediğimiz yere gidebileceğimizi varsaysak bile nereye yerleşecekmişiz? Hangi kente mi demek istiyorsun, diye soruyorum. Hangi eve, diyor. Bu soru ne zamandır benim de aklımı kurcalamıyor sanki. Batıya geçmek işin bir yanıymış, ama Batı'nın odaları yokmuş, sadece evlerin odaları varmış, Sebastian nerede yatacakmış?

Gerçekten çözülmesi gereken bir sorunla karşı karşıyayız, ama nasıl olsa bunu da hallederiz. Hamburg'da bir katım var, üçümüzün birlikte oturamayacağı kadar küçük, üstelik şu sıralarda kirada, ama istediğim zaman satabilirim. Aldığım parayı daha büyük bir daireye avans olarak öderim. Biz gazetecilerin kazancı kötü sayılmaz, nasıl olsa sokakta kalmayız.

18 Haziran

Bu yıl iki nedenle tatile çıkamayacağız. Birincisi, beklediğimiz cevap her an gelebilir; ikincisi, nereye gideceğimizi de bilmiyoruz. Moğolistan'a mı gitmeli?

Amanda, vaaz verir gibi bir edayla, resmi dairelerden izin beklemekle geçirilen zamanın hayatın en boşa geçen zamanları olduğunu söylüyor, ben olayı bu kadar karamsar görmüyorum. İnsan beklemekten başka hiçbir şey yapmıyorsa gerçekten sıkıntıdan ölebilir, ama kimse bizi buna zorlamıyor. Çevreyi gezebiliriz, eş dostla buluşabiliriz, kitap okuyabiliriz, her gece birbirimizi öldürebiliriz, beklemekle hayatımıza gölge düşürdüğümüz doğru sayılamaz. Amanda benden daha tedirgin, ne de olsa önemli değişiklikler geçirecek. Yine de, hangimizin daha büyük riske girdiğini söylemek o kadar kolay değil.

Geçen yaz Portekiz'e, Atlantik kıyılarında bir balıkçı köyüne gittim, o sıralar Amanda'yı daha tanımamıştım. Wieland'la karısı beni de birlikte götürdüler, onlar her yıl aynı yere tatile giderler. Elisa Wieland, bana çöpçatanlık yapmak istediği bir arkadaşını da getirmişti, ama sonuç alamadı. Tatil arkadaşlıklarına uygun biri de-

ğildim, geçici, değersiz maceralarım yüzünden kendimden nefret ediyor, Amanda gibi birinin karşıma çıkmasını bekliyordum. Her akşam bir şişe kırmızı şarap açıp gergin bir havada oturuyorduk, inadım herkesin tatilini berbat etmekteydi. Sonunda Dorothea, arkadaşının adı buydu, Portekizli bir fırıncıyla tanıştı da hepimiz rahat ettik. Balıkçı köyünü o kadar beğenmiştim ki, mutlaka bir kere de Amanda'yla gitmeye kararlıyım. Amanda'yla karşılaştığımda ne durumda olduğumu anlatabilmek için o kapkara dört haftadan söz ediyorum.

Sebastian bugün ilk kez Hetmann'a gitti, bir geceliğine, cumartesiden pazara kadar. Tek başına bir yere gidebilecek kadar büyüdü artık. Onu getirip götürmek için Amanda'yla Hetmann'ın düzenli aralıklarla buluşmaları gerekmiyor çok şükür. Amanda, bazı akşamlar baş başa kalmamızın iyi olacağını söylemişti, işte istediği gibi bir akşam geçiriyoruz - iyilik bunun neresinde? Sinemaya ya da yemeğe gitmeyi öneriyorum, kabul etmiyor, iştahı yokmuş, sinemalarda da görülmeye değer bir film oynamıyormuş. Karşılık olarak arkadaşı Lucie Capurso'yu çağırma önerisi de benim işime gelmiyor: Lucie için Sebastian'dan kurtulmamıza gerek yoktu. En yakın arkadaşını yeterince ciddiye almadığımdan yakınıyor. Oysa o, zoruna gittiği halde benim arkadaşlarıma tepeden bakmıyormuş. Bir süre sonra, batıya taşındığımızda sadece benim arkadaşlarımla görüşecekmişiz. Amanda olur olmaz şeylere yakınmaz, sözlerine hak veriyorum, Lucie'yi sevmediğim doğru. Aklımdan geçenleri okumuşcasına, Lucie'ye hiç değilse iyi davranmamın o kadar da zor olmadığını ileri sürüyor. Ona gelene kadar daha kimlere yakınlık gösteriyormuşum. Lucie'ye dostça davranmakla Amanda'nın hatırını saymış olacakmışım. Haydi öyleyse, gel telefon edelim, diyorum.

Amanda telefona gidiyor, ben de bütün bir akşamı figüran rolünde geçirmeye hazırlanıyorum. Telefonu uzun uzun çaldırdıktan sonra kapıyor, şansın varmış, diyor. Kanapeye çöreklenip, Sebastian odasında oynarken öpüştüğümüz gibi öpüşüyoruz. Gerçekten de aklımdan geçenleri okuyor. Üstünde ne varsa çıkarıyor, bunu tutkusundan değil, Sebastian'ın varlığıyla yokluğu arasındaki farkı göstermek için yaptığını söylüyor. Böyle konuştuğu zaman keyiften eriyorum, Hetmann isterse çocuğu her akşam yanına alabilir.

Bugün önemli bir karar verildi, ama korkarım istediğimiz yönde değil. Öğlen tatilinde bürodan çıkarken, ben yaşlarda, memur tipli biri yanıma yaklaşıp bir iki dakika konuşmamız gerektiğini söylüyor. Aslında yemeğe gidiyordum, diyorum, konunun önemli olduğunu, evlenme iznim hakkında görüşmek istediğini söylüyor. Buna istediği kadar zaman ayırabilirim. Kendini Klausner olarak tanıştırıyor, gözlerindeki muzip pırıltı, tabii ki adım Klausner değil, ama kendimi bir şekilde tanıtmam gerekiyor, der gibi.

Unter den Linden'e doğru yürümeye başlıyoruz. Hem heyecanlıyım, hem de soğukkanlı, demek bana elçi göndermişler. Az sonra konuşulacakları kelimesi kelimesine tahmin edebildiğime şaşıyorum. Yıllar önce başıma benzeri bir olay geldiği için herhalde, muhabir olarak Doğu Berlin'e gitmeden birkaç gün önce, yine büronun önündeki sokakta biri yanıma yanaşmış, Batı Alman gizli örgütünden geldiğini, benimle işbirliği yapmak istediklerini söylemişti. Kız arkadaşı solaryum işletiyormuş gibi kesintisiz güneş yanığı tenli, buram buram traş losyonu kokan biriydi. Köşe başına yürüyene kadar düşünüyor gibi yapıp önerisini kabul edemeyeceğimi bildirmiştim. O zamanlar vereceğim cevabın önemli olduğunu sanmıyordum, oysa şimdi durum farklı.

İzin verirseniz hemen konuya gireyim, diyor Klausner. Bence hiçbir sakınca olmadığını söylüyorum; işbirliği yapmayı kabul edersem, Bayan Weniger'le benim dilekçelerimizin daha çabuk işlem göreceğini söylüyor. Bunun ne tür bir işbirliği olduğunu soruyorum, avukat Krauskopf'un bu karşılaşmayı önceden tahmin ettiği aklıma geliyor, hayır, Kraushaar'dı adı. Klausner, görmüş geçirmiş bir edayla gülümsüyor, patronu olsaydım iş saatlerinde gülümsemesini yasaklardım, ön dişleri hiç de güzel değil. İşin çok acele olmadığını söylüyor, teklifini hemen kabul edersem değerimin düşeceğini ima etmek istiyor belki de. Ortada henüz somut bir şey yokmuş, sadece görüşümü öğrenmek istiyormuş, başımı sallıyorum. Sovyetler Birliği büyükelçiliğinin önünden geçiyoruz, kapıdaki Alman askerler gözlerini üzerimizden ayırmıyorlar, içlerinden biri Klausner'e selam verse ne komik olurdu.

Klausner, Brandenburger Tor'u, Duvar'ın ötesini gösteriyor,

dokunaklı bir sesle, hepimiz aynı dünyada yaşıyoruz, bizi birbirimizden çok şey ayırdığı için aramızdaki ortak yönlerle ilgilenmeliyiz, diyor. Yine başımı sallıyorum, yüzde yüz haklı. Bir devlet adamı edasıyla, iki tarafın da birbirleri hakkında olabildiğince bilgi edinmesinin barış politikasına yarayacağını söylüyor. Yardım eden karşılığını da görürmüş, ben ha bire baş sallıyorum. Karşıdan karşıya geçerken beni korumak istercesine kolumdan tutuyor. Bu kadar rahat olmamam gerekir, diyorum kendi kendime, bu sadece bir oyun değil. Klausner'e vereceğim cevap önemli sonuçlar doğurabilir.

Bir nokta daha var, diyor Klausner. İşbirliği yapmayı kabul edecek olursam, başımı derde sokacak bir şey istemeyeceklermiş benden. Fazla çalışmam da gerekmeyecekmiş. İstenen bütün bilgiler zaten elimin altındaymış. Bilgi sözcüğü bile insanı yanıltıyor, yasak işler çevirmek, gizli haberler toplamak gerektiğini düşündürüyormuş. Oysa aslında bu öneri, iyi komşuluk ilişkileri sürdürmeye ve karşılıklı güven havası içinde konuşmalar yapmaya davetten başka bir şey değilmiş.

Hiç değilse dilekçemizin çöp sepetine atılmadığını öğrendim, bu iyi bir haber. Bir türlü ağzımı açamıyorum - her şeyi berbat etmeyecek bir cevap bulabilecek miyim? Önerisini kabul edip aşk uğruna casus mu olmalı? Yoksa beş para etmedikleri ancak Amanda'nın Hamburg'a yerleşmesinden sonra ortaya çıkacak, akıllıca uydurulmuş zırvalar mı anlatmalı? Ya da, önce mal, sonra para deyip, batıya geçtikten sonra nanik mi yapmalı? Karşımdakilerin budala olmadığını düşünüyorum, ama bu da işe yaramıyor. Susuyorum, yürümeye devam ediyoruz. Kaç dakika susmama izin vereceğini belirleyen bir yönetmelik var mı acaba? Güzel bir kadının arkasından bakıyor, hepimiz aynı dünyada yaşıyoruz.

Beni çaresizliğe düşürdüğü gibi, çıkar yolu da gösteriyor. Suskunluğumun, biraz daha düşünmek için zamana ihtiyacım olduğu anlamına mı geldiğini soruyor. Minnetle başımı sallıyorum, başımı son on dakikada salladığım kadar bütün hayatım boyunca sallamamıştım. Evet, zamana ihtiyacım var, diyorum, Klausner el işaretiyle başka açıklama gerekmediğini belirtiyor. Yeni bir dost kazandım galiba, anlayışın bu kadarı da fazla. Aklıma güzel bir hikâye geliyor: Evlenmemize izin veriyorlar, evleniyoruz, Amanda sınırı

geçiyor, batıda yaşamaya başlıyoruz. Bir süre sonra arkamdan Klausner'i ya da daha uygun birini gönderiyorlar; adam, bak dostum, diyor, sana kolaylık gösterdik, ne istediysen yaptık, artık sıra sende, değil mi? Gizli örgütte söz sahibi olsam herkes böyle çalışırdı.

Haber verebilmek için Klausner'in telefon numarasını istiyorum. Daha cümlemi bitirmeden ne kadar anlamsız bir şey istediğimin farkına varıyorum, ama sözü bağlamam gerekiyor. Önce kabul etmiş görünüyor, defterinden bir sayfa koparıyor, çocuk kandırıyor sanki, kalemini çıkarıyor. O anda aklına daha iyi bir çözüm gelmiş gibi, genellikle bürosunda bulunmadığını, kendisinin bana telefon edeceğini söylüyor, ne kadar zamana ihtiyacım olduğunu soruyor. Üç gün mü? Beş gün mü?

2 Temmuz

Amanda sıkıldığımı anlıyor, aksini kanıtlamak zorunda kalıyorum. Bu garip buluşmayı anlatsam da ne olacak? Klausner'in adamlarını defedebilecek durumda olsa, hiç düşünmeden söylerdim. Bana nasıl yardım edebilir ki? Paniğe kapılır, zaten sinirleri gergin. Babam, paylaşılan dert çifte derttir, derdi. Genellikle canını sıkan bir şeyi annemden gizlemek için söylerdi bunu. Biliyorum, diye karşılık verirdi annem, paylaşılan sevinç de yarım sayılır, değil mi, siz erkekler böylesiniz işte.

Amanda benden daha aksi olduğunu her fırsatta ortaya koydu, söylersem çok sinirlenir. Cehenneme kadar yolu olduğunu söyle, bu ayak takımıyla alışveriş edilmez, diyecektir. Evlilik iznini bir an önce almamıza Amanda'dan daha çok önem veriyor olmalıyım ki, Klausner'in önerisini geri çevirmeyi gözüm yemiyor.

5 Temmuz

Klausner telefon ediyor. Kibar bir tavırla, kararımı verip vermediğimi soruyor, verdim diyorum. Friedrichshain'da buluşmaya karar

veriyoruz; arabayla beş dakikadan fazla sürmez, ilk ajan randevuma gitmek üzere yola çıkıyorum.

Kendime göre bir plan yaptım, her şey yolunda giderse Amanda'yı kurtaran kahraman olacağım. James Bond'un yaptığını ben haydi haydi yaparım, sırılsıklam âşık, ama soğukkanlı bir muhabire el uzatırlarsa başlarına neler geleceğini göstereceğim onlara. Bir de şu ayağım titremese, gaz pedalına basmakta güçlük çekiyorum. Friedrichshain'da arabadan indiğimde, planım bir saat önceki kadar parlak görünmüyor gözüme, ama böyle olacağını tahmin etmiştim. Lisedeyken, Doll Kuralı adını verdiğim bir teoremle saygınlık kazanmıştım: Bir sınavı başarıyla atlatacağımıza duyduğumuz güven, aradaki süreyle düz orantılıdır. Klausner'e, kendine başka bir budala bulması gerektiğini söylediğim zaman neler olacağını gözümün önünde canlandırıyorum, hayır, hayır, planımı uygulayacağım. İyi bir plan bu.

Masal Çeşmesi'nin kenarında, kurbağa prensin hemen yanında oturmuş, bekleyenlerin genellikle yaptıkları gibi ayağını sallıyor. Yaklaştığımı görünce, onu tanıyabilmem için gözündeki güneş gözlüğünü çıkarıyor. Konuşmadan el sıkışıyoruz, hâlâ ilk cümlemi toparlamaya çalışıyorum. Gizli konuşmalar mutlaka yürüyerek yapılırmış gibi hemen yerinden kalkıp yürümeye başlıyor. Önümüze bir top yuvarlanıyor, ben ondan önce davranıp topu bir tekmeyle çocuklara geri veriyorum. Başlayın, diyor.

Başlıyoruz Amanda, bize şans dile. Bildiğiniz gibi, biz radyo muhabirlerinin ani olaylara karşı hazırlıklı olmaları gerekir, diyerek söze başlıyorum. Bazan öyle olağanüstü durumlarla karşılaşırız ki, gerekli hazırlığımız yoksa, bu şansı göz göre göre kaçırırız, basın fotoğrafçıları da aynı derdi paylaşırlar. Gerekli hazırlık sadece tam anında uyanık davranmak anlamına gelmiyor, aynı zamanda iyi araç gerece sahip olmak demek. Bu yüzden yanımda her zaman küçük bir teyp bulundururum. Şu aleti evde yazı masamın üstünde unuttuğum için şimdiye kadar neler kaçırdığımı bir bilseniz, diyorum, ama insan hatalarından ders alıyor. Devam edeyim mi?

Küçük teybimi gösteriyorum. Dün altı yüz marka aldım, inanılmayacak kadar duyarlı bir mikrofonu var. Yeni aldığım belli olmasın diye dün evde dışını hafifçe yağlayıp zımpara kâğıdıyla çizdim,

planım şimdilik iyi gidiyor. Teybi uzatıyorum, ama Klausner el sürmüyor, ilgilenmiyor bile. Bu tür aletleri biliyordur herhalde. Unter den Linden'de yürürken hep onun solunda gittiğimi hatırlayıp hatırlamadığını soruyorum, nedenini biliyor musunuz, diyorum. Biliyor, teypte kaset olmadığını gösterdikten sonra aleti ceketimin sağ cebine koyuyorum.

Sözün kısası, Bay Klausner, geçen günkü konuşmamızı banda aldım, gerekirse bir an bile düşünmeden yayınlatacağım. Gerçi ses kalitesi daha iyi olabilirdi, ama hangi şartlar altında kaydedildiği düşünülecek olursa, hışırtı da önemli sayılmaz. Hemen hemen her sözcük anlaşılıyor. Göreceksiniz, hışırtıya rağmen kamuoyunu çok ilgilendirecek. Yüzünden düş kırıklığı mı, çaresizlik mi, yoksa korku mu okunduğunu hiç umursamıyorum. Bir ona acımam eksikti. Beceriksizce yaklaşımının meslek hayatında nelere mal olacağını anlayabilmesi için biraz zaman tanıyorum. Ardından ikinci bölüme geçiyorum, bu bölüm olmasa şimdiye kadar anlattıklarım yüksekten atmak sayılırdı. Klausner de sözlerimin devamını dinlemek ister gibi görünüyor.

Bandı yayınlarsam neler olacağını anlatmaya başlıyorum. Doğudakiler, hepsi yalan, hepsi provokasyon, diye bağıracaklar, ben hepsinin gerçek olduğunu söyleyeceğim. Klausner'in de bildiği gibi, kamuoyu doğunun silik tiplerine değil, batının kahramanlarına inanır her zaman. Benim hiçbir katkım olmadan olay büyüyecek, bunun zararı kime dokunacak? Bana mı? Merak etmeyin, her derdin bir çaresi vardır, bunun da var, diyorum, ufak bir bedel karşılığında bandı yayınlatmaktan vazgeçebilirim; gerçekten pek ucuza kurtulacaklar, Bayan Weniger'e çıkış izni vermeleri yeterli. O sınırı geçtikten sonra bu olayın üstüne sünger çekileceğine şeref sözü veriyorum.

Sözlerimi bitirdiğim anda bütün iyimserliğim anlaşılmaz bir şekilde uçup gidiyor. Birkaç adım daha yürüyoruz, Klausner'in karşılık vermesini beklemiyorum, durumun en yüksek mercilerde görüşülmesi gerekecek. Gizli örgütteki rütbeleri bilmem, ama Klausner'in aşağı tabakadan bir memur olduğunu sanıyorum, herhalde kendi bürosu bile yoktur.

Parkın ortasındaki kavşakta yanımdan ayrılıyor, arkasına bakmadan uzaklaşıyor. Friedrichshain'ın yabancısıyım, arabam ters

yönde, park yasağında duruyor. Masal Çeşmesi'nde el sıkıştığımızdan beri ağzından sadece bir tek kelime çıktı, başlayın, dedi. Saatli bombanın tıkırtısını duyar gibi oluyorum.

13 Temmuz

Başımdan geçenleri Amanda'dan saklayamadım. Her dakika neyim olduğunu soruyordu, bir şeyim yok deyip durdum, ama inanmadı. Sonuna kolumu omuzuna atıp ister istemez anlatmaya başladım.

Amanda, hikâyemi şaşılacak kadar sakin bir tavırla dinliyor, olayı daha önce anlatmamakla hata ettiğimi göstermek istiyor sanki. Benim yerimde olsa kabul etmeyeceğini, herhangi bir açıklamada bulunmadan ve sinirlenmeden sadece hayır diyeceğini anlatıyor, en akıllıca yol bu olduğu için değil, başka bir şey yapamayacağından bu karşılığı vereceğini söylüyor. Benim davranışım daha umut verici, hiç değilse daha erkekçeymiş, gözlerinde yine o alaylı bakışı seziyorum. Doğruyu söylemesi gerekirse, bu herifl erin rezil olmaktan duydukları korkunun mu, yoksa şantaj karşısındaki öfkelerinin mi daha ağır basacağını bilemiyormuş.

Son günlerde benim ne durumda bulunduğum ise aklının köşesinden bile geçmiyor gibi. Dün gece, resmi makamlara karşı giriştiğim gövde gösterisinin kötü de sonuçlanabileceği aklıma geldi: Amanda'yı burada alakoyup beni sınır dışı edebilirler. En iyisi hiç konuşmamak, hiç düşünmemek. Doğudaki sürem dolunca şu ya da bu şekilde bir karar verilmiş olacak, partinin yumuşak yürekliliğine güvenmenin ne kadar anlamsız olduğunu artık biliyoruz.

Amanda, uyguladığım planın ayrıntılarını eleştirmeye başlıyor. Teyp satın almamı çocukça ve son derece gereksiz buluyormuş. O adamın yerinde ben olsam, teybi göstermenden kuşkulanırdım, diyor. Yoksa gizli örgüt üyesi birinin ömründe hiç teyp görmediğini mi sanıyormuşum? Çok daha modern bir alet kullandığımı düşünse daha iyi olmaz mıymış? Ardından gerçekten zayıf bir noktaya parmak basıyor: Hiç ses çıkarmazlarsa ne olacak, adama belli bir süre tanıdın mı, diye soruyor. Hayır, tanımadım. Ya aradan haf-

talar geçerse, diyor, uzun süre beklerlerse blöf yaptığını anlayacaklar. O zaman ne olacak?

Gerçekten önemli bir sorun bu, daha önce benim de aklıma gelmişti. Onlara birkaç hafta zaman tanımalıyız, devletin çarkları ağır döner. Bu süre geçince kayıt yayınlanacak, sana söz veriyorum. Yayınlanacak mı? Deli misin? Yanlış mı anladım yoksa? Böyle bir kayıt yok ki! Anlamazlıktan gelme, Amanda, yok tabii, ama olacak. Konuşmanın metni önemli değil, on beş dakikada yazılır. Bunu yakın dostlarımdan birine veririm, ezberler. Teybimi cebime koyar, onunla birlikte sokağa çıkarım, kaydı yaparız. Gerekirse beş kez, on kez, iyi olduğuna inanıncaya kadar yaparız. Radyoda kimseyi işkillendirmemek gerekiyor, onlar kaydın gerçek olduğuna inanmalı. Zaten gerçek de olsa, doğudakiler sahte olduğunu iddia edecekler. Varsın sahtesinin sahte olduğunu söylesinler, kime ne? İşin komiği, belki radyoya gerek bile kalmayacak. Bandı önce onlara göndereceğim, küçük bir çeşni olarak, ne dersin?

Sebastian, yalan yanlış bir cevap verdiğimi anladığında başını yana eğip gülerek yüzüme bakar, Amanda da tıpkı öyle bakıyor. Bunun acınacak kadar kötü bir plân olduğunu, uygulamak zorunda kalmayacağıma sevinmem gerektiğini söylüyor. Bahse girer misin, diye soruyorum. Girmeyelim daha iyi, yaparsın belki, diyor.

Gecelerimiz hâlâ çok iyi geçiyor, bu yönde bir değişiklik olmadı. İlk günlerin şehvetinin zamanla rahatlığa, sonra da alışkanlığa dönüştüğünü belirten kural bizim için geçerli değil gibi görünüyor. Bu gece Amanda'nın ayağını yakaladığımda, bir şey daha söylemek istediğini hatırlıyor. Sonra konuşsak olmaz mı? Hayır, şimdi konuşalım. Lütfedip ayağını çekmiyor, ama gözlerinin içine bakmamı istiyor. Ajan hikâyemin en önemli noktasına değinmemişiz, ikimizi birlikte ilgilendiren kararları kimin verdiğinden söz etmemişiz. Ne yapılacağına sadece benim karar vermem, Amanda'nın da benim bağışlarımı kabul etmesi alışkanlık haline gelmemeliymiş. Bu durum ileride, günlük hayatımızda tatsızlıklara yol açabilirmiş. Ne yapılması gerektiğini çok iyi bildiğime, Amanda'nın da hiç bilmediğine bile inansam, kararımı vermeden önce mutlaka tartışmamız gerekirmiş. Özellikle bu gibi durumlarda, diyor. Ayağı tekrar gevşiyor, hafif bir azarla konuyu bugünlük kapatıyor, ne de olsa o da taş yürekli değil.

21 Temmuz

Uygun bir süre acaba kaç haftadır? Amanda beni çocuklukla suçlasa da, hâlâ tehdidimi gerçekleştirmeye kararlıyım. Bütün dünya ajanslarına geçecek bir habere çocukluk denir mi? Kaydı kiminle yapacağıma da karar verdim, Wieland'ı düşünüyorum, ama onun henüz haberi yok. Seçeceğim kişinin oyunculuk yeteneklerinden çok güvenilirliği önemli.

Araba kullanırken her zamankinden daha dikkatli hareket ediyorum. Dikiz aynasına daha sık bakıyorum, aynı arabanın beni bir dakikadan fazla izlediğini görürsem hemen yol veriyorum, ardından bir sonraki arabaya dikkat ediyorum. Dün biri beni şerit değiştirmeye zorladı, potansiyel katilimin yüzünü görebilmek için bir süre arkasından gittim. Bir yerde durup arabadan inerek bagajdan aldığı çamaşır sepetini eve götüren kadın pek de gizli örgüt üyesine benzemiyordu. Öldürülme korkusu bana bile öyle saçma geliyor ki, bunu Amanda'ya söylememeye kesin kararlıyım. Ama onları köşeye sıkıştırdığıma göre mutlaka bir şeyler yapacaklar. Amanda istediği kadar alay etsin, bence insanın hayatta kalmak isteğini aşırı bir güvenlik tutkusu saymamak gerekir. Yoksa meslektaşlarımın tuzağına mı düşüyorum, gizli servis aslında onların yazdığı kadar acımasız bir örgüt değil mi? Şimdiye kadar benden çok daha önemli kişilere bile el sürmediler. Öte yandan benim durumumda birinin dikkatsiz davranmaktansa uyanık olması gerektiğini düşünüyorum.

2 Ağustos

Amanda'nın babası Thilo Zobel akşam yemeğine geliyor. Amanda bu ziyareti bana önceden haber verirken, babasının annesiyle kıyaslanmayacak kadar sevimli bir insan olduğunu söylüyor. Babasının Violetta'ya duyduğu nefret Amanda'nınkinden de daha eskilere dayanıyormuş, ondan çekinmem gerekmiyormuş.

Saçları hafifçe kırlaşmış bir adam oturma odasına giriyor, kadınlara hâlâ ilgi duyduğunu ilk bakışta anlıyorum. Neden böyle bir izlenime kapıldığını bilemeyeceğim; onun yaşında, onun gibi genç

ve bakımlı görünen bir alay erkek tanırım, hiçbiri için böyle bir şey düşünmemiştim. Kimbilir, belki odaya girerken elini Amanda'nın kalçasına koyuşundan çıkarmışımdır. Gözlerimi bu elden ayırmakta güçlük çekiyorum. Tokalaşmak üzere sağ elini bana uzatırken bile sol elini Amanda'nın kalçasından ayırmıyor, ne de olsa uzun zamandır görüşmemişler.

Yemekte hiç çekinmeden beni inceliyor, kendine güvenen bir insan. Göze çarpmayacak bir anda Amanda'nın kulağına eğilip hakkımdaki düşüncesini söyleyecek herhalde. Mesleği neydi, diş doktoru mu? Amanda, babasının evliliğimizi engellemek için en ufak bir girişimde bile bulunmayacağını söylediği halde bütün akşam boyunca bunu bekliyor, adamla doğru dürüst konuşamıyorum. Amanda babasını görmekten öylesine mutlu ki, Sebastian'la beni rahat bırakıyor. Zobel'in şefkatli dede rolü oynamaya kalkmaması hoşuma gidiyor. Sanırım dede olmaktan pek de memnun değil. Sebastian ondan çekiniyor, televizyon dizileriyle çocuk kitaplarından edindiği dede kavramına Zobel'i uyduramıyor. Uyku saati gelip, Amanda dedesine bir öpücük vermesini söylediğinde, komutanının anlamsız bir emrini yerine getiren asker gibi boyun eğiyor.

Amanda Sebastian'ı yatağına götürüyor, birkaç dakikalığına Zobel'le baş başa kalıyoruz. Hiç sırası değilken Hamburg'u iyi bildiğini, bin dokuz yüz ellilerde sutopu takımıyla iki kez gittiğini söylüyor. Amanda dönene kadar sutopundan ve Hamburg'dan söz ediyoruz. Bugüne kadar tanışmamış olmamızın suçunu Amanda'ya yüklüyorum. Birdenbire cebinden bir kol saati çıkarıyor, az önce vermeyi unuttuğunu, saati Sebastian'a getirdiğini söylüyor. Çocuk odasına gidip Sebastian'ın koluna takabilirsiniz, oğlan yatar yatmaz uyumaz, diyorum, ama saati masaya bırakıp ertesi gün vermemizi istiyor. Amanda döndüğünde Zobel bir puro yakıyor, Amanda babasının yeni alışkanlığına şaşırmış görünüyor. İkisinin de güzel insanlar olmaları dışında aralarında herhangi bir benzerlik bulamıyorum.

Zobel, evlilik işimizde bir yenilik olup olmadığını soruyor, Amanda'nın gözlerinin içine bakarak, işte şimdi başlayacak, diye düşünüyorum. İkimiz birden hayır anlamında başımızı sallıyoruz, Amanda durumu özetliyor. Avukatımız Colombier'nin verdiği tak-

tiğe uyarak vatandaşlıktan çıkarılmak istemediğini anlatıyor. Aman Tanrım, bu adama neden bu kadar güveniyor acaba? Hafif öksürüğümü duymazlıktan geliyor, ben yokum sanki. Annesinin başaramadığını babasının başka bir yolla deneyebileceğini neden akıl edemiyor?

Zobel, bekleme süremizin uzayabileceği kanısında. Bir zamanlar yanında çalışan hemşirelerden biri yurt dışına çıkış izni alabilmek için dilekçe vermiş; kadıncağız gerçi pek vakitsiz ölmüş, ama ölümüne kadar adeta toplanmış valizlerin üstünde oturarak beklemiş. Üst makamlara baskı yapmanın yolunu bulmamız gerekiyormuş, onlar bir an önce bizden kurtulmak isterse işimiz kolaylaşırmış, ama kimsede böyle bir mucize çözüm bulunmuyormuş. Amanda'yla tekrar bakışıyoruz, bunu da anlatmasın diye çaktırmadan parmağımı dudaklarıma götürüyorum. Zobel, Amanda'nın vatandaşlıkta kalmayı istemesini sadece taktik olarak uygun bulmakla kalmıyor, ayrıca son derece gerekli görüyor. Aksi halde, Amanda ülkesine dönemezse, bir daha nasıl görüşürlermiş? Zobel, emeklilik çağına da gelse, devlet sırlarını bilen birinin eşi olarak asla batıya geçiş izni alamazmış. Amanda, bunu daha önce düşünemediğine üzülüyor.

Zobel, kızının dişleriyle de ilgileniyor. Çoktandır muayenehaneye gelmediğini söylüyor. Üç yıl mı olmuş? Batıya taşınmadan önce mutlaka görünüp bütün dişlerini kontrol ettirmeliymiş. İzin çıkınca her şey aceleye gelecekmiş, o güne kadar her çürüğün doldurulmuş olması gerekirmiş. Batıda bu işe boşuna para vermenin anlamı yokmuş.

5 Ağustos

Benim adımla yayınlanan bir program yüzünden program müdüründen ihtar alıyorum. Yazı işleri şefimiz Kobler mektubu getiriyor. İçeriğini biliyormuş, fazla üstünde durmayın, diyor. Bunca yıldır beni nasıl tanımış olmalı ki, basit bir ihtarın sinirlerimi bozmaya yeteceğini düşünüyor. Oysa aylığımdan ceza bile kesmediler.

Beğenmedikleri yazı benim değil Amanda'nın kaleminden çıkmıştı. İşi o kadar ilerlettik ki, artık Amanda'nın benim adıma yazdığı her sayfayı kontrol etmiyorum, bazılarını okumadan spikere veriyorum, bu sefer de öyle yapmıştım. Ayrıntıları program müdürlüğünden gelen mektuptan öğrendim. Önceden okumuş da olsaydım, olay çıkaran bölümü değiştirmezdim. Amanda haklı, yayın kurulundaki köleler gerçekleri yansıtan sözlere dayanamıyorlarsa, bu onun suçu sayılamaz.

Söz konusu bölüm Duvar'daki bir olayı ele alıyordu; batıya kaçmak isteyen bir adam nöbetçilerin havaya ateş etmesi üzerine teslim olmuştu. Amanda bu olaydan duyduğu üzüntüyü gerektiği gibi dile getirdikten sonra, program müdürlüğünün görüşüne göre yayınlanmaması gereken bir fikir belirtiyordu: Amerikalılar birkaç hafta önce bir İran yolcu uçağını düşürüp 290 kişinin ölümüne neden olmuşlardı - Duvar yapıldı yapılalı bu kadar kurban verilmemişti. Uçağın düşürülmesinin yarattığı öfke şaşılacak kadar kısa sürmüş olmasa, Duvar olayında gösterilen duyarlılık belki daha inandırıcı olabilirdi. Amanda'yı bu düşüncesinden dolayı kınayabilir miyim? Program müdürünün görüşüne göre, doğuda çalışan muhabirlerin görevi Amerikan düşmanlığını körüklemek değilmiş, en iyisi bu saçmaları Amanda'ya söylememek. Yazıyı ben yazmış olsam, sadece akıl edemediğim için değil, başka nedenlerle de bundan söz etmezdim. Amanda'nın yazılarını hazırlarken benim duygusuzluğumu benimseyip benim kadar dikkat etmesini bekleyemem.

20 Ağustos

Amanda bugün Sebastian'ı Hetmann'a götürdü, dönmesi yine saatler sürdü; üvey babayla üvey oğul hafta sonunu göl kenarında geçireceklermiş, Sebastian şişme botuyla dalgıç takımlarını da yanına almak istedi, hepsini birden taşıyamayacağı için onu annesi götürdü. Amanda döndüğünde iki sorum olduğunu söylüyorum: Birincisi, ziyareti neden bu kadar uzun sürdü; ikincisi, Hetmann'la buluşmalarını alışkanlık haline getirmek mi istiyor? Sebastian bu kadar

eşyayla tek başına gelemeyeceği için dönüşte de annesinin alması gerekecek. Amanda, aslında bunları sana anlatmak istemiyordum, ama bu kadar kızdığına göre söyleyeyim bari, diyor: Sebastian'ı eski odasına kilitledikten sonra yatağa girmişler, ne de olsa eskiye dayanan bir geçmişleri varmış. Alışkanlıklarından bunca zaman uzak kaldıkları için ilk seferinde pek rahat davranamamışlar, ama zamanla bunun da düzeleceğine inanıyorlarmış. Tamam mı, diyor Amanda.

Eh, pek fena sayılmaz, ama yine de beni yatıştırmaya yetmiyor. Neden bu kadar sinirli? Ben eski kız arkadaşlarımdan biriyle düzenli aralıklarla buluşmaya başlasam, göstereceğim nedenler ne kadar akla yakın olursa olsun, Amanda ne yapardı acaba? Öfkeden kuduracak olsa anlardım, umursamazsa geceleri uykum kaçardı. Oysa şimdi ne yapıyor? Beni silkeleyip atmaya kalkıyor. O adamla mahkemesiz, avukatsız, patırtısız gürültüsüz bir ayrılık dönemi geçirdiğini hatırlatıyor; yedi yıl birlikte yaşadıktan sonra pek az kişinin becerebildiğini yapmışlar, uygar iki insan gibi ayrılmışlar. Bu yedi yıl hakkında bir tek olumsuz söz bile söylemesini beklememeliymişim. Fritz Hetmann sevimli ve cömert bir insanmış, onun durumunda ben olsam herhalde bu kadar cömert davranamazmışım.

Nereden biliyorsun, henüz benden ayrılmadın ki, demeye cesaret ediyorum. Bekle, görürsün, diyor Amanda, aklını mı kaçırdı acaba? Bundan sonra Hetmann'dan döndüğünde çenemi tutmam için hazırlık yapıyor galiba. Sadece direnmekle kalmıyor, bir adım daha ileri gidiyor. Hetmann o kadar cömertmiş ki, çocuk için nafaka ödemesinin Amanda'nın işine yarayıp yaramayacağını bile sormuş. İnanılacak şey değil - buna cömertlik diyor! Hetmann'ı her fırsatta eleştirmekle Amanda'nın sempatisini kazanmıyormuşum.

Sebastian'sız hafta sonları bir işe yaramıyor.

30 Ağustos

Wieland'ın Batı Berlin'deki evinde buluşuyoruz, birkaç gün önce Portekiz'de geçirdikleri tatilden dönmüşler. Elisa bana düşman gibi bakıyor, Portekiz'deki günleri geçen yaz çöpçatanlık hizmetle-

rinden yararlanmadığını hatırlatmış olsa gerek. Dorothea'nın nasıl olduğunu soruyorum, bundan daha iyi olamaz, beş aylık hamile, diyor yapmacık bir tavırla.

Wieland planımı pek beğenmiyor, keyifsiz bir ses tonuyla daha önce böyle bir şey yapmadığını söylüyor, ben de yapmadım, diyorum. Hazırladığım üç sayfalık konuşma metnini gösteriyorum, Wieland kendisine layık olup olmadığını kontrol eder gibi okuyor. Ezberlemesi gerekmediğini, kayıt sırasında kâğıttan okuyabileceğini hatırlatıyorum, radyonun faydalarından biri de bu, diyorum. Bir süre düşünüyor, konuyu ezberledikten sonra kendi sözcükleriyle, kâğıttan okumadan konuşursa daha inandırıcı olup olmayacağını soruyor. Önerisini beğeniyorum.

Kabul etti demek ki. Şantaja başvurmaya gerek kalmadan evlilik iznini alabileceğimizi umduğum için henüz kesin tarih veremeyeceğimi söylüyorum, memnun oluyor. Elisa içeri giriyor, beyler kahve içmek ister mi, diye soruyor. Beylerin işi bitti, acele gitmem gerekiyor, diyorum. Elisa çıktıktan sonra Wieland onu neden her fırsatta kızdırdığımı soruyor.

6 Eylül

Basit bir kavga yüzünden evde tatsızlık havası esiyor. Öğleden sonra eve geldiğimde, Amanda'nın kendini kaybetmiş gibi avaz avaz bağırdığını duyuyorum, her şeyden önce Sebastian'ı ondan korumak gerektiği aklıma geliyor. Amanda'nın neden bağırdığını anlayabilmek için kapısına yaklaşıyorum, o sırada ses kesiliyor. Zavallı Sebastian ağlamıyor, karşılık vermiyor, kendini dışarı da atmıyor, sessizlik birkaç saniye sürüyor. Ardından sesini tanımadığım bir adam, Amanda'nın boşa kürek çektiğini, çocuğunun kapitalist bir ülkede yetişmesine asla izin vermeyeceğini söylüyor. Ludwig Weniger'in adını hatırlıyorum nedense, adam oğlunu kurtarmaya gelmiş. Yoksa bakanlıklardan biri son koz olarak Weniger'i mi ortaya sürüyor? Gelen gidenin ardı arkası kesilmiyor bir türlü.

Weniger hakkında bildiğim tek şey, Amanda'nın ondan nefret

ettiği; Amanda Weniger'den hiç söz etmez, bu evliliği hayatında kara bir leke olarak görür. Adamın resmini bile görmedim, sözde hiç resmi yokmuş. Bu kadar nefret ettiği birini neden içeri aldı acaba? Sebastian evde yok, terlikleri sokak kapısının yanında duruyor. Birlikte oturmaya başladığımızdan beri babasını görmediğine göre, boşanmadan sonra da hiç karşılaşmadıklarını tahmin ediyorum.

Sessizlik uzun sürmüyor, Amanda en alaylı sesiyle Sebastian'ın kapitalist bir ülkeye yerleşmesine nasıl engel olacağını soruyor adama. Weniger, buraya iyilikle anlaşmak üzere geldiğini, ama gerekirse nasıl engel olacağını göstereceğini söylüyor. Amanda yine bağırmaya başlıyor: İyilikle anlaşmayı kabul edeceği tek nokta Weniger'i bir daha hiç görmemek olabilirmiş. Durup dururken kim bilir hangi ard niyetle ortaya çıkmış. Kapitalist bir ülkede yaşamanın en büyük faydası, Weniger'in aklına esse bile oğlunu görmeye kalkışamayacağıymış, Tanrıya şükür ki arada Duvar bulunuyormuş.

Amanda'nın bu kadar seviyesiz bir tartışmaya girdiğini hiç duymamıştım. Weniger'in soğukkanlılıkla ve bilgiç bir tavırla gülümsediğini görür gibi oluyorum, dizginler onun elinde. Bugüne kadar Sebastian'ın geleceğinin emin ellerde olduğuna inandığını söylüyor; mahkemede Sebastian hakkında söz sahibi olmak isteseymiş mutlaka kabul ettirirmiş, ancak Amanda'yla aralarında bitip tükenmeyecek bir tatsızlık yaratmamak için bağrına taş basıp bundan vazgeçmiş. İyi niyet gösterisi işte böyle olurmuş. Aferin adama. Amanda bir an önce karşı atağa geçmeli, yoksa ev sahibeliği yetkisini kullanıp onu kapı dışarı etmekten başka çaresi kalmayacak.

O sırada duyduğum sesle işin çığrından çıktığını anlayıp hemen kapıyı açmak zorunda kalıyorum. Başlarını hafifçe öne eğmiş, karşılıklı ayakta duruyorlar, Weniger eliyle yanağını sıvazlıyarak bana bakıyor. Amanda'nın gözü beni de görmüyor, Weniger'e bakarak, patronlarına gidip elinden geleni yaptığını, ama bu görevin altından kalkamadığını bildirmesini, belki yine de ücretini alabileceğini söylüyor.

Odaya girmemle durum değişiyor. Weniger kime hitap edeceğini, yavaş yavaş kabaran öfkesine beni de katmasının gerekip gerekmediğini bilemiyor. Selam vermeyi ya da kendimi tanıştırmayı ge-

reksiz buluyorum, durumu anlamaya çalışan şaşkın biri havasında kapının önünde duruyorum. Kimse ne olduğunu açıklamıyor. Weniger ikimize birden bakarak, hem ülkeden kaçmaya hazırlanan hem de ruh hastası olan bir anadan oğlunu kurtarıp velayetini almak için mahkemeye başvuracağını bildiriyor, bunları söylerken rakibinin etki alanından çıkmaya çalışan boksör gibi bir adım geriliyor. Amanda, benim önümde kavga etmekten utandığı için kendine hâkim oluyor. Sebastian şu anda bir arkadaşıyla birlikte içeri girse, Weniger'in çocuklardan hangisinin kendi oğlu olduğunu bilemeyeceğini söylüyor. Yavaş yavaş eski formunu buluyor, böylesi çok daha iyi - Weniger gülmekten başka bir şey yapamıyor.

Amanda beni de işin içine katıyor, Weniger'i parayla susturmayı kabul edip etmediğimi soruyor. Haklarından vazgeçmesi için değil- zaten yasal olarak herhangi bir talepte bulunamaz -ama onun gibilerden beklenecek tatsızlıklarla başımızı ağrıtmaması için, diyor. Beş bin mark yetermiş, batı markı tabii.

Evliliklerindeki tatsızlıkların üstünde yıllar geçtiği halde Amanda'nın öfkesi bugün gibi taze. Weniger'in gözlerindeki isyanı fark ediyorum, yatıştıracak bir çift söz söylemek istiyorum, ama azarlar gibi bakmaktan başka bir şey yapamıyorum. Acaba neden Amanda'nın ağzından çıkan her sözü ölçüp biçiyorum da, Weniger'in söylediklerini umursamıyorum?

Kabalık ettiğimi düşünüyorsan, bil ki o başka dilden anlamaz, diyor Amanda. Ondan kurtulmanın iki yolu vardır, ya rüşvet, ya da şantaj. Ne dersin, polise haber verelim mi? Boşandıktan bir yıl sonra Sebastian'a nafaka ödememeye başladı. Sesimi çıkarmadım, çünkü aylık ödemeler her seferinde onu hatırlatıyordu. Şimdi dava açıp ödemediği nafakaları isteyemez miyim? Aradan bunca yıl geçtikten sonra onu sıkıntıya sokacak miktarda borcu birikmiştir herhalde.

Amanda, Weniger'e uzun uzun baktıktan sonra, sanki geri kalanı halletmek benim işimmiş gibi odadan çıkıp ikimizi baş başa bırakıyor. Erkek erkeğe kalıyoruz, bakalım şerefimizi nasıl koruyacağız? Oturmak istiyorum, ama onu da oturmaya davet etmiş olmamak için cesaret edemiyorum. Amanda'nın Weniger'in nesini beğendiğini anlar gibiyim, erkekçe tavırlarına kapılmış olsa gerek. Adını unuttuğum bir artisti hatırlatıyor bana, filmlerde başroldeki

kadın oyuncular anlayamadığım nedenlerle bu adama kul köle olurdu. Kadınların onun önünde diz çöktüğünü her görüşümde bunun bir danışıklı döğüş olması gerektiğini düşünürdüm; her işte olduğu gibi filmcilikte de bazı kurallar var, örneğin hep belirli kişiler kurşunlara hedef olur, ötekiler sağlam kalır. Sözün kısası, Amanda bir süre sonra Weniger'in bu özelliğinden ebediyen usanmış olmalı, çünkü benim en önemli özelliklerimden birinin erkekçe davranış olduğunu sanmıyorum. Weniger oturmak için izin istiyor. Ne konuşacağız sanki, benden hiçbir şey alamaz.

Birini el işaretiyle oturmaya davet etmek hiç bu kadar zoruma gitmemişti, ben ayakta kalmayı yeğliyorum. Weniger, barikatın ayrı yönlerinde çarpışsak bile meslektaş sayılacağımızı söylüyor. Biliyorum, kimse barış uğruna savaşamayacak kadar küçük değildir. Weniger, karşılıklı saygıyla, ön yargılara kapılmadan fikir alışverişi yapabilmemiz gerektiğini söylüyor. Tabii, diyorum, eve geldim geleli ağzımdan çıkan ilk sözcük bu. Ardından, Weniger'in insanlığın gelişmiş bölümünü temsil ettiğini, benim de batmakta olan bölümün sözcüsü olduğumu asla unutmadığını söylüyorum. Ne garip, Amanda odadan çıkarken nefretini avucuma sıkıştırdı sanki.

Weniger yerinden kalkıyor, yazık, diyor, çıkıp gidiyor. Neyse ki kendiliğinden gidiyor, kapı dışarı edemeyeceğim kadar iri yarı. Amanda bir saat boyunca odasına kapanıp kimseyle konuşmuyor.

8 Eylül

Batı Berlin'e geçerken sınırda ilk kez sıkı bir kontroldan geçiriliyorum. Gümrük memurlarından ikisi bütün hünerlerini ortaya döküyorlar, başlarında yazısız bir sayfa kâğıt kadar boş suratlı bir subay bekliyor. Kapıların iç kaplamalarını söküyor, benzin deposuna çubuk sallandırıyor, arka koltukları yerinden çıkarıyor, bütün döşemelerin altına ellerini sokuyorlar. Bunu neden yapıyorsunuz, diye soruyorum. Subay, biz gümrük memuruyuz, diye cevap veriyor. Beni bu şekilde kontrol etmenizi yasaklayan bir anlaşma olduğunu biliyorsunuz, değil mi, diyorum. Anlaşmayı bildiği açıkça belli olan subay, kuşkulu durumlar hariç, diye cevap veriyor. Kuş-

kulu bir durumum mu var, diye sorduğumda, istersem Dışişleri bakanlığına şikâyet mektubu gönderebileceğimi hatırlatmakla yetiniyor. Yönetmeliğe yüzde yüz uymakta.

Şimdiye kadar arabamı böyle inceden inceye aramış olsalar, neler bulacaklarını düşünüp sinirlerime hâkim oluyorum. Yasak filmler, yasak kitaplar, yasak afişler, yasak bluzlar. Bu tür toplumların en kötü yanı, devletin elinin her yere uzanması. Akromegali, uç organların aşırı büyümesi, tedavisi olmayan bir hastalık. Gümrük memurları, boşuna çabaladıklarını gördükçe büsbütün sinirleniyorlar, arabanın canına okunuyor. Ne aradıklarını biliyorlar mı acaba? Teyp mi? Yoksa bana sinir testi uygulamakla mı görevlendirilmişler?

Bir şey bulamayacaklarını anlayınca çıkardıkları parçaları yerlerine koyuyorlar, kâğıt suratlı kendisini izlememi istiyor. Gümrükçülerden birinin elinden tornavidayı alıp bir iki vida sıkıştırıyorum. Adamlar ellerini arabadan çekene kadar bekliyorum - onlar kuşkulanıyorsa ben de kuşkulanıyorum işte. Arabanın kapısını kilitleyip subayın peşisıra gümrük barakasına giriyorum. İçerisi son derece sıcak ve havasız, leş gibi naftalin kokuyor. Üstümü arıyorlar. Ceplerimdekileri çıkarıp masanın üstüne koyarken bu olaya bir açıklama bulmaya çalışıyorum: Amanda'nın batıya taşınmasını prensip olarak kabul ettiler de, benim önceden batıya bir şeyler kaçırıp kaçırmadığımı kontrol ediyorlar, diye düşünüyorum. Kâğıt surat not defterimi alıp sayfalarını çevirmeye başlıyor. Defteri hemen elinden kapıyorum, zaten böyle yapacağımı tahmin etmiş gibi görünüyor.

14 Eylül

Avukat Colombier'ye telefon edip üzücü olayların gittikçe arttığını anlatıyor, bize yardım etmesini istiyorum. Altı aydan uzun bir süredir beklediğimizi söylediğimde, bunun fazla sayılmayacağını ileri sürüyor, devlet çarkı ağır dönermiş. Birdenbire, ihtiyar avukatın kiminle konuştuğunun farkında olmadığını anlıyorum. Birlikte yediğimiz akşam yemeğinden söz ediyorum, gerçekten aklı başına

gelir gibi oluyor. O akşamki nefis balığa tekrar teşekkür ediyor -oysa yemekte balık yoktu- üç ayrı yere telefon edeceğini söylüyor. Durumumuz hiç de iç açıcı değil.

Amanda durup dururken, onu gözümde büyüttüğümü ileri sürüyor. İnsanın sevdiği kadını gözünde büyütmesinin şaşılacak bir yönü olmadığını açıklayabilirim, ama sadece yanıldığını söylüyorum. O halde sana bir şey anlatayım, diyor.

Okul çağıyla ilgili kısa bir roman anlatmaya başlıyor: Lucie'yle aynı sınıfa gidiyorlarmış, ikisi de on sekiz yaşındaymış. Lucie, hemen hemen bütün derslerden kıl payıyla geçerli not alarak durumu kurtaran kötü bir öğrenciymiş, ama fiziği bir türlü kavrayamıyormuş, bilinen hikâye. Durumu iyice tehlikedeymiş, öğretmenin dediğine göre fizik bilgisinin eksik olduğu bile söylenemezmiş, çünkü hiçbir şeyin olmadığı yerde eksiklik de olamazmış. Lucie için lise bitirme sınavlarına girme imkânı ortadan kalktığında Amanda bir plan yaparak imdada yetişmiş. Lucie'ye fizik öğretmenleri Bay Nowatzki'yi bilgisiyle değil, başka yönleriyle etkilemesini önermiş, adamın ayartılabilecek biri olduğunu söylemiş. Adamın baştan çıkarılabileceği derste Amanda'nın dizlerine bakışından belli oluyormuş. Lucie de amacı uğruna biraz gayret göstermeliymiş. Ne var ki, o sersem kız Amanda'nın söylediklerini yapmaya cesaret edememiş, bu yüzden Amanda işe el koymak zorunda kalmış. Öğretmene imzasız, parfümlü bir aşk mektubu yazmış, derslerde adamı göz hapsine almaya, bacaklarını aralayarak oturmaya başlamış. Yeterince hazırlık yaptıktan sonra mektuba damlattığı parfümden bol miktarda sürüp gönderenin kim olduğunu belli etmiş. Nowatzki'nin yanıbaşında Lucie'yi belli bir diskoteğe davet etmiş, adama bakarak, ben her cumartesi oradayım, demiş. İlk cumartesi boşuna beklemişler, ertesi hafta Nowatzki çıkagelmiş. Dans etmişler, Nowatzki'nin pistte başkalarına çarptıkça özür dilemesi dikkat çekiyormuş. Lucie plan gereği ortalarda görünmüyor, gizlendiği yerden ikisini gözetliyormuş. Nowatzki, Amanda'nın tahmin ettiğinden çok daha erken bir saatte diskotekten çıkmayı önermiş. Kendi isteğiyle mi, yoksa gürültüye dayanamadığından mı gitmek istediğini anlayamamış Amanda. Adamın onu eve götürmesine izin vermiş, yolda sarhoş numarası yapmış, apartmanın karanlık koridorunda öpüşmeye başlamışlar. Lucie bir türlü gelmek bilmiyor-

muş, zavallı Nowatzki, Amanda'nın dar eteğinin fermuarıyla boğuşurken Lucie nihayet sokak kapısını açmış, otomatiğe basmış, Amanda'yla kararlaştırdıkları gibi, aaa diye bağırmış. Böylece fizik bilgisinin bütün eksikleri kapanıvermiş, sınavdan beş alıp geçmiş. Nowatzki'yi tehdit etmek bile gerekmemiş.

Bu hikâyeyle kaş yapayım derken göz çıkardığını söylüyorum. Onu gözümde büyüttüğüm iddiası doğru bile olsa, şimdi daha da büyütüyorum.

19 Eylül

Yine geleceğimizden söz etmeye kalkışıyorum, Amanda her zamanki gibi bundan kaçınıyor. Başka çaremiz kalmadı, izin vermeyeceklerini kabul etmeliyiz. Acaba gelecek sözcüğünü ağzına almaktan neden bu kadar çekiniyor, plan yapmak ayıp mı?

Son zamanlarda nedense pek hassas oldu. Sebastian'ın en ufak bir kabahatini yakalamayagörsün, hemen sabrı taşıyor. Sebastian annesinin gözünün önünde olmamaya gayret ediyor. Çocukların hata yapma özgürlüğü vardır, dediğimde öfkeleniyor, onu savunman eksikti, diyor.

Sonunda bizi pes ettirecekler. Amanda'yla bu durumdayken karşılaşsam acaba yine de âşık olur muydum diye düşünüyorum ister istemez. Beş yaşımdayken evimize küçük, sarı bir kedi yavrusu yanaşmıştı, mutfakta kalması için güç bela izin koparabilmiştim. Onunla oynamaya doyamıyordum. Günün birinde hayvanın tüyleri matlaştı, sepetinden çıkmadı, kumaştan oyuncak topumun burnunun dibinden yuvarlanıp gitmesine bakmadı bile. Annem, kedinin fazla yaşamayacağını söyledi, bu tahmini yüzünden ondan nefret ediyordum, ama kedi gerçekten öldü. Amanda'nın da tüyleri matlaştı, oyuncak toplarımla zaten uzun zamandır ilgilenmiyor.

İstemediği konuları açmamı yasaklayan bir kural yok ya, diye düşünüp geleceğimizden konuşmaya zorluyorum. Böyle üzülerek oturup sonucu beklemenin hiç de iyi olmadığını söylüyorum. Başka çaremiz yok, onların elindeyiz, diyor Amanda. Yine de bir şeyler yapabileceğimizi ileri sürüyorum. Başını iki yana sallıyor,

olsa olsa hayatımızı tehlikeye atıp kaçmayı deneyebiliriz, diyor. Kaçmak istemediğini söylemiş ya, daha kaç kere tekrarlaması gerekiyormuş. Onu demek istemedim, moralimizi yüksek tutmaya çalışabiliriz, diyorum, evet, diye karşılık veriyor.

Amanda televizyonu açıyor, olimpiyatlardan naklen yayını izliyoruz. Ülkesi madalya sıralamasında önlerde gidiyor. Benim asıl sorunum gelecekte değil, bugünde, diyor Amanda. Neden lafı çevirip duruyormuşum? Hangi lafı, diye soruyorum. Bana arkasını dönüyor, kendimi hiçbir konuda sorumlu hissetmem gerekmediğini, iyilikseverliğimin yavaş yavaş sinirine dokunmaya başladığını söylüyor. Bütün bu baskılara neden katlandığımı bir süredir kendi kendime sorup duruyormuşum herhalde. Buna anlayış gösteriyormuş, ama kaygılarımı ondan niçin gizlediğimi bir türlü anlayamıyormuş. Benimle doğru bir seçim yaptığından emin değilsen bu kuşkuyu mutlaka ciddiye almalısın, diyor gözlerini ekrandaki voleybol maçından ayırmadan. Hemen söylemeliymişim. İnsanın korkularından kurtulmasının en mantıklı yolu, onlara boyun eğmektense üstesinden gelmekmiş.

3 Ekim

Bir mektup geldi, gerçi beklediğimiz değil, ama hiç değilse bir mektup. Evlenmemize izin veriyorlar. Demokratik Almanya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'ndan gelen yazıda, Demokratik Alman Cumhuriyeti vatandaşı Bayan Amanda Weniger- kızlık soyadı Zobel -'le Federal Almanya Cumhuriyeti vatandaşı Bay Stanislaus Doll'un evlenmelerinde sakınca görülmediği bildiriliyor.

İstersen sevinmiş gibi yapalım, diyor Amanda.

Mektup kâğıdının başlığındaki telefon numarasını arıyorum. Telefona çıkan kadının başkasının aramasını beklediği anlaşılıyor, mektupla ilgili bir soru sormak istediğimi söylüyorum, beni başka bir kadına bağlıyor, oradan oraya derken sonunda karşıma bir adam çıkıyor. Memurların hiçbiri adını söylemiyor, ama adamın mektuptan haberi var. Evlilik izninin bizi mutluluğun doruğuna ulaştırdığını, ancak başka bir haberi de merakla beklediğimizi söy-

lüyorum: Amanda yurt dışına çıkabilecek mi? Mutluluğun doruğu sözü devlet daireleriyle yapılan telefon görüşmelerinde söylenmemesi gereken bir söz olsa gerek, adam şaşalıyor. Öyle uzun bir sessizlik oluyor ki, başını sallayarak duyduklarını not ettiğini görür gibi oluyorum. Ardından soğuk, kaba bir sesle, bunun birbiriyle ilgisi olmayan iki ayrı işlem olduğunu söylüyor. İkinci dilekçe sonuçlanır sonuçlanmaz tıpkı birincisinde olduğu gibi tarafımıza mektupla bildirilecekmiş. Verdiği bilgilere abartılı sözlerle teşekkür ediyorum.

Tahmin yürütmeye başlıyoruz. Evlenmemize izin verip Amanda'nın yurt dışına çıkmasını engellemekle ne kazanacaklar? Durmadan bilgi isteyerek başlarına bela olurduk. Amanda'yı zorla yerinden kaldırıp odada dans etmeye başlıyorum. Suratını asma artık, diyorum, sevinmiş numarası yapmamıza gerek yok - istediğimiz oluyor! Bu mektubu ötekinden önce göndererek Amanda'nın onlara oyun oynamasını engelliyorlar: Aksi halde Amanda Hamburg'da trenden inip başka biriyle de evlenebilir. Böylece yalnız Demokratik Alman Cumhuriyeti'ni değil, asıl beni kandırmış olur. Mantıklı düşün, Amanda, karşımızdakiler kuşkucu insanlar, tabii böyle yapacaklar. Ne kadar erken evlenirsek, yurt dışına çıkış iznini de o kadar erken vereceklerdir.

6 Ekim

Evlenme dairesinde olabildiğince yakın bir tarihe gün alabilmek için rol yapıyoruz. Tırnaklarının her biri başka renk ojeli bir kadın memur randevu defterinin dolu sayfalarını karıştırdıktan sonra şubat ayında gün vermeye kalkıyor. Amanda çaresizlikle yüzüme bakıyor, olamaz, şubata kadar beklememiz mümkün değil, diyorum. Kadın dikkatle Amanda'nın karnına bakıyor, numara yaptığımızı anlamış gibi bir hali var. Amanda, kendime hâkim olmamı hatırlatmak için koluma çimdik atıyor. Attığımız her adımda başımız ille de derde mi girecek?

Kadın başka bir bahane bulamamış gibi, henüz evrakımızı göstermediğimizi, her şeyden önce kâğıtlarımızı incelemesi gerektiği-

ni söylüyor. Birbirlerinden farklı kimliklerimizle nüfus kayıtlarımızı, Amanda'nın boşanma kararını ve bakanlıktan gelen evlenme izni yazısını masanın üstüne bırakıyoruz. Kadın dışişleri bakanlığının damgasını görünce hem yumuşuyor, hem de işkilleniyor, daha önce benzeri bir durumla karşılaşmamış olsa gerek. Dışarıda beklememizi söylüyor, kapıdan çıkarken telefona uzandığını görüyorum. Banklardan birine oturuyorum, Amanda koridoru arşınlıyor. Duvarlar, mutlu çiftlerin birbirinden çirkin resimleriyle dolu. Kadın neden telefon ediyor, görevini yapsa ya! İnsanın ne zamandır sevindiği bir olayı bile zehir etmesini biliyorlar doğrusu. Amanda gözlerini duvardaki resimlerden ayıramıyor, uzun zamandır ilk kez benden daha keyifli görünüyor.

Kadın bizi tekrar odaya çağırıyor, yüzü hafif bir gülümsemeyle büsbütün çirkinleşmiş. 14 kasımdan önce kesinlikle gün veremeyeceğini söylüyor, bu tarihi kabul edip etmediğimizi soruyor. Amanda hayranlıkla, nasıl bu kadar iyi niyetli olabiliyorsunuz, diyor. Bu sözlerle başladığımız yere dönüveriyoruz, kadın ilk izleniminde yanılmadığına karar veriyor, suratını asıyor, tarihi not ettiği kâğıdı zoraki bir hareketle evrakın üstüne bırakıyor, onun gözünde işimizin bittiği anlaşılıyor. Dışarıda beklerken söylemeye karar verdiğim halde, tırnaklarını ne kadar beğendiğimi söylemiyorum.

11 Ekim

Her şeye karar vermek gerekiyor. Amanda gelinlik giyecek mi? Saçma, bir sürü şık elbisesi var, gelinliğin şık bir elbiseden farkı ne? Gelinlerin bütün güzelliğini bozan dantelden bir fıçıya girmek istemez herhalde. Bana siyah takım elbise gerekli mi? Hayır. Nikâh şahitleri kim olacak? Amanda, bunun batılılara özgü bir sorun olduğunu söylüyor, doğuda gelinle damadın sözleri yeterliymiş, şahit istenmiyormuş. Peki - nikâhtan sonra yalnız mı kalacağız, yoksa şölen mi yapılacak? Amanda şölenin lafını bile etmek istemiyor, ben diretiyorum, yine kavga çıkıyor. Böyle bir akşamı mutluluğumuzla baş başa geçirmek pek üzücü olur doğrusu.

Annemle babamın tek oğullarının nikâhında bulunamazlarsa ne

kadar üzüleceklerini anlatmak çok zor. Bir alay amcam, teyzem, kuzenim ve yeğenim var - Amanda annesini istemiyor diye ben bütün akrabalarımı gücendirmek zorunda mıyım? Ayrıca Violetta Zobel'i de çağırmak gerekir, sonsuza kadar kin gütmenin ne anlamı var, insan düğün gününde ruhunu açık tutabilmeli. Amanda'nın da ailesi kalabalık olsa gerek, geçmişten söz ederken hiçbiri aklımda kalmayan bir sürü isim söylemişti - bu insanların çoğunun nikâh şölenimizde Amanda'yı belki de son kez göreceklerini düşündü mü acaba? Bu tür şölenlerin evlenen çift için değil, davetliler için yapıldığını anlamalı. Ya meslektaşlarım ne olacak? Evlilik hediyemiz için yazı işlerinde bir süredir para toplandığını Amanda'ya henüz söylemedim.

Davetlilerin listesini çıkarıyoruz, bütün adresleri bulabilmek için sağa sola telefon etmek gerekiyor. Davetiyeler nasıl olacak, kim basacak? Çağırdıklarımızın yarısı bile gelse eve sığamayacağız, acaba büyük otellerden birinde salon mu kiralamalı? Bu sorunu çözmek o kadar zor değil, ama pahalı. Listedeki üç isim konusunda, özellikle Amanda'nın annesinde fikir birliğine varamıyoruz. Sesimi çıkarmadan geçiştirmek istemiyorum, çünkü evliliğimi asık bir suratla kutlamak işime gelmiyor. O gelirse benim suratımın ne kadar asılacağını tahmin edebiliyor musun, diye soruyor Amanda. Başka çaren yok, Amanda, akrabaların annenin neden gelmediğini sorarlarsa ne diyeceksin? Öldüğünü söylerim, gerçek de bu zaten, diyor Amanda. Ya baban, eşini kaybetmek hoşuna gidecek mi acaba? Annenle birlikte gelemeyeceğini söylersen bunu hakaret saymayacak mı? Zayıf noktasını yakaladım galiba, kararı babasına bırakmaya razı oluyor.

Sırada Hetmann var, onu listeye Amanda yazmış, ama ben kabul etmiyorum. Hani şölende surat asmak istemiyordun, diyor Amanda. İnsanın iki nedenle surat astığını, bu nedenlerden birinin zorunlu, ötekinin ise gereksiz sayılabileceğini söylüyorum. Suratımı asmak için genel müdürümü de davet etmiyorum ya. Hetmann'la ne işim var? Konukların arasında ağlamaklı bir halde dolaşıp kaçırdığı mutluluğa yanacak. Amanda, Hetmann'ın listede kalmasına karar veriyor, yapacak bir şey yok. Nezaket gereği çağırmamız gerekirmiş, Hetmann da herhalde nezaket gösterip gelmeyecekmiş. Başka çarem yok, kendimi Hetmann'ın nezaketine

teslim ediyorum.

Amanda, dikkat çekmeden kontrolden geçeceklerini umduğum iki isim yakalıyor listede: İlona Siemens ve Elfi Fromholz. Bunlar da kim, diye soruyor. Nezaket gereği, diye karşılık veriyorum, gülmeye başlıyor. Eski kız arkadaşların mı? Geçmişimle ilgili soru sormamasından cesaret alıp İlona'yla fabrikatör kocasını, Elfi'yle senato memurunu akrabalarım olarak geçiştireceğimi sanmıştım, meğer budalalık etmişim! İsimleri çizmek üzere kurşun kalemi alıyorum, ama Amanda kolumu tutuyor. İzin ver de, ben de biraz hoşgörülü olayım, diyor.

12 Ekim

Demek geçmişi olan bir adamsın; hayret, nasıl oldu da önceden düşünemedim, diyor Amanda. Ben nasıl olduğunu tahmin ediyorum: Evlenme bakanlığından gelen yazıyla gerginliğini üstünden attı, artık hayatta kalmaktan başka şeylere de kafa yorabiliyor. Ayaklarını altına toplayıp başlamamı işaret ediyor, ne bilmek istiyor acaba? İnatla susarak televizyon haberleriyle ilgilenir gibi yapıyorum, Amanda, tutuklamalarla ilgili son haberleri dinlemem gerekmediğini, her gün yeterince insanın tutuklandığını söylüyor. Elimi uzatmama fırsat kalmadan uzaktan kumanda aletini kapıp televizyonu kapatıyor. İlona'yla başla, diyor.

Otuz beş yaşında bir adam olduğumu düşünüp çekingenliği bir yana bırakıyorum. İlona Siemens, Wilmersdorfer Strasse'de butiği olan, akıllı, bakımlı, biraz anaç, kadın erkek eşitliğine önem vermeyen bir kadındır. İlk bakış yanıltıcıdır, erkeklerle kolay ilişkiye girmez. Yerlere kadar uzun gecelikler giyer, öpüşürken ışığı kapatır. Nerede olacak, bir partide tanışmıştık, ilişkimiz tam iki yıl sürdü. Evlenmeyi hiç düşünmedim, bu yüzden de ayrıldık zaten. Marangozun iyi yapıştıramadığı iki tahta parçası gibi kolayca ayrılıverdik. Hiç kavga etmedik, hep benim istediğim olurdu, yumuşak bir kişiliği vardı. Ayrılmamızdan aylar sonra bile düzenli aralıklarla telefon eder, bir şey isteyip istemediğimi sorardı, ard niyeti olmadığından eminim. Bir seferinde birlikte oy kullanmaya gitmiş-

tik, hangi partiye oy vereceğini sordum, henüz bilmediğini söyledi, düşünebiliyor musun?

Amanda konudan uzaklaştığımı söylüyor, haklı galiba, ama başka ne anlatacağımı bilmiyorum. Elfi hakkında da aynı ölçüde can sıkıcı bir hikâye dinlemek istemiyor, istiyorsam ikisini de çağırmama izin veriyor; sesinde, kendini bu azaba sokmak istiyorsan, der gibi bir hava var. Uzaktan kumanda aletini uzatıyor, ama haber programına yetişemiyorum.

25 Ekim

Amanda işimi aksatıyor, ben de ondan aşağı kalmıyorum. Bulunmam gereken yerlerde olmuyorum, randevularımı ya aksatıyorum ya da hazırlıksız gidiyorum. Yazı işlerindekiler işimi savsakladığımı fark ediyorlar. Sağlık bakanlığı müsteşarıyla görüşmeye gittiğimde, sekreteri adamın Moskova'da olduğunu söylüyor, randevumuz bir gün önceymiş. Müsteşarın beni beklediği saatlerde davetiyeleri bastırmak üzere Batı Berlin'de bir basımevindeydim. Açık yeşil olsun, hafif kabartma bir yazıyla basılsın, kafam böyle şeylerle dolu. Kuyumcu Amanda'nın parmak ölçüsünü soruyor, serçe parmağım kadar, diyorum, ölçü alıyor, gerekirse yüzüğün büyütülebileceğini söylüyor.

Yazı işleri müdürü, yanlış sayılar içeren bir röportajı masamın üstüne atıyor: Neyiniz var, Doll? İçinde bulunduğum durumu anlatmaya çalışıyorum, alaylı bir sesle, iyi ya, diyor, röportajdan önce kısa bir açıklama yayınlarız, muhabirimiz evlenmek üzere olduğundan verdiği bilgileri fazla ince eleyip sık dokumayın, deriz. Hak ettim doğrusu, aklımızı başımıza toplamalıyız.

1 Kasım

Nikâh ayına girdik. Amanda'ya geçmişimle ilgili bir şeyler daha anlatmak istiyorum. Ne biliyor ki, beni tanımadan kabullendi sayılır. Geçenlerde, İlona Siemens hakkında üstü kapalı anlattıklarımla

Elfi'nin başlanmamış hikâyesi hiç de iç açıcı değildi. Hayatını orasından burasından kurcalayan, bağımsız hareket etmekten aciz, kişiliksiz biri olarak yansıttım kendimi. Öyle bir şey anlatmalıyım ki, omuz silkip geçiştiremesin. Onunla tanışmadan önce de yaşadığımı kanıtlamalıyım. Ama nasıl?

Radyoda stajyer olarak Hamburg'a gelmiş, işe başladıktan üç gün sonra kafeteryadaki kasiyere aşık olmuştum. Demek büyük kentlerde hayat böyle, diye düşünüyordum, tıpkı filmlerdeki gibi bir aşk hikâyesiydi, Amanda. Bir hafta boyunca deliler gibi kahve içip yüzlerce sandviç yedim. Kasiyer kız benden uzun boyluydu, gözleri Audrey Hepburn'a benziyordu. Durmadan yiyip içmek keseme zarar vermeye başlayınca onu sinemaya davet ettim. Öfkeyle yüzüme baktı, hesabını öde de çek git, der gibi kasayı gösterdi. Ertesi gün biraz daha yumuşamıştı, üçüncü gün öyle hoş bakmaya başladı ki, davetimi tekrarladım. Hâlâ aynı film oynuyor, demem pek hoşuna gitmiş. Sinemaya geç geldi, *Rocco ve Kardeşleri* adlı film çoktan başlamıştı. Ayağındaki yüksek topuklu ayakkabılarla büsbütün uzun boylu görünüyordu, daracık siyah deri bir pantolonla gümüş rengi düğmeli siyah bir deri ceket giymişti. Filmin yarısında içeri girmek mi, yoksa aldığım biletleri yakmak mı istediğini sordum. Filmin afişlerini inceledikten sonra karnının acıktığını söyledi. Birlikte bir pizacıya gittik. Kendini Peggy olarak tanıştırdı, sonradan adının Emma olduğunu öğrendim, adından utanıyordu herhalde. Basit bir kızcağızdı, oysa ben boş zamanlarında kafeteryada çalışarak harçlığını kazanan bir üniversite öğrencisi olduğunu sanmıştım nedense. Oldukça ciddi bir insandı, hep beş kelimelik cümlelerle konuşurdu, ama benim gibi yerli yersiz gevezelik etmez, sadece gerekeni söylerdi. Başka bir kimliğe büründüğünden kuşkulanıyordum, samimiyetimiz arttıkça ortaya bambaşka bir kişi çıkıverecekti sanki. Hiç zorluk çıkarmadan, böyle basit olayları konuşmak bile gerekmezmiş gibi, odama gelip benimle yattı. Sevişmemiz pek ahım şahım sayılmazdı, ama ben yine de asıl yüzünün sonradan ortaya çıkacağını sanıyor, ileride büyük değişiklikler bekliyordum. Olayın en heyecanlı yanı, kızın hiç çekinmeden soyunmasıydı, utanma diye bir duygunun varlığından haberi bile yoktu. Evlenmeyi hiç düşünmediğim halde istese onunla hemen evlenirdim. Biliyor musun, istemekle her şeyi elde edebilecek bir insandı.

Aşağı yukarı on kez buluştuk, gecelerimiz birbirinden farksızdı, umut verici başlıyor, oldukça yavan geçiyordu. Ama ben hayatımdan memnundum, her şey böyle sürüp gitse kabul etmeye razıydım. O zamanlar Renault marka, ufak bir arabam vardı. Yaz gelmişti, Peggy'le birlikte Fransa'ya gitmek istedim, ne var ki, anne ve babasına tatilini onlarla birlikte İtalya'da geçirmeye söz verdiğini söyledi. Biraz garibime gitti, doğrusu onda ana babasının sözünü dinleyen bir kız havası yoktu. Her yönüyle başkalarından farklı olduğunu düşünerek bunu da kabullendim, iki arkadaşımla Fransa'ya gittim. Tatilden döndüğümde kafeteryada başka bir kasiyer çalışıyordu. Günlerce arandıktan sonra personel bürosuna gidip bilgi aldım. Asıl adını işte o zaman öğrendim, izinsiz olarak işe gelmediğini söylediler. Nerede oturduğunu sordum, adresi alabilmek için yürek parçalayıcı bir yalan uydurdum. Kapıyı ilk bakışta Peggy'nin annesi olduğu anlaşılan bir kadın açtı. Peggy'nin motosiklet kazasında öldüğünü söyledi. Birlikte tatile çıktığı erkek arkadaşının da aynı kazada öldüğünü anlattı. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım, kadın halime pek üzüldü, kendi sinir ilacından bana da verdi.

Amanda hikâyemi garipsemiş gibi görünüyor, aradığını bulamamış havasında. Ne istiyor bu adam, onu teselli etmemi mi, diye düşünüyor sanki. Hafifçe elime vuruyor. Anlayış mı gösteriyor, yoksa, merak etme, günün birinde bunu da atlatırsın mı demek istiyor, anlamıyorum.

12 Kasım

Birkaç gün izin aldım, Amanda'nın fikriydi bu. İşimi zaten aksatıyormuşum, bari vicdan azabı duymadan aksatayımmış, böylece gerginliğim azalırmış. Yazı işleri müdürü Kobler, izine kendisi çıkacakmış gibi isteğimi sevinçle kabul ediyor.

Hazırlıklar bitti, davet edilip de gelemeyecek olanlardan tebrik kartları gelmeye başladı bile. Sebastian'ın odasına girmemiz yasak, günlerdir aynı soruyla başımızın etini yiyor - bize ne hediye edeceğini tahmin ettiriyor, aldığı her cevaptan sonra sırıtarak başı-

nı iki yana sallıyor, çok daha iyisi, diyor.

Ben iyi bir hediye seçemedim galiba. Hem Amanda'nın hayranlığını kazanacak, hem de görmemişlik sayılmayacak, değerli, gönülden gelen bir hediye nasıl olmalı? Günlerce kuyumcuları, butikleri ve antikacı dükkânlarını dolaştıktan sonra bir Güney Amerika gezisinde karar kılıyor, gezi programını çizip vermeyi düşünüyorum. Hamburg'a taşınır taşınmaz bu geziye çıkacağız. Pratik hediyeleri nasıl olsa akrabalar getirir, diyorum kendi kendime, çaresizlikten olsa gerek. Şimdi onu sevindirmek yerine sevince hazırlamak gerekecek, keşke elle tutulur bir şey alsaydım.

14 Kasım

Nikâh töreni, nikâh memurlarının zevkine göre şatafatlı sayılan bir salonda yapılıyor: Memurun masasının önünde iki koltuk, bir kristal vazoda kırmızı karanfiller, duvarda devlet başkanının resmi var. Adam pek keyifli, adlarımızı ezbere biliyor, kendimizi emin ellerde hissediyoruz. Sorduğu soruyu ikimiz de evet diyerek cevapladıktan sonra bir belgeye imza atıyoruz, artık evlendik. Amanda'nın evet'i biraz zoraki çıkıyor, hiç değilse bana öyle geliyor, benimki kadar yürekten ve sevinçli değil. Ne de olsa bir kere ağzı yanmış. Tören bitmeden önce banttan müzik çalmaya başlıyor. İnanılmayacak kadar duygulanıyorum. Sırtım ürperiyor, gözlerim nemlenmeden Amanda'ya bakamayacağımı düşünüyorum. Pekâlâ da bakıyorum, gözümü ayırmadan bakıyorum. Konuşmadan anlaşıyoruz. Asıl çılgınlık şimdi başlıyor, buraya kadarı ısınmaydı, diye düşünüyorum. Amanda gülümsüyor. Başkalarının evliliklerinin yerinde saymasına aldırma, bizimki çok farklı olacak, diye düşünüyorum. Amanda gülümsüyor. İstediğin kadar inanma, yirmi yıl sonra bunu sana hatırlatırım, diye düşünüyorum. Hep böyle iyi niyetli başlarlar, iyi niyette üstlerine yoktur, diye düşünüyor Amanda. Feleğin çemberinden geçmiş gibi yapma, biraz hayat tecrüben var, hepsi o kadar, diye düşünüyorum. Müzik bittiği halde hâlâ bakışıyoruz, nikâh memuru hafifçe öksürüyor.

Metropol otelindeki şölen oldukça yorucu, ama başarılı sayılır.

Yetmiş konuk var, yarısı yabancı. Amanda'nın tahmini doğru çıktı, Hetmann gelmedi. Amanda bir yana, onun ailesindeki kadınlar benim ailemdekilerden daha güzel. Karım ağır işçiler gibi çalışıyor, durmadan garsonların peşinde koşuyor, servisteki eksiklikleri hatırlatıyor. Bütün kadınlara ne kadar mutlu olduğunu söylüyor, bütün erkeklerle dans ediyor.

Şeref masasında anne ve babalarımız oturmuş, görünüşe bakılırsa sohbeti koyultmuşlar. Amanda'yı tanıştırdığımda babam kulağıma eğilip, karımın lame elbisesiyle yirmi yaşından fazla göstermediğini, artistlere benzediğini fısıldadı, onu kollarına alıp kalp atışlarını hissettirecek kadar uzun bir süre tuttu. Bazı toplantılarda sahne olarak kullanılan podyumda hediye paketlerimiz kümeleniyor. Yarın hepsini açıp gönderenlere mektupla teşekkür edeceğiz. Dostlarımızdan bazıları yüzümüzdeki sevinci göremediğine üzülecek, bazıları da tepkimizi kaçırdığına memnun olacak. Bu kadar büyük bir aileye katılmak benim için çok yeni bir duygu.

Hediyelerimizden sadece biri açılıp Amanda'ya verilmiş: Annem öğleden sonra evde kahve içerken dayanamayıp boynuna taktı: Üç büyük pırlantalı, platin kolyeyi verirken aile yadigârı diye mırıldandı. Bir takının aile yadigârı olabilmesi için ailede kaç yıl kalmış olması gerektiğini bilmiyorum, bildiğim bir şey varsa o da babamın kolyeyi Fransa seferinden ganimet olarak getirdiği. Annem bunu gönlünden koparak Amanda'ya verdi.

26 Kasım

Son günleri hediye paketi açmakla geçirdik. Henüz haber yok. Paketlerin hangisinin doğudan, hangisinin batıdan geldiği kâğıtlarıyla kurdelelerinden anlaşılıyor, ama sınır daha da derinlerde. Doğudan gelen hediyeler daha iddiasız, çoğunlukla daha da yararlı. Wieland'ın getirdiği kahve makinesi son derece gösterişli, çok da pahalı olsa gerek, günün birinde bir restoran açarsak bütün müşterilerin hayranlığını kazanacak. Şimdilik nereye koyacağımızı düşünüyoruz. Amanda'nın Leipzig'deki teyzesinin gönderdiği seramik fincanlarla kahve içmeye başladık bile.

Lucie muhteşem bir hediye almış, on iki kişilik bir balık servisi, çatal bıçaklar fildişi saplı ve oyma işli. Dışı deri, içi kadife kaplı kutusu bile görülmeye değer. Amanda bu takımın geçmişini biliyor, Lucie'ye dış dünyanın kapısını açması beklenen İtalyan kocasının ailesi düğünde hediye etmiş. Ne kadar üzücü, değil mi, diyor Amanda, Lucie artık on iki kişiyi balık yemeye davet etme umudunu kaybetti herhalde. Bence Amanda yanılıyor, Lucie şölende içki tutkunu meslektaşım Dagobert Veit'la tanıştı, dün Dagobert'ten öğrendiğime göre bugüne kadar üç kere buluşmuşlar, Amanda'nın haberi yok galiba.

Hediyelerin en önemlisi Sebastian'ın yaptığı şaheser. Her akşam bir sefer, hatta günde iki sefer bakıp sevinç çığlıkları atmak zorundayız, gerçekten de pek beğendik: Amanda'yla benim hikâyemizi çizdiği bir resim defteri bu. Sebastian'ın çok güzel resim yaptığını ötedenberi biliyordum zaten, hiçbirimizin beceremeyeceği kadar güzel benzetmiş. Yirmi resmin her birinde Amanda'nın uzun boynu, kocaman gözleri ve benim dökülmeye başlayan saçlarım dikkati çekiyor. Amanda'yla tanışmamız, ben dizlerimde gitarla oturuyorum, Amanda yanına yaklaşılmaz pozda. Nasıl da bunları gözünde canlandırabiliyorsun, diyorum. Amanda'yla rahat bir pozumuz, yürüyüşe çıkmışız, kolumu omuzuna atmışım, Sebastian birkaç adım önümüzden yürüyor. Amanda banyoda, bacaklarını traş ediyor, ben yanında şaşkın bir durumdayım. Amanda'yla ben yataktayız, bundan bile çekinmemiş küstah köpek; Amanda parmağıyla Sebastian'a çıkmasını işaret ediyor, Sebastian kapıda durmuş, gözlerini ovuşturuyor.

2 Aralık

Amanda'nın bilgisayarında yarı yarıya bitmiş bir roman olduğundan haberim bile yoktu!

Kamuoyunun düşüncelerini yansıtan bir rapor yazmam gerekiyor - *Sputnik* adlı bir Rus dergisi yasaklanmış, şimdiye kadar kimsenin dergiden haberi bile yokken birdenbire herkes eksikliğini hissediyor. Okurların öfkesini yansıtmam isteniyor, bana kalırsa bunu

Amanda benden daha iyi becerir. Oysa Amanda'nın hiç vakti yok, odasına gidip bilgisayarın başına geçiyor. Benim raporlarını yazmaktan başka ne işi olabilir?

Kibarca ne yaptığını soruyorum, roman yazdığını söylüyor. Ne? Amerikalı bir yazarın evlendikten uzun bir süre sonra karısının sandığından on yedi yaş büyük olduğunu öğrendiğini bir zamanlar bir yerlerde okumuştum. Adam buna rağmen karısından ayrılmamış, ben de öyle yapacağım, ama insanın bir akşam eve gelip bir yazarla evli olduğunu öğrenmesi garip doğrusu. Her şeyin bir sınırı var, Amanda, vaktiyle bana birkaç kelimeyle çıtlatsaydın hiç de fena olmazdı.

Çıtlatsam benimle evlenmeyecek miydin, diye soruyor. Bu romana bağlı, diyorum, göster bakayım şunu. Hayır anlamına başını sallıyor, rahat bırakmamı istiyor, belki bir iki yıl sonra gösterebilirmiş.

8 Aralık

Colombier'ler bizi yemeğe çağırdılar - unutmamış olmalarına şaşıyorum doğrusu. Amanda gitmek istemiyor, bir süre önce bana işimizin Colombier adlı pamuk ipliğine bağlı olduğunu söylediğini hatırlatıyorum. Ayrıca bu bekleme süresini bir şekilde geçiştirmemiz gerekiyor.

Yemekte balık var, yanılmıyorsam sazan, arkasından da ne olduğunu anlamadığım, güzel bir tatlı. Colombier kötü bir dönemde yaşadığımızı söylüyor. Önemli kişiler ülkedeki huzursuzluktan öylesine rahatsız oluyorlarmış ki, adeta bir tür karar verme grevine girmişler. Colombier durmadan telefon ediyor, her seferinde atlatılıyormuş. Üst düzeydekiler sığınaklarında panikten taş kesilmişler. Laf arasında avukatlık ücretinin faturasını bir zarf içinde uzatıyor, zarfı eve gidince açacağım. Artık bizim için yapabileceği bir şey kalmadığını anlatmak istiyor galiba.

Bu gizli alışverişten sonra sohbet konuları tükeniyor. Söyleyebilecek bir şeyler bulmaya çalışıyorum, ama beceremiyorum, ötekiler de bulamıyorlar. Colombier'nin verdiği haberler canımı sıkı-

yor, tahminlerinde yanılmış olmasını umuyorum. Bayan Colombier masaya bir tabak çikolata getiriyor, fondanlardan birini yaldızlı kâğıdından çıkarıp çocuk besler gibi Amanda'nın ağzına uzatıyor. Herkes boşuna çabalıyor, odada ölü bir hava esmekte. Amanda, oğlunun hasta olduğunu, eve erken dönmemiz gerektiğini söyleyerek durumu kurtarıyor. Herkes bu apaçık yalana müteşekkir. Dönüş yolunda, Colombier'lerin Fransız protestanı asıllı mı olduklarını sorsaydım keşke, diyor, sığınma maceralarını koro halinde baştan anlatırlardı.

23 Aralık

Evdeki karmaşaya bir de noel ağacı ekleniyor. Bence hiç gereği yok, ama Amanda bu konuda tartışma kabul etmiyor. Ağacın satın alınmasını bile başlı başına bir olay haline getiriyor, ille de dümdüz gövdeli, boyu iki metreyi geçkin bir mavi çam olmalıymış. Evlenenin Sebastian değil, biz olduğumuzu, onun hediyelerimize ağzı sulanarak baktığını unutmamalıymışım. Çocukların duyguları konusunda konferans vermeye başlıyor, ama direncim o kadar zayıf ki, boşuna zahmet ediyor. Hediye faslını aramızda hallettik. Odalar dolusu hediye var, birbirimize bir şey almamaya kararlıyız, sadece Sebastian'ı sevindireceğiz. Amanda'ya nasıl bir tören istediğini soruyorum, takma sakalla kırmızı külâh almam gerekiyor mu?

Amanda, daha çok şey öğrenmen gerekiyor, dercesine gülümsüyor. Sebastian Noel baba hikâyesinin gerçek olmadığını öğrendiğinden beri bu rolü oynamak için diretirmiş. Kendisine ait bir sakalı ve uzun cübbesi varmış, hediye çuvalını sürükleyerek getirir, paketleri üstlerindeki isimlere göre dağıtır, sesini kalınlaştırarak sorular sorarmış. Bu senin, bu benim diyerek kendi paketlerini ayrı bir yerde toplarmış.

Noel ağacı köşeye dikilip süslendiğinde Amanda'nın gözleri yaşarıyor. Ağacın şatafatından olması mümkün değil, henüz mumları bile yakmadık, ilerisini sezdiği için duygulanmış olsa gerek.

29 Aralık

Yazı işlerindeki toplantı yüzünden eve her zamankinden daha geç bir saatte döndüğümde, Amanda'nın masa başında bir şeyler yazdığını görüyorum. Geldiğimi duyar duymaz yerinden fırlıyor, konuşmaya başlamışken vazgeçiyor, elindeki boş fincanla mutfağa koşuyor, nesi var acaba? Masadaki listeye göz atıyorum: Değişik renklerde sekiz yastık yüzü, on altı çift çocuk çorabı, Braun Lady-shave marka bir traş makinesi, üç dolu fotoğraf albümü, üç basamaklı bir kitaplık merdiveni, geometrik desenli küçük bir duvar halısı, 1920'lerden kalma, abajur yüksekliği ayar edilebilen ayaklı bir lâmba. Amanda'nın açıklamasına gerek kalmadan kalbim duracak gibi oluyor. Amanda arkamda durmuş, bir yandan benim yerime dört sayfalık listenin sayfalarını çeviriyor, bir yandan da gömleğime sıcak çay döküyor. On dokuz adet naylon külotlu çorap.

Öğlene doğru, ben Batı Berlin'deyken telefon etmişler. Yurt dışına çıkarılacak malların listesinin dilekçeye ek olarak bir an önce gönderilmesini istemişler. Amanda ne kadar ayrıntılı bir liste istediklerini sormuş, her şeyi yazmasını söylemişler. Bu yüzden bütün dolap kapıları açık duruyor, Sebastian'ın televizyonda bir cinayet filmi izlemesine göz yumulmuş. Ona sarılıp aklını başına getirmek istiyorum, ama durmadan anlatıyor. Liste dört kopya olarak yazılacakmış, neden yüz kopya değil sanki, yarın, hatta daha iyisi bu gece büroda fotokopisini çekmeliymişim. Roman taslağını listeye yazmayacakmış, yabancıların okumaya hakkı yokmuş, bilgisayarı da belirtmeyecekmiş, benim malım sayılabilirmiş. Birdenbire nasıl da canlanmış.

3 Ocak 1989

Kamyon yarın sabah gelecek, eşyalarla birlikte Amanda'yla Sebastian'ı da alıp annemlere götürecek, ben Hamburg'da ev bulana kadar orada idare etmek zorundalar. Yedi ayrı emlakçıyla görüştüm, birkaç gün önce ilk öneri geldi. Yarın taşınacağımız kimin aklına gelirdi, bugün değil, bir ay sonra değil, hayır, yarın. Buradaki işlerimi toplayana kadar bu evde yalnız kalacağım, ne yapalım,

buna da katlanırız. Önümüzdeki haftalarda annemle babam beni çocukluğumdan beri gördüklerinden daha sık görecekler, hiç de göründükleri kadar korkunç değiller.

Sandıkların arasında, yerde oturuyorlar, Amanda, dişi bir şempanze gibi Sebastian'ı karnına yapıştırmış. Karışmak istemiyorum, taşınan ben değilim, onlar, sadece dinliyorum. Korkmuyorsun, değil mi? İnsanın yer değiştirmesi hem iyi sayılır, hem de kötü, bunda korkacak bir şey yok. Sen de şimdiye kadar iki kez taşındın, bak, hâlâ hayattasın. Konuşulan dil bile aynı, sözcüklerin anlamları da aynı. Kasiyere bir sinema bileti istediğini söyleyince sana ne verecek? Bir sinema bileti. Tabii Leo'yla Martha'yı da birlikte götürememek çok kötü, ama orada başka Leo'larla Martha'lar bulacağına bahse girerim. Şimdiye kadar Leo'ların ve Martha'ların yaşamadığı bir ülke olduğunu duymadım. Öğretmen İngiltere'nin başkentinin neresi olduğunu sorunca, tıpkı burada yaptığın gibi, Paris, dersin. Hem biliyor musun, orada daha çok tatil varmış, ya buna ne diyeceksin bakalım? Okullar başlar başlamaz tatil geliveriyormuş, yasaları çocuklar yapmış gibi sanki. Bak, sana bir önerim var: Altı ay bekleyelim, altı ay sonra hâlâ buraya dönmek istersen, yine taşınırız. Kabul mü? Bir yıl sonra sana, eşyalarımızı toplayalım mı diye sorduğumda deli miyim ben, diyeceksin. Üstelik evimizi de kendimiz seçebileceğiz. Bir tarafında park, öbür tarafında yüzme havuzu olan bir ev tutarız. Stanislaus istediğimiz gibisini bulamazsa tek başına oturur. Bir şey daha var: Orada her köşe başında muz satılıyormuş. Hiç de fena sayılmaz.